

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2564

Volume 15 No.1 January – April 2021

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2564

Volume 15 No.1 January – April 2021

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ ของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหา ในสาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์สมพร โพธิ์นาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลย ภูมิพันธุ์
อาจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารีเคน
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย
Professor Dr. William R. Barratt
Professor Dr. Leslie B. Barratt

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Indiana State University
Indiana State University

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ซาปัญญา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณธร วรวิรรณ
อาจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกทบวง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดถา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร
รองศาสตราจารย์ วิรัตน์ พงษ์ศิริ
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสชาติ พลนิล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตานาจ โสภากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษญาภิรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรรณ ถวิลการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ปานศุภวัชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริศร์ พงษ์เพียรจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลักจิต นิลผาย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ฝาระนัต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนัย ทะคำสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำภาศรี พ้อคำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉายรุ่ง ไขยกำบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร์
อาจารย์ ดร.จิตติโสภิน พิเชษฐ์ลดาภิรมณ์
อาจารย์ ดร.ปริญญา ปรีพต
อาจารย์ ดร.ณัฐภูมิ ภูมิพันธุ์
อาจารย์ ดร.วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์
อาจารย์ ดร.ชีวัน ทองสอดแสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
วิทยาเขตขอนแก่น

หมายเหตุ หน่วยงาน

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นทัศนะ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7)
เลขที่ 113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120
โทรศัพท์ 043 556 231 หรือ 043 556 001-8 ต่อ 1027
โทรสาร 043 556 231 หรือ 043 556 009
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>
Email: reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ฉบับปีที่ 15 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม – เมษายน 2564 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ

หน้า

บทความวิจัย.....	1
ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด สุทธิพงษ์ อันทราบุตร, ยุธิตา ขาปัญญา และวิชิต กำมันตะคุณ.....	3
โมเดลความสัมพันธ์เชิงของสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ รัชพล จอมไตรคุป, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ และ สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์.....	16
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ปวีณา สุกัน และ เขมณัฐ ภูทองไชย.....	28
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำฝ่ายบริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกภาคที่ 2 ทศชัย ชัยมาโย, สายันต์ บุญใบ และ ละม้าย กิตติพร.....	39
ปัจจัยองค์การกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย นครพนม สมาลี ศรีพุทธรินทร์.....	50
อิทธิพลกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด ชนกฤต เตชะวัฒนาพานิชกุล และ มงคล เอกพันธ์.....	63
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปริญญ์ภัสสกร สุ่มมาตย์ และ นงลักษณ์ วิริยะพงษ์.....	75
การศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอน แคะ คั่น คิด คาย ครอบ (5K Model) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทอมมี เจนเสน, จิตติกาญจน์ ใจไมตรี, เอกสุวัชร สิริธัญญกรณ์, อังศุมาริน สุขย์รัตนโชค และ วินิชา วงศ์ชัย.....	87

สารบัญ (ต่อ)

บทความ

หน้า

บทความวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: การศึกษาเพื่อสร้าง
ทฤษฎีฐานราก

นฤมล สุภาพทอง, สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ และ สุรัตน์ ดวงชาทม..... 98

การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ศันสนีย์พร ภูพินนา และ จักรดาว โพธิ์แสน..... 110

การจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ กรณีศึกษาร้านขายวัสดุก่อสร้าง
ขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

อภิสิทธิ์ บุณนาค และ ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์..... 122

โมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน

สุขมิตร กอมณี..... 137

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD

เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ศุภลักษณ์ จ้อยนุแสง และ วนิดา ผาระนัด..... 150

การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้
ด้วยเทคนิค K-W-D-L

ธนิดา สมวงษ์ และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์..... 160

สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี

ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

เกศินี อุสาพรม, การุณ พงศ์ศาสตร์ และ ภัทริยา พรหมราษฎร์..... 174

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
24 (กาฬสินธุ์)

ศราวุธ ศรีสวัสดิ์, สิวะกรณ์ ฤกษ์สุวรรณ และ ธัชชัย จิตรนันท์..... 188

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อัจฉรียา โกมัลย์ และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์..... 198

สารบัญ (ต่อ)

บทความ

หน้า

บทความวิจัย

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์ และ กัญญาวดี แสงงาม.....	209
--	-----

การประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวในเทศบาลตำบลบ้านฉ้า อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา น้ำฝน กันมา, วิลาวัลย์ สมยาโรน และ ลำไย สีหามาตย์.....	220
--	-----

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 เดชศรี สุวิรัตน์, นฎจรี เจริญสุข และ สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์.....	231
--	-----

บทความวิชาการ.....	249
--------------------	-----

การกำกับตลาดทุนโดยใช้หลัก Rules-based และ Principles-based: ศึกษากรณีการปันหุ้นเปรียบเทียบ เอก วรรณประทีป.....	251
---	-----

ภาคผนวก.....	265
--------------	-----

หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	267
--	-----

บทความวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

The Effect of Strategic Leadership of School Administrators Affecting School Effectiveness under Vocational Education Institution in Roi Et Province

สุทธิพงษ์ อันทรบุตร¹, ยุวธิดา ชาปัญญา² และวิชิต กำมันตะคุณ³

Suttipong Untaraboot¹, Yuvatida Chapanya² and Wichit Kammutakun³

Received : 29 เม.ย. 2563

Revised : 5 มิ.ย. 2563

Accepted : 8 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 232 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดัชนีความสอดคล้องรายข้อมีค่า 0.8 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ 0.954 ด้านประสิทธิผลของสถานศึกษามีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.830 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ (X_3) ด้านการจัดองค์การ (X_4) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X_2) สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 77.70 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .760 + .558X_3 + .071X_4 + .054X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = .866 Z_{X_3} + .100 Z_{X_4} + .084 Z_{X_2}$$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ประสิทธิภาพ, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: sillyfools_bee@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1 Master Student, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University,

Email: sillyfools_bee@hotmail.com

2 Assistant Professor, Ed.D., Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

3 Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

Abstract

This research aimed to 1) study the level of strategic leadership of school administrators under the Office of Vocational Education Commission in Roi Et province, 2) study the effectiveness level of schools under the Office of Vocational Education Commission in Roi Et province and 3) study the strategic leadership of school administrators affecting the effectiveness of schools under the Office of Vocational Education Commission in Roi Et province. The samples consisted of 232 personnel in educational institutions under the Office of Vocational Education Commission in Roi Et province, selected by simple random sampling. The instrument used in this research was a questionnaire with a rating scale of 5 levels. The consistency index of each item was 0.8 - 1.00 and the confidence in strategic leadership of school administrators was 0.954. The reliability was 0.830. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results of the research revealed that 1) strategic leadership of school administrators under the Office of Vocational Education Commission in Roi Et province in overall was at a high level. 2) The effectiveness of schools under the Office of Vocational Education Commission in Roi Et province in overall was at the high level and 3) the strategic leadership of school administrators could predict the effectiveness of the schools under the Office of Vocational Education Commission in Roi Et province consisted of the ability to use various inputs to formulate strategies (X_3), organization (X_4) and vision (X_2) could jointly predict the effectiveness of the school at 77.70% written in the following equations

Forecasting equation in raw score

$$Y' = .760 + .558X_3 + .071X_4 + .054X_2$$

Forecasting equation in standard score

$$Z'_Y = .866 Z_{X_3} + .100 Z_{X_4} + .084 Z_{X_2}$$

Keywords : Strategic leadership, Effectiveness, Office of the vocational education commission

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงเวลาที่ทำท้าทายความสามารถของมนุษย์เพราะเป็นยุคที่โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งแนวทางการศึกษาทั่วโลกต่างก้าวพ้นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นการเรียนรู้ในแบบกระบวนทัศน์ใหม่ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาฐานแห่งเทคโนโลยี หรือ Technology Based Paradigm (อนงค์สินธุ์ศิริ, 2557 : 26) การเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งส่งผลกระทบต่อสำคัญทั้งภายในและภายนอกประเทศในด้านเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนในชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การปรับเปลี่ยนที่รวดเร็ว และความซับซ้อน จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเตรียมความพร้อมของคน สังคม และระบบเศรษฐกิจ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม กล่าวคือต้องพัฒนาคนไทยให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และต่อเนื่องในเรื่องการศึกษาทักษะการทำงาน และการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพให้คนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา

ตลอดจนมีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงาม และรู้คุณค่าความเป็นไทย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554 : 10)

ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา เกิดจากความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างเป็นระบบ ประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องทำให้เกิดขึ้นสถานศึกษาที่มีความสามารถในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพัฒนาเพื่อให้มีการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ผสมผสาน การคงสภาพของสถานศึกษาให้เกิดความพึงพอใจและผลสำเร็จของการทำงานให้สถานศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุด โดยพิจารณา จากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ (สมโชค โพธิ์งาม, 2550 : 31) อีกทั้งประสิทธิผลของสถานศึกษาจะเป็นเครื่องบ่งชี้ ความสำเร็จของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีว่าสถานศึกษา ได้ดำเนินการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายเพียงใดซึ่งจากพิจารณาสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลนั้นตัวบ่งชี้ ที่สำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น บรรยากาศของสถานศึกษา การบริหารจัดการ โดยแนวคิดของ Mott (1972) กล่าวว่าการศึกษาที่มีประสิทธิผลเพียงใด พิจารณาได้จากความสามารถในการผลิตนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ซึ่งพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อ ประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะผู้บริหารของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าสำคัญ ในการดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจในสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์ และบทบาทหน้าที่ตลอดจนเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดไว้ ซึ่งหากผู้บริหาร มีภาวะผู้นำและมีแนวทางบริหารจัดการที่ดีมีมาตรฐาน ย่อมส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลและคุณภาพสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) เป็นความสามารถของผู้นำที่สามารถบริหารองค์การ อย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาผลการดำเนินงานที่สูงกว่ามาตรฐานตลอดเวลา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและได้รับผลตอบแทน ที่สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย (พสุ เดชะรินทร์, 2549)

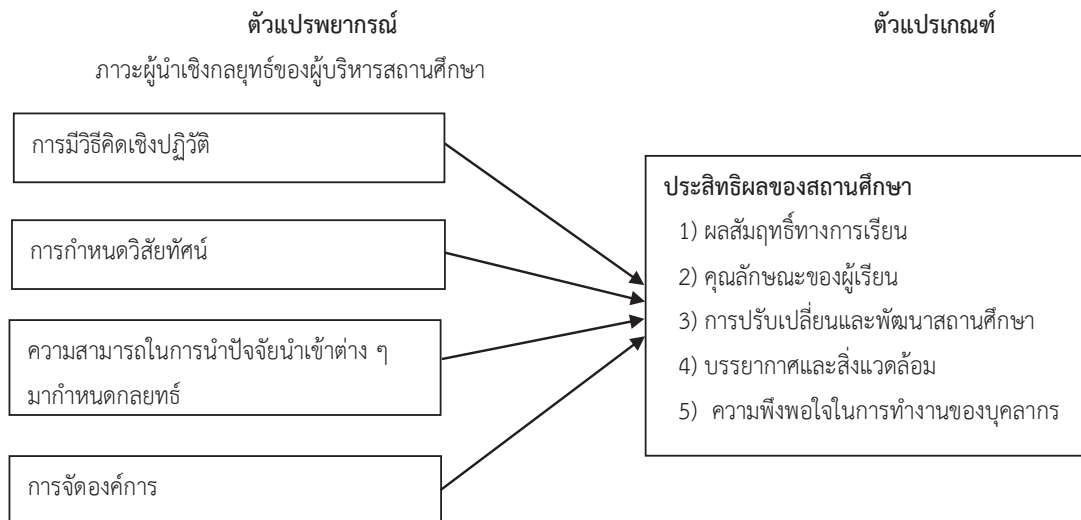
จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการวางแผน และกำหนดนโยบายปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมและพัฒนางานในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นตลอดจน การปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาของรัฐ ชุมชน สังคม และผู้เรียนอันเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนา ประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์กรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ Dubrin (2007 : 356), Hitt and Hoskisson (2007 : 53-54), Dess and Miller (1993 : 210), สุวิทย์ ศรีภักดิ์ (2554 : 226), เชวงศักดิ์ พุทธทเวศ (2553 : 81), พิลาตลักษณ์ อุมะวรรณ (2552 : 167-177), พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณันท์ (2552 : 58), สมยศ นาวิการ (2551 : 584) และรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551 : 10) มากำหนดเป็นขอบเขตของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติ 2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 3) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ และ 4) ด้านการจัดองค์การ และสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของ Mott (1972 : 104), Hoy and Ferguson (1985 : 121-122), Glickman and Gordon (2001 : 51), Sammons, Hillman & Mortimore (1995 : 45), Hoy and Miskel (2005 : 18), นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545 : 45), ภารดี อนันต์นาวี (2545 : 67), สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548 : 56), วาโร เฟิงส์วีสต์ (2549), อาคม อึ้งพวง (2551 : 43), สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2552 : 34) และ ดวงใจ บุญหล้า (2556 : 57) กำหนดเป็นขอบเขตของตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) คุณลักษณะของผู้เรียน 3) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา 4) บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และ 5) ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 584 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด 8 แห่ง จำแนกเป็นผู้บริหารในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด 38 คน และครู 546 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 232 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970, อ้างถึงใน ประภาพร ศรีตระกูล, 2553) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร 15 คน และครู 217 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนจำนวนที่กำหนดในแต่ละสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.8 - 1.00 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่ง ชื่อสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.954 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.830 ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

- 5 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อติดต่อประสานและขอความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยแนบซองเปล่าติดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย ใส่ในซองรับเอกสารที่วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด และเก็บแบบสอบถามคืนโดยการให้เจ้าหน้าที่ธุรการของสถานศึกษารวบรวมแล้วส่งกลับทางไปรษณีย์ภายใน 14 วัน โดยโทรเตือนล่วงหน้า 3 วันก่อนถึงวันกำหนดส่ง และหากกลุ่มตัวอย่างไม่ตอบแบบสอบถามกลับมา ผู้วิจัยก็จะเดินทางไปพบด้วยตัวเองและนำแบบสอบถามให้ตอบใหม่

3.3 แบบสอบถามที่ได้รับกลับมานำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนก่อนจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อตรวจสอบความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ ผู้วิจัยนำมาลงรหัสและบันทึกข้อมูล นำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอในรูปของตารางพร้อมกับอธิบาย ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา จากแบบสอบถามใน ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คำนวณด้วยสูตรของเพียร์สัน

4.4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การสถิติการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ด้านการจัดองค์กร และด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติ (X_1)	4.42	0.30	มาก
2. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X_2)	4.41	0.41	มาก
3. ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ (X_3)	4.25	0.41	มาก
4. ด้านการจัดองค์กร (X_4)	4.35	0.37	มาก
โดยรวม	4.35	0.24	มาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และด้านความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิภาพของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.25	0.44	มาก
2. ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน	4.26	0.35	มาก
3. ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.25	0.39	มาก
4. ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม	4.28	0.36	มาก
5. ด้านความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร	4.24	0.42	มาก
โดยรวม	4.26	0.26	มาก

3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา (Y) โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้านกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา พบว่าด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ (X_3) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r_{XY} = .872$) ด้านการจัดองค์การ (X_4) และด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติ (X_1) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r_{XY} = .269$ และ $.191$ ตามลำดับ) ส่วนด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X_2) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ($r_{XY} = .058$) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าในระดับต่ำมากถึงปานกลาง ($r_{XY} = .057-.454$) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	Y	ระดับความสัมพันธ์ของ x และ y
X_1	1.00	-	-	-	.191**	ต่ำมาก
X_2	.454**	1.00	-	-	.058	ต่ำมาก
X_3	.199**	.157*	1.00	-	.872**	สูงมาก
X_4	.246**	.057	.200**	1.00	.269**	ต่ำ
X	-	-	-	-	.563**	ปานกลาง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

4. ค่า Tolerance ของตัวแปรปัจจัยมีค่าตั้งแต่ .738-.929 ซึ่งมีค่าไม่เข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อยและเมื่อพิจารณาค่า VIF มีค่าตั้งแต่ 1.077-1.355 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อย ซึ่งผลของการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยค่า Tolerance และค่า VIF สอดคล้องกัน สรุปได้ว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่เกิดปัญหาพหุสัมพันธ์ร่วมที่จะทำให้เกิด Multicollinearity ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่า Tolerance และ ค่า VIF ของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
X_1	.738	1.355
X_2	.785	1.274
X_3	.929	1.077
X_4	.910	1.099

5. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มี 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ (X_3) ด้านการจัดองค์การ (X_4) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .558 .071 และ .054 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .866 .100 และ .084 ตามลำดับ ดังตาราง 5

ตาราง 5 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา	b	Std. Error	β	t	p
1. ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ (X_3)	.558	.021	.866	26.834**	.000**
2. ด้านการจัดองค์การ (X_4)	.071	.023	.100	3.138**	.002**
3. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X_2)	.054	.020	.084	2.656**	.008**
$a = .760, R = .882, R^2 = .777, \text{Std. Error} = .126$					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ (X_3) ด้านการจัดองค์การ (X_4) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X_2) ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .882 โดยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 77.70 สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y' = .760 + .558X_3 + .071X_4 + .054X_2$$

สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z'_Y = .866 Z_{X_3} + .100 Z_{X_4} + .084 Z_{X_2}$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ จัดอบรม และประชุมสัมมนาผู้บริหาร เพื่อให้มีการนำแนวคิดวิธีการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในองค์กรอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องการมีวิสัยทัศน์ที่แปลกใหม่ การมีวิสัยทัศน์ การนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ การจัดการ การใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ รวมทั้งอิทธิพลทางด้านระเบียบกฎหมาย พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านมาตรฐานความรู้ และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ทำให้ผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ในด้านหลักและกระบวนการบริหาร มีการกำหนดกรอบนโยบายและการวางแผนการบริหารการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของสุพรรณ ประศรี (2555 : 102) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และวิราพร ตีบุญมี (2557 : 138) การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้ดำเนินตามแนวนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ ที่มุ่งยกระดับการศึกษาของชาติ ให้ได้มาตรฐาน และจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารงานจัดการศึกษาตามขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษา อีกทั้งหน่วยงานต้นสังกัดได้มีการกำหนดกรอบนโยบาย และการวางแผนการบริหารการศึกษา รวมถึงการกำกับติดตามการบริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการตรวจสอบและการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับเรียม สุขกล้า (2553 : 60) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราพร ตีบุญมี (2557 : 140) การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านการจัดองค์กร และการกำหนดวิสัยทัศน์ อภิปรายแต่ละด้านดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลในยุคปัจจุบันนี้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยน และพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งต้องอาศัยสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจ การติดตามตรวจสอบ ประเมินผลเพื่อคาดการณ์หรือพยากรณ์ และกำหนด

กลยุทธ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Dubrin (2007) ที่ว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นต้องสามารถกำหนดอนาคตได้ การทำงานต้องเป็นลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย ทำงานร่วมกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ สอดคล้องกับผลวิจัยของ คชาภรณ์ เสริมศรี (2557 : 126-131) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการกำหนดทิศทางการกลยุทธ์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดองค์การส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากเมื่อผู้บริหารมีการกำหนดโครงสร้างองค์การแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ชัดเจน โดยคำนึงถึงโครงสร้างงานกับอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ที่จะทำให้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ ย่อมส่งผลต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณันท์ (2552 : 305) ที่ว่าการจะทำให้องค์กรแต่ละองค์การประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการบริหารงานที่ดีในการมอบหมายงานที่ชัดเจน มีโครงสร้างชัดเจน ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของคชาภรณ์ เสริมศรี (2557 : 126-131) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการบริหารจัดการทรัพยากร และด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเป็นไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม มีการรับฟังความคิดเห็นจากคณะครูและบุคลากรผู้ร่วมงาน ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ จิตติมา จานงค์เลิศ (2550) กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ตลอดจนจูงใจกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ ทำให้สามารถกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับผลวิจัยของ Ruh (1992, อ้างถึงใน นฤมล สุภาทอง, 2550) ที่พบว่าปัจจัยที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ มี 5 ด้าน ได้แก่ ความคาดหวังในความสำเร็จของงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศของโรงเรียน เป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน และโปรแกรมการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารจึงควรบริหารข้อมูล จัดให้มีระบบสารสนเทศ คิดประยุกต์นำความรู้สารสนเทศและทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ใช้เทคโนโลยีและบูรณาการเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดกลยุทธ์ได้สอดคล้องกับทรัพยากร ทั้งนี้เพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้สึกที่ดีต่อบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ มีความพอใจในสภาพแวดล้อมในที่ทำงานมีการสร้างขวัญกำลังใจ รวมทั้งความพอใจในผลประโยชน์ ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ เป็นตัวแปรที่สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาได้มากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีการบริหารข้อมูลโดยจัดเป็นระบบสารสนเทศจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่า สามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมของสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 77.70 ดังนั้นจึงควรวิจัยตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเพิ่มขึ้น

2.2 ควรพัฒนารูปแบบการสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ และด้านการจัดองค์การ เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

2.3 ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการการใช้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- คชาภรณ์ เสริมศรี. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เขวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ. (2553). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฐิตีมา จานงเลิศ. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยบรรเทาอาการปวดกับการปฏิบัติของหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงใจ บุญหล้า (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำกับความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้: การประเมินและการประกัน*. กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- นฤมล สุภาพทอง. (2550). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประภาพร ศรีตระกูล. (2553). *แบบฝึกและเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา 217720 ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณันท์. (2552). *ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม*. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พิลาศลักษณ์ อุมะวรรณ. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 21(3), 167-177.
- พสุ เดชะรินทร์. (2549). *โครงการพัฒนาการเป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง ในรายงานผลการศึกษาพัฒนารูปแบบเบื้องต้นของหน่วยงานภาครัฐ : องค์การที่มีขีดสมรรถนะสูงสำหรับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. *ดุชนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. *วารสารการจัดการสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*, 6(2), 1-10.
- เรียม สุขกล้า. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2549). *การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน*. ดุชนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิราพร ตัญญูมี. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมโชค โพธิ์งาม. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมยศ นาวิการ. (2551). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่สาม)*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ 1991.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2552). *ภาวะผู้นำไฟบริการในองค์กร: แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *ข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุพรรณ ประศรี. (2555). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท. (2548). *ปัจจัยเชิงพระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สุวิทย์ ครีกกระโทก. (2554). *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 23(1), 216-226.
- อาคม อึ้งพวง. (2551). *ข้อเสนอเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง)*. ดุชนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนงค์ สินธุศิริ. (2557). *การเรียนแนวใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2562, จาก <http://anongswu502.blogspot.com/2013/01/21.html>.

- Dess, G.G., and Miller, A. (1993). *Strategic Management*. New York: McGraw–Hill.
- Dubrin, A.J. (2007). *Leadership* (2nd ed). Australia: John Wiley and Sons.
- Dubrin, A.J. (1998). *Leadership: Research Findings, Practice, and Skills*. Boston : Houghton.
- Glickman, C.D., and Gordon, P.S. (2001). *Supervision of Instruction Leadership: A Developmental Approach* (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Hitt, M.A. and Hoskisson, R.E. (2007). *Strategic Management* (6th ed.). New York: Thomson Corporation.
- Hoy, W.K. and Ferguson, J. (1985). A Theoretical Frame work and Exploration of Organizational Effectiveness in School. *Educational Administration Quarterly*, 21(2), 121–122.
- Hoy, W.K., and Miskel, C.G. (2005). *Education Administration: Theory, Research and Practice* (7th ed.). New York: McGraw–Hill.
- Mott, P.E. (1972). *The Characteristic of Efficient Organizations*. New York: Harper and Row.
- Sammons, P., Hillman, J. and Mortimore, P. (1995). *Key Characteristics of Effective Schools: A Review of School Effectiveness Research*. London: OFSTED.

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A Casual Relationship Model of Selected Factors Affecting Effectiveness of Secondary Schools in the Northeastern Part of Thailand

รัชพล จอมไตรคุป¹, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์² และ สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์³

Ratchaphon Jomtraikup¹, Sikant Peantanyakorn² and Sawat Phothisawat³

Received : 24 ก.พ. 2563

Revised : 26 มี.ค. 2563

Accepted : 27 มี.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) หาแนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 640 แห่ง การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 สร้างโมเดลสมมติฐาน ระยะที่ 2 การตรวจสอบเครื่องมือ ระยะที่ 3 การหาแนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ค่าความถี่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า 1) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยตัวแปรสาเหตุ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น วัฒนธรรมองค์การ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และองค์การแห่งนวัตกรรม 2) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) แนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรร โดยการพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลทางตรง ดังนี้ (1) ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น (2) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และ (3) องค์การแห่งนวัตกรรม และปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ วัฒนธรรมองค์การ

คำสำคัญ : โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ, ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา, วัฒนธรรมองค์การ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อีเมล: pai-tong@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Doctoral Student, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Email: pai-tong@hotmail.com

² Associate Professor, Ph.D., Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Assistant professor, Ph.D., Lecturer in Educational Administration, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study selected factors affecting the effectiveness of secondary schools in the Northeast, 2) to examine the causal relationship between the developed model of selected factors affecting the effectiveness of secondary schools In the Northeast with the empirical data, and 3) to obtain guidelines for developing the selected factors that affected the effectiveness of secondary schools in the Northeast. The sample consisted of 640 secondary schools in the Northeast under the Office of the Basic Education Commission, academic year 2018. The research methodology were divided into 3 phases: Phase 1 construct the hypothesis model, Phase 2 examine tool validation, Phase 3, discover the guidelines for developing selected factors. The tools used for data collection were a questionnaire and an interview form. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis, Pearson's coefficient and the analysis of structural equation modeling.

The research found that 1) The constructed causal relationship model of selected factors affecting the effectiveness of secondary schools in the Northeast consisted of casual variables including; transcendental leadership, organizational culture, learning process management and the innovative organization 2) The constructed causal relationship model of selected factors affecting the effectiveness of secondary schools in the Northeast, the model was congruent with the empirical data. 3) Guidelines for development of selected factors that preform direct effect were as follows: (1) transcendental leadership, (2) learning process management and (3) innovative organization and a selected factor that contained direct and indirect effects is the organizational culture.

Keywords : Causal relationship model, Secondary school effectiveness, Organizational culture

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ของโลกเป็นผลให้เกิดองค์การรูปแบบใหม่ (New Organization) ที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งนำไปสู่องค์การแห่งความรู้ (Knowledge Organization) และองค์การแห่งนวัตกรรม (Innovation Organization) ซึ่งองค์การรูปแบบใหม่ดังกล่าวจะเป็นองค์การที่สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในศตวรรษใหม่ (New Century) ที่เน้นความรู้ ความเร็วของการเปลี่ยนแปลง และคุณภาพของคน ทำให้องค์การมีความสามารถในการสร้างคนและการแข่งขันสูงขึ้น และมีการเรียนรู้ไปพร้อมกับความสำเร็จ ตามเป้าหมายขององค์การ (Drucker, 2007 : 116) กระแสดังกล่าวส่งผลให้คนในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นอกจากนั้นการเกิดขึ้นของโลกาภิวัตน์ยังส่งผลต่อระบบการศึกษา โดยการศึกษาของ Hismanoglu (2012 : 629-633) ที่ได้ทำการศึกษาในประเทศตุรกี ได้อธิบายถึงโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีการสื่อสารส่งผลต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีแนวทางในการจัดการศึกษาตามมาตรา 24 ว่าด้วยเรื่องการศึกษาที่ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีหลักสำคัญ คือ การปฏิรูปการศึกษาโดยการปฏิรูปจากการยึดติดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, 2544 : 3)

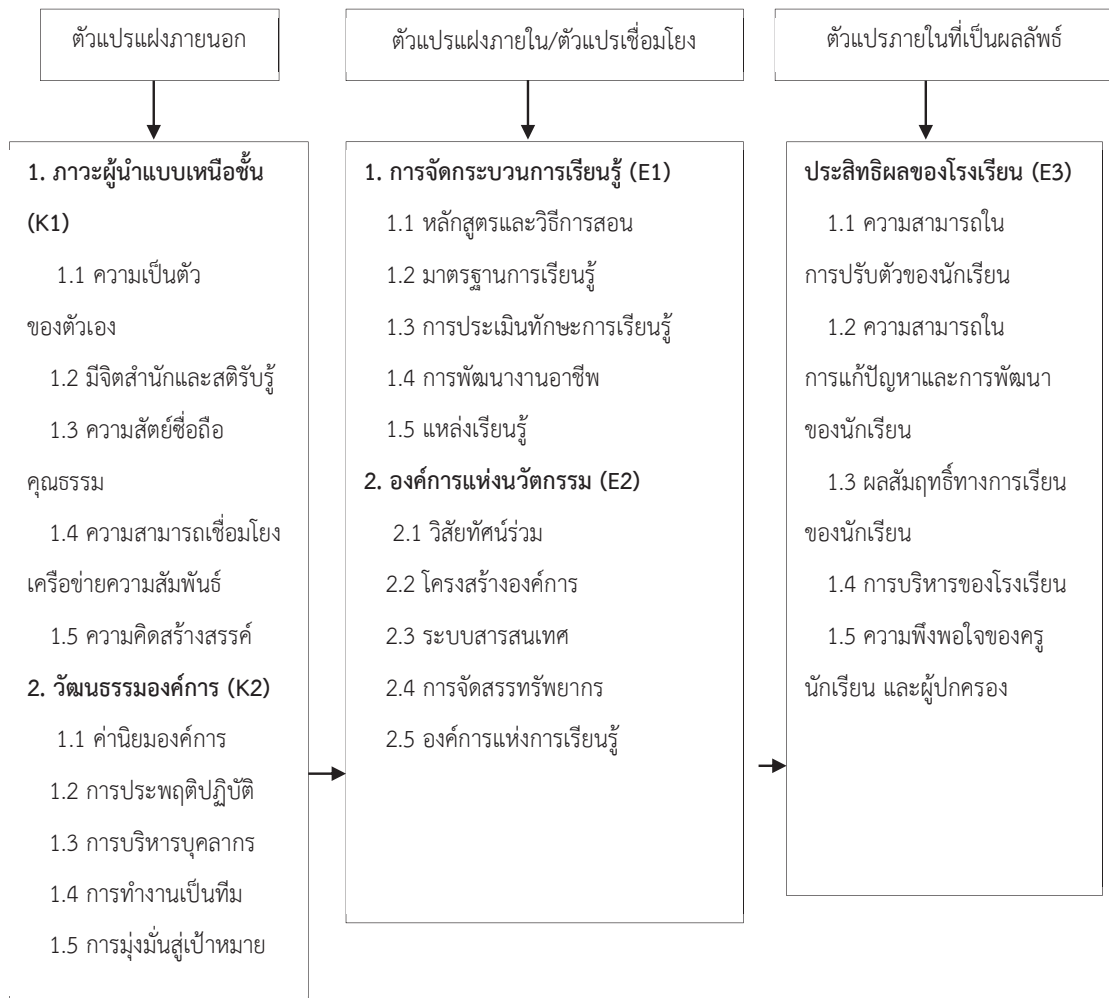
โรงเรียนถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพ ที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ (อรุณ จันทวานิช, 2547 : 2) โดยแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน เกิดจากความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งหวังให้เกิดความเสมอภาคของการให้บริการการศึกษา มีความเท่าเทียมกันในคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียน และลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของผลผลิต แก่เด็กไทยทุกคนซึ่งหมายถึงคุณภาพของการบริการ ที่ผู้เรียนได้รับโดยมีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางเป็นสากล ดังที่สถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนการศึกษาขององค์การยูเนสโก (Grisay & Mahlek : 1991 : 48) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยมิติที่สัมพันธ์กัน 3 มิติ คือ คุณภาพของทรัพยากร ที่ใช้ในการเรียนการสอน และคุณภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษา (input) คุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน (teaching process) และคุณภาพของผลผลิต (output) ในทำนองเดียวกัน Coombs (1991 : 21-23) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพการจัดการศึกษาว่า อาจมีความหมายรวมถึง เนื้อหา วิธีการสอน การจัดกระบวนการทางการศึกษา ความพยายามต่าง ๆ ที่จะปรับการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการ ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่นวัตกรรม เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับผลการจัดการศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในด้านสัมฤทธิ์ทางการเรียนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยผลการสอบ O-NET ชั้น ม.3 (5 วิชาหลัก) ในปีการศึกษา 2554 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.2 ลดลงเป็นร้อยละ 36.4 ในปี 2559 ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 50 ในทุกวิชา เมื่อพิจารณาในรายวิชาปี 2559 พบว่าวิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดร้อยละ 27.0 และวิชาสังคมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 47.3 รองลงมา ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ 44.7 33.7 และ 29.3 ตามลำดับ แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 (2561 : 9) จากความสำคัญดังกล่าวและการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แม้จะมีการศึกษามากแล้ว แต่เป็นการศึกษาในบริบทอื่น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียนจากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยและแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย โดยแสดงความสัมพันธ์ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 933 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 640 แห่งโดยใช้เกณฑ์สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ระบุขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากฟังก์ชันของจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า คือ ต้องมีขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 แห่งต่อ 1 พารามิเตอร์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548 : 53) ดังนั้นผู้วิจัยใช้สัดส่วน 0.7 ในการกำหนดจำนวนโรงเรียนที่เป็นหน่วยของการสุ่มทั้งหมด

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่เป็นหน่วย การสุ่มเราใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportionate Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ (Strata) และกำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบยืนยันปัจจัยคัดสรรและเส้นทางอิทธิพล ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแบบสัมภาษณ์ แนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สร้างโมเดลสมมติฐาน โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร เป็นการศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน และขั้นที่ 2 การศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) และระยะที่ 3 การหาแนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) และการวิเคราะห์ตัวแบบเชิงเส้น โดยใช้สถิติ ไค-สแควร์ (Chi-square) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS และโปรแกรมสำเร็จรูป LISRELL ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติขั้นสูง และการยืนยันโมเดล ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผล การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อได้แนวทางแล้วจึงให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา ทำการประเมินแนวทางในการพัฒนาที่ได้ โดยประยุกต์ใช้มาตรฐานด้านการประเมิน ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเหมาะสมมาประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

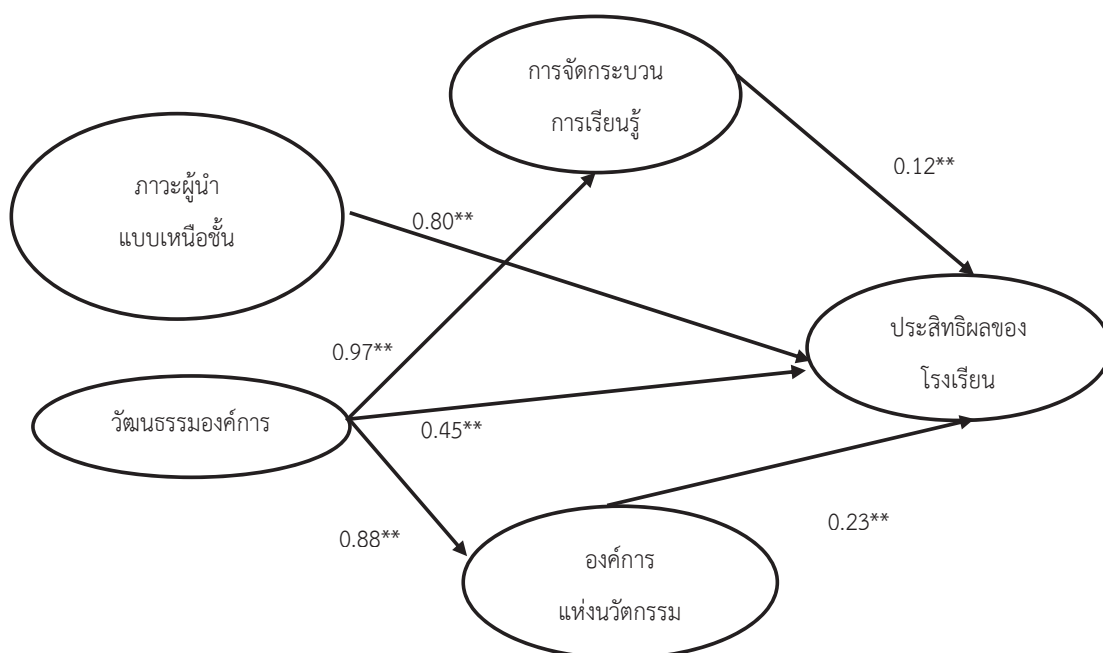
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows Version 20 ในการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ค่าความถี่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และโปรแกรม LISREL Version 8.52 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relation Model)

สรุปผล

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยตัวแปรเชิงสาเหตุดังนี้ คือ 1) ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความเป็นตัวของตัวเอง มีจิตสำนึกและสติรับรู้ ความสัตย์ซื่อถือคุณธรรม ความสามารถเชื่อมโยง และความคิดสร้างสรรค์ 2) ตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์กร ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ค่านิยมองค์กร การประพฤติปฏิบัติ การจัดการบุคลากร การทำงานเป็นทีม และการมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย 3) ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้ และ 4) ตัวแปรแฝงภายในองค์กรแห่งนวัตกรรม ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ วิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์กร ระบบสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร และองค์การแห่งการเรียนรู้ และตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน ความสามารถ

ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การจัดการโรงเรียน และความพึงพอใจของครู นักเรียนและผู้ปกครอง

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัตสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 119.86 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 86 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.39 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.00930 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.025 ค่าดัชนีความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ 643.19 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0044 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.92 แสดงว่า มีค่าอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 92 โดยตัวแปรแฝงภายนอก ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น มีอิทธิพลทางตรง (0.80) ต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์กร มีอิทธิพลทั้งทางตรง (0.45) ทางอ้อม (0.32) และมีอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.77 ต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้รับอิทธิพลทางตรง (0.97) จากตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์กร และมีอิทธิพลทางตรง (0.12) ต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายในองค์การแห่งนวัตกรรมได้รับอิทธิพลทางตรง (0.88) จากตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์กรและมีอิทธิพลทางตรง (0.23) ต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียน และอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียนในภาพรวม พบว่าตัวแปรภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด มีค่าเท่ากับ 0.80 รองลงมา คือ ตัวแปรวัฒนธรรมองค์กร มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.77 ตัวแปรองค์การแห่งนวัตกรรม มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.23 และตัวแปรด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีค่าอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.12 ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของสมการโครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัตสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

3. แนวทางในการพัฒนาของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน หลังจากประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ไม่มีผู้ใดไม่เห็นด้วย โดยมีแนวทางดังนี้

3.1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.80 โดยผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอว่า ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ทางด้านการมีความเป็นตัวของตัวเอง มีจิตสำนึกและสติรับรู้ ความสัจย์ซื่อถือคุณธรรม ความสามารถเชื่อมโยง และการมีความคิดสร้างสรรค์

3.2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวัฒนธรรมองค์การ ส่งผลทางตรงและส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.45 และอิทธิพลทางอ้อมมีค่าเท่ากับ 0.32 ซึ่งอิทธิพลรวมมีค่าเท่ากับ 0.77 ส่วนอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางจัดการกระบวนการเรียนรู้และองค์การแห่งนวัตกรรม โดยผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอว่า ผู้บริหารควรดำเนินการให้โรงเรียนสร้างเสริมวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานเพื่อก่อให้เกิดการยกระดับจัดการกระบวนการเรียนรู้ และองค์การแห่งนวัตกรรม ซึ่งจะทำให้ยกระดับประสิทธิผลของ

3.3 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการองค์การแห่งนวัตกรรม ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.23 โดยผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอว่า ผู้บริหารควรดำเนินการให้โรงเรียนสร้างเสริมองค์การแห่งนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียนทางด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์การที่เหมาะสม ระบบสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

3.4 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.12 โดยผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอว่า ผู้บริหารควรดำเนินการให้โรงเรียนสร้างเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในด้านการประเมินทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำผลมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความเป็นตัวของตนเอง มีจิตสำนึกและสติรับรู้ ความสัจย์ซื่อถือคุณธรรม ความสามารถเชื่อมโยง และความคิดสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำมีความสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การ ปัจจุบันในยุคของโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2561 : ออนไลน์) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้นและผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความเชื่อต่อความสามารถภายในตน (Internal locus of control) สูงกว่า จะใช้ความเข้าใจและใส่ใจ และการพูดจาหวานลุ่มมากกว่า เช่น ให้อภัยใจ ให้ความนับถือ แสดงความเข้าใจ เป็นต้น มากกว่าการบังคับสั่งการ ผู้นำที่เชื่อความสามารถภายนอกตน (Externals) มักใช้อารมณ์ในการทำงานและแก้ปัญหาจึงเกิดความเครียดทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้มีความมีประสิทธิภาพขององค์การลดลง ส่วนผู้นำที่มีความเชื่อต่อความสามารถภายในตนสูงจะสร้างประสิทธิภาพขององค์การได้สูงกว่าผู้นำที่มีความเชื่อต่อความสามารถภายในตนน้อยกว่า นอกจากนี้ พบว่าองค์การใดยิ่งผู้นำสูงสุด (CEO) มีความเชื่อต่อความสามารถภายในตนสูงเพียงไร ก็ยิ่งมีนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดมากขึ้น ส่วนการลอกเลียนแบบคู่แข่งจะลดลง ความกล้าต่อการตัดสินใจที่มีความเสี่ยงมากขึ้น มีการวางแผนและมีมุมมองในอนาคตมากขึ้น ตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ ค่านิยมองค์การ การประพฤติปฏิบัติ การจัดการบุคลากร การทำงานเป็นทีม และการมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย โดยวัฒนธรรมองค์การช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายขององค์การได้โดยง่าย สอดคล้องกับ ดวงกมล อินทา (2556, ออนไลน์)

ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การช่วยเหลือหลอมให้คนในองค์การมีความเชื่อและพฤติกรรมไปในทางเดียวกัน ซึ่งทิศทางดังกล่าวก็คือ วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์การนั่นเอง อีกทั้งการมีความขัดแย้งภายในองค์กรในระดับต่ำ ย่อมทำให้องค์การสามารถพัฒนาองค์กรได้เร็วกว่าองค์กรที่มีความขัดแย้งสูง เพราะทุกคนในองค์การจะร่วมมือกันสร้างประโยชน์ ให้แก่องค์การ ไม่ใช่ขัดผลประโยชน์ส่วนตัว ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอนการพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา (2558 : 3-5) และ วิจารย์ พานิช (2555 : 5) ที่นำเสนอว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคล จากการฝึกอบรมและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นที่แต่ละบุคคลได้รับมาอาจสังเกตได้โดยตรงหรือทางอ้อม โดยใช้เครื่องมือในการสังเกตหรือการตรวจสอบ ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้ อันจะทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และเป็นลักษณะที่ค่อนข้างถาวรและติดตัวไป โดยพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ตัวแปรแฝงภายในองค์การแห่งนวัตกรรม ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ วิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์การ ระบบสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร และองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นการร่วมมือร่วมใจกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการองค์การให้เกิดนวัตกรรม ผ่านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีโครงสร้างองค์การ ระบบสารสนเทศและการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม รวมทั้งการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดของ McGregor (2008 : 104) กล่าวเอาไว้ว่าองค์การนวัตกรรม (Innovative Company) คือ องค์การที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมในด้านต่าง ๆ ออกสู่ตลาดซึ่งจะส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จทางธุรกิจ ตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การจัดการโรงเรียน และความพึงพอใจของครู นักเรียนและผู้ปกครอง เป็นผลสำเร็จของโรงเรียนที่กำหนดไว้โดยมีกระบวนการจัดและดำเนินการในโรงเรียน และมีผลเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ อวิชชัย ตั้งอุทัยเรือง (2557 : 28), Hoy & Miskel (2005 : 281) ที่นำเสนอว่า การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาได้ในการบริหารจัดการ การศึกษาต้องมีการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง มีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การจัดการโรงเรียนต้องประกอบด้วยครู นักเรียนและผู้ปกครอง ทุกกิจกรรมต้องจัดการด้วยระบบ ไม่มีช่องว่าง สามารถปฏิบัติได้ และไม่มีการเคลือบแฝง

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ตัวแปรแฝงภายในองค์การแห่งนวัตกรรม และตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทั้งทางตรง ต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียน ผ่านตัวแปรแฝงภายในทั้งสอง ในการพิจารณาอิทธิพลรวม ที่ส่งผลต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียนในภาพรวม พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด รองลงมา คือ ตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์การ ตัวแปรแฝงภายในองค์การแห่งนวัตกรรม และตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ดังนี้คือ

2.1 ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้นของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดภายในโรงเรียนย่อมมีบทบาทในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปตามความต้องการที่กำหนด ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำแบบเหนือชั้นสูง ย่อมจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการพัฒนภาวะผู้นำในตนเอง และเป็นผลให้ทำงานต่าง ๆ อย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงทำให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จตุรภัทร ประทุม (2559 : 124) ที่พบว่าอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ปัจจัยภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น โดยพฤติกรรมผู้นำของ

ผู้บริหารที่แสดงออกจะส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ดี เป็นที่น่าพอใจก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจที่ดี ในการดำเนินงาน ในการบริหารองค์การให้เกิดประสิทธิผล

2.2 วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะความเชื่อและค่านิยมร่วม ทำให้ยกระดับความร่วมมือและความผูกพัน วัฒนธรรมองค์การมีหน้าที่ เมื่อความเชื่อและค่านิยมร่วมช่วยกันผลักดันให้โรงเรียนกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อการประสบความสำเร็จของโรงเรียน ในขณะเดียวกันการเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมจะช่วยให้โรงเรียนเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน เกิดนวัตกรรมในโรงเรียน ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ นักเรียนสามารถทำงานเป็นทีม มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการเกิดประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับอมรา ไชยดำ (2559 : 217-218) ที่พบว่าอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือปัจจัยวัฒนธรรมองค์การ นอกนี้วัฒนธรรมองค์การยังมีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ

2.2.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สมภาพร ภูวิจิตร (2558 : 74) ที่พบว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดค่านิยมและพฤติกรรมการทำงาน การปรับตัวและการมุ่งความสำเร็จในงาน ทำให้ครูมุ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี

2.2.2 องค์การแห่งนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนชัย ศิริญาณ, วิทยา เจริญศิริ และสัญญา เคนาภูมิ (2560 : 260) ที่พบว่าวัฒนธรรมองค์การเป็นตัวกำหนดแนวทางร่วมในโรงเรียน เป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่พฤติกรรมและการทำงานของบุคลากรในองค์การที่ก่อให้เกิดองค์การแห่งนวัตกรรมในโรงเรียน

2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา (2558 : 3-5) ที่พบว่าอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ปัจจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2.4 องค์การแห่งนวัตกรรมซึ่งประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์การและระบบสารสนเทศที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพราะตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัวแปร นั้นจะเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยนักเรียนสามารถใช้สิ่งต่างในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยการสอนกระบวนการคิดต้องเกิดจากการที่ครูให้ความสำคัญในการสร้างระบบความคิด การมีระบบสารสนเทศและทรัพยากรที่ส่งเสริมและสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขนาธิป พรกุล (2554 : 48) ที่พบว่าอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ องค์การแห่งนวัตกรรม โดยวิธีการสอนโดยใช้ระบบสารสนเทศเป็นหลัก มีข้อดีคือ ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น สามารถจำได้มาก และนานขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้ และช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอดังนี้

3.1 การพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ผู้บริหารควรตระหนักถึงความต้องการของผู้ตามและกระตุ้นผู้ตามให้เกิดความคิดสร้างสรรค์โดยให้แสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมา มีจิตสำนึกและสติรับรู้ในหน้าที่งานของตน บริหารภายใต้ความสัตย์ซื่อถือคุณธรรม และนำความคิดต่างมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดขององค์การ ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวม และมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันให้สูงขึ้นตามลำดับขั้นความต้องการ

3.2 การพัฒนาวัฒนธรรมองค์การ ผู้บริหารต้องสร้างเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จ โดยสามารถแบ่งเป็นเรื่องใหญ่ๆ อยู่ 3 เรื่องคือ 1) การให้บุคลากรปฏิบัติตามค่านิยมขององค์การ โดยการจะสร้างหรือพัฒนาวัฒนธรรมองค์การในเรื่องอะไรนั้น ต้องกำหนดเรื่องนั้น ๆ ให้เป็นค่านิยมขององค์การ แล้วณรงค์ให้บุคลากรในองค์การ

ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในการทำงาน และการดำเนินชีวิตที่อยู่ในองค์กร เพื่อหล่อหลอมให้เกิดการปฏิบัติที่เหมือนกันเป็นพวกเดียวกัน

- 2) การสร้างความเชื่อที่อยู่ในจิตใจ ของพนักงาน โดยวัฒนธรรมที่ดีเกิดขึ้นจาก ความรู้สึกที่ดี ๆ กับเรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้นจากข้างใน ของบุคลากร ปฏิบัติโดยไม่ต้องบังคับ เพราะมองเห็นประโยชน์กับเรื่องนั้น ๆ อย่างจริงใจ เป็นความเชื่อภายในจิตใจ และ
- 3) การสร้างทีมที่กระตุ้นการเปลี่ยนแปลง หัวใจสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมองค์กร คือ ความต่อเนื่องในการปฏิบัติ

3.3 การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรม องค์กรจะต้องมีการเชื่อมโยงระหว่างบุคลากรและองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกขององค์กรเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งต้องมีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง รูปแบบองค์กรและวิธีการปฏิบัติงาน ของบุคลากรขององค์กรให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รวมถึงต้องมีการกระตุ้นและจูงใจบุคลากรในแต่ละส่วนงาน ให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะทำหน้าที่ในส่วนของตนให้สอดคล้อง และเกิดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการสร้างคุณค่าแก่องค์กรร่วมกัน รวมถึงต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่คอยให้การสนับสนุน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีการวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนวัตกรรม และสนับสนุนให้บุคลากรที่มีความกล้าคิด กล้าทำ นอกจากนั้นผู้ปฏิบัติงานเองก็ต้องมีการคิดนอกกรอบ ที่พร้อมจะเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.4 การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้าสอน มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กล่าวคือ เป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุนจัดสิ่งเร้าและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมจึงต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ สร้างสรรค์ ศึกษา และค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติ จนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ ตลอดชีวิต (Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ (Learn how to learn) มากกว่าสอนตัวความรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำแบบเห็นอกเห็นใจ เพื่อให้บุคลากรมีค่านิยมร่วมที่ดี ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ดี การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างเสริมให้เกิดองค์กรแห่งนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานะของเครือข่ายที่ช่วยยกระดับ การพัฒนาโรงเรียน

1.3 ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้าสอน มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยในเรื่องลักษณะนี้ ด้วยการวิจัยทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เพื่อสร้างตัวแบบ จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพเปรียบเทียบกับตัวแปรเชิงทฤษฎี สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำ และองค์กรแห่งนวัตกรรม โดยทำกับกลุ่มของขนาด ของโรงเรียนในกลุ่มอื่น ๆ เช่นทำในภูมิภาคอื่น เนื่องจากเป็นตัวแปรที่ยังไม่มีการศึกษามากนักในงานวิจัยด้านบริหารการศึกษา

2.3 ควรทำวิจัยเรื่องนี้โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย แบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้เกิดนวัตกรรม นำเรื่องภาวะผู้นำเหนือผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร หรือองค์กรแห่งนวัตกรรม มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก รศ.ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.สวัสต์ โพธิ์วัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้แนะนำ เสนอแนะ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ อันมีคุณค่า ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียน และข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล และขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจเสมอมา ตลอดจนผู้ที่ไม่ได้กล่าวนามมา ที่มีส่วนช่วยไม่ว่าทางใดทางหนึ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2544). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จตุรภัทร ประทุม. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงกมล อินทา. (2556). *วัฒนธรรมองค์กร*. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2562, จาก http://duangss.blogspot.com/2013/09/blog-post_12.html
- ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. (2557). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง ประเทศไทย*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). *สถิติขั้นสูง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนชัย ศิริญาณ, วิทยา เจริญศิริ และสัญญา เคนาภูมิ. (2560). *องค์กรแห่งนวัตกรรม: ทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สดศรี-สฤตวงศ์.
- สมภาพ ภูวิจิตร. (2558). *รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ.วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 9(1), 73-77.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2561). *ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น*. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2561, จาก <http://suthep.crru.ac.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2562, จาก <http://data.bopp-obec.info/emis/school.php>.
- สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา. (2558). *แนวทางการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา.
- อมรา ไชยดำ และ วิจิต กำมันตะคุณ. (2559). *ประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารบัณฑิตศึกษา*, 13(61), 209-224.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Coombs, J. (1991). *Thinking seriously about curriculum integration (Forum on Curricular Integration Occasional Paper no. 4)*. Burnaby, BC: Simon Fraser University, Tri-University Integration Project.

- Drucker, P.F. (2007). *Management Challenges for the 21st Century*. New York: Butterworth-Heinemann.
- Grisay, A. & Mahlek, L. (1991). *The Quality of Education in Developing Countries*. A Review of Some Research Studies and Policy Documents. UNESCO: IIEP.
- Hismanoglu, M. (2012). *The impact of globalization and information technology on language education policy in Turkey*. Procedia: Social and Behavioral Sciences.
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2005). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice* (7th ed.). New Yourk: McGraw Hill.
- McGregor, A.J. (2008). *Adolescents expectancy beliefs and task values for physically interactive video games*. Los Angeles: Louisiana State University.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ

The Development of Core Competency of the Personnel of the Subdistrict Administrative Organization in Porncharoen District Bung kan Province

ปวีณา สุกัน¹ และ เขมณัฐ ปูกองไชย²

Paveena Sugun¹ and Khemmanat Pookongchai²

Received : 22 ม.ค. 2563

Revised : 11 พ.ค. 2563

Accepted : 12 พ.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ต่อผู้บริหารและบุคลากร เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 4 แห่ง รวมทั้งสิ้น 139 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย จากผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (Priority Needs Index Modification (PNI modified) และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสูงสุดในด้านสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้แบบจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านสมรรถนะหลัก (PNI = 0.66) และด้านสมรรถนะประจำผู้บริหาร (PNI = 0.66) รองลงมา คือ ด้านสมรรถนะประจำสายงาน (PNI = 0.65) 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ควรพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะทางการคิดวิเคราะห์ผลได้ผลเสีย และสามารถตัดสินใจได้แม้จะมีความเสี่ยงเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น, สมรรถนะหลัก, แนวทางการพัฒนา

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
อีเมล: annyjung1112@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Master Student, Program in Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udonthani Rajabhat University, Email: annyjung1112@gmail.com

² Associate Professor, Ph.D., Lecturer in Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Udonthani Rajabhat University

Abstract

The aims of this research is to 1) study and compare the essential requirements for competency development in human resource management under Subdistrict Administration Organization in Phon Charoen District, Bung Kan province. 2) It was found that the highest level of essential requirement is for core competency. The high level of essential requirement is for management competency, the moderate level is for job competency in all dimensions. The research instruments were a questionnaire. The result will be used as a guideline in competency development in human resource management under Subdistrict Administration Organization in Phon Charoen District, Bung Kan province. Purposive sampling was carried out from 139 people, The descriptive Statistics for data analysis, frequency, percentage and standard deviation.

The results are shown below. 1) Real and expected situations about the essential requirements for competency development in human resource management under Sub-district Administration Organization in Phon Charoen District, Bung Kan province considering different groups, it was found that the highest essential requirement is for core competency. 2) Comparison between real and expected situations of about the essential requirements for competency development in human resource management under Subdistrict Administration Organization in Phon Charoen District, Bung Kan province, with using Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) showed that arithmetic mean of expected situation is higher than that of real situation in all dimensions. The requirement order is core competency ($PNI = 0.66$) > management competency ($PNI = 0.66$) > job competency ($PNI = 0.65$). 3) Approaches to develop the essential requirements for competency development in human resource management under Subdistrict Administration Organization in Phon Charoen District, Bung Kan province are as follows : Human resources should be trained to have skills in result analysis, risk management, and making appropriate decisions to achieve the organization goals.

Keyword : Need assessment, Competency, Development

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 รัฐได้ให้ความสำคัญเป็นอิสระคล่องตัว ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแล การพัฒนาบุคลากร (Human Resource Development : HRD) เป็นหัวใจหลักของหลายองค์กร เนื่องจากทรัพยากรบุคคลเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรซึ่งทุกองค์การมุ่งที่จะให้บุคลากรของตนมีความรู้ความสามารถและเต็มใจปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลาการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบในระดับใด ก็ขึ้นอยู่กับระดับคุณภาพของคนเรียงลำดับความสำคัญตั้งแต่ผู้นำสูงสุดขององค์กร ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงาน และผู้ปฏิบัติงานทุกคน ซึ่งจะส่งผลไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ให้มีความเจริญเติบโตอย่างมั่นคง และด้วยเหตุนี้นักมนุษย เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุด เพราะคนเป็นกลไกทำให้เกิดงาน งานที่มีคุณภาพต้องเกิดจากคนที่มีคุณภาพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในรัชกาลปัจจุบัน ทรงมีพระราชดำรัสว่า “จะต้องพัฒนาคนเพื่อพัฒนาประเทศ” แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จึงได้มุ่งเน้นในการพัฒนาบุคลากร เป็นสำคัญ (ปราโมทย์ อินสว่าง, 2557 : 4)

ทรัพยากรมนุษย์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งขององค์การ เพราะจะเป็นผู้ที่นำเอาทรัพยากรด้านอื่น ๆ ขององค์การในการที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์การให้มากที่สุด ทั้งยังเป็นผู้จัดการ หรือดำเนินงานให้แก่องค์การ ในการที่จะแสวงหาทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นให้แก่องค์การด้วย หากบุคลากรเป็นผู้ที่ขาดประสิทธิภาพ ทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านั้น ก็จะถูกนำไปใช้อย่างไร้ประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นต่อประสิทธิภาพงานเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อได้มีการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานแล้ว ก็ได้หมายความว่าสามารถให้เข้าทำงานได้ทันทีเสมอไป จำเป็นต้องมีการอบรมแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้เข้าทำงานใหม่ (Orientation) ในบางกรณีอาจต้องมีการอบรมถึงวิธีการทำงาน (In-service training) ให้ด้วย (สมาน รัชสิโยภพ, 2552 : 83) ซึ่งปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงาน คือ พนักงานจ้างของ อบต. ไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน พนักงานบรรจุใหม่ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและขอบข่ายของงานในหน้าที่ ลักษณะการทำงานมุ่งที่ผลงานของแต่ละส่วนราชการมากกว่าการทำงานในภาพรวมของ อบต. ไม่มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในเชิงคุณภาพ บางภารกิจอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่การประสานงานทำได้ล่าช้า

ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ การเพิ่ม ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ที่จะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และคาดหวังที่ตั้งไว้ยังไม่เหมาะสม และสอดคล้องต่อการทำงานจริงเท่าที่ควร คือ การพัฒนาไม่ตรงกับเป้าหมายงาน ไม่สามารถนำมาใช้ในการทำงาน อันส่งผลให้การทำงาน และงานที่ออกมายังขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และจากรายงานการปฏิบัติงาน ประจำปี 2559 ระบุว่า การทำงานของบุคลากรยังขาดสมรรถนะที่จำเป็นในการทำงานในหน่วยงานรัฐ เช่น มีความรู้ ความสามารถในการทำงานค่อนข้างจำกัด ขาดความรู้ รับผิดชอบในหน้าที่ตามแนวทางของรัฐ และบุคลากรบางคนยังขาดความสนใจในการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองในด้านการทำงาน นำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ในด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ที่พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานคือ การได้รับการสนองปัจจัยจิตใจด้านต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงาน อย่างเต็มความรู้ความสามารถ มีความผูกพันต่องาน และอุทิศแรงกายแรงใจ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้ (สุนทรรัตน์ เกาสวรรณ์, 2550 : 2)

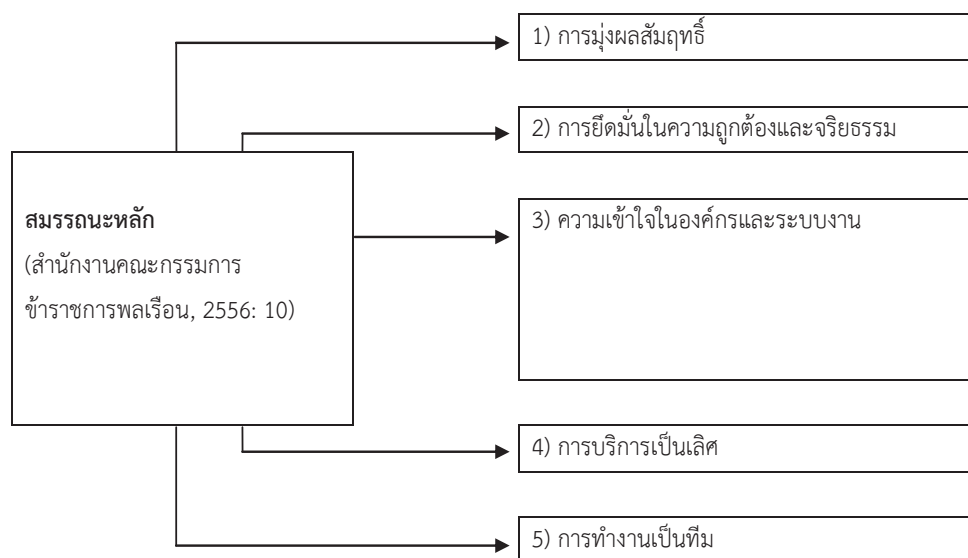
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ อันจะทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและนำไปสู่การพัฒนาและกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ต่อผู้บริหารและบุคลากร

กรอบแนวคิด

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ โดยศึกษาแนวคิดของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สมรรถนะหลัก จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม 3) ความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน 4) การบริการเป็นเลิศ และ 5) การทำงานเป็นทีม โดยนำเอาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศ ก.ธ. เรื่อง กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 4) ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2557 สมรรถนะที่จำเป็นต่องานของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 4 แห่ง รวมทั้งสิ้น 195 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 139 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน และขนาดของตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป โดยจำแนกประเภทตำแหน่งออกเป็น ประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ ประเภทวิชาการ ประเภททั่วไป

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ

องค์การบริหารส่วนตำบล	ประชากร					กลุ่มตัวอย่าง				
	บริหาร	อำนวยการ	วิชาการ	ทั่วไป	รวม	บริหาร	อำนวยการ	วิชาการ	ทั่วไป	รวม
อบต.ป่าแฝก	1	6	7	43	57	1	6	5	29	41
อบต.ศรีชมภู	1	4	5	24	34	1	4	3	16	24
อบต.วังชมภู	2	6	4	30	42	2	6	3	20	31
อบต.หนองหัวช้าง	2	5	8	47	62	2	5	5	31	43
รวม	6	21	24	144	195	6	21	16	96	139

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบบสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มจาก 4 องค์การบริหารส่วนตำบล ตามสัดส่วนของพนักงานส่วนตำบลแต่ละแห่ง ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกันจากนั้นคำนวณหาขนาดตัวอย่างจาก 4 กลุ่มตามสัดส่วนของพนักงานส่วนตำบลให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังตาราง 1 และกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น 2) นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ 3) หัวหน้ากลุ่มงานมาตรฐานการบริหารงานบุคคลท้องถิ่น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประเภทบุคลากร และระดับการศึกษาของบุคลากร เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามซึ่งถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ มี 3 ด้าน คือ 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะประจำผู้บริหาร 3) สมรรถนะประจำสายงาน ว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานอยู่ในระดับใดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามระดับความต้องการ แบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ ในการสร้างแบบสอบถาม เสนอโครงสร้างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence: IOC) จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับพนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไป ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 30 คน โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค โดยสภาพการดำเนินงานจริง และสภาพการดำเนินการที่คาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะหลัก ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.911 และ 0.899 ตามลำดับ และการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างกว้าง ๆ เป็นแนวคำถาม เพื่อใช้ในการกรอกรวบรวม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายทราบถึงความต้องการในการสนทนาตามแนวคำถามที่ตั้งไว้ล่วงหน้าจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนเป็นระบบและตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 4 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมซองและลงชื่อ ที่อยู่ ถึงผู้วิจัยพร้อมติดแสตมป์ ได้คืนมา 139 ฉบับ

3.2 ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน โดยนำแบบสอบถามซึ่งถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงาน ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ มี 3 ด้าน คือ 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะประจำผู้บริหาร 3) สมรรถนะประจำสายงาน เพื่อนำข้อมูลมารวบรวมเพื่อใช้เป็นแบบแนวทางการสัมภาษณ์ ซึ่งมีสาระสำคัญของแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการตั้งประเด็นในการสัมภาษณ์แบบจำเพาะเจาะจง มุ่งเน้นประเด็นในการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 139 ชุด มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬโดยการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย โดยวิธี Modified Priority Needs Index (PNI modified) ใช้สูตรที่ จากค่าดัชนี PNI (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2561 : ออนไลน์)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลนำประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหาสรุป กำหนดทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ต่อผู้บริหารและบุคลากร แล้วนำมาเรียบเรียงแบบร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบพิจารณาส่วนที่ใช้ให้มีความเหมาะสม ชัดเจนและปรับปรุงแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์ จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 50.36 มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 41.73 ปฏิบัติงานในประเภททั่วไป จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 69.06 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 51.08

2. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ พบว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะหลักอยู่ในระดับปานกลาง และในส่วนของสภาพที่คาดหวัง พบว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนำค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ตามวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของระบบและกระบวนการทำงานของตนกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ติดต่อได้อย่างชัดเจน (PNI = 0.71) รองลงมา คือ สามารถมองภาพรวมแล้วปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (PNI = 0.70) เข้าใจกระแสภายนอกกับผลกระทบโดยรวมต่อเทคโนโลยี ระบบ หรือกระบวนการทำงานของหน่วยงาน (PNI = 0.70) ยึดมั่นแน่วแน่ในจรรยาบรรณ หลักคุณธรรม ยุติธรรม

และปฏิบัติตนกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน (PNI = 0.67) เข้าใจความต้องการที่แท้จริงขององค์กร (PNI = 0.67) พากเพียรในการทำงานให้ดี (PNI = 0.66) อารมณ์ถูกต้องเพื่อองค์กร (PNI = 0.66) เต็มใจช่วยเหลือ และแก้ปัญหาให้กับผู้บริการได้ (PNI = 0.66) ให้บริการที่เกินความคาดหวังในระดับทั่วไปของผู้รับบริการ (PNI = 0.66) รักษามิตรภาพที่ดี ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือเพื่อนร่วมทีม เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ (PNI = 0.66) ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะเพื่อมุ่งให้ภารกิจประสบความสำเร็จ (PNI = 0.66) สามารถทำงานได้ผลงานตามเป้าหมายที่วางไว้ หรือตามมาตรฐานขององค์กร (PNI = 0.65) อุตสาหะมานะ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ท้าทาย หรือได้ผลงานที่โดดเด่น และแตกต่างอย่างที่ไม่เคยมีใครทำได้มาก่อน (PNI = 0.65) เชื่อถือได้ (PNI = 0.65) อุทิศตนเพื่อองค์กร และประเทศชาติ (PNI = 0.65) เต็มใจในการให้บริการ มีอัธยาศัยไมตรีอันดี และให้บริการที่ผู้รับบริการต้องการได้ (PNI = 0.65) สามารถเข้าใจและให้บริการที่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการได้ (PNI = 0.65) มองการณ์ไกล และสามารถให้บริการที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงและยั่งยืนให้กับผู้รับบริการ (PNI = 0.65) รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน (PNI = 0.65) ปฏิบัติงานด้วยทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน และให้ความร่วมมือในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน (PNI = 0.65) รับฟังความคิดเห็น และประสานความร่วมมือของสมาชิกในทีม (PNI = 0.65) ปรับปรุงวิธีการทำงาน เพื่อพัฒนาผลงานให้โดดเด่นเกินกว่าเป้าหมายมาตรฐานที่กำหนด (PNI = 0.64) เข้าใจเทคโนโลยี ระบบ กระบวนการทำงาน และมาตรฐานในงาน (PNI = 0.64) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องตามหลักกฎหมาย จริยธรรม และระเบียบวินัย (PNI = 0.63) และวิเคราะห์ผลได้ผลเสีย และสามารถตัดสินใจได้แม้จะมีความเสี่ยงเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย (PNI = 0.61)

3. การกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงาน ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน โดยมีข้อค้นพบดังนี้

3.1 ความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน

1) บุคลากรในหน่วยงานจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่ตนทำเป็นอย่างดียิ่งทั้งระบบ เพื่อให้รู้ขอบข่ายงานและสามารถทราบว่าการงานที่ตนทำ มีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ รู้ลำดับขั้นตอนของงานที่ตนรับผิดชอบ เข้าใจความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ของขอบข่ายงานระหว่างองค์ของตน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และรู้ถึงวัฒนธรรมในองค์กร

2) บุคลากรในองค์กรจะต้องมีความเข้าใจกระแสภายนอกต่าง ๆ ที่เป็นผลกระทบต่อการระบบการทำงานขององค์กร ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคและจำเป็นต้องแก้ไขอยู่ตลอด สามารถวางแผนการเพื่อนำมาแก้ไขหรือรับมือกับปัญหาได้อย่างทันท่วงที มีการสื่อสารที่ชัดเจน การสั่งการที่ถูกต้อง

3.2 การบริการเป็นเลิศ

1) คอยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับบริการ อำนวยความสะดวก ให้บริการด้วยความเต็มใจ และการบริการที่เกินความคาดหวัง จึงเป็นสิ่งที่บุคลากรควรให้การบริการแบบประทับใจแก่ผู้รับบริการ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และผู้รับบริการต้องการมาใช้บริการอีกในครั้งต่อไป

2) บุคลากรในองค์กรให้บริการด้วยความเต็มใจในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้แก่ผู้รับบริการได้อย่างรวดเร็ว และผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ

3.3 การทำงานเป็นทีม

1) การส่งเสริมความสามัคคีและสร้างขวัญกำลังใจระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสามัคคี สร้างความไว้วางใจในการทำงาน/ของเพื่อนร่วมงาน

2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัด เป็นคนที่รู้จักช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน โดยอาจจะมีการสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การยกย่องชมเชย การมอบของรางวัล เป็นต้น การสร้างทัศนคติที่ดี มิตรภาพที่ดีต่อกันของบุคลากรในองค์กรเป็นสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้การทำงานประสบความสำเร็จ

3.4 การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม

1) ยึดหลักความยุติธรรม ปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ หนังสือดำราที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เกิดความเท่าเทียมกัน และมีความสุจริตในการปฏิบัติงาน

2) ปฏิบัติงานด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยเน้นผลประโยชน์ขององค์กรเป็นสำคัญ และมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

3.5 การมุ่งผลสัมฤทธิ์

1) ตั้งใจทำงานในหน้าที่ของตนให้เต็มที่และแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาใช้กับงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีความพยายามในการทำงานให้ได้ผลสำเร็จ โดยหาวิธีหรือแนวทางใหม่ ๆ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย

2) มีความรับผิดชอบในงานของตนเอง มีความเอาใจใส่ ไม่ปล่อยปะละเลยหรือปล่อยให้ล่าช้า มีการตรวจสอบความถูกต้องของผลงาน

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการจำเป็น เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ อภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1.1.1 สภาพที่เป็นจริง พบว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้กำหนดสมรรถนะหลักไว้ให้ทุกส่วนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้นำไปใช้และยึดถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานร่วมกันทั้งหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับ เสน่ห์ จุ้ยโต (2552 : 25) ได้ศึกษาการพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบุคลากรด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.1.2 ความคาดหวัง พบว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะหลัก อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ในปัจจุบันผลจากการประเมินระดับสมรรถนะหลักของบุคลากรจะนำมาเป็นส่วนหนึ่ง เพื่อพิจารณาประเมินในเรื่องของความก้าวหน้าในสายวิชาชีพ การเลื่อนตำแหน่งและการขึ้นเงินเดือนของบุคลากรในทุกรอบปี จึงทำให้บุคลากรโดยส่วนใหญ่ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญ ในการพัฒนาสมรรถนะหลักของตนเองที่มีอยู่ให้สูงขึ้นตามระดับสมรรถนะหลักขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ เสน่ห์ จุ้ยโต (2552 : 25) ได้ศึกษา การพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า มีความต้องการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ ศิริพร สกุลเจริญพร (2554 : 40-50) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม จากการศึกษาวิจัย พบว่าสมรรถนะหลักความคาดหวังกับสมรรถนะหลักตามการรับรู้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ระดับมากที่สุด

1.2 ผลการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1.3 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ สูงสุด คือ ด้านสมรรถนะหลัก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคาดหวังต่อสมรรถนะหลักในการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งในปัจจุบันผลจากการประเมินระดับสมรรถนะหลักของบุคลากรจะนำมาเป็นส่วนหนึ่ง เพื่อพิจารณาประเมินในเรื่องของความก้าวหน้าในสายวิชาชีพ การเลื่อนตำแหน่งและการขึ้นเงินเดือน

ของบุคลากรในทุกรูปปี จึงทำให้บุคลากรโดยส่วนใหญ่ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะหลักของตนเองที่มีอยู่ให้สูงขึ้นตามระดับสมรรถนะหลักขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร สกุลเจริญพร (2554 : 40-50) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม จากการศึกษาวิจัย พบว่าบุคลากรที่มีลักษณะส่วนบุคคลเมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน เงินเดือนที่แตกต่างกันมีสมรรถนะหลักตามการรับรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ ธาธิณี อภัยโรจน์ (2554 : 59-72) ได้การศึกษาสมรรถนะหลักเพื่อการพัฒนาบุคลากร :กรณีศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะหลักของบุคลากรในปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสมรรถนะหลักของบุคลากรตามความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในงานของบุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ด้านสมรรถนะหลัก ประกอบด้วย

2.1 บุคลากรในหน่วยงานจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ขององค์กรที่ตนทำเป็นอย่างดีทั้งระบบจะต้องมีความเข้าใจกระแสนอกต่าง ๆ ที่เป็นผลกระทบต่อการกระบวนการทำงานขององค์กร ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรค และจำเป็นต้องแก้ไขอยู่ตลอด สามารถวางแผนการเพื่อนำมาแก้ไขหรือรับมือกับปัญหาได้อย่างทันท่วงที มีการสื่อสารที่ชัดเจน การสั่งการที่ถูกต้อง มีเข้าใจความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ของขอบข่ายงานระหว่างองค์ของตนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และรู้ถึงวัฒนธรรมในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ ศตวรรษ กล้าดิษฐ์ (2560 : ก) ได้ศึกษาสมรรถนะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิตในอุตสาหกรรมการผลิตสายไฟฟ้า ผลการวิจัยพบว่าด้านของทักษะคือ มีทักษะการแก้ไขปัญหา ที่เกิดจากการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ในด้านของทัศนคติ คือ มีความคิดที่จะพัฒนาสมรรถนะของตนเองให้สูงขึ้นอยู่เสมอ สุดท้ายในด้านคุณลักษณะพึงประสงค์ คือ มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองสูง

2.2 บุคลากรในองค์กรต้องให้บริการด้วยความเต็มใจในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่ หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้แก่ผู้รับบริการได้อย่างรวดเร็ว คอยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับบริการ อำนวยความสะดวกและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ พิสิษฐ์ พลอินทร์ (2547 : 94-110) ได้ศึกษา การประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงพยาบาลกลาง สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากร การปฏิบัติงานของ บุคลากรในโรงพยาบาลกลาง สำนักงานแพทย์กรุงเทพมหานคร พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.96) โดยระดับการประเมินการปฏิบัติงานเรียง 3 ลำดับด้านจริยธรรม ด้านการร่วมแรงร่วมใจ และด้านคุณภาพบริการ ตามลำดับ

2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัด เป็นคนที่มีรู้จักช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน โดยอาจจะมีการสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การยกย่องชมเชย การมอบของรางวัล ส่งเสริมความสามัคคีและสร้างขวัญกำลังใจระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสามัคคี สร้างความไว้วางใจในการทำงาน เป็นต้น การสร้างทัศนคติที่ดี มิตรภาพที่ดีต่อกันของบุคลากรในองค์กรเป็นสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้การทำงานประสบผลสำเร็จ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านจริยธรรมควรจัดกิจกรรมให้บุคลากรแสดงความเสียสละในสถานการณ์ที่อาจเสี่ยงต่อความมั่นคงในตำแหน่ง ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควรมีการตรวจตราความถูกต้องของงาน เพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ

2.4 บุคลากรต้องยึดหลักความยุติธรรมในการปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ หลักเกณฑ์หนังสือดำรัสที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติงานด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยเน้นผลประโยชน์ขององค์กรเป็นสำคัญ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เกิดความเท่าเทียมกัน และมีความสุจริตในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ อุไร รัตนเมธาธร (2553 : ก) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามสมรรถนะหลักของบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการงานตามสมรรถนะหลักของบุคลากร ด้านจริยธรรมมีการทำงาน

โดยยึดถือในความถูกต้องเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์และชื่อเสียงของประเทศ มีความโปร่งใส ไม่เอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง ไม่มีการกระทำการหรือการนำเสนอข้อมูลที่ทำให้องค์กรเสียผลประโยชน์ หรือเสียชื่อเสียง

2.5 บุคลากรจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบในงานของตนเอง มีความเอาใจใส่ มีการตรวจสอบความถูกต้องของผลงาน ตั้งใจทำงานในหน้าที่ของตนให้เต็มที่และแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาใช้กับงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สังเวียน นิมนวล (2560 : 138-145) ได้ศึกษา การพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีผลต่อความก้าวหน้าด้านอาชีพของบุคลากรการท่องเที่ยวกระทรวงแถลงข่าววัฒนธรรมและท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาสมรรถนะหลักมีผลต่อการพัฒนาความก้าวหน้าด้านตำแหน่ง และความก้าวหน้าด้านตนเองของบุคลากรการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สมรรถนะหลัก ควรพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะทางการคิดวิเคราะห์ผลได้ผลเสีย และสามารถตัดสินใจได้ แม้จะมีความเสี่ยงเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

1.2 สมรรถนะประจำผู้บริหาร ผู้บริหารต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในส่วนของผู้บริหารด้วยกัน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ ปกป้องเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ รวมถึง การปฏิบัติตามหลักการครองตน ครองคน ครองงาน

1.3 สมรรถนะประจำสายงาน ควรพัฒนาทักษะทางด้านภาษาและเทคโนโลยี การประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน การยินดีให้คำแนะนำเพื่อนร่วมงานตลอดจนการส่งเสริม ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าแข่งขัน เพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการ จะช่วยให้ผู้บริหารได้รับการพัฒนาตนเองไปพร้อมกับการสนับสนุนส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชา และยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอันจะช่วยให้มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้บริหารต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในส่วนของผู้บริหารด้วยกัน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ ปกป้องเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพรวมถึง การปฏิบัติตามหลักการครองตน ครองคน ครองงาน

2.2 ควรพัฒนาทักษะทางด้านภาษาและเทคโนโลยี การประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน การยินดีให้คำแนะนำเพื่อนร่วมงานตลอดจนการส่งเสริม ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าแข่งขัน เพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการ จะช่วยให้ผู้บริหารได้รับการพัฒนาตนเอง ไปพร้อมกับการสนับสนุนส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชา และยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอันจะช่วยให้มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธาริณี อภัยโรจน์. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 22(1), 59-72.

นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2561). สูตรคำนวณหาดัชนีความต้องการจำเป็น . สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2561, จาก <https://www.salika.co/2020/08/16/priority-needs-index-part-2/>

ปราโมทย์ อินสว่าง. (2557). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2560, จาก <http://saving.egat.co.th/news/member-news/1049/1049-04.pdf>

- พิสิษฐ์ พลอินทร์. (2557). การประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงพยาบาลกลาง สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 20(2), 94-110.
- ศตวรรษ กล้าดิษฐ์. (2560). *สมรรถนะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิตในอุตสาหกรรมการผลิตสายไฟฟ้า กรณีศึกษาบริษัท สายไฟฟ้า-ยาซากิ จำกัด*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- ศิริพร สกลเจริญพร. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 22(2), 40-50.
- สมาน รังสิโยภิญช์. (2552). *วิวัฒนาการทฤษฎีการจัดการ*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, จาก <http://uhost.rmutp.ac.th>
- สุคนธ์รัตน์ เถาสวรรณ์. (2550). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ*. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สังเวียน นิมนวล. (2561). การพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีผลต่อความก้าวหน้าด้านอาชีพของบุคลากรการท่องเที่ยวกระทรวง แล่งข่าววัฒนธรรมและท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 7(1), 138-145.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2552). *การพัฒนาขีดสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- อุไร รัตนเมธาร. (2553). *การดำเนินงานตามสมรรถนะหลักของบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี*. การศึกษาอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก

สังกัดกองทัพนาคี 2

Servant Leadership Model Development for Finance Officers of the Royal Thai Army Second Region

ทัชชัย ชัยมาโย¹, สายันต์ บุญใบ² และ ละม้าย กิตติพร³
Tuschai Chaimayo¹, Sayan Boonbai² and Lamai Kittiporn³

Received : 27 ก.พ. 2563

Revised : 25 เม.ย. 2563

Accepted : 28 เม.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการ 2) สร้างและพัฒนาแบบแผนการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ และ 3) ประเมินประสิทธิผลของแบบแผนการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพนาคี 2 โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นายทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน 105 นาย และชั้นประทวน 105 นาย รวม 210 นาย เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามภาวะผู้นำให้บริการ แบบประเมินรูปแบบ และชุดการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ แบบประเมินภาวะผู้นำให้บริการ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงิน ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ (1) ด้านการบริการตามบทบาทหน้าที่ (2) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาและเสริมพลังอำนาจแก่บุคลากร (3) ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชน (4) ด้านการมีวิสัยทัศน์และการสื่อสารที่ดี (5) ด้านการรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ และ (6) ด้านความอ่อนน้อมและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สภาพการปฏิบัติงานด้านภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) แบบแผนการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงิน ประกอบด้วย (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) กระบวนการพัฒนา (4) ชุดการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ และ (5) การติดตามและประเมินผล 3) ผลของการประเมินประสิทธิผลโดยการใช้แบบแผนการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ พบว่า (1) แบบแผนการพัฒนาที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (2) ภาวะผู้นำให้บริการมีการเปลี่ยนแปลงหลังทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ความพึงพอใจของผู้ที่มีรับบริการที่มีต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำให้บริการของกลุ่มทดลองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (4) ภาวะผู้นำให้บริการระยะติดตามผล 2 สัปดาห์ มีค่าสูงกว่าหลังการทดลองใช้แบบแผนการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : รูปแบบ, การพัฒนา, ภาวะผู้นำให้บริการ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อีเมล: Tuschai.chaimayo@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Doctoral Student, Program in Educational Administration and Leadership, Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: Tuschai.chaimayo@gmail.com

² Associate Professor, Ph.D., Lecturer in Educational Administration and Leadership, Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Ph.D., Lecturer in Educational Administration and Leadership, Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) investigate components of servant leadership, 2) construct and develop a model for developing servant leadership and 3) assess the effectiveness of a developed model for developing servant leadership of the finance officers of the royal thai army second region. The samples were 105 of the commissioned officers and 105 of noncommissioned officers total of 210 officers. The instruments for collecting data were an expert interview form, a servant leadership questionnaire, an evaluation and servant leadership development model form, a servant leadership assessment form and a customer satisfaction assessment form. Data were analyzed using percentage, mean and standard deviation.

The findings were as follow : 1) The components of servant leadership of the finance officers involved six majors as follows: (1) the role-based service, (2) determination of development and empowerment of personnel, (3) participation and community building, (4) having good vision and communication, (5) listening and empathy and (6) humility and good human relations. As a whole, leadership operational conditions was a moderate level. 2) The model for developing servant leadership of the finance comprised (1) principles, (2) objectives, (3) procedures, (4) the development for each component and (5) follow-up and evaluation. 3) The results from assessment the effectiveness of the servant leadership development model for the finance officers found that (1) the model had an appropriateness as a whole at a high level, (2) servant leadership had changed significantly higher after the experiment with statistical significance at the level of .01, (3) overall satisfaction of service users towards the servant leadership behavior of the experimental group was at a high level and (4) the 2 weeks follow-up servant leadership was significantly higher than after the experiment leadership development model at the level of .01.

Keywords : Model, Development, Servant leadership

บทนำ

ภาวะผู้นำใ้บริการ (Servant Leadership) เป็นพฤติกรรมกรให้บริการเพื่อนร่วมงานเพื่อสนองตอบความต้องการของเพื่อนร่วมงาน โดยใช้อำนาจทางศีลธรรมกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และมอบอำนาจแก่เพื่อนร่วมงานเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันของกลุ่ม ซึ่ง Greenleaf ใช้เวลาหลายปีในการพิจารณาไตร่ตรองถึงประสบการณ์ในเรื่องบทบาทของผู้นำ และได้เขียนมโนทัศน์ของผู้นำใ้บริการเชื่อว่าผู้นำต้องเป็นผู้รับใช้ก่อน ซึ่งเริ่มจากความรู้สึกที่เป็นไปตามธรรมชาติที่บุคคลต้องการจะใช้คนอื่น การเลือกในระดับจิตสำนึกจะเป็นแรงบันดาลใจในการนำไปสู่ความเป็นผู้นำใ้บริการจะแตกต่างอย่างชัดเจนกับผู้ที่ต้องการเป็นผู้นำกลุ่มก่อน (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง, 2553 : 41) ภาวะผู้นำใ้บริการมีความโดดเด่นในการนำตนเอง คือ ยึดมั่นในศีลธรรม อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นผู้ให้การช่วยเหลือ นำทีมโดยการดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น สร้างเสริมพลังอำนาจ พัฒนาคน และชุมชน นำสถาบันโดยการมีวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายการทำงานอย่างมีกระบวนการ เป็นแบบอย่างการตัดสินใจโดยการมีส่วนร่วมของทีม (วาระดี ชาญวิรัตน์, 2559 : 37) ผู้นำเกิดจากแรงขับของความต้องการอำนาจและการครอบครอง ผู้นำแบบนี้การรับใช้จะเป็นตัวเลือกท้าย ๆ ผู้นำแบบมีอำนาจและผู้นำใ้บริการจึงมีความแตกต่างกันแบบ 2 ขั้ว อันเป็นความผสมผสานที่หลากหลายของธรรมชาติมนุษย์ แตกต่างโดยการเป็นผู้รับใช้ก่อน

เพื่อรับใช้ความต้องการตามลำดับสำคัญของความต้องการมนุษย์ การทดสอบที่ดีและยากสำหรับผู้บริหาร คือ ความพร้อมที่จะรับใช้ความต้องการของผู้อื่นก่อนความต้องการของตนเอง แบบทดสอบที่ดีที่สุดของผู้บริหารและเป็นผู้ที่ยากที่สุดสำหรับผู้บริหาร คือ เมื่อเขาได้รับการดูแลรับใช้แล้วช่วยให้เขาเติบโตขึ้นหรือไม่ เมื่อได้รับการดูแลรับใช้แล้ว ทำให้เขาเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ขึ้น ฉลาดมากขึ้น เป็นอิสระมากขึ้น เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น และกลายเป็นผู้รับใช้ผู้อื่นมากขึ้นหรือไม่ (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง, 2553 : 103)

หน้าที่หลักของทหารเหล่าการเงิน เป็นงานบริการให้กับกำลังพลในหน่วยงานซึ่งผู้รับบริการ คือ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และครอบครัวของกำลังพลทุกนาย นโยบายการปฏิบัติงานของกรมการเงินทหารบก ประจำปีงบประมาณ 2559 คือการพัฒนาบรรพการของกรมการเงินทหารบก ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน และการบัญชีของกองทัพบก ยังคงยึดถือแผนแม่บทในการพัฒนากกรมการเงินทหารบก 2555-2559 และนโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพบก ประจำปี 2559 และเจตนารมณ์ของผู้บัญชาการทหารบกที่ว่า “กองทัพบกเข้มแข็ง ประเทศมั่นคง” มากำหนดเป็นกรอบ และทิศทางในปีงบประมาณ 2559 โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ที่ส่งผลต่อการสนับสนุนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณให้แก่หน่วยในกองทัพบก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ภายใต้แนวคิด “ 5 หลัก คือ หลักเกณฑ์ หลักการ หลักฐาน หลักนิยม หลักธรรม ” ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเบิกจ่ายและการบัญชี 2) ด้านการพัฒนาหน่วย และการบริหารจัดการกำลังพล และ 3) ด้านสวัสดิการและการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน (ชูชาติ สุกใส, 2559 : ออนไลน์)

กองทัพบกที่ 2 มีหน่วยงานทหารหลายหน่วยงานด้วยกัน ซึ่งแต่ละหน่วยงานทหารนั้นได้รับการจัดสรรบุคลากรทางด้านการเงินของกองทัพบก จากกรมการเงินทหารบก เพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเงินของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งให้องค์กรพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามพันธกิจขององค์กรที่เด่นชัด ได้แก่ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร พันธกิจและยุทธศาสตร์ และโครงสร้างองค์กร ดังนั้น ภาวะผู้นำผู้บริหาร จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารในหน่วยงานจะต้องพัฒนาให้กับทหารเหล่าการเงินให้มีคุณลักษณะที่ดี และสามารถพัฒนาให้ได้ทหารเหล่าการเงินที่มีคุณภาพสมกับปณิธานและพันธกิจที่กรมการเงินทหารบกตั้งไว้ (ชูชาติ สุกใส, 2559 : ออนไลน์)

ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหาร จัดเป็นความสำคัญสำหรับบุคลากรในแต่ละแห่ง เพื่อให้ได้ทหารเหล่าการเงินที่มีคุณภาพมีศักยภาพ สามารถขับเคลื่อนภารกิจนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จทั้งในระดับผู้บริหารและระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกทำวิจัยในเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ด้วยคาดหวังว่าข้อค้นพบจากกระบวนการวิจัยและพัฒนา จะนำมาซึ่งนวัตกรรมการบริหารบุคคลและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งเป็นความหวังของผู้เกี่ยวข้องต่อไป

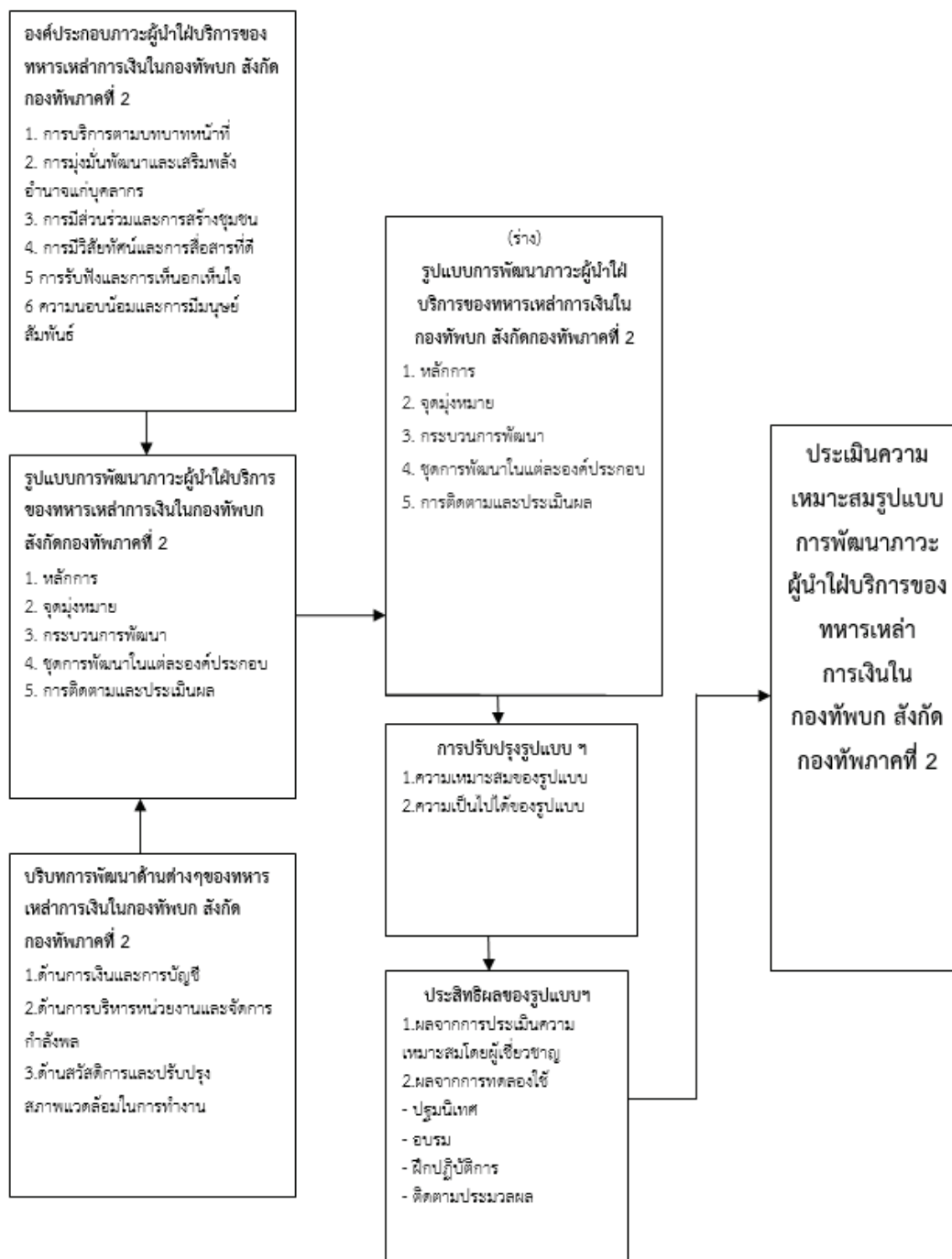
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำผู้บริหารของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2
2. เพื่อสร้างและพัฒนาารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบภาวะผู้นำผู้บริหารของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำผู้บริหารของ ละม้าย กิตติพร (2555 : 8) และแนวคิดของ ชรินดา พิมพ์บุตร (2556 : 10) มาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรต้น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริการตามบทบาทหน้าที่ 2) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาและเสริมพลังอำนาจแก่บุคลากร 3) ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชน 4) ด้านการมี

วิสัยทัศน์และการสื่อสารที่ดี 5) ด้านการรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ และ 6) ด้านความอ่อนน้อมและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และตัวแปรตาม 3 ด้าน ได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพภาคที่ 2 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพภาคที่ 2 3) ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพภาคที่ 2 โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดและองค์ประกอบภาวะผู้นำ
ไฟบริการ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Analysis) 2) การศึกษา
จากผู้เชี่ยวชาญ และ 3) การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ระยะที่ 2 การออกแบบและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนา
แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไฟบริการ 2) การปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
ไฟบริการ และ ระยะที่ 3 การนำไปทดลองใช้ภาคสนาม เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ และสรุปผลการทดลอง
แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การออกแบบการทดลอง 2) การดำเนินการทดลอง และ 3) การสรุปผลการทดลอง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาเชิงสำรวจ ได้แก่ ทหารเหล่าการเงิน
ในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 พ.ศ. 2562 จำนวน 102 หน่วยงาน ประกอบด้วย นายทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน
159 นาย นายทหารชั้นประทวน จำนวน 303 นาย รวม จำนวน 462 นาย

1.1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการทดลอง เป็นประชากรในการทดลอง
ใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไฟบริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ได้แก่ ทหารเหล่าการเงิน
ในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ในหน่วยมณฑลทหารบกที่ 23 พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย นายทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน
18 นาย และนายทหารชั้นประทวน จำนวน 31 นาย รวมทั้งสิ้น จำนวน 49 นาย

1.1.3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการทดลอง เป็นประชากรที่ใช้ในการ
ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้มารับบริการในฝ่ายการเงิน สังกัดมณฑลทหารบกที่ 23 ที่มีต่อภาวะผู้นำ
ไฟบริการของทหารเหล่าการเงิน สังกัดมณฑลทหารบกที่ 23 รวมทั้งสิ้น จำนวน 520 นาย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาเชิงสำรวจ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำไฟบริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก
สังกัดกองทัพบกที่ 2 คือ นายทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน 105 นาย และนายทหารชั้นประทวน จำนวน 105 นาย รวมทั้งสิ้น
จำนวน 210 นาย ซึ่งได้มาโดยใช้ตาราง ของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการทดลอง เป็นกลุ่มตัวอย่างในการ
ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไฟบริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ซึ่งได้กำหนด
เป็นกลุ่มเดียว มีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง คือ ก่อนและหลังการทดลอง จำนวน 40 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง
แบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกการทดลองกับทหารเหล่าการเงิน สังกัดมณฑลทหารบกที่ 23 ที่มีอายุราชการ
จำนวน 3 ปี ขึ้นไป เนื่องจากเป็นหน่วยงานทหารการเงินที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่และอยู่ในวิสัยที่ผู้วิจัยสามารถดำเนินการพัฒนาได้

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการทดลอง เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้มารับบริการในฝ่ายการเงิน สังกัดมณฑลทหารบกที่ 23 ที่มีต่อภาวะผู้นำ
ไฟบริการของทหารเหล่าการเงิน สังกัดมณฑลทหารบกที่ 23 รวมทั้งสิ้น จำนวน 220 นาย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
ตามตาราง ของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2.2 แบบประเมินรูปแบบและชุดการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยอาศัยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และพิจารณาค่าความสอดคล้องของข้อความรายข้อ กับนิยามศัพท์เฉพาะองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำให้บริการ แล้วหาค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อเท่ากับ 1.00

2.3 แบบสอบถามภาวะผู้นำให้บริการ ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง รายข้อเท่ากับ 0.8-1.00 ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-0.57 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของ Cronbach ของแบบสอบถามทั้งฉบับเป็น 0.98

2.4 แบบประเมินภาวะผู้นำให้บริการ ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง รายข้ออยู่ระหว่าง 0.8-1.00 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.60 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ของแบบสอบถามทั้งฉบับเป็น 0.99

2.5 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า ค่าดัชนี ความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.8-1.00 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45-0.79 และค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ของแบบสอบถามทั้งฉบับเป็น 0.99

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในข้อ 2.3, 2.4, และ 2.5 นั้น มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยอาศัยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และพิจารณาค่า ความสอดคล้องของข้อความรายข้อกับนิยามศัพท์เฉพาะ องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของภาวะผู้นำให้บริการ แล้วหาค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency : IOC) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC=0.50 ขึ้นไป และการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับทหารเหล่าการเงิน และผู้รับบริการแห่งหนึ่งซึ่งไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะและธรรมชาติของผู้ให้ข้อมูลใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยมากที่สุด โดยวิเคราะห์หา ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2

3.2 ในขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการ ผู้วิจัยส่งเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ภาวะผู้นำให้บริการ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ ถึงผู้บัญชาการมณฑลทหารบก ผู้บังคับการกรมและผู้บังคับกองพัน ในกองทัพบกที่ 2 จำนวน 102 หน่วยงาน จำนวนทั้งหมด 210 ฉบับ เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากทหารเหล่าการเงิน ในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการ ของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2

3.3 ในขั้นตอนการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยส่งเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินรูปแบบและชุดการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ตลอดจนหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้เชี่ยวชาญ ในการขอ ความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก ในเรื่องของการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการ และขอความอนุเคราะห์ ในการประเมินรูปแบบและชุดการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ครอบคลุม 4 กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายของทหาร เหล่าการเงิน 3 ท่าน 2) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการบริหารฝ่ายการเงิน 2 ท่าน 3) กลุ่มนักวิชาการ และนักวิจัย ในสถาบันอุดมศึกษา 2 ท่าน และ 4) กลุ่มนักวิชาการของทหารเหล่าการเงิน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 9 ท่าน

3.4 ในขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบภาวะผู้นำให้บริการ ผู้วิจัยส่งเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบประเมิน ภาวะผู้นำให้บริการ ตลอดจนหนังสือขอความอนุเคราะห์ ถึงผู้บัญชาการมณฑลที่ 23 เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากทหาร เหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดมณฑลทหารบกที่ 23 ซึ่งแบ่งแบบประเมินออกเป็น แบบประเมินภาวะผู้นำให้บริการ

ก่อนทดลองใช้ จำนวน 40 ฉบับ และหลังทดลองใช้ จำนวน 40 ฉบับ รวม 80 ฉบับ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน
ตลอดการวิจัย

3.5 ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความพึงพอใจ ผู้วิจัยส่งเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบประเมินความพึงพอใจ
ของผู้รับบริการ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ ถึงผู้อำนวยการมณฑลที่ 23 เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีบริการ
จากทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดมณฑลทหารบกที่ 23 แบ่งออกเป็นก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา กับทหาร
เหล่าการเงินจำนวน 220 ฉบับ และหลังการทดลองใช้ จำนวน 220 ฉบับ รวม 440 ฉบับ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน
ตลอดการวิจัย

3.6 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมา แล้วนำไปจัดกระทำข้อมูล
และวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำใ้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ประกอบด้วย
องค์ประกอบหลัก 6 ด้าน คือ ด้านการบริการตามบทบาทหน้าที่ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาและเสริมพลังอำนาจแก่บุคลากร
ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชน ด้านการมีวิสัยทัศน์และการสื่อสารที่ดี ด้านการรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ
และด้านความรอบน้อมและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สภาพการปฏิบัติงานด้านภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาและเสริมพลังอำนาจแก่บุคลากร
ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชน และด้านการรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ประกอบด้วย

2.1 หลักการ คือ 1) การพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2
นำผลการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติงานในหน้าที่ 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการ มีการใช้เทคนิควิธีการ หรือกระบวนการ
เรียนรู้ที่หลากหลาย และสะดวกในการนำไปปฏิบัติ 3) รูปแบบการพัฒนามีความยืดหยุ่นในการไปใช้พัฒนาทั้งในระดับบุคคล
กลุ่ม และทั้งองค์การ

2.2 จุดมุ่งหมาย คือ เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนัก พัฒนาทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับ
ภาวะผู้นำใ้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ตลอดจนนำความรู้และทักษะด้านภาวะผู้นำ
ใ้บริการไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 กระบวนการพัฒนา แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการปฐมนิเทศ การประเมินตนเอง การเรียนรู้
จากกรณีศึกษาและขั้นตอนฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยยึดการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ (Adult Learning) ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติการ
และขั้นตอนการกำกับติดตามและประเมินผล

2.4 ชุดการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ มี 6 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา
สื่อและแหล่งเรียนรู้ เอกสารอ้างอิง และกิจกรรมการพัฒนา

2.5 การติดตามและประเมินผล มีการติดตามผลโดยทิ้งช่วงหลังการพัฒนา 2 สัปดาห์

3. ผลของการประเมินประสิทธิผลโดยการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำใ้บริการของทหารเหล่าการเงิน
ในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 พบว่า 1) รูปแบบการพัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำใ้บริการ
มีการเปลี่ยนแปลงหลังทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความพึงพอใจของผู้ที่มีบริการที่มีต่อพฤติกรรม

ภาวะผู้นำให้บริการของกลุ่มทดลอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 4) ภาวะผู้นำให้บริการระยะติดตามผล 2 สัปดาห์ มีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. จากความมุ่งหมายจากการวิจัยข้อแรกที่ต้องการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการ และได้ข้อค้นพบว่ามี 6 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านการบริการตามบทบาทหน้าที่ 2) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาและเสริมพลังอำนาจแก่บุคลากร 3) ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชน 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์และการสื่อสารที่ดี 5) ด้านการรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ และ 6) ด้านความนอบน้อมและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งข้อค้นพบนี้ สอดคล้องบางส่วนกับแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ในบทที่ 2 โดยเฉพาะผลการวิจัยของ ละม้าย กิตติพร (2555 : 88) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการให้บริการ ของบุคลากรในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลจากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำให้บริการประกอบด้วย 1) การรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ 2) การมุ่งมั่นพัฒนาบุคลากร 3) การบริการ ซึ่งสอดคล้องกับ ปองภพ ภูจอมจิตร, ปรีชา คัมภีร์ปกรณัม และนุกล กุดแถลง (2555 : ออนไลน์) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการประกอบด้วย 1) การรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ 2) การตระหนักรู้ 3) การมุ่งมั่นพัฒนาบุคลากร 4) การมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชน 5) ความนอบน้อม 6) การบริการ ซึ่งยังสอดคล้องกับ สายันต์ บุญใบ, วัฒนา สุวรรณไตรย์ และวันนพร สิทธิสาร (2560 : 27) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการประกอบด้วย 1) การรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การมุ่งมั่นพัฒนาบุคลากร 4) การบริการ จิรวรรณ เล่งพานิชย์ (2554 : 29) ได้ทำการศึกษาเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำแบบให้บริการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการประกอบด้วย 1) การมุ่งมั่นพัฒนาบุคลากร 2) ความนอบน้อม 3) การบริการ และยังมี ความสอดคล้องกับ แซมมิล อาร์เม็ด, ฐิติณัฐ อัครเดชอนันต์ และรัตนาวดี ขอนตะวัน (2558 : 143) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำให้บริการของหัวหน้าหอผู้ป่วย และความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลวิทยาลัยการแพทย์ กรุงธากา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชน 3) ความนอบน้อม 4) ความซื่อสัตย์สุจริต จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบ การพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 มีความเหมาะสมที่สามารถนำไป เป็นกรอบในการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในเหล่าการเงินในกองทัพบก ซึ่งเป็นองค์กร ในการบริการโดยตรง

2. จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ต้องการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหาร เหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ได้ข้อค้นพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการที่ผู้วิจัยออกแบบไว้ มี 5 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กระบวนการพัฒนา 4) ขุดการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ และ 5) การติดตาม และประเมินผล ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบที่ออกแบบมานี้เป็นรูปแบบที่ดี มีความเหมาะสม เมื่อนำมาทดลองใช้ พบว่ายังไม่มี จุดอ่อนทั้ง 5 ประการ ซึ่งเห็นได้จากผลการติดตามและประเมินผลที่มีค่าคะแนนความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมภาวะผู้นำ ให้บริการ ล้วนแต่เพิ่มขึ้นทุกประการ อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงิน ในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ที่ให้บริการ ทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามรูปแบบ และมีการ ฝึกปฏิบัติการเพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เป็นแบบอย่างแก่เพื่อนร่วมงาน ต้องได้รับการฝึกฝนด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย จึงจะทำให้ทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 เกิดแนวคิด วิธีการ และความตระหนักถึงความสำคัญ

ในการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ และทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 จะต้องพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำให้บริการอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ ทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 มีการให้บริการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ให้บริการด้านการเงินแก่ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนผู้มารับบริการ จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 เพื่อให้ทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ได้มีความตระหนักรู้ มีความรู้ ความเข้าใจ ด้านภาวะผู้นำให้บริการ ซึ่งจะส่งผลให้ทหารเหล่าการเงินสามารถให้บริการแก่ผู้รับบริการบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ยังสอดคล้องบางส่วนกับ ละม้าย กิตติพร (2555 : 133-134) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการให้บริการ ของบุคลากรในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการให้บริการของบุคลากรในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ชรินดา พิมพ์บุตร (2556 : 178-180) ได้ศึกษา รูปแบบประเมินผู้นำการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบประเมินผู้นำการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) หลักการและจุดมุ่งหมาย 2) กระบวนการ 3) สูตรการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ และ 4) การติดตามและประเมินผล

3. ผลของการประเมินประสิทธิผลโดยการทดลองใช้ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 พบว่า 1) รูปแบบการพัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำให้บริการมีการเปลี่ยนแปลงหลังทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความพึงพอใจของผู้ที่มารับบริการที่มีต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำให้บริการของกลุ่มทดลอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 4) ภาวะผู้นำให้บริการระยะติดตามผล 2 สัปดาห์ มีค่าสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเพราะว่า เมื่อได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ได้ฝึกปฏิบัติการสร้างทักษะการให้บริการ จะส่งผลให้ทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 มีการนำเทคนิคการให้บริการ ไปใช้อย่างถูกต้อง เกิดผลดีอย่างสูงสุดต่อสำนักงานและผู้รับบริการ เมื่อฝึกปฏิบัติการภาวะผู้นำให้บริการแล้ว ทหารเหล่าการเงิน มีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักรู้ เกิดทักษะภาวะผู้นำให้บริการ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการให้บริการของตนอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากข้อค้นพบ เรื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 มี 6 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบหลักที่ควรนำมาพัฒนา คือ 1) ด้านการบริการตามบทบาทหน้าที่ 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์และการสื่อสารที่ดี 3) ด้านความรอบรู้และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 4) การรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชน และ 6) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาและเสริมพลังอำนาจแก่บุคลากร ผู้บริหารทหารเหล่าการเงิน สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการให้บริการ ของสำนักงานการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในกรณีที่ไม่สามารถนำมาพัฒนาได้ทุกองค์ประกอบ ผู้บริหารทหารเหล่าการเงินควรจะให้ความสำคัญในการพัฒนาตามที่ได้เรียงลำดับไว้

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 ประกอบด้วย ด้านการบริการตามบทบาทหน้าที่ มุ่งมั่นพัฒนาและเสริมพลังอำนาจแก่บุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชน ด้านการมีวิสัยทัศน์และการสื่อสารที่ดี ด้านการรับฟังและการเห็นอกเห็นใจ ด้านความรอบรู้และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ดังนั้น ผู้บริหารของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก ควรจัดอบรมและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับ

ภาวะผู้นำให้บริการ ทั้ง 6 ด้าน ให้แก่ทหารเหล่าการเงินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทหารเหล่าการเงินมีการพัฒนาด้านภาวะผู้นำ
ให้บริการในระดับสูงขึ้น จะส่งผลให้การให้บริการประสบความสำเร็จอย่างสูงสุด

1.3 การพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงิน สังกัดกองทัพบกที่ 2 เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่าย
ที่เกี่ยวข้องควรตระหนัก และให้ผู้บริหารในเหล่าการเงิน สังกัดกองทัพบกที่ 2 มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนด
ระยะเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน และควรใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงิน และวิธีการพัฒนา
ที่หลากหลาย เพื่อให้ทหารเหล่าการเงินในกองทัพบกที่ 2 เกิดองค์ความรู้ มีทักษะ เทคนิคในการให้บริการ เป็นไป
ตามเป้าหมายที่กำหนด

1.4 ควรนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก
ในด้านอื่นด้วย เพื่อเป็นผลดีในภาพรวมของการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก และทหาร
เหล่าอื่นที่เป็นองค์กรการให้บริการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงิน สังกัดกองทัพบกที่ 2 ไปใช้ใน
ทหารเหล่าอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ เพื่อที่จะได้องค์ความรู้ที่เป็นภาวะผู้นำให้บริการของทหารในกองทัพบก
สังกัดกองทัพบกที่ 2 โดยภาพรวมของหน่วยงานให้บริการ ผลที่ได้จะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ
ของทหารในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2 และยกระดับคุณภาพการให้บริการของทหารในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำให้บริการของทหารเหล่าการเงินในกองทัพบก สังกัดกองทัพบกที่ 2
เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้บริการและพัฒนาภาวะผู้นำการให้บริการ

2.3 ควรศึกษาภาวะผู้นำด้านอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้การบริการสอดคล้องกับบริบทของกองทัพบกที่ 2 ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรณ เล่งพานิชย์. (2554). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชรินดา พิมพ์บุตร. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชูชาติ สุกใส. (2559). สารจากเจ้ากรมการเงินทหารบก ประจำปีงบประมาณ 2559. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2559,
จาก <http://findept.rta.mi.th/indexfin>
- แซมมิล อาร์เมต, ฐิตินันท์ อัครเดชอนันต์ และรัตนาวดี ขอนตะวัน. (2558). ภาวะผู้นำให้บริการของหัวหน้าหอผู้ป่วย
และความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลวิทยาลัยการแพทย์. *พยาบาลสาร*. 42,(พิเศษ),
136-148.
- ปองภาพ ภูจอมจิตร, ปรีชา คัมภีรปรกรณ์ และนุกุล กุดแถลง. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2563,
จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/5404>
- ละม้าย กิตติพร. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการให้บริการของบุคลากรในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพ
ครูและบุคลากรทางการศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วาระดี ชาญวิรัตน์. (2559). การพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการ ของผู้นำวิชาการด้านการศึกษาพิเศษ. *วารสารชุมชนวิจัย*. 10,(1), 35-44.

สายันต์ บุญใบ, วัฒนา สุวรรณไตรย์ และวันนพร สิทธิสาร. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำให้บริการของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 5,(20), 27-35.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง. (2553). *ภาวะผู้นำให้บริการในองค์กร แนวคิดหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

ปัจจัยองค์การกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Organizational Factors and Development of Learning Skills in the 21st Century for Students of the Faculty of Education, Nakhon Phanom University

สุมาลี ศรีพุทธรินทร์¹

Sumalee Sriputtarin¹

Received : 4 เม.ย. 2563

Revised : 31 พ.ค. 2563

Accepted : 1 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยองค์การและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 3) ศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม กลุ่มตัวอย่างเป็นคณาจารย์ และนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จำนวน 390 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตาราง Krejcie and Morgan ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยองค์การ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .23-.71 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .71-.92 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยองค์การและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ตัวแปรด้านปัจจัยองค์การโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ตัวแปรปัจจัยองค์การที่สามารถพยากรณ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 7 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านทักษะความรู้ความสามารถ และปัจจัยด้านค่านิยมร่วม โดยร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ได้ร้อยละ 79

คำสำคัญ : ปัจจัยองค์การ, ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, มหาวิทยาลัยนครพนม

Abstract

The purposes of this research were 1) to study levels of students' and teachers' opinions towards organizational factors and development of learning skills in the 21st century, 2) to study relationship between organizational factors and development of learning skills in the 21st century, and 3) to investigate organizational

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

อีเมล: sumaleesriput@hotmail.com

¹ Assistant Professor of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Email: sumaleesriput@hotmail.com

factors predicting the development of student learning skills for the 21st century in Faculty of Education, Nakhon Phanom University. The sample consisted of 390 faculty members and students of the Faculty of Education, Nakhon Phanom University which was determined from Krejcie and Morgan's table of sample-size. And the participants were selected by stratified random sampling. The instruments used to collect data were two five-point rating scale questionnaires namely, 1) an organizational factor questionnaire with item discrimination index between .23 - .71, and the reliability of .97, 2) a development of learning skills in the 21st century questionnaire with item discrimination index between .71 - .92, and the reliability of .99. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, simple correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The results were found that 1) the opinions of students and faculty members towards the organizational factors and development of learning skills in the 21st century was at a high level. 2) The organizational factors revealed a positive correlation with the development of learning skills in the 21st century at .01 level of statistical significance. 3) The organizational factors which could predict the development of learning skills in the 21st century consisted of 7 factors namely, technology, politics and law, management styles, personnel, sociocultural factors, skills and knowledge, and shared values. These factors could mutually predict at 79 % for the development of student learning skills in the 21st century of the Faculty of Education, Nakhon Phanom University.

Keywords : Organizational factors, Learning skills in the 21st century, Nakhon Phanom University

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเผชิญกับความท้าทายและการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมกระทบต่อการจัดการศึกษาด้วยเช่นกัน หลายประเทศมีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ มีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานการศึกษาเพื่อรองรับการขยายตัวของ การเข้าสู่ระบบการศึกษา มีการปรับกระบวนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป มีการนำเทคโนโลยีและความก้าวหน้าด้านการสื่อสารมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการศึกษาให้เหมาะสมกับยุคสมัย ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การศึกษาในยุคนี้เป็นจริงได้ (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, 2553 : 1-5) เทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตตั้งแต่ต้นจนกระทั่งการกลับไปสู่ห้องนอน เป็นยุคที่คนใช้คอมพิวเตอร์โดยไม่รู้ตัวว่าใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากคอมพิวเตอร์ที่เล็กลงแต่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และแปลงรูปทรงเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น นาฬิกา แว่นตา ตู้เย็น โทรทัศน์ โทรศัพท์ ทั้งหมดสามารถประมวลผลนำเสนอได้ไม่แตกต่างจากคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ยิ่งไปกว่านั้นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ดังกล่าวจะเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างกันอย่างสะดวกและรวดเร็ว ผู้คนสามารถเชื่อมต่อและถ่ายโอนข้อมูลจำนวนมากได้อย่างสะดวกและเป็นอิสระ และสามารถใช้อุปกรณ์ที่หลากหลายในการเข้าถึงข้อมูลได้ การดำเนินงานในรูปแบบดิจิทัล อันเนื่องจากการเชื่อมต่อข้อมูลสารสนเทศ ทำให้ระบบดิจิทัลมีบทบาทในการดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านการเงิน การสื่อสาร หรือการปฏิบัติงาน ผู้คนสามารถปฏิบัติงานหรือทำธุรกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนเวลาใด เพียงแค่สามารถเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตได้เท่านั้นเอง ขณะเดียวกันการใช้อินเทอร์เน็ตก็ให้ความสำคัญต่อการระบุตัวตน

ของผู้ใช้มากขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อสร้างความปลอดภัยสำหรับผู้ใช้งานด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์เสมือนมากยิ่งขึ้น เป็นอีกสภาพการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นสำหรับศตวรรษที่ 21 ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ไม่สามารถขวางการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ เพราะเป็นการสื่อสารทำให้เกิดความสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แต่ทั้งนี้ผู้คนในยุคนี้จำเป็นต้องมีทักษะทางภาษาที่มากกว่าคนในยุคที่ผ่าน ๆ มา การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการเรียนรู้ที่ไม่มีขอบเขตข้อจำกัด ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย ในขณะที่อยู่กับแหล่งข่าวก็สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว

โลกยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว พลิกผัน รุนแรง และคาดไม่ถึงต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นคนในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และการปรับตัว การสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม จะใช้กระบวนการ Project-based learning โดยเริ่มจากการนำสภาพบริบท สภาพแวดล้อมมาเป็นตัวสร้างแรงกดดันให้นักเรียนตั้งคำถามที่อยากรู้ให้มาก ตามด้วยประสบการณ์พื้นฐานความรู้ที่สั่งสมมา และตั้งสมมติฐานคำตอบบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของตนเองที่ไม่มีคำว่าถูกหรือผิด นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปสมมติฐานคำตอบที่มีความน่าจะเป็นไปได้มากที่สุด โดยมีการพิสูจน์ยืนยันสมมติฐานคำตอบจากการไปสืบค้น รวบรวมความรู้จากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้มาสนับสนุน หรือโต้แย้งได้เป็นคำตอบที่เรียกว่าองค์ความรู้ การเรียนรู้จึงไม่ใช่การจดจำที่ผิวเผิน แต่การเรียนรู้ต้องศึกษาแก่นวิชาหรือทฤษฎีความรู้ที่จะสามารถนำไปเชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ จนเกิดแรงบันดาลใจอยากพัฒนางาน สร้างผลงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่เรียกว่าความคิดสร้างสรรค์ นำทฤษฎีความรู้มาสร้างกระบวนการและวิธีการผลิต สร้างผลงานใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม ที่เรียกว่าการพัฒนานวัตกรรม การศึกษาที่ยอมรับกันว่าเป็นการสร้างองค์ความรู้ ความสามารถและพัฒนาศักยภาพของคน การศึกษาในยุคที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถแสดงอักษร ภาพ เสียง การเคลื่อนไหว รวมทั้งการสร้างสถานการณ์เสมือนจริง (Virtual situation) ได้เหมือนกับที่หนังสือ หนังสือภาพ เทปเสียง วิทยุทัศน์ หรือสื่ออื่น ๆ ที่มีทั้งหมด รวมทั้งเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับผู้ใช้ได้ และสร้างเครือข่ายให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างไรขอบเขต ครูจะไม่ใช่ศูนย์กลางการเรียนรู้อีกต่อไป ความรู้ที่ครูป้อนให้ อาจจะมีข้อจำกัดและล้าสมัยและจะกลายเป็นการปิดกั้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน อีกทั้งผู้เรียนมีจำนวนมากขึ้น บทบาทของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเพิ่มมากขึ้นและเด่นชัดมากยิ่งขึ้น ความก้าวหน้าเชิงวิชาการและวิวัฒนาการของเครื่องมือสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ข้อมูลความรู้ที่ค้นพบและสร้างขึ้นมีปริมาณมากขึ้นอย่างทวีคูณ และกระจายออกไปทั่วโลกอย่างไร้พรมแดนทำให้เกิดการรับรู้ได้มากขึ้นและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น การสื่อสารมีความรวดเร็วมากขึ้น นอกจากนั้นความรู้ที่เคยถูกเสนอไว้และเชื่อถือกันมาอาจถูกความรู้ใหม่ ๆ หักล้าง หรือถูกทำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความรู้จึงมีวันล้าสมัยได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความรู้มีอายุใช้งาน (Shelf-Life) และดูเหมือนว่าอายุการใช้งานของความรู้ในปัจจุบันและในอนาคตจะสั้นลง ๆ (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, 2553 : 1-5)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพัฒนานักศึกษาครู หรือการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เพราะบุคคลกลุ่มดังกล่าวเมื่อสำเร็จการศึกษาจะเป็นผู้นำเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทันสมัยเข้าสู่ห้องเรียน เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีทักษะที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 ต่อไป โดยทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การอ่านออก (Reading) เขียนได้ (WRiting) คิดเลขเป็น (A-Rithmetics) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving Skill) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity & Innovation Skill) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการทัศน์ (Cross-Cultural Understanding Skill) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork & Leadership Skill) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information & Media literacy Skill) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Computing & ICT literacy Skill) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career & Learning Skill) (วิจารณ์ พานิช, 2556 :

11-25) การที่นักศึกษาครูจะได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้นั้น มีปัจจัยหลาย ๆ อย่างขององค์การที่จะส่งเสริม สนับสนุนให้การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ทั้งปัจจัยภายในองค์การ เช่น ระบบการปฏิบัติงาน โครงสร้าง กลยุทธ์ขององค์กร บุคลากร ทักษะ ความรู้ ความสามารถ รูปแบบการบริหารจัดการและค่านิยมร่วม (Waterman, Peters and Phillips, 1980 : 14-26) และปัจจัยภายนอกองค์การ เช่น นโยบายรัฐและการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและเทคโนโลยี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยองค์การ ทั้งภายในและภายนอกองค์การใดบ้างที่สัมพันธ์ หรือส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยองค์การและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
3. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

1. กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่องปัจจัยองค์การกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีกรอบแนวคิดด้านปัจจัยองค์การ ประกอบด้วย ปัจจัยภายในองค์การ 7 ปัจจัย ของ Waterman, Peters and Phillips (1980 : 14-26) และปัจจัยภายนอกองค์การตามแนวคิด “PEST Analysis” ส่วนแนวคิดด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ใช้แนวคิดของ Kay (2010 : 28) ดังนี้

1.1 ปัจจัยองค์การ ประกอบด้วย ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก รวม 11 ปัจจัย ได้แก่

ภายในองค์การ 7S Model ประกอบด้วย ระบบการปฏิบัติงาน (System) โครงสร้าง (Structure) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategies) บุคลากร (Staff) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skills) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) และค่านิยมร่วม (Shared Values)

ปัจจัยภายนอกองค์การ (PEST Analysis) ประกอบด้วย นโยบายรัฐและการเมือง (Political Component = P) ด้านเศรษฐกิจ (Economic Component = E) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Component = S) และเทคโนโลยี (Technology Component = T)

1.2 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

กลุ่มทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical thinking and Problem solving) นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Innovation and Creativity) การสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and Collaboration)

กลุ่มทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ประกอบด้วย การรู้สารสนเทศ (Information literacy) การรู้สื่อ (Media Literacy) และการรู้ ICT (ICT Literacy)

กลุ่มทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ (Life and Career Skills) ประกอบด้วย ความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่น (Adaptability and Flexibility) ความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Initiative and Self-Direction) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Interaction) ความรับผิดชอบและความสามารถ

ผลิตผลงาน (Accountability and Productivity) ความเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อสังคม (Leadership and Social Responsibility)

2. สมมติฐาน

2.1 ปัจจัยองค์การมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

2.2 ปัจจัยองค์การสามารถพยากรณ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 4,991 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 390 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตาราง Krejcie and Morgan ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยองค์การ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร รวม 11 ปัจจัย ประกอบด้วย ระบบการปฏิบัติงาน (System: X_1) โครงสร้าง (Structure: X_2) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategies: X_3) บุคลากร (Staff: X_4) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skills: X_5) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style: X_6) ค่านิยมร่วม (Shared Values: X_7) ด้านนโยบายรัฐและการเมือง (Political Component: X_8) ด้านเศรษฐกิจ (Economic Component: X_9) ด้านสังคม และวัฒนธรรม (Sociocultural Component: X_{10}) ด้านเทคโนโลยี (Technology Component: X_{11})

2) ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยองค์การและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยองค์การ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม IOC ระหว่าง .60-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try - Out) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับกับอาจารย์และนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach โดยพบว่าแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยองค์การ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .23 - .71 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .71-.92 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน โดยเก็บข้อมูลและรับคืนด้วยตนเอง จำนวน 390 ฉบับ ได้รับคืน 390 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทุกฉบับซึ่งมีสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยข้อมูลตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่และร้อยละ ข้อมูลตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำมาเทียบเกณฑ์ โดยอาศัยแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2553 : 103) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย กำหนดเกณฑ์การแปลผลความหมาย 5 ระดับ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .81 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .61 – .80 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .41 – .60 หมายถึง ความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .20 – .41 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำกว่า .20 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

การวิเคราะห์หาอำนาจการและสร้างสมการพยากรณ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยใช้ปัจจัยองค์การเป็นตัวพยากรณ์ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย 1) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IC) 2) หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) 3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ Cronbach สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยองค์การ พบว่าคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีปัจจัยองค์การโดยรวมและรายด้านทุกด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ($\bar{X}=4.06$) ด้านโครงสร้างองค์กร ($\bar{X}=3.91$) และด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ($\bar{X}=3.90$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=3.73$) รายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยองค์การของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ด้านที่	ปัจจัยองค์การ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร (x_1)	3.83	.48	มาก
2	ด้านโครงสร้างขององค์กร (x_2)	3.91	.48	มาก
3	ด้านระบบขององค์กร (x_3)	3.74	.48	มาก
4	ด้านบุคลากร (x_4)	3.86	.49	มาก
5	ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ (x_5)	3.90	.47	มาก
6	ด้านรูปแบบการบริหาร (x_6)	3.81	.52	มาก
7	ด้านค่านิยมร่วม (x_7)	3.75	.57	มาก
8	ด้านการเมืองและกฎหมาย (x_8)	3.83	.53	มาก
9	ด้านเศรษฐกิจ (x_9)	3.73	.54	มาก
10	ด้านสังคมและวัฒนธรรม (x_{10})	4.06	.48	มาก
11	ด้านเทคโนโลยี (x_{11})	3.79	.57	มาก
รวม		3.84	.41	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม พบว่ามีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปต่ำที่สุดได้ดังนี้ ด้านทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ($\bar{X}=3.95$) ทักษะการเรียนรู้ และวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.90$) และด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ($\bar{X}=3.82$) รายละเอียด ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	มหาวิทยาลัยนครพนม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทักษะการเรียนรู้และวัฒนธรรม	3.90	.47	มาก
1.1 การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา	3.90	.50	มาก
1.2 นวัตกรรมและการสร้างสรรค์	3.84	.51	มาก
1.3 การสื่อสารและความร่วมมือ	3.95	.47	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	มหาวิทยาลัยนครพนม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	3.82	.51	มาก
2.1 การรู้สารสนเทศ	3.84	.53	มาก
2.2 การรู้สื่อ	3.87	.51	มาก
2.3 การรู้ ICT	3.76	.62	มาก
3. ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ	3.95	.52	มาก
3.1 ความสามารถในการปรับตัวและการยืดหยุ่น	3.89	.57	มาก
3.2 ความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.94	.65	มาก
3.3 ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม	3.99	.68	มาก
3.4 ความรับผิดชอบและความสามารถผลิตผลงาน	3.96	.58	มาก
3.5 ความเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อสังคม	4.02	.55	มาก
รวม	3.89	.47	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง ($R_{xy} = .83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด 3 อันดับแรก คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี X_{11} ($r = .78$) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ X_9 ($r = .75$) และปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ X_5 ($r = .73$) รายละเอียด ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

ตัวแปร	X	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	Y
X	1.00	.77* *	.80* *	.88* *	.87* *	.85* *	.87* *	.82* *	.79* *	.81* *	.71**	.80* *	.83* *
X_1		1.00	.68* *	.69* *	.60* *	.58* *	.62* *	.68* *	.49* *	.54* *	.56**	.52* *	.53* *
X_2			1.00	.70* *	.72* *	.67* *	.69* *	.63* *	.54* *	.51* *	.52**	.57* *	.64* *
X_3				1.00	.79* *	.71* *	.75* *	.73* *	.64* *	.71* *	.52**	.66* *	.68* *
X_4					1.00	.75* *	.81* *	.67* *	.60* *	.68* *	.56**	.61* *	.72* *

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	X	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	Y
X ₅						1.00	.74* *	.66* *	.63* *	.62* *	.71**	.61* *	.73* *
X ₆							1.00	.76* *	.62* *	.69* *	.52**	.63* *	.71* *
X ₇								1.00	.61* *	.59* *	.50**	.50* *	.55* *
X ₈									1.00	.71* *	.57**	.64* *	.72* *
X ₉										1.00	.45**	.77* *	.75* *
X ₁₀											1.00	.56* *	.66* *
X ₁₁												1.00	.78* *
Y													1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรปัจจัยองค์การที่สามารถพยากรณ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มี 7 ตัวแปร เรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า B สูงไปต่ำได้ดังนี้ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี X₁₁ ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย X₈ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร X₆ ปัจจัยด้านบุคลากร X₄ ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม X₁₀ ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ X₅ และด้านปัจจัยด้านค่านิยมร่วม X₇ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ระหว่าง .79-.89 ตัวแปรทั้ง 7 ด้านร่วมกันอธิบาย ความแปรปรวนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้ร้อยละ 79 ($R^2 = .79$)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยองค์การกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยองค์การ พบว่าคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีปัจจัยองค์การโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะค่านิยมด้านต่าง ๆ ของคนในสังคม ส่งผลอย่างมากต่อทุกกลุ่มบุคคลและทุกหน่วยงานของไทย ส่วนโครงสร้างองค์กรในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ การบริหารงานขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารเป็นสำคัญ ถึงแม้จะมีองค์กรวิชาชีพกำกับมาตรฐานแต่ก็เฉพาะด้านการบริหารหลักสูตรเท่านั้น ส่วนด้านอื่น ๆ เป็นไปตามนโยบายและการบริหารงานของผู้บริหารสถาบัน ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถเป็นปัจจัยที่คนในองค์กรให้การยอมรับ นับถือ และเชื่อฟัง บุคคลที่มีคุณวุฒิ

บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเป็นครู และยึดถือปฏิบัติตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของพรณทิภา คำพรหม (2551 : 51) ที่พบว่า ปัจจัยด้านอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา คณะครุศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ เต็มรัตน์ (2550 : ง) ซึ่งพบว่าประสบการณ์การสอน การสนับสนุนการทำงานครู เจตคติของอาชีพครู การพัฒนาครู คุณลักษณะวิชาชีพ เจตคติต่อการสอนและความพึงพอใจมีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู ขณะเดียวกันการดำเนินงานทุกอย่างขององค์กรก็ต้องถูกควบคุม กำกับ ดูแลให้เป็นไปตามที่กฎหมายบ้านเมืองกำหนด มีการควบคุมคุณภาพการบริหารงานจากรัฐบาลโดยเคร่งครัด สอดคล้องกับงานวิจัยของอริญญา ชนะเพีย (2559 : 50-58) ที่พบว่าปัจจัยทางการบริหารส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร้อยละ 62 ส่วนปัจจัยด้านเทคโนโลยีก็เข้ามามีบทบาทในทุกองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การ ด้านการศึกษาที่จะผลิตครูในยุคศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Izzo, Yurick, Nagaraja and Novak (2010 : 95-105) ซึ่งพบว่า การจัดบทเรียนบนระบบเครือข่ายสามารถพัฒนาการเรียนรู้และเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับนักเรียนได้

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิชาชีพครูใช้เวลาเรียนถึง 5 ดังนั้นนักศึกษาจึงต้องได้รับการพัฒนา ทั้งการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพมากกว่าหลายอาชีพ เพราะนอกจากมีกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว ยังต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูตลอดระยะเวลาที่เรียน ในมหาวิทยาลัย มีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมให้นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมในรูปแบบต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรม บริการวิชาการ กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นักศึกษาต้องนำความรู้และทักษะจากการเรียนตลอด 4 ปี ไปใช้บูรณาการ ในการฝึกสอนในโรงเรียนเป็นระยะเวลา 1 ปี สอดคล้องกับ Choo (2011 : 12-19) ที่พบว่า ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญคือ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Robles and Maric (2012 : 143-150) ซึ่งพบว่า แฟ้มสะสมงานไซเบอร์เป็นนวัตกรรมสำหรับเทคโนโลยีแห่งศตวรรษที่ 21 รายการ ที่กำหนดบนแฟ้มสะสมงานไซเบอร์ ซึ่งผสมผสานทั้งการพัฒนาทักษะการคิด เทคโนโลยีและสื่อที่หลากหลายเป็นการออกแบบ เครื่องมือการจัดการที่มีความเที่ยงที่ครูนำไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการบริหาร ติดตาม ผลงานของนักเรียนบนระบบเครือข่ายได้ แฟ้มสะสมงานไซเบอร์เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสามารถใช้ประเมินผลได้อย่างมีคุณภาพช่วยให้กระบวนการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธร วงศ์แดง, ภาณุมาศ เศรษฐจันทร์ และวีระพงษ์ สิงห์ครุฑ (2561 : 75-90) ที่พบว่านักศึกษาครูมีความต้องการความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกชัย พุทธสอน (2556 : 197-200) ที่พบว่าแนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ คือทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิต และการทำงาน

2. ตัวแปรด้านปัจจัยองค์การมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง ($R_{xy} = .83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่าทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่มี ค่าความสัมพันธ์สูงสุด 3 อันดับแรก คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมปัจจุบัน เทคโนโลยี เข้ามามีบทบาททั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานในทุกระดับและทุกองค์การ กลายเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และต่อความเป็นอยู่ ความอยู่รอดขององค์การ ในวิชาชีพครูก็เช่นเดียวกัน การเรียนรู้และนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะทำให้ การศึกษาหรือการเรียนรู้เป็นไปได้มากน้อยเพียงใด หากมีงบประมาณที่เพียงพอการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ก็จะเป็นไป อย่างราบรื่น ไม่ติดขัด สอดคล้องกับแนวคิดของไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557 : 3-16) ที่กล่าวว่า ทักษะด้านเทคโนโลยีเป็นทักษะ สมัยใหม่ที่ผู้เรียนและคนรุ่นใหม่จะต้องเรียนรู้ และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

คือทักษะ ความรู้ และความสามารถ สังคมไทยยังรัก เคารพ นับถือและให้เกียรติกับบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเป็นครูสูง สอดคล้องกับวาริ ชมชื่น (2559 : 240-243) ซึ่งพบว่า มีปัจจัยองค์การ 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยภายใน ด้านระบบการบริการ ด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ และ 2) ปัจจัยภายนอก ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมือง และกฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับมาก

3. ตัวแปรปัจจัยองค์การที่สามารถพยากรณ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มี 7 ตัวแปร เรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า B สูงไปต่ำได้ดังนี้ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ และด้านปัจจัยด้านค่านิยมร่วม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ระหว่าง .79-.89 ตัวแปรทั้ง 7 ด้านร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ได้ร้อยละ 79 ($R^2 = .79$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยแรกคือด้านเทคโนโลยี เข้ามาเปลี่ยนแปลงสังคมในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว องค์การที่มีการปรับตัวได้ก็จะได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามาของเทคโนโลยี องค์การที่ปรับตัวไม่ได้ก็จะไม่สามารถก้าวทัน องค์การอื่น หรือต้องยุติบทบาทในที่สุด ในด้านการจัดการศึกษาที่เช่นเดียวกันหน่วยงานด้านการศึกษาต้องนำเทคโนโลยี เข้ามาใช้ในองค์การ พัฒนานักศึกษาให้มีความรู้และทักษะด้าน ICT เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้การทำงานในอนาคต บุคลากรภายในองค์การมีความพร้อมในการปรับตัวให้เหมาะสมกับรูปแบบการทำงานและการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Izzo, Yurick, Nagaraja and Novak (2010 : 95-105) ที่พบว่าหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 จะเปลี่ยนแปลงทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนได้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพราะการเรียนรู้แบบเรียนบนระบบเครือข่ายซึ่งเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งนี้ทั้งนั้นปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันก็มีอิทธิพลต่อการพัฒนางานในทุก ๆ ด้านขององค์การ หากจัดรูปแบบองค์การได้เหมาะสม การบริหารงานก็จะมีประสิทธิภาพ การคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงานที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่ดีจะได้รับ การยอมรับจากนักศึกษาวิชาชีพครู สังคมและวัฒนธรรมและค่านิยมร่วมก็เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูเช่นเดียวกัน เพราะนักศึกษาเหล่านี้เมื่อสำเร็จการศึกษา ต้องไปทำงานในสถานศึกษา ที่เป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้และขัดเกลาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลกและสอดคล้องกับ งานวิจัยของอรัญญา ขนะเพีย (2559 : 50-58) ที่พบว่าปัจจัยทางการบริหารส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร้อยละ 62

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยองค์การทั้งภายในและภายนอกมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยเฉพาะปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญ ให้ความสนใจ กำกับ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนให้มีเทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเพียงพอ จัดโครงสร้างองค์การที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีการใช้งบประมาณที่เหมาะสม และเพียงพอสำหรับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา

1.2 ตัวแปรที่ร่วมพยากรณ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีจำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยด้านรูปแบบ การบริหาร ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ และด้านปัจจัย

ด้านค่านิยมร่วม ดังนั้นคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จึงควรให้ความสำคัญและนำเสนอแนะที่ได้ออกการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพนักศึกษาวิชาชีพครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการศึกษาในด้านอื่น ๆ ทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมวิธี

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรรณทิภา คำพรหม. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ : การวิเคราะห์ถดถอยแบบกำหนดลำดับขั้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนารัตน์. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วาริ ชมชื่น. (2559). *กลยุทธ์การดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาเขตศาสตร์ การบริหารและการพัฒนา*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สุทธ วงศ์แดง, ภาณุมาส เศรษฐจันทร์ และวีระพงษ์ สิงห์ครุฑ. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 13(37), 75-90.
- สุภาพ เต็มรัตน์. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคใต้ตอนบน. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2553). *การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาสู่ครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- อรัญญา ชนะเพีย. (2559). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(3), 50-58.
- เอกชัย พุทธสอน. (2556). *แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Izzo, M.V., Yurick, A., Nagaraja, H.N. and Novak, J.A. (2010). Effects of a 21st Century Curriculum on Students Information Technology and Transition Skills. *Career Development and Transition for Exceptional Individuals*, 33(2), 95-105.
- Kay, K. (2010). *Twenty-First Century Students Need 21st Century Skills*. U.S.A.: Springer Science.
- Robles, O. and Maric, A.C. (2012). Cyber Portfolio: The Innovative Menu for 21st Century Technology. *Psychology Research*, 2(3), 143-150.

Choo, S. (2011). An Analysis of Informations' Curriculum from the Perspective of 21st Century Skills and Computational Thingking. *Instistute of Computer Educational Journal*, 14(6), 12-19.

Waterman, R., Peters, J. and Phillips, R. (1980). Management Frameworks. *Business Horizons*, 23(3), 14-26.

อิทธิพลกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด

The Influence of Reference Group on Consumers Decision to Purchase Big Bikes in Roi Et Province

ธนกฤต เตชะวัฒนาพานิชกุล¹ และ มงคล เอกพันธ์²

Thanakit Thechawattanapanicharoen¹ and Mongkol Ekkaphan²

Received : 15 เม.ย. 2563

Revised : 8 มิ.ย. 2563

Accepted : 8 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลุ่มอ้างอิงและการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศึกษาอิทธิพลกลุ่มอ้างอิงต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คน คือ ผู้บริโภคที่ใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในจังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริโภคจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลกลุ่มอ้างอิงและการตัดสินใจซื้อโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) กลุ่มอ้างอิงด้านเชิงข้อมูลและกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงบรรทัดฐานส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงแสดงค่านิยมไม่มีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด ดังนั้น ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการเลือกกลุ่มอ้างอิงที่เหมาะสมและมีอิทธิพลที่แท้จริงต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้

คำสำคัญ : อิทธิพลกลุ่มอ้างอิง, การตัดสินใจซื้อ, รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the reference group and the customers decision to purchase big bikes in Roi Et province. 2) to study the influence of reference group to the customers decision to purchase big bikes in Roi Et province. This research employed the quantitative research method. A questionnaire was used to collect data from the samples which consisted of 340 customers in Roi Et province. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple correlation analysis and multiple regression analysis.

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: Thanakit_T@hotmail.com

² ดร., อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master Student, Program in Business Administration, Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University, Email: Thanakit_T@hotmail.com

² Ph.D., Lecturer in Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

The results were as follows: 1) the influencing levels of the reference group and the customers decision for purchasing of big bikes were at the highest level. 2) the influences of informative and the normative had positive affect on customers decision for purchasing big bikes in Roi Et province. The influence of value-expressive had not statistical significance on the decision for purchasing of big bikes. Therefore, The results from this research can be used as a guideline to select an appropriate reference group to influence the customers decision to purchase big bikes and design an efficacy marketing plan.

Keywords : Reference group influence, Decision for purchasing, Big bike motorcycle

บทนำ

แต่เดิมปัจจัยสี่ของมนุษย์เพื่อการดำเนินชีวิตประกอบด้วย อาหาร ที่อยู่อาศัยเครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค แต่การเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบันปัจจัยการดำรงชีวิตของมนุษย์เพิ่มมากขึ้น ปัจจัยสำคัญอีกสิ่งหนึ่งสำหรับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน คือ ยานพาหนะเริ่มมาจากความจำเป็นที่จะต้องใช้เป็นสิ่งที่ช่วยในการเดินทาง แต่ต่อมานำไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น ๆ จนทำให้รูปลักษณะของยานพาหนะมีความแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน รูปลักษณะของยานพาหนะถูกพัฒนาขึ้นมาหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ รถยนต์ รถกระบะ รถบรรทุก รถไฟ เรือ และเครื่องบิน เป็นต้น (อภิรักษ์ จันทร์กลัษ, 2559 : 12) ปัจจุบันการเดินทางบนท้องถนนโดยเฉพาะในตัวเมืองนั้นไม่สะดวกเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น รถยนต์เพิ่มขึ้นเพราะต้องการความสะดวกสบายในการเดินทาง ทำให้ในปัจจุบันนั้นมีการจราจรติดขัดยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน ดังนั้นนอกจากรถยนต์แล้วรถจักรยานยนต์จึงเป็นตัวเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับผู้ที่ใช้รถใช้ถนนที่สามารถทำให้การเดินทางนั้นสะดวกรวดเร็วมากขึ้น เนื่องจากมีความคล่องตัวและประหยัดเวลากว่ารถยนต์ โดยเฉพาะในเวลาเร่งด่วน จึงทำให้ผู้คนบางส่วนหันไปใช้รถจักรยานยนต์กันมากขึ้น (กรชนก ดิษฐเล็ก, 2558: 1)

หลายปีมานี้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์เป็นที่นิยมมากขึ้น จากข้อมูลของกรมขนส่งทางบก พบว่าสถิติอัตราการจดทะเบียนใหม่ของรถจักรยานยนต์ประจำปี พ.ศ. 2558 มีจำนวน 1,815,000 คัน พ.ศ. 2559 มีจำนวน 1,914,131 คัน พ.ศ. 2560 มีจำนวน 2,001,130 คัน และเมื่อเทียบสัดส่วน ปี พ.ศ. 2558 กับ พ.ศ. 2559 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.59 และเมื่อเทียบสัดส่วน พ.ศ. 2558 กับ ปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.60 ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (กรมการขนส่งทางบก, 2562 : ออนไลน์) รถจักรยานยนต์จึงกลายเป็นพาหนะที่สะดวกที่สุด รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ได้มีการเติบโตค่อนข้างสูงด้วยเหตุผลหลายประการ ทั้งนี้ผู้ผลิตมีการแข่งขันกันอย่างมากในการนำเสนอรถจักรยานยนต์ของแต่ละยี่ห้อที่มีความโดดเด่นแตกต่างกันออกไป รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มวัยหนุ่มสาวที่ชอบในความเร็ว รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์นั้นมิให้เลือกหลากหลายยี่ห้อหลากหลายรุ่น ซึ่งแต่ละรุ่นแต่ละยี่ห้อจะมีลักษณะรูปร่าง ความจุของเครื่องยนต์ รวมถึงราคาที่แตกต่างกันออกไป และยังมียี่ห้อที่สามารถครอบครองได้ง่าย อีกทั้งยังมีการปล่อยสินเชื่อที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถผ่อนชำระได้ ทำให้การครอบครองรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์เป็นเรื่องง่ายขึ้น (ปิยาภัสร์ ศรีเมฆ, 2558 : 1)

อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคที่เลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์มีความชื่นชอบที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบ สมรรถนะ รูปร่าง ความนิยมหรือความหรูหรา เป็นต้น ดังนั้นการที่จะเลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์สักคัน ต้องเลือกให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ให้มากที่สุด เพราะในแต่ละยี่ห้อจะมีให้เลือกมากมายหลากหลายรุ่น ซึ่งแตกต่างกันทั้งขนาดความจุของเครื่องยนต์

และรูปทรงที่จะเหมาะสมกับผู้ใช้เนื่องจากรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์มีสรรถนะความเร็วมากกว่ารถจักรยานยนต์ทั่วไปหลายเท่า (กฤษฎา ต้นเปาว์, พงษ์พิชญ์ ขาวนา และอัคริย์ โภคินันท์โฆษิต, 2559 : 3)

Kotler (2003 : 172) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือใช้บริการ นั้นแบ่งเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและปัจจัยด้านสังคม 2) ปัจจัยภายในคือ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยจิตวิทยา และก่อนตัดสินใจซื้อผู้บริโภคจะคำนึงถึงทัศนคติของบุคคลอื่น และปัจจัยสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคะเน (Kotler & Armstrong, 2014 : 177) ซึ่งทัศนคติของบุคคลอื่นที่กล่าวถึงนั้น คือ กลุ่มอ้างอิงหรือปัจจัยทางด้านสังคมของผู้บริโภคนั่นเอง

จากแนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภคนั้น การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคม เกิดจากความคิดเห็นหรือการกระทำต่าง ๆ ที่ได้รับจากบุคคลอื่น ๆ เข้ามามีผลให้เกิดการคล้อยตาม ทำตาม หรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค (ภาณุวัฒน์ กองราช, 2554 : 4) ซึ่งหนึ่งในอิทธิพลทางสังคมที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค คือ กลุ่มอ้างอิง เช่น เพื่อน เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน หรือครอบครัว เป็นต้น (ธนวรรณ แสงสุวรรณ, 2547 : 259) อีกทั้งอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านข้อมูล เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคใช้พฤติกรรมและความคิดเห็นของกลุ่มอ้างอิงให้เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์แก่ตนเอง เช่น สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ หรือความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับตัวสินค้าและบริการ เป็นต้น 2) ด้านบรรทัดฐาน เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์ตามความคาดหวังของกลุ่ม เพื่อปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับกลุ่ม และ 3) ด้านต้นแบบ เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคยอมรับว่าค่านิยมและบรรทัดฐานของกลุ่มเป็นต้นแบบของตนเอง (Hawkins, Best & Coney, 1998: 218)

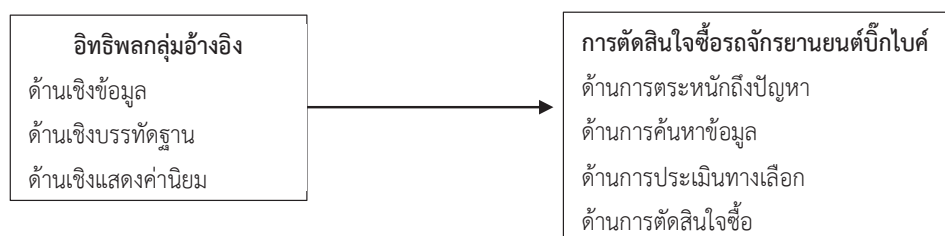
จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นประโยชน์ให้ผู้ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับรถจักรยานยนต์ประเภทบิ๊กไบค์ นำผลการศึกษานี้ไปพัฒนาหรือประยุกต์ใช้กับธุรกิจในด้านของกลยุทธ์ทางการตลาด เตรียมพร้อมรับมือกับการแข่งขันจากคู่แข่งในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากลุ่มอ้างอิงและการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิด

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อิทธิพลกลุ่มอ้างอิงได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระและการตัดสินใจซื้อที่กำหนดให้เป็นตัวแปรตาม จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

1. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง กลุ่มทางสังคมหรือบุคคลหนึ่งที่มีอิทธิพลในทางใดทางหนึ่งที่ทำให้บุคคลให้ความสำคัญและนำมาใช้อ้างอิงเพื่อสร้างความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรม ทั้งนี้กลุ่มอ้างอิงจะมีอิทธิพลต่อการกระทำพฤติกรรมมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับความสำคัญของบุคคลนั้น ๆ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูล ด้านบรรทัดฐาน และด้านเชิงแสดงค่านิยม

1.1 ด้านเชิงข้อมูล (Information influence) หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันของกลุ่มสมาชิกด้วยการพูดคุยหรือสังเกต และนำมาเป็นแนวทางความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มอ้างอิงเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลสำคัญ

1.2 ด้านเชิงบรรทัดฐาน (Normative influence) หมายถึง อำนาจของอิทธิพลกลุ่มที่มุ่งปฏิบัติตามความคาดหวังและบรรทัดฐาน หรือเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความเชื่อของบุคคล ให้สอดคล้องกับการคาดหวังของกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิก

1.3 ด้านเชิงการแสดงค่านิยม (Value expressive influence) หมายถึง อิทธิพลด้านความเหมือน การเลียนแบบพฤติกรรมของกลุ่มที่ตนชื่นชอบ หรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกเพื่อเชื่อมโยงด้านจิตวิทยากับกลุ่มที่ตนยอมรับ บรรทัดฐาน ค่านิยม ทัศนคติหรือพฤติกรรม

2. การตัดสินใจซื้อ หมายถึง กระบวนการในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อที่จะนำไปสู่การตกลงในการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้ซื้อจะมีลักษณะการซื้อเหตุผลหรือความชอบที่แตกต่างกัน แต่ผู้ซื้อจะมีขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อที่เหมือนกัน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน

2.1 การตระหนักถึงปัญหา หมายถึง การตระหนักถึงความต้องการอาจถูกกระตุ้นจากตัวกระตุ้นภายในและภายนอกมาเป็นตัวกำหนดปัญหา

2.2 การค้นหาคำข้อมูล หมายถึง การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อความรู้ความเข้าใจมากขึ้น เก็บความต้องการซื้อนั้นไว้หรือไม่ก็ทำการแสวงหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

2.3 การประเมินทางเลือก หมายถึง การรวบรวมข้อมูลหาทางเลือก เพื่อประเมินทางเลือกมาประกอบการตัดสินใจ เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

2.4 การตัดสินใจซื้อ หมายถึง ขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้เกิดความพึงพอใจเลือกซื้อสินค้าตอบสนองความต้องการตามความคาดหวังของผู้ซื้อได้เพิ่มความหมายของตัวแปรแต่ละด้าน

ดังนั้น ปัจจัยต่าง ๆ ที่พบเห็นได้ทั่วไป คือ ข้อมูล ประสบการณ์และความมั่นใจในการซื้อของผู้บริโภคที่มีประสบการณ์เนื่องจากเคยใช้บริการหรือผลิตภัณฑ์นั้น ๆ จะมีโอกาสได้รับผลกระทบจากความคิดของคนอื่น ซึ่งจะตรงกันข้ามกับผู้ไม่มีประสบการณ์จากสินค้านั้น หากผู้ที่เคยใช้สินค้าและบริการมีความประทับใจในสินค้าและบริการนั้น ๆ ก็จะชักจูงใจผู้อื่นได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถส่งผลกระทบมากขึ้นเมื่อผู้บริโภคขาดความมั่นใจในการตัดสินใจ ข้อมูลและประสบการณ์ของกลุ่มอ้างอิง มาช่วยสนับสนุนให้ผู้บริโภคที่ไม่เคยซื้อสินค้าเกิดความต้องการของสินค้าและบริการนั้น อิทธิพลของกลุ่มทางด้านข้อมูล ด้านบรรทัดฐาน และด้านเชิงแสดงค่านิยม ล้วนมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนำมาซึ่งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อิทธิพลกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงข้อมูลส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 2 อิทธิพลกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงบรรทัดฐานส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 3 อิทธิพลกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงแสดงค่านิยมส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่ครอบครอง หรือผู้บริโภคที่ซื้อรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล (ร.ย.12) ที่มีขนาด 150 ซีซี -2400 ซีซีเป็นต้นไป ที่จดทะเบียน ณ สำนักงานขนส่งจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้นไป (สำนักงานขนส่งจังหวัดร้อยเอ็ด, 2562 : เว็บไซต์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่ครอบครองหรือผู้บริโภคที่ซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบประชากรของ Cochran (1953) ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{p(1-p)z^2}{e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 p = ค่าสัดส่วนที่ได้จากข้อมูล
 z = ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด
 e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม

z ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % มีค่าเท่ากับ 1.96

e ต้องการค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม 5 % e มีค่าเท่ากับ 0.05

p มีสัดส่วนต้องการสุ่ม 30 % p มีค่าเท่ากับ 0.3

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าดังนี้} \quad n &= \frac{(0.3)(1-0.3)(1.96)^2}{(0.05)^2} \\ n &= 322.69 \\ n &= 323 \end{aligned}$$

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเท่ากับ 323 คน แต่เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจำนวน 340 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวกับอิทธิพลกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่ซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วย 5 คำถาม และตอนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคที่ซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วย 9 คำถาม โดยมาตรวัดที่ใช้ในการวัดข้อความนี้เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลกลุ่มอ้างอิง ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านเชิงข้อมูลจำนวน 3 คำถาม 2) ด้านเชิงบรรทัดฐานจำนวน 3 คำถาม 3) ด้านเชิงการแสดงค่านิยมจำนวน 4 คำถาม โดยมาตรวัดที่ใช้ในการวัดข้อความนี้เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ทสเกล โดยมีค่า 5 ระดับ โดยพัฒนาข้อความของซูซีย์ สมิทธิไกร (2556 : 317)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ด้านการตระหนักถึงปัญหามีจำนวน 5 คำถาม 2) ด้านการค้นหาข้อมูลจำนวน 6 คำถาม 3) การประเมินทางเลือกจำนวน 4 คำถาม 4) การตัดสินใจซื้อจำนวน 6 คำถาม โดยมาตรวจวัดที่ใช้ในการวัดข้อคำถามเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ท สเกล โดยมีค่า 5 ระดับ โดยพัฒนาข้อคำถามของ Kotler and Keller (2016: 195)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ทำการสร้างข้อคำถามและทำการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเด็นคำถามที่ได้ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับการวิจัย คณะผู้วิจัยได้นำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามกับความครอบคลุมของคำถามเมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตัวแปรที่ต้องการวัด และความเหมาะสมของการใช้ถ้อยคำและจำนวนข้อคำถาม ความสอดคล้องของรูปแบบการถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้คะแนน ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977 : 49-60) หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง และได้้นำแบบสอบถามฉบับร่างดังกล่าวไปทดสอบใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่างเพื่อทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งคณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการหาค่าน้ำหนักองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis : CFA) ค่าที่ได้คือ 0.405-0.845 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบจะต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.4 (Nunnally & Bernstein, 1994) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ค่าที่ได้คือ 0.735-0.859 สัมประสิทธิ์ครอนบาคจะต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.7 (Hair, Black, Babin & Anderson 2010)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามถึงผู้บริโภคที่ซื้อจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อชี้แจงรายละเอียดและความมุ่งหมายของการวิจัย คณะผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามเกินจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณไว้ มีทั้งหมด 340 ชุด และสามารถเก็บข้อมูลกลับคืนมาได้ 340 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 โดยใช้เวลารวบรวมข้อมูลในเดือนธันวาคม 2562 – กุมภาพันธ์ 2563 เป็นระยะเวลา 78 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติทดสอบคุณลักษณะของตัวแปรด้วยสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เมื่อพบว่า ตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันจึงใช้สถิติทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้เทคนิควิธีน้าเข้า

สรุปผล

กลุ่มอ้างอิงที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้ใช้จักรยานยนต์บิ๊กไบค์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 97.90 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 87.67 มีระดับการศึกษาต่ำปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75.30 มีอาชีพนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.6 และมีรายได้เดือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 75.90

2. ผู้ใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ส่วนใหญ่ใช้รถเพื่อการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 97.90 สาเหตุที่สนใจและซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์เพราะคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 80.60 มีการใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ทุก ๆ วัน คิดเป็นร้อยละ 90.30 ช่วงเวลาในการใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์อยู่ในช่วงเวลา เช้า-สาย คิดเป็นร้อยละ 92.40 มีความคิดเห็นภาพลักษณ์ของผู้ใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ คือ มีฐานะร่ำรวย คิดเป็นร้อยละ 88.50 ประเภทของรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ที่เลือกซื้อ คือ สปอร์ตไบค์ คิดเป็นร้อยละ 96.20 ยี่ห้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ที่ทำการเลือกซื้อ คือ ฮอนด้า คิดเป็นร้อยละ 69.40 และราคารถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ที่เลือกซื้ออยู่ในช่วงราคา 100,000-200,000บาท คิดเป็นร้อยละ 92.40

3. ผู้ใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์มีความคิดเห็นกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ซึ่งประกอบด้วย ด้านเชิงบรรทัดฐาน ด้านเชิงข้อมูล และด้านเชิงแสดงค่านิยมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.59) โดยด้านเชิงบรรทัดฐานมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.79) ในระดับมาก และรองลงมา คือ ด้านเชิงข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 4.49) ในระดับมาก และด้านเชิงแสดงค่านิยม (ค่าเฉลี่ย = 4.48) ในระดับมาก ตามลำดับ

4. ผู้ใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ ซึ่งประกอบด้วยด้านการตระหนักถึงปัญหา ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก และด้านการตัดสินใจซื้อ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.52) โดยด้านการค้นหาข้อมูลมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.79) ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการตระหนักถึงปัญหา (ค่าเฉลี่ย = 4.60) ในระดับมากที่สุด ด้านการตัดสินใจซื้อ (ค่าเฉลี่ย = 4.59) ในระดับมากที่สุด และด้านการประเมินทางเลือก (ค่าเฉลี่ย = 4.48) ในระดับมาก ตามลำดับ

ตาราง 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปร	ด้าน เชิงข้อมูล (X_1)	ด้าน เชิงบรรทัดฐาน (X_2)	ด้าน เชิงแสดงค่านิยม (X_3)	การตัดสินใจ ซื้อ (Y)	VIFs
$\bar{X}$	4.49	4.79	4.48	4.52	
S.D.	0.33	0.22	0.34	0.13	
ด้านเชิงข้อมูล (X_1)	1				1.254
ด้านเชิงบรรทัดฐาน (X_2)	0.291**	1			1.187
ด้านเชิงแสดงค่านิยม (X_3)	0.427**	0.368**	1		1.328
การตัดสินใจซื้อ (Y)	0.655**	0.303**	0.349**	1	

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลกลุ่มอ้างอิงกับการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าระหว่าง 0.303–0.655 มีค่าเป็นบวกแสดงว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดปัญหา Multicollinearity

ดังนั้น คณะผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระอิทธิพลกลุ่มอ้างอิง มีค่าตั้งแต่ 1.187–1.328 ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006 : 585)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ความถดถอยอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด

อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง	ความตั้งใจซื้อ		t	P-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่	3.039	0.124		
ด้านเชิงข้อมูล (X_1)	0.242	0.018	13.205	0.000**
ด้านเชิงบรรทัดฐาน (X_2)	0.064	0.026	2.472	0.014*
ด้านเชิงแสดงค่านิยม (X_3)	0.020	0.018	1.108	0.269

F = 89.81 , Adj R^2 = 0.440 , P-value = 0.000

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 3 พบว่า อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงข้อมูลส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_{01}=0.242$; $p<0.01$) อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงบรรทัดฐานส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($\beta_{02}=0.064$; $p<0.01$) ส่วนอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงแสดงค่านิยม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta_{03}=0.020$; $p>0.01$) กับการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด

นอกจากนี้ เมื่อนำอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงข้อมูลและด้านเชิงบรรทัดฐาน ไปสร้างสมการพยากรณ์การตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R^2) เท่ากับ 0.440 โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$Y = 3.039 + 0.242 (\text{ด้านเชิงข้อมูล}) + 0.064 (\text{ด้านเชิงบรรทัดฐาน})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.601 (X_1) + 0.109 (X_2)$$

เมื่อ (X_1) คือ ด้านเชิงข้อมูล

เมื่อ (X_2) คือ ด้านเชิงบรรทัดฐาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยอิทธิพลกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลกลุ่มอ้างอิงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านเชิงบรรทัดฐานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเชิงข้อมูล และด้านเชิงแสดงค่านิยม สอดคล้องกับงานวิจัยของลักสร แสงสว่าง (2557 : 65) รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักเที่ยวกลางคืน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและเอกลักษณ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงบนถนนข้าวสาร ผลการศึกษาพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงบนถนนข้าวสารโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านอิทธิพลเชิงบรรทัดฐานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านอิทธิพลเชิงข้อมูล และด้านอิทธิพลเชิงแสดงค่านิยม ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มอ้างอิงมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันของกลุ่มสมาชิกด้วยการพูดคุยหรือสังเกต และนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติของตน (ปณิศา มีจินดา, 2553 : 370) ซึ่งอิทธิพลกลุ่มอ้างอิงเกิดขึ้นเมื่อบุคคลใช้พฤติกรรมหรือความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มอ้างอิงเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลสำคัญ ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกผลิตภัณฑ์หรือตราสินค้า โดยผู้บริโภคจะมองว่าคำแนะนำหรือข้อมูลที่มาจากแหล่งบุคคล เช่น ครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้านญาติ ผู้เชี่ยวชาญ มีความน่าเชื่อถือกว่าแหล่งการค้า เช่น การโฆษณา และอำนาจของอิทธิพลกลุ่ม ที่มุ่งปฏิบัติตามความคาดหวัง เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความเชื่อของบุคคลให้สอดคล้องกับความคาดหวังของกลุ่ม ซึ่งบรรทัดฐานของกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกโดยเป้าหมายของสมาชิกแต่ละคนคือความเข้ากันได้ (Peter & Olson, 2008 : 524)

2. ผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการค้นหาข้อมูลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการตระหนักถึงปัญหา ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านการประเมินทางเลือก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรณพ ลลิตแจ่มเลิศ (2557 : 61) การศึกษาทัศนคติและค่านิยมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาการตัดสินใจเลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์แต่ละประเภทในระดับมากที่สุด พบว่าผู้บริโภคค้นหาข้อมูลด้านราคา รองลงมาเรียงตามลำดับ ได้แก่ ความชื่นชอบรถจักรยานยนต์ และความเหมาะสมกับคุณภาพ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิติ กิยะแพทย์ (2560 : 10-21) การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์ขนาดใหญ่ของผู้บริโภคในจังหวัดนครปฐม พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกระบวนการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์ฮอนด้า ในจังหวัดนครปฐม โดยเรียงความสำคัญที่สุดดังนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมหลังการซื้ออยู่ในลำดับสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมากรองลงมา คือ การประเมินผลทางเลือก การค้นหาข้อมูล การรับรู้ปัญหา ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันสื่อต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทกับชีวิตของเรามากขึ้น เพราะไม่ว่าจะเดินทางไปไหนมาไหน สื่อต่าง ๆ ที่เราสามารถติดตามเราไปได้ทุกที่ เพราะไม่ว่าจะทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือสามารถเชื่อมต่อ เล่นได้สะดวกและง่ายดาย หรือแม้กระทั่งตามนิตยสาร ซึ่งมีวางจำหน่ายทุกแผงหนังสือ ก็สามารถให้ผู้บริโภคเลือกชมได้แทบทุกที่ หรือแม้กระทั่งตามศูนย์บริการต่าง ๆ ที่มีนิตยสารไว้ให้บริการลูกค้า ดังนั้น เมื่อเทียบกับแต่ก่อนที่ผู้บริโภคจะหาข้อมูลเพื่อทำการตัดสินใจซื้อสินค้าต้องติดต่อพนักงานขายเท่านั้น ในปัจจุบันผู้บริโภคสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารได้ตามสื่อต่าง ๆ มากมาย

3. อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงข้อมูลส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากผลการศึกษาข้างต้นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Young and Srivastava (2007 : 293-301) ศึกษาเรื่องผลกระทบของอิทธิพลทางสังคมที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าบนระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของอิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ผลการศึกษา

พบว่า การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมักจะได้รับอิทธิพลทางด้านข้อมูลจากคนที่ผู้บริโภค รู้สึกไว้วางใจมากกว่าข้อมูลจากผู้ผลิตหรือโฆษณาสินค้า โดยผู้บริโภคมักจะรอให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ก่อนจึงจะตัดสินใจซื้อ เนื่องจากสามารถลดความเสี่ยงของการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคได้ รวมถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีส่วนช่วยให้ผู้บริโภคสามารถแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัว เกี่ยวกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ตนเองเคยใช้ โดยการเขียนแสดงความคิดเห็นหรือบทวิจารณ์ อีกทั้งความคิดเห็นหรือบทวิจารณ์เหล่านี้เกิดมาจากเพื่อนหรือสมาชิกในกลุ่ม บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่ผู้บริโภคให้ความไว้วางใจ จึงทำให้ความคิดเห็นหรือบทวิจารณ์เหล่านี้กลายมาเป็นข้อมูล ที่มีผลเป็นไปในทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงด้านข้อมูลของ ดารา ทีปะปาล (2546 : 192) กล่าวว่า อิทธิพลด้านเชิงข้อมูลเกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคใช้พฤติกรรมและความคิดเห็นของกลุ่มอ้างอิงให้เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์แก่ตนเอง ซึ่งอาจเกิดจากความรู้สึกละอายใจ หรืออาจเป็นเพราะสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญ ดังผลการวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคในจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า สมาชิกในกลุ่มหลายคนต่างชอบรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ ดังนั้น ผู้บริโภคจึงตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์นี้ด้วย เนื่องจากมีหลักฐานการใช้ผลิตภัณฑ์ตราสินค้าของเพื่อนในกลุ่มเป็นข้อมูลสำคัญ จึงเกิดความเชื่อว่ารถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ยี่ห้อนี้ จะต้องเป็นรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ดี หรือบางคนอาจตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ใหม่เนื่องจาก เพื่อนคนหนึ่งซึ่งมีความรู้ทางด้านเครื่องรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์เป็นอย่างดี ได้ซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์รุ่นนี้ไปใช้ และได้แนะนำให้เขาซื้อ จากตัวอย่างดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของการได้รับข้อมูลจากกลุ่มอ้างอิงส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในด้านความสอดคล้องและการเข้ากับกลุ่มอ้างอิง เป็นต้น ซึ่งผู้บริโภคมักจะยอมรับข่าวสารจากกลุ่มในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการเลือกสินค้าให้กับตนเอง ถ้าเขาพิจารณาแล้วว่ากลุ่มๆ นั้น เป็นแหล่งข่าวสารที่สามารถเชื่อถือได้โดยผู้บริโภค จะแสวงหาข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ หรือจากแหล่งที่เป็นตัวบุคคล เช่น เพื่อน และเพื่อนบ้าน เพราะผู้บริโภคถือว่าแหล่งข่าวจากตัวบุคคลมีความน่าเชื่อถือสูงกว่าแหล่งข่าวทางด้านการตลาด เนื่องจากผู้ผลิตได้รับผลประโยชน์จากการส่งเสริมการขายให้กับตัวสินค้านั้น และยังนำเสนอแต่ด้านที่ดีต่อตัวสินค้าอีกด้วย

อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงบรรทัดฐานส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภค จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการศึกษาข้างต้นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของบงกช รัตนปริดากุล (2554 : 80) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของทัศนคติและบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ของผู้บริโภควัยทำงานตอนต้น ผลการศึกษาพบว่า ด้านทัศนคติมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ ส่วนทางด้านบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ คือ สมาชิกชุมชนออนไลน์และเพื่อนร่วมงาน โดยอิทธิพลร่วมของทัศนคติและบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ ได้แก่ ทัศนคติ สมาชิกชุมชนออนไลน์ และเพื่อนร่วมงานสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ รวมถึงมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงในระดับสูง ส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะเกิดการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงบรรทัดฐานของ ดารา ทีปะปาล (2546 : 193) กล่าวว่า อิทธิพลด้านบรรทัดฐานซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์ตามความคาดหวังของกลุ่ม เพื่อทำให้ตนเองเกิดความสบายใจเป็นรางวัลตอบแทน หรือเพื่อหลบเลี่ยง มิให้กลุ่มตำหนิซึ่งเป็นการให้โทษ ทั้งนี้เพราะการเลือกผลิตภัณฑ์บางอย่างที่ผิดแปลกไปจากกลุ่ม อาจทำให้เพื่อน ๆ เกิดการล้อเลียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคเห็นได้ว่า ผู้ใช้รถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุน้อยกว่า 30 ปี มีการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ ผู้ประกอบการควรที่จะแนะนำสินค้าและให้ความเข้าใจ รู้ถึงประโยชน์ และคุณภาพของสินค้าให้กับผู้บริโภคจากกลุ่มตัวอย่างให้เกิดความเข้าใจสินค้ามากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงด้านเชิงข้อมูลและด้านเชิงบรรทัดฐานส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรมีการวางแผนโดยการใช้กลุ่มอ้างอิง ทั้งคนในครอบครัว เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน และกลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงต่าง ๆ ในสังคม โดยทำการเข้าถึงแหล่งข้อมูลสมาชิกในกลุ่ม ที่เป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญในการสร้างความน่าสนใจ การให้ข้อมูล เพื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวน และให้คำแนะนำกับผู้ที่สนใจหรือผู้บริโภค เพราะผู้บริโภคถือว่าแหล่งข่าวจากตัวบุคคลมีความน่าเชื่อถือ สูงกว่าแหล่งข่าวทางด้านการตลาด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับการทำวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งอาจเป็นเพียงข้อมูลในลักษณะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล แต่จะช่วยให้ทำความเข้าใจ และได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ได้ อีกทั้งยังทำให้งานวิจัยที่ศึกษานี้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยตัวแปรอื่นที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภคจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้มากยิ่งขึ้น เช่น ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านทัศนคติ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ หรือปัจจัยทางด้านอารมณ์ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ได้งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก ดิษฐเล็ก. (2558). *การตัดสินใจเลือกซื้อรถจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ในจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กรมการขนส่งทางบก. (2562). *รายงานจำนวนรถจดทะเบียนใหม่*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, จาก <https://www.dlt.go.th/statistics>.
- กฤษฎา ต้นเปาว์, พงษ์พิชญ์ ขาวนา และอิสริย์ โภคินันท์โมเชิต. (2559). *ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อมอเตอร์ไซด์บิ๊กไบค์ของอำเภอเมืองจังหวัดระยอง*. การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ 2559 ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- ชูชัย สมิทธิไกร. (2556). *พฤติกรรมผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารา ทิปะปาล. (2546). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- บงกช รัตนปริดากุล. (2554). *อิทธิพลของทัศนคติและบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ของผู้บริโภควัยทำงานตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ และสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปณิศา มีจินดา. (2553). *พฤติกรรมผู้บริโภค : Consumer Behavior*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

ปิยาภัสร์ ศรีเมฆ. (2558). กระบวนการตัดสินใจซื้อรถยนต์ใช้ครั้งแรกในเขตหญิง : AIDA MODEL. จังหวัดเพชรบุรี.

วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษา

Facebook. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนวรรณ แสงสุวรรณ. (2547). การจัดการการตลาด (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

มิตี กิยะแพทย์. (2560). ส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์ขนาดใหญ่ของผู้บริโภค

ในจังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 4(2), 10-21.

ลภัสกร แสงสว่าง. (2557). รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักเที่ยวกลางคืน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและเอกลักษณ์ที่มีผลต่อ

การตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงบนถนนข้าวสาร. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ.

ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานขนส่งจังหวัดร้อยเอ็ด. (2562). ผู้บริโภคที่ซื้อรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล (ร.ย.12) ที่มีขนาด 150 ซีซี -2400 ซีซี.

สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2562, จาก <http://www.oic.go.th/infocenter66>

อรรพรรณ ลลิตแจ่มเลิศ. (2557). การศึกษาทัศนคติและค่านิยมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อจักรยานยนต์บิ๊กไบค์ของผู้บริโภค

ในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

อภิรักษ์ จันทร์กล้า. (2559). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อรถจักรยานยนต์ฮอนด้า

ในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลธัญบุรี.

Black, K. (2006). *Business statistics: For contemporary decision making* (4th ed). USA: John Wiley & Son.

Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.

Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis: A global*

Perspective. New Jersey: Pearson Publishing.

Hawkins, D.I., Best, R.J and Coney, K.A. (1998). *Consumer Behavior : Building Marketing Strategy* (7th ed.).

Boston: Mcgraw-Hill.

Kotler, P. (2003). *Marketing Management* (11th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice –Hall.

Kotler, P. and Armstrong, G. (2014). *Principle of Marketing* (15th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Kotler, P. and Keller, K.L. (2016). *Marketing Management* (15th Global ed.). New Jersey: Prentice Hall

International.

Nunnally, J.C., and Bernstein, I.H. (1994). *Psychometric Theory* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

Peter, J.P., and Olson J.C. (2008). *Consumer behavior and marketing strategy*. Boston: McGraw- Hill.

Rovinelli, R.J., and Hambleton, R.K. (1977). On the Use Content Specialists in the Assessment of Criterion

Reference Test Item Validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49-60.

Young, A.K., and Srivastava, J. (2007). *Impact of Social Influence in E-Commerce Decision Making*.

Proceedings of the 9th Ninth International Conference on Electronic Commerce. United State America: Minneapolis.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Development of Mathematics Learning Activities Using KWDL Technique to Promote Mathematical Problem Solving Abilities and Learning Achievement on Percentage Problem Topic of Grade 6 Students

ปริยาณัฏสนากร สุ่มมาตย์¹ และ นงลักษณ์ วิริยะพงษ์²

Preeyaphatsanakorn Summart¹ และ Nongluk Viriyapong²

Received : 4 มี.ค. 2563

Revised : 10 พ.ค. 2563

Accepted : 12 พ.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละให้มีประสิทธิภาพ 75/75 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL กับการเรียนรู้แบบปกติ 4) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL กับการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 35 คน และ 6/4 จำนวน 35 คน ปีการศึกษา 2/2561 โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL และแบบปกติ เท่ากับ 80.78/80.14 และ 78.98/75.71 ตามลำดับ 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL และแผนแบบปกติ มีค่าเท่ากับ 0.5638 และ 0.5014 3) นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL สูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์, ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

¹ นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อีเมล: 60010283001@msu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Graduate, Program in Mathematics Education, Faculty of Science, Mahasarakham University,
Email: 60010283001@msu.ac.th

² Assistant Professor, Department of Mathematics, Faculty of Science, Mahasarakham University

Abstract

The objectives of this study were 1) to develop mathematics learning activities using the KWDL technique for percentage problem topic with the efficiency of 75/75, 2) to find out the effectiveness index of the lesson plans based on learning activities through the KWDL technique, 3) to compare the learning achievements between students who learned based on KWDL technique and traditional approach, and 4) to compare mathematical problem solving abilities of students between the two groups. The samples were 35 students in class 6/1 and 35 students in class 6/4 from Watsratong Municipal School, Roi Et Province. The samples were selected through cluster random sampling. The research instruments included KWDL lesson plans, traditional approach lesson plans, a learning achievement test, and a mathematical problem solving ability test. Statistics for data analysis were percentage, mean, S.D., and t-test (Independent Samples).

The results were as follows: 1) The efficiencies of learning activities; based on the KWDL technique was 80.78/80.14 and the traditional approach was 78.98/75.71. 2) The effectiveness index of the KWDL lesson plans was 0.5638 whereas the traditional lesson plans was 0.5014. 3) The students who learned based on KWDL lesson plans had higher post-learning achievements than their counterparts at .05 level of significance ($p < .05$). 4) The students attending the KWDL classroom had higher post-mathematical problem solving abilities than their counterparts at .05 level of significance ($p < .05$).

Keywords : KWDL Technique on Mathematics learning activity, Mathematics learning achievement, Mathematical problem solving abilities

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์เพื่อให้มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล คิดเป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (วิลลรัตน์ ศรีสุข, 2551) อีกทั้ง ยังมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น ทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ภัทรา สุวรรณบัตร, 2552) การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การเรียนคณิตศาสตร์ของไทยประสบปัญหานักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมาโดยตลอด และมีแนวโน้มตกต่ำเกือบทุกรายวิชา ปัญหาที่พบอยู่เสมอ คือ นักเรียนส่วนใหญ่มักจะทำโจทย์ปัญหาไม่ได้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์โจทย์ให้เข้าใจ (รัตนา ตั้งศิริชัยพงษ์, 2553) อีกทั้งยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เพราะว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีเนื้อหาเป็นนามธรรม ต้องอาศัยการฝึกฝน และความตั้งใจเป็นอย่างมาก เป็นเรื่องที่ยากและไม่สนุก ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าว ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ รวมทั้งสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ให้เกิดความกระตือรือร้นและมีเจตคติที่ดี

วิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบันนี้มีนวัตกรรมการเรียนการสอน สื่อ อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวก วัสดุทัศน สื่อ มัลติมีเดีย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนจะต้องมีการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และนวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอน คือ สิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งแบบฝึกทักษะเป็นนวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ มีลักษณะเป็นสื่อที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจกระจ่างชัดในเรื่องที่เรียนหรือทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ในทักษะต่าง ๆ ได้เร็วยิ่งขึ้น (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2552)

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง ปีการศึกษา 2558-2560 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงอย่างต่อเนื่อง คือ 40.79, 37.80, 32.65 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2560) จากการวิเคราะห์ พบว่า มาตรฐานที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ได้แก่ มาตรฐาน ค.1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง มาตรฐาน ค.1.2 เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่าง ๆ และสามารถใช้ในการดำเนินการในการแก้ปัญหา มาตรฐาน ค.1.3 ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหา มาตรฐาน ค.1.4 เข้าใจระบบจำนวนและนำเสนอเกี่ยวกับจำนวนไปใช้ มาตรฐาน ค.2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด มาตรฐาน ค.2.2 แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัดมาตรฐาน มาตรฐาน ค.3.1 อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ มาตรฐาน ค.3.2 ใช้การนิยาม (Visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ (Spatial Reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (Geometric model) ในการแก้ปัญหา มาตรฐาน ค.4.1 เข้าใจและวิเคราะห์แบบรูป (Pattern) ความสัมพันธ์ และฟังก์ชัน มาตรฐาน ค.4.2 ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical model) อื่น ๆ แทนสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนแปลความหมาย และนำไปใช้แก้ปัญหา มาตรฐาน ค.5.1 เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล และมาตรฐาน ค.5.2 ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสามารถแก้ไขผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ คือ รูปแบบ วิธีสอน หรือการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอนที่ผู้สอนใช้ในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นสมองของนักเรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ที่สำคัญให้แก่แก่นักเรียน ในขณะเดียวกันผู้สอนก็ต้องสามารถเลือกใช้รูปแบบการสอน เทคนิคการสอน หรือกลวิธีการสอนเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของเนื้อหาที่จะสอน นักเรียน สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่นักเรียน เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์บรรลุเป้าหมายของการศึกษา หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWDL เป็นกระบวนการใช้เทคนิคในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การนำเทคนิค KWDL มาใช้ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นวิธีที่เหมาะสม โดยเฉพาะการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนอันอาจเกิดจากการอ่านโจทย์ไม่เข้าใจ วิเคราะห์ไม่เป็น และยังเป็นเทคนิคในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญา พัฒนาสังคม ให้เป็นนักแก้ปัญหาที่ดี ขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิค KWDL สามารถสรุปได้ 4 ขั้นตอนนี้ (Shaw, et al., 1997) ขั้นที่ 1 K (What we know) เรารู้อะไร หรือโจทย์บอกอะไรบ้าง ขั้นที่ 2 W (What we want to know) เราต้องการรู้ ต้องการทราบอะไร หรือโจทย์ให้หาอะไร มีวิธีการอย่างไร ใช้วิธีการอะไรได้บ้าง ขั้นที่ 3 D (What we do to find out) เราทำอะไร อย่างไร หรือดำเนินการตามกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา ขั้นที่ 4 L (What we learned) เราเรียนรู้อะไร หรือคำตอบที่ได้ และบอกวิธีคิดคำตอบอย่างไร

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เป็นทางเลือกการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้างต้น มาตรฐานของโรงเรียนที่บ่งชี้ให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง มีปัญหาในการแก้โจทย์ปัญหาร้อยละเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ได้แก่ มาตรฐาน ค.1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวน และการใช้จำนวนในชีวิตจริง มาตรฐาน ค.1.3 ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหา มาตรฐาน ค.1.4 เข้าใจระบบจำนวน

และนำเสนอผลเกี่ยวกับจำนวนไปใช้ มาตรฐาน ค5. เข้าใจ และใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล และมาตรฐาน ค5.2 ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติประกอบการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และการจัดการเรียนรู้แบบปกติให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL กับกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL กับกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เป็นกรอบแนวคิดโดยแสดงความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐาน

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ
2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัย ณ โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2/2561 โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 142 คน โรงเรียนจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนแบบคละความสามารถทางด้านการเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 35 คน เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 จำนวน 35 คน เป็นกลุ่มควบคุม ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ชนิด คือ

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 แผน เวลาเรียน 18 ชั่วโมง

การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจน และความถูกต้อง สอดคล้องระหว่างสาระสำคัญ จุดประสงค์กับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และการวัดผล ประเมินผล วิเคราะห์คะแนนประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่มีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 5 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) จากนั้นนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL ให้สมบูรณ์และนำไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 9 แผน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4 โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์ฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 แผน เวลาเรียน 18 ชั่วโมง

การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ชุดเดิม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจน และความถูกต้อง สอดคล้องระหว่างสาระสำคัญ จุดประสงค์กับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และการวัดผล ประเมินผล วิเคราะห์คะแนนประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่มีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 5 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) จากนั้นนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติให้สมบูรณ์ และนำไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 9 แผน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง 4 โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์ฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ชุดเดิม วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้เลือกข้อที่มีค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) (สมนึก ภัททิยธนี, 2546) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบที่มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ไปทดลอง (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน กลุ่มเดียวกับที่ใช้ทดลองแผนการจัดการเรียนรู้แล้วนำแบบทดสอบมาหาคุณภาพ ดังนี้ 1) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (B) ตามวิธีของ Brennan (สมนึก ภัททิยธนี, 2546) เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.37 ถึง 1.00 โดยคัดเลือกรายข้อสอบมาทั้งหมด 20 ข้อ 2) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ จำนวน 20 ข้อ โดยใช้สูตรของโลเวท (Lovett) (สมนึก ภัททิยธนี, 2546) เท่ากับ 0.73 จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ แบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ชุดเดิมตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยพิจารณาจากค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ผลการพิจารณา ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.60–1.00 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผ่านการคัดเลือกแล้วไปทดลอง (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน กลุ่มเดียวกับที่ใช้ทดลองแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อหาค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์แล้วนำคะแนนมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน เท่ากับ 0.93 แล้วนำผลการทดลองมาวิเคราะห์เป็นรายข้อพร้อมกับคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าความยาก (P_E) ตามเกณฑ์ตั้งแต่ .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (D) ตามเกณฑ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ Pretest-Posttest Control Group Design โดยดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 จัดการเรียนรู้กับกลุ่มทดลองด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL จำนวน 18 คาบ และกลุ่มควบคุมเรียนรู้โดยแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 18 คาบ

3.3 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นชุดคู่ขนานกับแบบทดสอบก่อนเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.4 ทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กับกลุ่มตัวอย่าง เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ตามเกณฑ์ 75/75 โดยหาค่า E_1/E_2

ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL วิเคราะห์จากคะแนนการทำแบบฝึก (ค่าเฉลี่ย 173.69) ใบกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 109.39) และจากการสังเกตพฤติกรรม (ค่าเฉลี่ย 275.50) รวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.78 (ร้อยละ 80.78) แสดงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 80.78 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.03 คิดเป็นร้อยละ 80.14 แสดงว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 80.14 ดังนั้น ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 80.78 / 80.14

ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ วิเคราะห์จากคะแนนการทำแบบฝึก (ค่าเฉลี่ย 67.03) และจากการสังเกตพฤติกรรม (ค่าเฉลี่ย 218.26) รวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 78.98 (ร้อยละ 78.98) แสดงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 78.98 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คะแนนเต็ม 20 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.14 คิดเป็นร้อยละ 75.71 แสดงว่า ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 75.71 ดังนั้น ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 78.98/75.71

4.2 วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยหาค่า E.I. โดยวิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	N	คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน	ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน	ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
KWDL	35	20	418	577	0.5638
ปกติ	35	20	359	530	0.5014

จากตาราง 1 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ มีค่าเท่ากับ 0.5638 คิดเป็นร้อยละ 56.38 หมายความว่า นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 56.38 และแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีค่าเท่ากับ 0.5014 คิดเป็นร้อยละ 50.14 หมายความว่า นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 50.14

4.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ กับกลุ่มที่เรียนตามแบบปกติ

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ กับกลุ่มที่เรียนตามแบบปกติ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	N	ค่าทางสถิติ			t	Sig.
		$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.		
KWDL	35	15.91	79.55	1.197	2.789*	0.007
ปกติ	35	15.14	75.70	1.115		
คะแนนผลต่าง (d)		0.77	3.85	0.082		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ เท่ากับ 15.91 (ร้อยละ 79.55, S.D.= 1.197) และนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.14 (ร้อยละ 75.70, S.D. = 1.115) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ คะแนนเฉลี่ย 0.77 (ร้อยละ 3.85, S.D. = 0.082) การทดสอบด้วยสถิติ t-test (Independent samples) ได้ค่า t เท่ากับ 2.789 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.4 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิค KWDL กับกลุ่มที่เรียนตามแบบปกติ โดยใช้สถิติ t-test (Independent samples)

ตาราง 3 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิค KWDL กับกลุ่มที่เรียนตามแบบปกติ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	N	ค่าทางสถิติ			t	Sig.
		$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.		
KWDL	35	13.91	69.55	1.268	11.302*	0.000
ปกติ	35	8.45	42.25	2.559		
คะแนนผลต่าง (d)		5.46	27.3	1.291		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เท่ากับ 13.91 (ร้อยละ 69.55, S.D. = 1.268) และนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.45 (ร้อยละ 42.25, S.D. = 2.559) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ 5.46 (ร้อยละ 27.3 S.D. = 1.291) การทดสอบด้วยสถิติ t-test (Independent Samples) ได้ค่า t เท่ากับ 11.302 แสดงว่านักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สรุปผล

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.78/80.14 และแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.98/75.71 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ มีค่าเท่ากับ 0.5638 คิดเป็นร้อยละ 56.38 และแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีค่าเท่ากับ 0.5014 คิดเป็นร้อยละ 50.14
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ KWDL คิดเป็นร้อยละ 79.55 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติคิดเป็นร้อยละ 75.70 ดังนั้น นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสรุปผลการวิจัย มีดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.78 /80.14 และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.98/75.71 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนจากการทำแบบฝึก ใบกิจกรรม และการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.78 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.14 และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนจากการทำแบบฝึก และการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.98 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 75.71 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่า ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จึงได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และเมื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้วได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนั้นจึงทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ห่อภิมานตามแนวคิดของ Williams (1971 : 50-56) และแนวคิดของ Hunter and Schmidt (1990 : 81) เพื่อวิเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านการสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือและวิธีสอนแบบดั้งเดิม ทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางการเรียนตั้งแต่ปี 1970-1992 จากแหล่งข้อมูล ERIC และ DAI และวารสารการวิจัยทางด้านคณิตศาสตร์ ผลการสังเคราะห์ พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยกันเรียนรู้ เป็นวิธีสอนที่ดีที่สุดสำหรับใช้สอนนักเรียนที่มุ่งเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น และการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนเทคนิคกลุ่มช่วยเหลือเป็นรายบุคคล เป็นวิธีสอนที่ดีที่สุดสำหรับใช้สอนนักเรียนที่มุ่งเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติต่อการเรียนให้สูงขึ้น (Othman, 1997 : 50)

2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาหรรยละ มีค่าเท่ากับ 0.5638 คิดเป็นร้อยละ 56.38 และแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีค่าเท่ากับ 0.5014 คิดเป็นร้อยละ 50.14 แสดงว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 56.38 และ 50.14 ตามลำดับ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และมีวิธีการเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา สำคัญ และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และผ่านตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับขัญญาณศษ บ่งจันทร, นพพร ธนะชัยขันธ และ สุดาพร ปัญญาพฤศ (2557 : 71-82) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่องโจทย์ปัญหา 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่องโจทย์ปัญหา และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนรู้อคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2/2557 โรงเรียนจิตรวิทยาสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 31 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่องโจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 77.31/79.25 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหา สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ การแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้เทคนิค KWDL อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL คิดเป็นร้อยละ 79.55 สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติคิดเป็นร้อยละ 75.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่านักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มที่มีเพื่อนช่วยสอน และการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีวิธีการคิดอย่างชัดเจน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ดีขึ้น จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง ปีการศึกษา 2558-2560 มีคะแนนเฉลี่ยลดลงอย่างต่อเนื่อง คือ 40.79, 37.80, 32.65 ตามลำดับ แต่ในปีการศึกษา 2561 นักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากปี 2560 เป็น 35.78 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้น 3.13 (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2561) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ยังช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่า นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มที่มีเพื่อนช่วยสอน และการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีวิธีการคิดอย่างชัดเจน สอดคล้องกับนิรันดร์ แสงกุลลาบ (2547 : 71 -74) ที่ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่อง โจทย์ปัญหาศนิยมและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL และตาม สสวท. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 34 คน โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล จังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 17 คน กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL มีขั้นตอนการสอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนที่ 2 ชี้นำสอนเนื้อหาใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย คือ 1) ครูนำเสนอปัญหาให้กับนักเรียนทั้งชั้นและครูและนักเรียนร่วมกันแก้โจทย์ปัญหาตามแผนผัง KWDL 2) นักเรียนฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อยโดยครูคอยแนะนำ ขั้นตอนที่ 3 ชี้นำฝึกทักษะโดยอิสระเป็นกลุ่มจากแบบฝึกหัดที่ครูสร้างขึ้น และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้ตามแนว สสวท. ผลการวิจัย พบว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL และตามแนว สสวท. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL สูงกว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามแนว สสวท.

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL กับกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มี คะแนนเฉลี่ย 13.91 คิดเป็นร้อยละ 69.55 และมีคะแนนเฉลี่ย 8.45 คิดเป็นร้อยละ 42.25 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีคะแนนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

จากการสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ดีมาก และจากการสัมภาษณ์นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกในการทำกิจกรรมกลุ่ม เพราะการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL เป็นการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มๆ ละ 4-5 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่คล่องความสามารถ คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน นักเรียนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และความรู้ร่วมกัน เป็นการช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการเรียนรู้ร่วมกันได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL มีขั้นตอนการปฏิบัติตามลำดับที่ชัดเจน ซึ่งการฝึกแก้โจทย์ปัญหานั้น นักเรียนได้ฝึกคิดตามลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ของเทคนิค KWDL กล่าวคือ ขั้นที่ 1 : K นักเรียนแต่ละคนร่วมกันอ่านโจทย์ปัญหาและวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลที่ได้จากโจทย์ว่ามีข้อมูลอะไรบ้าง เกี่ยวกับอะไร เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหา ในขั้นตอนต่อไป ขั้นที่ 2 : W นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลของแต่ละคน และนำวิธีที่แต่ละคนเสนอมาพิจารณาและทดลองใช้แก้ปัญหาเพื่อตรวจสอบว่าวิธีการแต่ละวิธีใช้ได้ผลอย่างไร วิธีการใดเหมาะสมที่สุด โดยครูคอยสังเกตและคอยกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ในขั้นนี้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น และได้แย้งความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยเหตุผล และเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับมาเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา ขั้นที่ 3 : D นักเรียนได้ร่วมกันแสดงวิธีการแก้ปัญหาตามที่ได้เลือกไว้เพื่อหาคำตอบตามที่โจทย์ต้องการที่ละขั้นตอน ในขั้นนี้นักเรียนจะได้เรียนรู้ขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างละเอียดลึกซึ้ง ได้ฝึกการคำนวณ

นักเรียนเก่งได้ช่วยเหลืออธิบายขั้นตอนการแก้ปัญหาและวิธีการให้เพื่อนๆ ในกลุ่มให้เข้าใจตรงกัน ชั้นที่ 4: L ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการแก้ปัญหา พร้อมทั้งอธิบายวิธีการแก้ปัญหาที่ละขั้นตอนให้เพื่อนๆ และครูได้รับฟังความคิดเห็น พิจารณาความถูกต้องพร้อมทั้งตรวจสอบคำตอบร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายจากกลุ่มเพื่อนๆ และสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวราภรณ์ กิจสวัสดิ์ (2553 : 40- 43) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลการเรียนรู้และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ผลการวิจัย พบว่าคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 11.0227 (S.D. = 4.1735) คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 16.5682 (S.D.= 2.5095) เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนทั้งสองกลุ่ม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ผลการเรียนรู้ และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดน้อมศรี เคท (2536 : 3) ที่กล่าวว่า ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนคิดหาวิธีแก้ปัญหาหลากหลายวิธี เพราะจะช่วยให้เด็กมีความคิดที่กว้าง ไม่จำกัดว่าจะต้องใช้วิธีเดียวตามที่ครูสอน และการสอนให้นักเรียนได้รู้จักวิธีการแก้ปัญหา มีประโยชน์ในการหาคำตอบเพราะปัญหาเดียวกันจะต้องได้คำตอบเดียวกัน และสอดคล้องกับแนวคิดสุดดา ลอยฟ้า (2536 : 20) ที่กล่าวว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยกันคิด อภิปราย สำรวจ คิดค้นวิธีการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มย่อยจะช่วยพัฒนา หรือกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกเพิ่มมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหายิ่งขึ้น และควรกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนแก้ปัญหาได้มากกว่าหนึ่งวิธี

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง ในการวิจัยครั้งนี้ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้
- 1.2 ศึกษาพฤติกรรมนักเรียน ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนก่อนการจัดกลุ่ม เพื่อให้การทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.3 สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ด้านพฤติกรรมการทำงานกลุ่มให้นักเรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการดำเนินการวิจัยในลักษณะนี้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้ครอบคลุมทุกบท และทุกเนื้อหาอื่น เพื่อพัฒนาทักษะหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น
- 2.2 การวิจัยครั้งนี้นักศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- น้อมศรี เคท. (2536). การสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ในหลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วรารณ กิจสวัสดิ์. (2553). การพัฒนาผลการเรียนรู้และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.
- สุลัดดา ลอยฟ้า. (2536). เอกสารประกอบการสอนวิธีการรูปแบบการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ. (2560). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557-2560. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2562, จาก <http://www.niets.or.th>
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม.: ประสานการพิมพ์.
- ชญาณิศา เบ้งจันทร์, นพพร ธนะชัยพันธ์ และสุดาพร ปัญญาพฤกษ์. (2557). การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *Journal of Graduate Research*, 8(1), 71-82.
- นิรันดร์ แสงกุลลาบ. (2547). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาทศนิยมและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เค ดับเบิลยู ดี แอล และตามแนว สสวท. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุคนธ์ สิ้นรพานนท์. (2552). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิมลรัตน์ ศรีสุข. (2551). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยการบูรณาการรูปแบบการสร้างนวัตกรรมกับรูปแบบการแปลงเพื่อสร้างความรู้ทางคณิตศาสตร์ และความสามารถทางการคิดแบบอุปนัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรา สุวรรณบัตร. (2552). วิธีการเรียนรู้สู่ความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์. *วารสารวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)*, 12(2), 66.
- รัตนา ตั้งศิริชัยพงษ์. (2553). รูปแบบการสอนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติมที่ประยุกต์ใช้กลยุทธ์การพัฒนานตนเองด้วยสัญญาณการเรียนในการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย. *วารสารวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)*, 14(4), 6.
- Hunter, J.E. and Schmidt, F.L. (1990). *Methods of meta-analysis*. Newbury Park: Sage.
- Othman, N. (1997). The effects of cooperative learning and traditional mathematics instruction in grades K-12: a meta-analysis of findings. *Dissertation Abstract International*, 12(57), 50.
- Shaw, J.M., Chambless, M.S., Chessin, D.A., Price, V. and Beardain, G. (1997). *Cooperative problem solving: using K-W-D-L as an organizational technique*. Retrieved December 10, 2017, From <https://eric.ed.gov/?id=EJ545198>
- Williams, W. (1971). *Social policy research and analysis: the experience in the federal social agencies*. New York: American Elsevier.

การศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอน แคะ คั่น คัด คาย ครอบ (5K Model) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

A Study of Students' Learning Outcomes Based on National Qualifications
Framework for High Education in Thailand from the 5K Model
Based Classroom in Rambhai Barni Rajabhat University

Received : 19 ก.ค. 2562

Revised : 6 มิ.ย. 2563

Accepted : 9 มิ.ย. 2563

ทอมมี่ เจนเซน¹, ฐิติกาญจน์ ไชไมตรี², เอกสุวัชร สิริธัญญ์กรณ³, อังศุมาริน สุขชัยรัตนโชค⁴ และ วินิชยา วงศ์ชัย⁵

Tommy Jensen¹, Thitikan Jaimaitee², Eaksawat Siritanpon³, Aungsumarin Suchairatanachoke⁴ and Winitchaya Wongchai⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้งหมด 3 ข้อ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้จากการใช้รูปแบบการสอน แคะ คั่น คัด คาย ครอบที่มีต่อทักษะการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) 2) เพื่อศึกษาความคงทนของผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านความรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อวัตกรรมการสอนในรูปแบบ แคะ คั่น คัด คาย ครอบ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี จำนวน 145 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน โดยผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาทั้ง 5 ด้านที่จัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบแคะ คั่น คัด คาย ครอบ (5k Model) มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน ทักษะก่อนเรียนและหลังเรียนทั้ง 5 ด้าน พบว่าหลังเรียนมีผลที่สูงกว่าก่อนเรียน ความคงทนของผลการเรียนรู้พบว่าหลังเรียน 2 สัปดาห์มีผลการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนี้ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

คำสำคัญ : รูปแบบแคะ คั่น คัด คาย ครอบ, ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ, การจัดการเรียนการสอน

¹ อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อีเมล: tommy.kru@hotmail.com

² อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อีเมล: yui.thitikan@gmail.com

³ อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อีเมล: siritan_pon@hotmail.com

⁴ อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อีเมล: aungsumarin.s@rbru.ac.th

⁵ อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อีเมล: winitchaya.w@rbru.ac.th

¹ Lecturer, Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University Email: tommy.kru@hotmail.com

² Lecturer, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University Email: yui.thitikan@gmail.com

³ Lecturer, Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University Email: siritan_pon@hotmail.com

⁴ Lecturer, Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University Email: aungsumarin.s@rbru.ac.th

⁵ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University Email: winitchaya.w@rbru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to study all 3 issues as follows: 1) to study the learning achievement by applying the teaching innovation in the form of 5K Model, affected to developing skills according to the National Higher Education Qualifications Framework (TQF), 2) to investigate the students' retention of learning achievement in relation to the National Higher Education Qualifications Framework (TQF), 3) to study the students' satisfaction on 5K Model regarding the National Higher Education Qualifications Framework (TQF). The samples were 145 undergraduate students of Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi Province, which was selected by simple random method. The research instruments were a record of moral behavior, ethics and responsibility, pre-test and posttest as well as satisfactory questionnaires. The descriptive statistics used as the data analysis tools were percentage, mean, standard deviation and variance. The results revealed that the students taught by 5 K Model in accordance with five aspects of the National Higher Education Qualifications Framework (TQF), had higher learning outcomes in all aspects, obviously, the knowledge aspect. The learning outcome before learning had higher scores than after learning in all 5 aspects. The students' retention of learning outcome after two weeks of learning was at the 0.05 of significant difference. Also, the students' satisfaction on 5 K Model learning was at the high level of 4.40.

Keywords : 5K Model, Learning outcomes based on national qualifications framework, Teaching management

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นมีภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจ ทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ปัจจุบันมีปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ ปัจจัยดังกล่าว คือ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : 10) ปัจจัยด้านคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิตภายในประเทศที่มีแนวโน้มแตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมโดยรวมของประเทศในระยะยาว ปัจจัยด้านความท้าทายของยุคโลกาภิวัตน์ต่อการอุดมศึกษา ทั้งในประเด็นการบริการการศึกษา ข้ามพรมแดน และการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบัณฑิต การประกอบอาชีพของบัณฑิตในอนาคต อันเป็นผลจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งทั้งสองประเด็นต้องการการรับประกันของคุณภาพการศึกษา ปัจจัยด้านสถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่า สามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิต ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขีดความสามารถการแข่งขันระดับสากล การพัฒนาภาคการผลิตจริง ทั้งอุตสาหกรรมและบริการ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน ปัจจัยด้านสถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (Public Information) ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชนทั่วไป และปัจจัยด้านสังคมที่ต้องการระบบอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม (Participation) มีความโปร่งใส (Transparency) และมีความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (Accountability) ตามหลักธรรมาภิบาล (อารมณฺ์ เทียนพิทักษ์, 2528 : 5)

จากปัจจัยภายในและภายนอกดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาทักษะของผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้รูปแบบการสอน แคะ คั่น คิด คาย ครบ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี สำหรับรูปแบบการสอน “แคะ คั่น คิด คาย ครบ” คือ แนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายวิชาบรรยาย โดยผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ทั้งหมดจำนวน 5 กิจกรรม ให้กับผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแรกขั้นแคะ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการทดสอบความรู้เดิม (Prior Knowledge Evaluation) กิจกรรมที่สองขั้นคั่น เป็นกิจกรรมที่มุ่งต่อยอดองค์ความรู้ (Acquiring Knowledge) กิจกรรมที่สามขั้นคิด เป็นกิจกรรมที่สำคัญของรูปแบบผู้สอนจึงควรออกแบบโดยการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ (Using Interesting activity) กิจกรรมที่สี่ขั้นคาย เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอแนวคิด (Presentation) และกิจกรรมที่ห้าขั้นครบ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ เชื่อมโยงสู่ชุมชน สะท้อนผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualification Framework for Higher Education : TQF : HEd) หรือสะท้อนผลการเรียนรู้ตาม Bloom หรือเรียกว่า “แคะ คั่น คิด คาย ครบ” (5ค) รูปแบบการสอนดังกล่าวนี้ช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาผลการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปใช้พัฒนาตนเองทั้ง 5 ด้าน เป็นการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และค้นคว้าความรู้จากสิ่งรอบตัว นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนั้นวัตรกรรมดังกล่าวยังสอดคล้องกับค่านิยมของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่ว่า RBUR ซึ่งหมายถึง R : Responsibility คือ ความรับผิดชอบตนเอง องค์กร และสังคม B : Best คือ ความเป็นเลิศของบุคลากร ความรอบรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพและความเป็นมืออาชีพ R : Relationship คือ การมีสัมพันธที่ดี ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม และ U : Unity คือ ความเป็นหนึ่งเดียวมีเอกภาพ โดยส่งเสริมให้คณาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างมีสุข โดยจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความอิสระ ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียน มีความหลากหลายในวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เกิดแรงจูงใจและรักการเรียนรู้ อันจะส่งผลทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และมีความอยากเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2554) จากที่มาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงมีนโยบายให้จัดโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมและเป็นการยกระดับคุณภาพนักศึกษาและบัณฑิตให้มีทักษะด้านต่าง ๆ สะท้อนความเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นภูมิปัญญาแห่งภาคตะวันออกสู่สากล (Wisdom of East Leads to Internationalization) ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยที่ต้องการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการผลิตบัณฑิตให้ตอบสนองกับการพัฒนาประเทศ อีกทั้งให้การจัดการเรียนรู้ เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualification Framework for Higher Education: TQF) และมีทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงาน เมื่อสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการในวงกว้างต่อไป

ดังนั้น จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ แคะ คั่น คิด คาย ครบ (5 k Model) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ ด้านแรกด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านที่สองด้านความรู้ ด้านที่สามด้านทักษะทางปัญญา ด้านที่สี่ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านที่ห้าด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาผลการเรียนการสอนของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้จากการใช้รูปแบบการสอน แคะ คั่น คิด คาย ครอบ ที่มีต่อทักษะการพัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)
2. เพื่อศึกษาความคงทนของผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านความรู้
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอน แคะ คั่น คิด คาย ครอบ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอน แคะ คั่น คิด คาย ครอบ” (5K Model) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นการศึกษาผลการเรียนรู้ (Learning outcome) ที่ได้จากการทดลองในวัตรกรรมที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกันผ่านการระดมสมอง (Brainstorming) ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในรายวิชาที่เน้นการบรรยายจนได้รูปแบบการสอนที่มีชื่อว่า “แคะ คั่น คิด คาย ครอบ” คือแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรายวิชาบรรยาย โดยผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 5 กิจกรรมให้กับผู้เรียน ได้แก่ 1) ขั้นแคะ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการทดสอบความรู้เดิม (Prior Knowledge Evaluation) 2) ขั้นคั่น เป็นกิจกรรมที่มุ่งต่อยอดองค์ความรู้ (Acquiring Knowledge) 3) ขั้นคิด เป็นกิจกรรมที่สำคัญของรูปแบบ ผู้สอนจึงควรออกแบบโดยจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้ผู้เรียน ได้ฝึกกระบวนการคิด 4) ขั้นคาย เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอแนวคิด (Presentation) และ 5) ขั้นครอบ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ เชื่อมโยงสู่ชุมชน สะท้อนผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน “แคะ คั่น คิด คาย ครอบ” มาใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น 1 ด้าน ได้แก่ รูปแบบการสอน “แคะ คั่น คิด คาย ครอบ” และชื่อต้นตัวแปรตาม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) 2) ด้านความคงทนของผลการเรียนรู้ 3) ด้านความพึงพอใจของนักศึกษา โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร งานวิจัยนี้มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 145 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 145 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยเครื่องมือที่ใช้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ ใช้วัดทักษะด้านการเรียนรู้ตาม TQF ส่วนที่ 2 เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดทักษะทั้ง 5 ด้าน และส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจใช้กับทักษะทั้ง 5 ด้าน การวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design โดยมีการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ในการเก็บข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาประมวลไว้ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ในขั้นตอนการเก็บและรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้ ขั้นแรกนำแบบทดสอบที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้สอนใช้แบบทดสอบก่อนสอน (Pre-test) วัดทักษะต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้านตามกรอบมาตรฐานของคณะกรรมการอุดมศึกษาของผู้เรียนก่อนทำการสอน ขั้นที่สองผู้สอนจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการของรูปแบบ แคะ คั่น คิด คาย ครบ (5K Model) ขั้นที่สามเมื่อการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 เป็นการทดสอบผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน หลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนทันที และครั้งที่ 2 เป็นการทดสอบความคงทนของผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน หลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอน 3 สัปดาห์ และวัดความคงทนด้านความรู้ ขั้นสุดท้ายนำแบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอน แคะ คั่น คิด คาย ครบ Model ที่ผ่านการทดสอบความตรงและความเที่ยงมาเก็บข้อมูลกับผู้เรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

4.1 ผลการเรียนรู้จากการใช้รูปแบบการสอน แคะ คั่น คิด คาย ครบ ที่มีต่อทักษะการพัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ในการวัดทักษะทั้ง 5 ด้าน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้วัตรกรรมการสอนในรูปแบบ แคะ คั่น คิด คาย ครบ

4.2 ความคงทนของผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ผู้วิจัยวัดค่าความคงทนของผลการเรียนรู้ จากทักษะด้านความรู้เพียงด้านเดียว เนื่องจากเป็นด้านที่สามารถวัดค่าความคงทนของความรู้จากผู้เรียนได้หลังจากเรียนจบผ่านไปแล้ว 3 สัปดาห์ วัตรกรรมการสอนในรูปแบบ แคะ คั่น คิด คาย ครบ นี้เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีองค์ความรู้เมื่อถึงระยะเวลาหลังจากเรียนจบไปแล้วหรือไม่ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way Repeated Measure ANOVA)

4.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อวัตรกรรมการสอนในรูปแบบ แคะ คั่น คิด คาย ครบ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาว่ามีความพึงพอใจในการใช้วัตรกรรมการสอนในรูปแบบ แคะ คั่น คิด คาย ครบ ทั้ง 5 ด้าน โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติแบบจำนวนร้อยละ (เปอร์เซ็นต์) ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way Repeated Measure ANOVA) โดยสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ คือการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) เป็นการหาความเที่ยง ตรงของแบบสอบถาม

สรุปผล

การวิจัยในครั้งนี้พบว่ารูปแบบการสอน “แคะ คั่น คัด คาย ครบ” มีผลต่อทักษะการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้จากการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอน แคะ คั่น คัด คาย ครบ ที่มีผลต่อทักษะทั้ง 5 ด้าน โดยปรากฏผลการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง 1 ผลการเรียนรู้จากการใช้รูปแบบการสอน แคะ คั่น คัด คาย ครบ

ด้านของการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐาน TQF	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม (12)	7.79	0.50	66.41	8.34	0.52	69.50
2. ด้านความรู้ (20)	12.04	1.48	60.20	15.08	1.12	75.40
3. ด้านทักษะทางปัญญา (102)	47.27	4.78	46.35	83.73	7.58	82.09
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (7)	5.76	0.58	82.28	6.08	0.50	86.85
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี (20)	11.92	1.63	59.60	17.33	1.66	86.65

จากข้อมูลในตาราง 1 แสดงผลการเรียนรู้จากการใช้รูปแบบการสอน แคะ คั่น คัด คาย ครบ พบว่าผลการเรียนรู้ของนักศึกษา มีผลการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนทั้ง 5 ด้าน

2. ความคงทนของผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ด้านความรู้ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าความคงทนด้านความรู้ของการสอนด้วยนวัตกรรมรูปแบบการสอน แคะ คัน คัด คาย ครอบ มีดังนี้

คู่ระยะเวลาที่เปรียบเทียบ		Mean Difference*	Std. Error	p-value
ก่อนเรียน (ค่าเฉลี่ย = 12.20)	หลังเรียน (ค่าเฉลี่ย = 14.80)	2.60	0.214	0.00
ก่อนเรียน (ค่าเฉลี่ย = 12.20)	หลังเรียน 2 สัปดาห์ (ค่าเฉลี่ย = 14.86)	2.66	0.207	0.00
หลังเรียน (ค่าเฉลี่ย = 14.80)	หลังเรียน 2 สัปดาห์ (ค่าเฉลี่ย = 14.86)	0.06	0.079	0.00

จากตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทั้ง 3 ระยะ พบว่าประเด็นที่ 1 คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนมีความแตกต่างกัน (พิจารณาจากค่า p-value ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญกำหนดไว้ 0.05) หมายความว่า นักเรียนมีความรู้หลังจากเรียนด้วยแคะ คัน คัด คาย ครอบ (5K Model) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประเด็นที่ 2 คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 2 สัปดาห์มีความแตกต่างกัน (พิจารณาจากค่า p-value ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญกำหนดไว้ 0.05) หมายความว่า นักเรียนมีความรู้หลังจากเรียนด้วยแคะ คัน คัด คาย ครอบ (5K Model) ไปแล้ว 2 สัปดาห์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประเด็นที่ 3 คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ระหว่างหลังเรียนกับหลังเรียน 2 สัปดาห์มีความแตกต่างกัน (พิจารณาจากค่า p-value ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญกำหนดไว้ 0.05) หมายความว่า นักเรียนมีความรู้หลังจากเรียนด้วยแคะ คัน คัด คาย ครอบ (5K Model) ไปแล้ว 2 สัปดาห์สูงกว่าหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอน แคะ คัน คัด คาย ครอบ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการสอน แคะ คัน คัด คาย ครอบทั้ง 5 ด้าน

รายด้าน/ ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1. ความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้	4.27	0.58	มาก
1. กิจกรรมที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้มีความน่าสนใจ	4.27	0.47	มาก
2. ขั้นตอนการทำกิจกรรมไม่ยุ่งยาก	4.00	0.63	มาก
3. กิจกรรมที่จัดขึ้น สามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.55	0.52	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.18	0.60	มาก
5. กิจกรรมมีความเหมาะสมต่อเนื้อหาที่เรียน	4.36	0.67	มาก
2. ความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับการเรียนการสอน	4.35	0.61	มาก
6. ความรู้ในเนื้อหาที่เรียนเพิ่มขึ้น	4.55	0.52	มากที่สุด
7. ได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพ	4.18	0.60	มาก
8. ความรู้ที่ได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพได้	4.09	0.54	มาก
9. ความรู้ที่ได้ สามารถนำไปเชื่อมโยงกับรายวิชาอื่นได้	4.36	0.67	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

รายด้าน/ ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
10. สามารถนำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่เรียน เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน	4.55	0.69	มากที่สุด
3. ความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่เรียน	4.52	0.59	มากที่สุด
11. เนื้อหาที่เรียน มีปริมาณที่พอเหมาะ	4.73	0.47	มากที่สุด
12. เนื้อหาที่เรียนอยู่ในระดับที่สามารถเรียนรู้ได้ (ไม่ยากจนเกินไป)	4.27	0.79	มาก
13. มีการจัดลำดับเนื้อหาไว้อย่างเหมาะสม	4.55	0.52	มากที่สุด
4. ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการเรียน	4.51	0.58	มากที่สุด
14. บรรยากาศภายในห้องเรียนไม่เคร่งเครียด	4.64	0.67	มากที่สุด
15. สื่อการสอนเอื้อต่อการเรียนรู้	4.36	0.50	มาก
16. มีอิสระในการแสดงความคิด	4.45	0.69	มาก
17. สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนได้	4.27	0.65	มาก
18. สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมห้องได้	4.82	0.40	มากที่สุด
ภาพรวมความพึงพอใจต่อการเรียน	4.41	0.59	มาก

จากตาราง 3 แสดงระดับและการแปลความหมายของความพึงพอใจที่นักศึกษามีต่อกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบ แคะ คั่น คิด คาย ครบ พบว่าภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอน แคะ คั่น คิด คาย ครบ (5K Model) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาผลการเรียนรู้จากการใช้รูปแบบการสอน แคะ คั่น คิด คาย ครบที่มีต่อทักษะการพัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ทั้ง 5 ด้าน พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ด้านแรกเป็นด้านคุณธรรม จริยธรรม หลังจากนักศึกษาผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ แคะ คั่น คิด คาย ครบ นักศึกษามีพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้นในทุกพฤติกรรมย่อย อาทิ การมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ การมีวินัย ตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ และรับผิดชอบต่อนตนเอง วิชาชีพและสังคม การเคารพสิทธิมนุษยชนและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรและสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับพรพณ ทับทิมโต (2550) การสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้เรียนผ่านกิจกรรมและหลักการเรียนรู้การสอนต่าง ๆ ถ้าทุกโรงเรียนมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมลงไปสู่เด็ก ให้ความรู้หรือเท่าเทียมกับทางด้านวิชาการที่โรงเรียนนั้นปลูกฝัง จะเป็นเรื่องดีที่เด็กและเยาวชนจะเป็นคนเก่งและคนดีควบคู่กันไป ด้านที่สองเป็นด้านความรู้ จากการใช้นวัตกรรมรูปแบบการศึกษาดังกล่าว ผลปรากฏว่า

ช่วยเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้คงทนเมื่อเรียนผ่านไปแล้ว กล่าวคือ ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาเมืองมีความรู้ในเรื่องที่สอนโดยแสดงให้เห็นจากผลการวิเคราะห์ความรู้หลังเรียนที่สูงกว่าก่อนเรียนโดยมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความสอดคล้องกับ รุจิวันต์ หงษ์กิตติยานนท์ และพทยา แก้วสาร (2557: 835) ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อศึกษาสมรรถนะตามมาตรฐานคุณวุฒิ (TOF) ผลการศึกษานักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีความรู้ และเจตคติต่อการเรียนพยาบาลหลังการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TOF) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีทั้ง 6 ด้าน โดยงานวิจัยดังกล่าวสนับสนุนว่าการเรียนการสอนด้วยรูปแบบต่าง ๆ ส่งผลให้ผลการเรียนด้านทักษะความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้านที่สามเป็นด้านทักษะทางปัญญา จากการใช้นวัตกรรมรูปแบบการสอน แคะ คัน คัด คาย ครบ นักศึกษามีทักษะทางปัญญาที่สูงขึ้น อาทิ การวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับพรรณทิพย์ ผุยมูลศรี (2551: 123) ที่ได้ศึกษาการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนในรูปแบบการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้คิดค้น วางแผนและลงมือปฏิบัติ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) นั้นมีผลทำให้นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น ไม่เบื่อหน่ายการเรียน มีความคิดริเริ่ม แปลกใหม่ สนุกสนานกับการเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และทำให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการเรียนแบบแคะ คัน คัด คาย ครบ (5K Model) เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะทางปัญญา ด้านที่สี่เป็นด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จากการใช้นวัตกรรมรูปแบบการสอน แคะ คัน คัด คาย ครบ พบว่านักศึกษามีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบสูงขึ้น อาทิ พฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับขวัญฤดี ขำซ้อนสัตย์ (2542) พฤติกรรม ความรับผิดชอบ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติตนด้วยความมุ่งมั่น มีความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบในการทำหน้าที่ต่อตนเอง สังคม และยอมรับผลการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมของนักศึกษา เป็นการพัฒนานตนเองเพื่อมุ่งพัฒนา และเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ โดยมีความต้องการเป็นตัวผลักดันให้เกิดแรงจูงใจนำไปสู่การพัฒนาการจัดกิจกรรม นักศึกษาหรือการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นก่อให้เกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ทักษะความรู้ และประสบการณ์ และด้านที่ห้าเป็นด้านทักษะการวิเคราะห์ การใช้ตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยี จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การสอนแบบแคะ คัน คัด คาย ครบ (5K Model) สามารถเพิ่มพัฒนาการทักษะการวิเคราะห์ การใช้ตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยี ความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาได้ เนื่องจากนักศึกษามีโอกาสฝึกทักษะฟัง-พูด จนเกิดความเคยชิน และได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดความมั่นใจ ซึ่งจะช่วยลดความกดดันและสามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นธรรมชาติในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับเพลินพิศ ศิริสมบุญ (2559 : 66) พบว่าทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำงาน เป็นการฝึกให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักใช้ตรรกะ รู้จักการคิดวิเคราะห์ และสามารถสื่อสารกับคนในองค์กร ในสังคมได้อย่างดี

2. ความคงทนของการเรียนรู้จากผลการศึกษาพบว่า การเรียนด้วยรูปแบบการสอน แคะ คัน คัด คาย ครบ ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้หลังจากเรียนผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ได้เป็นอย่างดี หมายความว่า เมื่อจบการเรียนการสอนไปแล้ว และผู้สอนเว้นช่วงระยะเวลาให้ผ่านไป 2 สัปดาห์ และนำแบบทดสอบในเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนไปแล้วมาทดสอบ พบว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบ แคะ คัน คัด คาย ครบ สามารถจดจำความรู้และมีความเข้าใจในเรื่องนั้นคงอยู่ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวก่อให้เกิดความคงทนของการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิดา แสงอรุณ (2558) พบว่านักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาที่เรียนเป็นอย่างดี

3. ความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอน แคะ คัน คัด คาย ครบ พบว่าข้อที่นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุด คือ ความรู้ในเนื้อหาที่เรียนเพิ่มขึ้น และสามารถนำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่เรียน เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน รองลงมา คือ ความรู้ที่ได้ สามารถนำไปเชื่อมโยงกับรายวิชาอื่น และได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพ ส่วนข้อที่พึงพอใจน้อยที่สุด คือ ความรู้ที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย เจือจาน (2547) ที่กล่าวว่านักศึกษามีความพึงพอใจด้านหลักสูตรและเนื้อหามากที่สุด เนื่องจากสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนแบบ แคะ คัน คัด คาย ครบ จึงสามารถส่งเสริมทักษะความรู้และสามารถ นำความรู้ที่ได้ ไปเชื่อมโยงกับรายวิชาอื่น และได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานได้ดี

จากทั้งสามประเด็นสรุปได้ว่าการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอน แคะ คัน คัด คาย ครบ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน โดยการสืบค้นกรณีตัวอย่างจากแหล่งต่าง ๆ มานำเสนอร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ นภาพรณ เอี่ยมสำอางค์ (2551) การสอนตามองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นสรุปและอธิบาย ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมินผล ผู้เรียนมีการแสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ในด้านการให้ความร่วมมือแก่กลุ่มในการทำงาน, การมีส่วนร่วมในการอธิบาย, การให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล, การยอมรับความคิดเห็นข้อมูลอื่น, ความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งนี้เองที่ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบแคะ คัน คัด คาย ครบ (5K Model) ในระดับมาก โดยเฉพาะมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการเรียนแบบแคะ คัน คัด คาย ครบ (5K Model) เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิ (TQF)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรศึกษารูปแบบวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ที่ส่งเสริม หรือพัฒนาทักษะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

1.2 ความคงทนของการเรียนรู้ควรเว้นระยะให้เหมาะสม ไม่ควรเว้นระยะห่างมากหรือน้อยเกินไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการสอน แคะ คัน คัด คาย ครบ ไปประยุกต์ใช้กับนักศึกษาในทุกรายวิชาที่เป็นรายวิชาบรรยาย เพื่อทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบดังกล่าว

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

เอกสารอ้างอิง

กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (2554). นโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี:

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ขวัญฤดี ขำซ้อนสัตย์. (2542). การศึกษาพฤติกรรมการรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษา

ดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ฐิตวันต์ หงษ์กิตติยานนท์ และพัทยา แก้วสาร. (2557). รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในวิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8. 20 มีนาคม 2561. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 826-837.

- นภาพรรณ เอี่ยมสำอางค์. (2551). ผลการจัดการเรียนการสอนตามโมเดลการสอน BSCS 5E. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรพาณี ทับทิมโต. (2550). การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเยาวชน ศึกษากรณี: โรงเรียนทอสี. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรรณทิพย์ ผุยมูลศรี. (2551). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนแหม ที่เรียนโดยใช้การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก. วารสารศึกษาศาสตร์, 2(1), (114-126).
- เพลินพิศ ศิริสมบูรณ์. (2559). คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์ บางกอก ประจำปีการศึกษา 2556-2557 (รุ่นที่ 15). วารสารเซาธ์อีสท์บางกอก, 2(2), (55-67).
- สมชาย เจือจาน. (2547). ความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาครุศาสตร์ เทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์ เทคโนโลยีและสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุนิดา แสงอาวุธ. (2558). มาตรฐานการเรียนรู้ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของคณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- อารมณีย์ เทียนพิทักษ์. (2528). องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามการรับรู้ ของอาจารย์นิเทศก์ ฝ่ายคณะจารย์นิเทศ ฝ่ายโรงเรียน ผู้บริหารและนิสิต ที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง:

การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก

An Excellent School Leadership according to the Principles of Sufficiency Economy:

A Study to Create Grounded Theory

นฤมล สุภาพทอง¹, สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์² และ สุรัตน์ ดวงชาทม³Narumon Supathong¹, Sawat Pothivat² and Surat Duangchathom³

Received : 30 ม.ค. 2563

Revised : 25 เม.ย. 2563

Accepted : 27 เม.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีฐานรากเกี่ยวกับลักษณะ เงื่อนไขและกระบวนการเกิดและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นจากภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ที่จะศึกษาด้วยวิธีการเลือกเชิงทฤษฎี เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบบันทึกการจดสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแปลความและตีความจากข้อมูล แล้วสร้างมโนทัศน์ขึ้นโดยอาศัยความไวเชิงทฤษฎีและใช้โปรแกรม Atlas.ti7 ช่วยในการจัดระบบข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ โรงเรียนที่มีวิถีการดำเนินงานโดยใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีการทำงานเป็นทีม มีการกระจายความเป็นผู้นำและมีวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นผลสำเร็จตามเป้าหมาย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานเชิงคุณภาพ ด้านการเรียนรู้ ด้านการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน และด้านหน้าที่ทางการบริหาร 2) เงื่อนไขและกระบวนการเกิดภาวะผู้นำโรงเรียนมี 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขจากภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และเงื่อนไขภายในโรงเรียน ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษา และวิสัยทัศน์โรงเรียน ส่วนกระบวนการเกิดภาวะผู้นำโรงเรียนมี 3 กระบวนการ ได้แก่ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การปรับปรุงงานและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และวัฒนธรรมมุ่งผลสำเร็จ 3) ผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นจากภาวะผู้นำโรงเรียนแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ได้แก่ วิชาการดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความสุขและภูมิใจ ด้านครู ได้แก่ ภาวะผู้นำครู การพัฒนาตนเองและทีมงาน การปรับแนวคิดและพฤติกรรม การมีขวัญและกำลังใจ ด้านผู้บริหาร ได้แก่ มีชื่อเสียงเกียรติยศและความภาคภูมิใจ คุณลักษณะที่ดีของนักบริหาร ด้านโรงเรียน ได้แก่ มีชื่อเสียงและเป็นต้นแบบที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี และมีแหล่งเรียนรู้ที่ดี ด้านชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ที่ดี และการแบ่งปัน และด้านสังคม ได้แก่ ความสามัคคี ให้ความสำคัญกับการศึกษา และองค์ความรู้ที่มีประโยชน์

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำโรงเรียน, โรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ทฤษฎีฐานราก

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อีเมล: krusupathong@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Doctoral Student, Program in Administrative Education, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Email: krusupathong@gmail.com

² Lecturer, Program in Administrative Education, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Lecturer, Program in Administrative Education, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

Abstract

This research aimed to propose a grounded theoretical conclusion on characteristics, conditions, processes, and consequences arising from the excellent school leadership according to the principles of sufficiency economy. The selected area studies were done through theoretical selection methods and consistent with the objectives of the research. The research instruments were document analysis forms, observation forms, in-depth interview forms, and recordings of group discussion. The key informants were stakeholders who are involved in educational management of excellent schools according to principles of sufficiency economy. Analysis of data was done through data interpretation for the purpose of arriving at a concept based on theoretical sensitivity. The Atlas.t7 software program was utilized to organize the gathered data for rearranging. The findings were as follows: 1) The characteristics of excellent school leadership in accordance with the principles of sufficiency economy involved the schools which have performed using participative management, teamwork, distribution of leader and a work culture focusing on four aspects of achieving goals: Qualitative management aspect, Learning aspect, School-based Management and Administrative functions aspects. 2) Condition and process: External condition including 20-year national strategies and national policies, and internal condition involving educational quality assurance and school visions. The school leadership building processes involved three components: Problem solving and decision making, Continuous task refinement and development, and Development and culture-based success. 3) The consequences of school leadership were categorized into six aspects comprising: students having good academic achievement, desirable characteristics, being happy and proud; Teachers having leadership, self-development and team work, adjusting concepts and behaviors, demonstrating morale; School administrators having fame, honor and pride, and having good characteristics; School being well recognized and a good model, having good environment and good learning resources; Community providing participation, having good relationship and sharing; and Society exhibiting unity and giving importance on education and useful knowledge.

Keywords : School leadership, Excellent school according to principles of sufficiency economy, Grounded theory

บทนำ

ประเทศไทยมีบริบทและสังคมที่เป็นเอกลักษณ์มีวัฒนธรรมที่สั่งสมและภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าอย่างสูงแต่ความเปลี่ยนแปลงและกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ประเทศไทยเกิดการปรับตัวและรับเอาวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามาอย่างหลากหลาย และในปีพุทธศักราช 2540 ประเทศไทยเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงต้องสูญเสียทุนสำรองจำนวนมหาศาล เพื่อฟื้นฟูสถานการณ์ดังกล่าวทำให้สังคมไทยได้หันมาทบทวนแนวทางการพัฒนาประเทศครั้งใหญ่ ซึ่งได้ข้อสรุป คือ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ (ปรียานุช ธรรมปียา, 2555 : 1-2) แต่ก็ยังไม่สามารถก้าวข้ามปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาความขัดแย้งในสังคม อาจเป็นเพราะความไม่ต่อเนื่องของการพัฒนา นโยบายการพัฒนาประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและอิทธิพลของนักการเมืองเข้ามาแทรกแซง นอกจากนี้ประเทศไทย

ยังมีแผนพัฒนา และแผนยุทธศาสตร์ที่หลากหลายและกระจัดกระจายไปตามแต่ละกระทรวง แต่ละหน่วยงานจะมีเงื่อนไขของเวลาและเป้าหมายที่แตกต่างกัน ขาดการบูรณาการ ขาดเอกภาพ และขาดความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปกระบวนการพัฒนาประเทศ และการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 20 พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 65 กำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาวพร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558 : 1-4) จากแนวนโยบายและทิศทางในการพัฒนาประเทศที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในองค์กรทุกระดับ โดยเฉพาะองค์กรทางด้านการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยจัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา บรรลุหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ และฝึกอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์เพื่อให้สามารถถ่ายทอดไปสู่แก่นักเรียนนำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งมีการประเมินตามเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษา แบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือสถานศึกษาพอเพียง และได้กำหนดรางวัลสูงสุดระดับชาติ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาขึ้นตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา เพื่อช่วยสนับสนุนให้เกิดการขยายผลอย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตผู้เรียน และผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ ดังนั้นการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพจึงเป็นความท้าทายของผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการพัฒนาที่หลากหลายและเหมาะสม การมีภาวะผู้นำของโรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่สร้างคุณภาพที่เป็นเลิศ ให้กับโรงเรียนในการบริหารงานใด ๆ ก็ตาม จำเป็นจะต้องมีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน เพราะทฤษฎีเป็นหลักของความรู้ความจริงที่ผ่านการตรวจสอบแล้วอย่างเป็นระบบ มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ หากนักบริหารดำเนินงานไปโดยไม่ได้อาศัยทฤษฎีเข้ามาช่วยในการคิดและตัดสินใจ อาศัยเฉพาะประสบการณ์ดั้งเดิมหรือสามัญสำนึกนั้น อาจจะทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้โดยง่าย และในทางตรงกันข้ามหากนักบริหารดำเนินงานได้อย่างมีทิศทางและบรรลุเป้าหมาย (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556 : 10-11) ทฤษฎีส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในต่างประเทศ จึงมีนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย ได้นำมาประยุกต์ใช้ในองค์กรหลากหลายแต่ยังไม่สามารถตอบปัญหาของสังคมไทยได้อย่างแท้จริง (นภาพร หะวานนท์, นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล และปานจักษ์ เหล่ารัตนวงษ์, 2548 : 1) ดังนั้นการศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) จึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแสวงหาคำตอบให้กับสังคม ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อและมีความสนใจว่าหากได้มีการศึกษาปรากฏการณ์ภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากคนที่อยู่ในปรากฏการณ์โดยอาศัยวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นการศึกษาทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) จะทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นแนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสมกับบริบทการจัดการศึกษาในสังคมไทย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

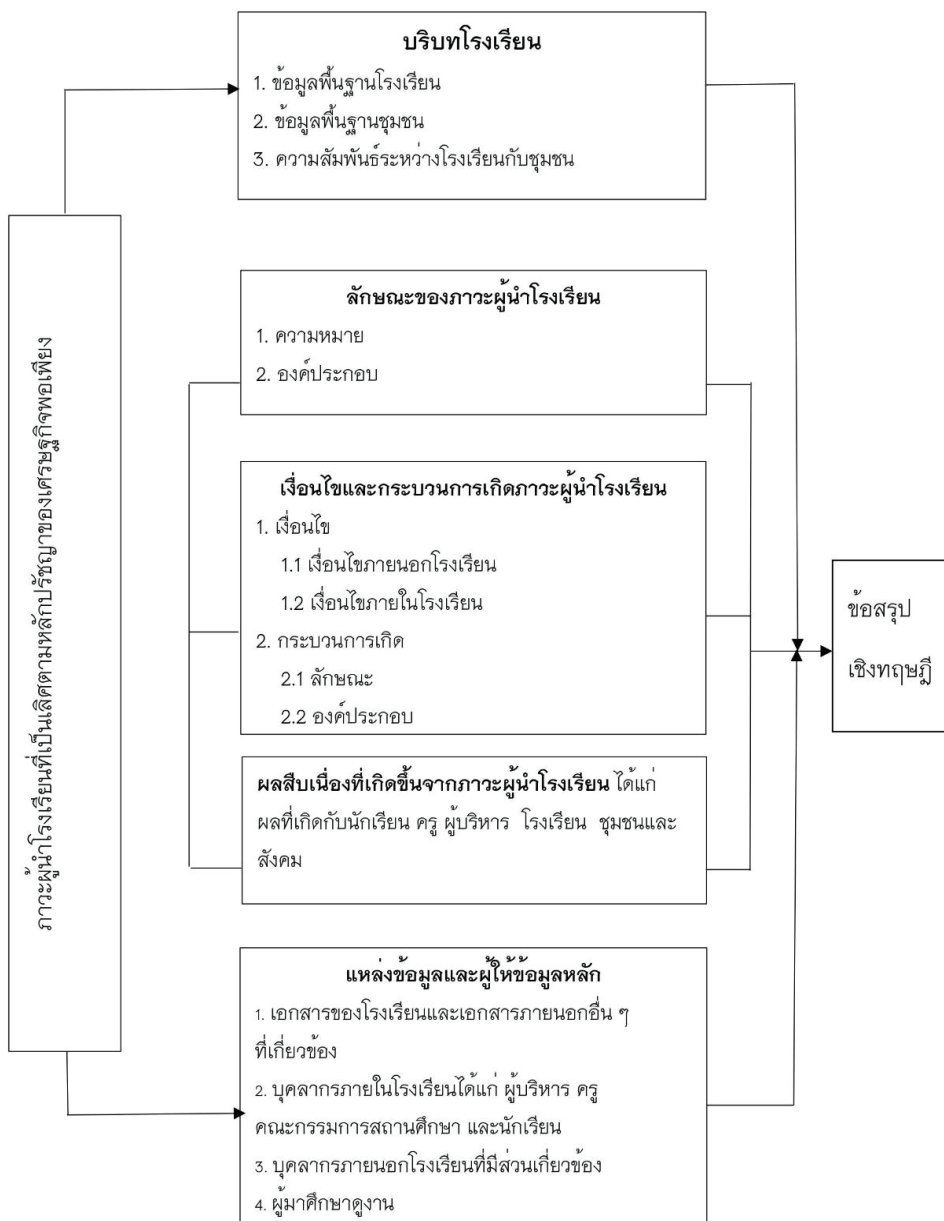
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากมุมมองของคนที่อยู่ในปรากฏการณ์
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขและกระบวนการเกิดภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นจากภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิด

การสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาประเด็นที่ต้องการทำวิจัยมาเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในรูปของคำบรรยายและแบบจำลองแผนภาพ เพื่อใช้กำหนดขอบเขตของการวิจัย การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย รูปแบบการวิจัย ตลอดจนวิธีการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผลสรุปจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อและปัญหาการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยสรุปเป็นแนวคิดของตนเองสำหรับการดำเนินการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) และใช้แนวทางการศึกษาเชิงปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ที่เป็นทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) ซึ่งนักทฤษฎี หะวานนท์ และคณะ (2548 : 41) อธิบายว่า เป็นทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม โดยทฤษฎีจะถูกสร้าง (Construct) และได้รับการตรวจสอบ (Verify) โดยการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การเตรียมการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมให้กับตนเอง ก่อนดำเนินการวิจัยด้วยการเข้ารับการอบรมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นเวลา 1 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง และการใช้โปรแกรม ATLAS.ti ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นเวลา 2 วัน จำนวน 12 ชั่วโมง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในการดำเนินการวิจัย และได้จัดทำเครื่องมือในการวิจัยรวมทั้งเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้วางแผนกำหนดระยะเวลาการเตรียมการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน (สุภาวศ์ จันทวานิช, 2557 : 25) ได้แก่ ขั้นตอนเลือกสนาม ขั้นตอนนำตัว ขั้นตอนสร้างความสัมพันธ์ และขั้นตอนเริ่มทำงาน ระยะที่ 2 การวิจัยภาคสนาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนามหรือพื้นที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยใช้เทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและเพียงพอในการอธิบายปรากฏการณ์ตามความมุ่งหมายของการวิจัย (ชาย โพธิ์สิตา, 2552 : 359) และระยะที่ 3 การวิเคราะห์และสรุปข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งด้านข้อมูลด้านผู้วิจัย และด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยความไวเชิงทฤษฎี (Theoretical sensitivity) ที่ได้จากประสบการณ์ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างมโนทัศน์เชิงทฤษฎี (Theoretical coding) เพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี โดยอาศัยการตีความ (Interpretation) แล้วกำหนด (Construct) ข้อเสนอ (Proposition) และสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) ต่อไป

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรางวัลสูงสุดระดับชาติ เป็นศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาศึกษา ปีพุทธศักราช 2560 จำนวน 77 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นพื้นที่ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามการวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย โดยอาศัยการเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร

2.2 แบบบันทึกการสังเกต

2.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2.4 แบบบันทึกการจัดสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและเพียงพอในการอธิบายปรากฏการณ์ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเอกสารที่ปรากฏ

ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3.2 การสังเกต (Observation) เป็นการเฝ้าดูสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตใน 2 แบบ ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participatory Observation)

3.3 การสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้จัดทำแนวคำถามซึ่งมีลักษณะเป็นหัวข้อสนทนากว้าง ๆ หรือเป็นคำถามปลายเปิด ใช้เป็นแนวทางในการพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างไม่เป็นทางการ และสังเกตพฤติกรรมในการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักไปพร้อมกัน เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

3.4 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงทัศนะความคิด การมีมุมมอง และมูลเหตุจูงใจของผู้ที่เรากำลังศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภายในโรงเรียน ประกอบด้วย คณะครู และบุคลากร ในโรงเรียนจำนวน 10 คน และกลุ่มภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วย บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน จำนวน 5 คน ได้แก่ ตัวแทนวัด ตัวแทนจากหน่วยงานต้นสังกัด ตัวแทนผู้บริหาร และครู ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย และตัวแทนผู้มาศึกษาดูงาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปด้วยการเปรียบเทียบข้อมูล (Glaser & Strauss, 1998) มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การเปิดรหัส (Open Coding) ข้อมูลจะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด เพื่อหาความสอดคล้องที่จะสะท้อนประเภท หรือแก่นที่อยู่ในข้อมูล หลังจากแยกประเภทของข้อมูลแล้วก็จะศึกษาต่อไปเพื่อหาคุณสมบัติที่จะแยกแยะข้อมูลแต่ละประเภทให้ได้

4.2 การหาแก่นของรหัส (Axial Coding) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของข้อมูลที่เป็นประเภทใหญ่ และย่อย โดยเน้นไปที่บริบทที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยทำงานสลับกันระหว่างการเก็บข้อมูล เปิดรหัสและหาแก่นของรหัส รวมทั้งการจัดประเภทและความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ

4.3 การเลือกรหัส (Selective Coding) จะนำเอาประเภทและความสัมพันธ์มารวมกันเพื่อสร้าง “บท” ซึ่งจะอธิบายว่า “อะไรเกิดขึ้น” ในปรากฏการณ์ที่ศึกษา

4.4 การพัฒนาทฤษฎี (Development of a theory) เป็นการอธิบายปรากฏการณ์ในรูปแบบภาษา รูปภาพ หรือสมมติฐาน ทฤษฎีจะบอกลักษณะของปรากฏการณ์ เงื่อนไขที่นำไปสู่การกระทำ และผลลัพธ์

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้ตั้งอยู่บนกรอบคำถามการวิจัยที่สำคัญเพื่อคลี่คลายให้เห็นถึงคำตอบที่สำคัญอันจะนำมาสู่ข้อสรุปซึ่งเป็นผลของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษามาตามประเด็นคำถามการวิจัย เพื่อแสดงให้เห็นคำตอบที่ผู้วิจัยได้ค้นพบ ดังนี้

1. ลักษณะภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนที่บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีการทำงานเป็นทีม มีการกระจายความเป็นผู้นำ และมีวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นผลสำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านการบริหารงานเชิงคุณภาพ ได้แก่ การมีวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ การปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
 - 1.2 ด้านการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากปัญหา การจัดกิจกรรม PLC
 - 1.3 ด้านการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ การมีส่วนร่วม การสื่อสารที่ดี และการมีภาคีเครือข่ายภายนอก
 - 1.4 ด้านหน้าที่ทางการบริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการบริหารทรัพยากร
2. เงื่อนไขและกระบวนการเกิดภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

2.1 เจื่อนไข ประกอบด้วย เจื่อนไขภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ
เจื่อนไขภายในโรงเรียน ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษา และวิสัยทัศน์โรงเรียน

2.2 กระบวนการเกิด ประกอบด้วย การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การปรับปรุงงานและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
และวัฒนธรรมมุ่งผลสำเร็จ

3. ผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นจากภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

- 3.1 ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านความสุข
และความภาคภูมิใจ
- 3.2 ผลที่เกิดขึ้นกับครู ได้แก่ การพัฒนาตนเอง และทีมงาน ภาวะผู้นำครู และการปรับแนวคิดและพฤติกรรม
- 3.3 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ได้แก่ ชื่อเสียงเกียรติยศ และความภูมิใจ คุณลักษณะที่ดีของนักบริหาร
- 3.4 ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน ได้แก่ มีชื่อเสียง และเป็นต้นแบบที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี และมีแหล่งเรียนรู้ที่ดี
- 3.5 ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน ได้แก่ เกิดการแบ่งปัน การมีส่วนร่วม และมีความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน
- 3.6 ผลที่เกิดขึ้นกับสังคม ได้แก่ มีความสามัคคี และให้ความสำคัญกับการศึกษา และเกิดองค์ความรู้ที่มีประโยชน์

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบจากงานวิจัย ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามประเด็น ดังนี้

1. ลักษณะภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ โรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากร นักเรียน และชุมชน
เป็นหลักในการร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบว่า รูปแบบการบริหารงานโรงเรียน
ตั้งแต่การกำหนดโครงสร้างการบริหารภายในโรงเรียน การกำหนดฝ่ายรับผิดชอบงาน และภารกิจต่าง ๆ ภายในโรงเรียน
มีความสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ เป็นไปตาม
นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เน้นกระจายอำนาจให้สถานศึกษาเพื่อความคล่องตัว
ในการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาและยังเปิดโอกาส
ให้ภาคีเครือข่ายภายนอก ได้เข้าร่วมสนับสนุนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานี ภทรวรินทร์ (2556 :
308) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชน พบว่า องค์ประกอบของ
กระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบด้วย 6 ด้านคือ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ
หลักการบริหารตนเอง หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หลักการพัฒนาทั้งระบบ และหลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้
นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีการบริหารเชิงระบบ โดยมีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็น จากนั้นก็ดำเนินการ
วิเคราะห์แนวทางปฏิบัติโดยประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ระดมสมองเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ
ของปัญหา เลือกทางเลือกที่เหมาะสมและวางแผนปฏิบัติ จัดทำโครงการ/งานและกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้ง
จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ โดยใช้หลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักในการดำเนินงาน และมีการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งโรงเรียนจัดให้มีการประเมินผล
ตามแผนที่วางไว้ โดยมีการติดตามประเมินผลระหว่างการทำงาน และมีการประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมหรือโครงการ
ซึ่งได้จัดทำเอกสารสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานไว้เป็นหลักฐานอย่างชัดเจน

2. เจื่อนไขและกระบวนการเกิดผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้วิจัย
ได้ข้อค้นพบเจื่อนไข ประกอบด้วยเจื่อนไขการเปลี่ยนแปลงภายนอกโรงเรียน เป็นสาเหตุมาจากการเกิดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่มีความชัดเจนในการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงานในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับ
สถานศึกษา เพื่อพัฒนาภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้มี

“ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2544 เพื่อเรียนรู้แนวทางการขับเคลื่อนและปูพื้นฐานการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้าสู่สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียน คือ การดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา ที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงตามความมุ่งหวังของสังคม และวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ที่มาจากการกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้มีส่วนได้เสียทุกคนร่วมกัน ซึ่งแสดงถึงความต้องการและความคาดหวังสู่ความสำเร็จ ส่วนกระบวนการเกิดภาวะผู้นำโรงเรียนนั้นมี 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาและการตัดสินใจประกอบด้วย การจัดกิจกรรม PLC เป็นการสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และนักเรียนด้วย โดยการเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร ทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เสนอทางเลือก และนำไปปรับปรุงแก้ไข มีการติดตามกำกับดูแลงาน เพื่อให้งานได้ดำเนินการไปเกิดความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้ ยังเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครู ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น และงานเกิดประสิทธิผลมากขึ้น 2) การปรับปรุงงานและพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น โรงเรียน ได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีศรีตำบล ทำให้มีการประเมิน ประกวด เข้าร่วมนำเสนอผลงานต่าง ๆ จนสามารถสร้างทีมงานที่มีความเข้มแข็งร่วมกันดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้ใช้กระบวนการศึกษาดูงาน การมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดการยอมรับไว้วางใจกัน ร่วมกันปรับปรุงและพัฒนางานกันมาอย่างต่อเนื่อง และ 3) วัฒนธรรมมุ่งผลสำเร็จเป็นบรรยากาศที่ดีในการทำงานของโรงเรียนที่สร้างขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวัฒนธรรมในการทำงานที่มุ่งสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ พลละจิตต์ (2555 : 226-227) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนดีเด่น : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก พบว่ากระบวนการเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการมี 2 ด้าน ได้แก่ การปรับปรุงงานและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการแก้ปัญหา

3. ผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นนั้นประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านครู ด้านผู้บริหาร ด้านโรงเรียน ด้านชุมชน และด้านสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2554 : 279-281) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำสถานศึกษาของผู้อำนวยการโรงเรียน : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก พบว่าผลสืบเนื่องจากภาวะผู้นำสถานศึกษาของผู้อำนวยการโรงเรียน ส่งผลต่อหลายด้านทั้งตัวผู้บริหารเอง นักเรียน และคุณภาพการศึกษา การรับรู้และการยอมรับของชุมชนและสังคม การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการและวิชาชีพ ผู้วิจัยได้อธิบายในแต่ละประเด็นย่อย ดังนี้

3.1 ผลที่เกิดขึ้นต่อนักเรียนมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ คือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถคิดวิเคราะห์และนำไปปฏิบัติได้จนเกิดเป็นทักษะที่มีความสำคัญกับนักเรียนเป็นอย่างมาก คือ ทักษะการคิด นักเรียนสามารถคิดวางแผน วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง และเหมาะสม ทักษะชีวิต นักเรียนสามารถดำรงตนได้อย่างมีความสุขในสังคม และทักษะอาชีพ นักเรียนได้เรียนรู้จากจากการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงหมู เป็นต้น ทำให้นักเรียนเกิดทักษะสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพในอนาคตได้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งมีความสามารถในการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีวิจารณญาณ บนหลักการของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน โดยมีความรู้และคุณธรรมกำกับเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติภารกิจหน้าที่เพื่อเจริญก้าวหน้าไปอย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม 2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนนั้น นักเรียนมีภาวะผู้นำมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีจิตอาสา มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบคอบ คือ การมีสติสัมปชัญญะ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เกิดจากการแสดงออกของนักเรียน

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) นักเรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้และมีความภาคภูมิใจในการทำงานที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งความภูมิใจในตนเองนี้เป็นความรู้สึกภายในส่วนบุคคล ที่เกิดขึ้นจากการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนได้กระทำ เป็นความสามารถของบุคคลในการประกอบภารกิจงานใดใดสมดังความมุ่งมาดปรารถนา ก็ย่อมนำมาด้วยความภาคภูมิใจ ความภูมิใจจึงเป็นความสุขประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นภายในใจ มีลักษณะเป็นนามธรรมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยตนเอง แม้บางครั้งจะไม่ได้แสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็นถึงความภาคภูมิใจในตนเอง แต่ผู้อื่นจะสามารถสัมผัสได้จากกการพูดคุยสนทนาหรือสอบถามถึงสิ่งที่บุคคลนั้นได้ประสบความสำเร็จ น้ำเสียง สีหน้า พฤติกรรมระหว่างการสนทนา รวมถึงการถ่ายทอดเรื่องราวชวนแสดงออกให้เห็นความภูมิใจในตนเองได้ จากการลงพื้นที่ในการวิจัย และในขณะที่กำลังสนทนากับตัวแทนนักเรียนและตัวแทนคณะกรรมการนักเรียน ถึงผลงานความสำเร็จ ผู้วิจัยสามารถสังเกตเห็นสีหน้าอันยิ้มแย้มแจ่มใสมีความสุข ในขณะที่กำลังตอบคำถาม หรือเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้วิจัยฟังตลอดระยะเวลาของการลงพื้นที่ ทำให้ผู้วิจัยได้สัมผัสถึงความภาคภูมิใจที่นักเรียนได้แสดงออกมาให้เห็นผ่านพฤติกรรมต่าง ๆ แม้นักเรียนจะไม่ได้พูดออกมาตรง ๆ ก็ตาม

3.2 ผลที่เกิดขึ้นต่อครู ครูได้รับการพัฒนาตนเองจนเกิดความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในงานและเกิดทีมงานขึ้นในโรงเรียน เป็นทีมที่มีความผูกพันกันในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุขและงานประสบความสำเร็จ ครูได้ปรับแนวคิดและพฤติกรรมตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระเบียบวินัย การออม การใช้ชีวิตประจำวันอย่างไม่ประมาท การรู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การพึ่งพาตนเอง จึงทำให้ครูสามารถดำเนินชีวิตไปได้อย่างราบรื่นและมีความสุข จากการร่วมกันทำงานเป็นทีม ทำให้ครูมีภาวะผู้นำ ครูมีการพัฒนาตนเองและทีมงาน ด้วยการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการทำงานร่วมกับคนอื่น และใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในการทำงานและในการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตจากการที่ครูมีความกระตือรือร้นและพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความใฝ่รู้ เพื่อจะได้นำความรู้ไปพัฒนางานและเห็นการแสดงผลกับเพื่อนร่วมงานกันอย่างกลายมิต

3.3 ผลที่เกิดขึ้นต่อผู้บริหาร เป็นผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารโรงเรียนจากการที่ท่านได้แสดงพฤติกรรมทางการบริหารที่เป็นแบบฉบับของท่าน และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อเกิดจุดเด่นตรงนี้ขึ้นในตัวท่าน ก็ย่อมส่งผลต่อภาพลักษณ์ของท่านที่ปรากฏ จากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงชื่อเสียงเกียรติยศของผู้บริหารโรงเรียน จะเห็นได้จากรางวัลต่าง ๆ ที่ท่านได้รับ ไม่ว่าจะเป็นใบประกาศเกียรติคุณ ถ้วยรางวัล โล่รางวัลผู้บริหารดีเด่น รวมทั้งการได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ เช่น ประธานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา นายกสมาคมผู้บริหารระดับอำเภอ และประธานกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย ฯลฯ ต่างก็แสดงให้เห็นความสำเร็จอันสูงสุดในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน และเมื่อกล่าวถึงการบริหารงานของท่าน ก็จะเป็นที่กล่าวขานถึงคุณงามความดี รางวัลเกียรติยศของผู้อำนวยการนี้ได้มีปรากฏในห้องพักทำงานของท่านบางส่วน ซึ่งผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินเข้าไปสนทนาและสัมภาษณ์ท่านในห้องทำงานส่วนตัว และได้สังเกตเห็นผลงานเหล่านี้อย่างเด่นชัด นอกจากนี้ยังมีส่วนหนึ่งที่จัดแสดงไว้ในห้องเกียรติยศหรือห้องนิทรรศการถาวรของโรงเรียนอีกมากมาย และเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้มาศึกษาดูงานด้วย ผู้บริหารมีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ถ้าองค์กรใดได้ผู้บริหารที่เก่ง ดี มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ ก็มีแนวโน้มว่าองค์กรนั้นจะประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาเพื่อนำพาองค์กรก้าวสู่ความสำเร็จ ซึ่งจากประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง จนประสบผลสำเร็จทำให้ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับการยอมรับในการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร

3.4 ผลที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน เป็นผลจากการพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง จนทำให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผลจากการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลต่อโรงเรียน ได้แก่ 1) มีชื่อเสียงและเป็นต้นแบบที่ดี โรงเรียนบ้านแสนสุข (นามสมมติ) เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาก็คือว่าเป็นรางวัลระดับสูงสุดในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับโรงเรียนอื่น ๆ จากผลงานดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน 2) ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี

จากการได้เดินสำรวจสภาพแวดล้อมในโรงเรียนทำให้ผู้วิจัยได้พบว่า เป็นโรงเรียนที่มีการวางแผนและจัดผังโรงเรียนได้ดี และเหมาะสมกับพื้นที่ และบริเวณโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น 3) ผลที่เกิดจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับการเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการสร้างการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

3.5 ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชน เป็นผลจากการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ในการเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมของชุมชนในภารกิจของโรงเรียนบางประการนั้น เป็นผลของการใช้ภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการจัดการศึกษา และเป็นความสามารถของผู้บริหารในด้านสัมพันธ์ชุมชน หรือมวลชนสัมพันธ์จึงส่งผลต่อการเข้ามามีบทบาทของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสังเกต พฤติกรรมของสังคมและการตอบสนองต่อการขับเคลื่อนภารกิจทางการศึกษาของโรงเรียน พบว่าชุมชนต้องการที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในภารกิจทางการศึกษาโดยหวังว่าจะมีส่วนในการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บุตรหลาน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนชุมชน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของชุมชน และจุดนี้เองที่จะส่งผลสืบเนื่องไปถึงการให้ความร่วมมือของชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ที่ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของใครเพียงผู้หนึ่ง ในการที่จะทำให้การศึกษามีคุณภาพ หากแต่อยู่ที่การร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาจึงจะสามารถร่วมกัน ขับเคลื่อนภารกิจทางการศึกษา ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์

3.6 ผลที่เกิดขึ้นต่อสังคม เป็นผลสืบเนื่องอันแสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ที่ปรากฏต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวางในระดับต่าง ๆ การใช้ภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานโรงเรียนดำเนินไปตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงความพยายามในการตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน คือ โรงเรียนสามารถพัฒนาลูกหลานเยาวชนให้มีศักยภาพตามวัย สร้างและปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และถ่ายทอดศิลปวิทยาแก่ผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะได้นำไปเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ และเผยแพร่ต่อไป นอกจากนี้รางวัลต่าง ๆ ที่บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนได้รับ อาทิ เช่น รางวัลครูดีในดวงใจ รางวัลครูต้นแบบ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับประเทศ โลรางวัล ถ้วยรางวัล ใบประกาศเกียรติคุณ เกียรติบัตร และผลงานหลักฐานทางวิชาการอีกมากมาย ที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาและเห็นด้วยตนเองนั้น ถือเป็นหลักฐานแสดงถึงชื่อเสียงและเกียรติภูมิของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากข้อค้นพบที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ในส่วนของลักษณะภาวะผู้นำโรงเรียนพบว่า ภาวะผู้นำโรงเรียนที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องอยู่บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่มีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งโรงเรียนหรือหน่วยงานต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมงาน มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีการสื่อสารสองทางเพื่อสร้างความเข้าใจและแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น มีการบริหารทรัพยากรที่เหมาะสม ด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ทำให้ทุกคนเกิดความรักและความสามัคคี มีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้นสถานศึกษาควรเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม หรือแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

1.2 จากข้อค้นพบที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ในส่วนของกระบวนการเกิดภาวะผู้นำโรงเรียนพบว่า ภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในลำดับแรก แสดงว่าผู้บริหารควรสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นภาวะผู้นำแบบสร้างองค์ความรู้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบยั่งยืน และที่สำคัญ คือ ภาวะผู้นำแบบกระจาย บุคลากรทุกคนสามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความสอดคล้องกับเป้าหมาย ดังนั้นการพัฒนาตนเองและทีมงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นตัวขับเคลื่อนกระบวนการอื่น ๆ ไปด้วยกันเป็นระบบและมีโครงสร้างที่สามารถยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

1.3 จากข้อค้นพบที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ในส่วนของกระบวนการเกิดภาวะผู้นำโรงเรียน พบว่า การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นการดำเนินงานเพื่อไปสู่เป้าหมายต่าง ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน รวมทั้งมีระยะเวลาดำเนินการ การกำกับติดตามประเมินผล เพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ ข้อมูลที่ได้จะเป็นบทเรียนที่สำคัญมาก เพราะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ทำให้ทราบข้อมูลที่จะพัฒนาและต่อยอดงานให้เกิดความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญ คือ ข้อมูลต้องมีความถูกต้อง เป็นจริง และเพียงพอสำหรับการดำเนินงานต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถเป็นแนวทางที่ดีสำหรับโรงเรียน หรือหน่วยงานที่มีความสนใจนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาต่อ ดังนั้นกระบวนการพัฒนาคุณภาพงานอย่างเป็นระบบ จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละโรงเรียนหรือหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานรากนั้น ผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยต้องเตรียมความพร้อมในด้านองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่จะทำให้สามารถตีความข้อมูล จากปรากฏการณ์ที่เข้าไปศึกษา ความชำนาญในการใช้เครื่องมือวิจัย การจัดการข้อมูล การวิเคราะห์เพื่อสรุปทฤษฎี นอกจากนี้ผู้วิจัยจะต้องเตรียมตนเองให้มีความพร้อมในการลงพื้นที่ และสามารถดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความเป็นจริง น่าเชื่อถือ และลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบอื่น ๆ ในการนำแนวทางข้อสรุปเชิงทฤษฎีนี้ไปดำเนินการต่อในเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นการเทียบเคียงผล และเป็นการพัฒนางานให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น การวิจัยและพัฒนาการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จตุรงค์ ธนะสีลังกูร. (2554). *ภาวะผู้นำสถานศึกษาของผู้อำนวยการโรงเรียน: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชญาณี ภัทรวารินทร์. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชน*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2552). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพรณ หะวานนท์, นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล และปานจักษ์ เหล่ารัตนรพงษ์. (2548). *โครงการพัฒนาดัชนีความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย.
- ปริยานุช ธรรมปิยา. (2555). *วิกฤติเศรษฐกิจ 2540 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมเกียรติ พลเจิดต์. (2555). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนดีเด่น: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก*. ดุษฎีบัณฑิต คุรุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *สภาพภูมิรัฐแห่งชาติ วาระปฏิรูปพิเศษ 4: การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุภางค์ จันทวานิช. (2557). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Glaser, B.G. and Strauss, A.L. (1998). *The Discovery of Grounded Theory. Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine Publishing Company.

การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

A Study of Circumstances and Problems on Chinese Language Teaching and Learning in Teaching Chinese Students at Rajabhat Mahasarakham University

คันสนีย์พร ภูพันนา¹ และ จักรดาว โพธิแสน²

Sunsaneephon Phupanna¹ and Jukdao Potisaen²

Received : 7 เม.ย. 2563

Revised : 30 พ.ค. 2563

Accepted : 5 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 128 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน สถิติใช้ในการวิเคราะห์หาข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยประเมินในแต่ละด้านรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัย พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก คิดเป็น 3.76 (S.D.= 0.79) และ 3.65 (S.D.= 0.72) ตามลำดับ ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเนื้อหาการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย คิดเป็น 2.27 (S.D.= 0.69) และ 1.91 (S.D.= 0.67) ตามลำดับ

คำสำคัญ : สภาพปัญหา, การจัดการเรียนการสอน, การสอนภาษาจีน

Abstract

The purpose of this research was to study circumstances and problems on Chinese Language Teaching and Learning in Teaching Chinese Students of Rajabhat Mahasarakham University. The samples used in this study were 128 Teaching Chinese Students. The tool used for data collection were questionnaire. The research tool could be divided into 2 parts. The first part was about the respondents' general information questions and the second part was about students' opinions questions on Chinese Language teaching and learning circumstances and problems in Teaching Chinese Students of Rajabhat Mahasarakham University. Mean and standard deviation (S.D.) were employed for the statistical data analysis. The assessment of

¹ อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: potisan_jukdao@hotmail.com

¹ Lecturer, Program in Teaching Chinese, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University

² Lecturer, Program in Sports Science, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University

Email: potisan_jukdao@hotmail.com

4 aspects consisted of teaching content, teaching activities, learning media and environment in the teaching and learning management.

The results showed that the average level of problems on the environment in the teaching and learning management, and learning media were at the high level, overall average were 3.76 (S.D. = 0.79) and 3.65 (S.D. = 0.72) respectively. Regarding the teaching activities and teaching content, the averages were at a low level of 2.27 (S.D. = 0.69) and 1.91 (S.D. = 0.67) respectively.

Keywords : Circumstances and Problems, Teaching and Learning, Teaching chinese

บทนำ

การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (Asean community) ทำให้สภาพสังคมไทยในอนาคตเปลี่ยนแปลงไป จากอดีต สังคมไทยจะมีผู้คนจากประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าปัจจุบัน ทั้งสภาพการค้าการลงทุนสภาพเศรษฐกิจ จะมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น การคมนาคมมีความสะดวกสบายมากขึ้น จะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนในภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทย ได้ตระหนักถึงการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยเหตุนี้จึงมีการส่งเสริมให้คนไทยเรียนรู้ภาษาที่สองและภาษาที่สาม เพื่อเป็นการสร้างโอกาสการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จึงมีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศค่อนข้างเปิดกว้างและเสรี และที่สำคัญทิศทางในอนาคตมีการคาดการณ์ว่า ประเทศจีนจะเป็นเจ้าเศรษฐกิจโลกแทนที่ประเทศยักษ์ใหญ่ออย่างสหรัฐอเมริกา ในปีคริสต์ศักราช 2020 อย่างแน่นอน อีกทั้งการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอาเซียน (AEC) +3 ถือเป็นแรงกระตุ้นและสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาที่สาม ซึ่งภาษาที่สามและเป็นที่น่าจับตามองมากที่สุดคือ “ภาษาจีน” (สุริพร ไตรจันทร์, 2557 : 195)

ปัจจุบันภาษาจีนเป็นภาษาสากลที่มีผู้ใช้มากกว่าหนึ่งพันสามร้อยล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 5 ของประชากรโลก และเป็นหนึ่งในภาษาทางการที่ถูกใช้ในการประชุมต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติ ภาษาจีนจึงมีความสำคัญทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนั้นด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการยังได้บรรจุวิชาภาษาจีนไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2544 ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนที่สอนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา มีการเปิดสอนวิชาภาษาจีนกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาภาษาจีน พันธกิจหลักของอาจารย์นั้นทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาภาษาจีน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ต่างสำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ และไม่ได้ศึกษาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การสอนมาก่อน ทำให้อาจมีปัญหากับทักษะในการจัดการเรียนการสอนหรือเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งแนวโน้มของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาศัยปรัชญาการสอนและทฤษฎีการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อประกอบการสอน และการวัดและประเมินผล

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษาที่เรียนภาษาจีน เป็นวิชาเอก ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ยังคงมีปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาภาษาจีนของนักศึกษา จากการสังเกตเบื้องต้น พบว่าปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนภาษาต่างประเทศมีอยู่หลายปัจจัย ดังนี้ 1) สภาพความรู้ความสามารถพื้นฐาน 2) ความสนใจ เจตคติของผู้เรียน 3) เพศ/อายุของผู้เรียน 4) คุณลักษณะและพฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และ 5) สภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนการสอน ปัจจัยดังกล่าวล้วนมีผลต่อการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งสิ้น ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อศึกษาปัญหาการเรียน การทำกิจกรรมในห้องเรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และด้านสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลิตบัณฑิตที่ตรงตามเป้าประสงค์ของตลาด และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องยังสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยประยุกต์กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อ้างอิงมาจาก วรากร แซ่พุ่น และคณะ (2560 : 126) โดยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน 2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน 4) ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ทุกชั้นปี จำนวน 239 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ชั้นปีที่ 1 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 128 คน (นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรได้ส่งนักศึกษาไปศึกษา ณ มหาวิทยาลัยสู่ต่างประเทศจีน จึงไม่ได้นำเข้ามาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ทำการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่โรงเรียนในจังหวัด 4 เขตพื้นที่บริการ จำนวน 55 คน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

2.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1.2 ตอนที่ 2 การประเมินสภาพปัญหาในแต่ละด้านรวม 4 ด้าน แบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1.2.1 ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ

2.1.2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ

2.1.2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ

2.1.2.4 ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ

2.2 การสร้างแบบสอบถามสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาจีน รวมถึงศึกษาเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร เพื่อศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา และการสร้างแบบสอบถามสภาพปัญหา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน

2.2.3 ศึกษาการประเมินผลของแบบสอบถามสภาพปัญหา โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด

2.2.4 สร้างแบบสอบถามสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน จำนวน 20 ข้อ

2.2.5 นำแบบสอบถามสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้ โดยใช้แบบการประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ ลิกเคอร์ท (Likert) แต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

2.2.6 นำผลจากการประเมินมาหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์การประเมินแบบสอบถาม เกณฑ์ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีปัญหามาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีปัญหาน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

2.2.7 จากนั้นนำผลมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.8 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน 2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

2.2.9 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนต่อไป

2.2.10 นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบและแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ 1 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.88

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แจกกระจายเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยให้กับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน ชั้นปีที่ 1 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในการเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนนัดหมายวัน และเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 เตรียมสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 สถานที่ ได้แก่

ห้องศูนย์จีนศึกษา ตึก 7 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.2.2 เครื่องมือ ได้แก่

แบบสอบถามสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน จำนวน 128 ชุด

3.3 ดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งแบบสอบถามเป็นลักษณะตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 20 ข้อ

3.4 รวบรวมแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 สรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษา แบบสอบถามเป็นการตรวจสอบรายการ (Check list) เต็มคำในช่องว่าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ

4.2 แบบสอบถามสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งคำถามประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน แบบสอบถามเป็นลักษณะตรวจสอบรายการ (Check list) และเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการจัดกลุ่มตามค่าร้อยละเป็น 5 ระดับ คือ มีปัญหามากที่สุด มีปัญหามาก มีปัญหามากกลาง มีปัญหาน้อย มีปัญหาน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สถานภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (ปรากฏผลดังตาราง 1)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตาราง 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน จำแนกตามเพศ ชั้นปี และเกรดเฉลี่ยปัจจุบัน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ (100%)
เพศ		
หญิง	114	89.06
ชาย	14	10.94
ชั้นปี		
1	58	45.31
2	48	37.50
4	22	17.19

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ (100%)
เกรดเฉลี่ยปัจจุบัน		
น้อยกว่า 2.00	4	3.12
2.00 – 2.49	16	12.50
2.50 – 2.99	31	24.22
ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	77	60.16

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 89.06 และ 10.94 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 45.31 รองลงมาศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 37.50 และศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 17.19 ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วงตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.16 รองลงมา มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วงตั้งแต่ 2.50–2.99 คิดเป็นร้อยละ 24.22 รองลงมามีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.00 - 2.49 คิดเป็นร้อยละ 12.50 และมีเกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 2.00 คิดเป็นร้อยละ 3.12

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน

หัวข้อ ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน	Mean	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชามีความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน	1.97	0.68	มีปัญหาน้อย
2. เนื้อหาการเรียนการสอนครอบคลุม สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา และวัตถุประสงค์	1.51	0.63	มีปัญหาน้อย
3. นำองค์ความรู้ใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	2.05	0.59	มีปัญหาน้อย
4. เนื้อหาในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย และน่าสนใจ	2.11	0.69	มีปัญหาน้อย
5. ในเนื้อหา มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้เรียน	1.90	0.75	มีปัญหาน้อย
รวม	1.91	0.67	มีปัญหาน้อย

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัญหาด้านเนื้อหาการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.91, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 4 เนื้อหาในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย และน่าสนใจ ข้อที่ 3 นำองค์ความรู้ใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ข้อที่ 1 เนื้อหาการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ข้อที่ 5 ในเนื้อหา มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้เรียน ข้อที่ 2 เนื้อหาการเรียนการสอนครอบคลุม สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา และวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมีปัญหาน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.11, 2.05, 1.97, 1.90 และ 1.51 ตามลำดับ

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

หัวข้อ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	Mean	S.D.	แปลผล
1. มีการใช้เทคนิคหลากหลายในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น	2.87	0.78	มีปัญหาปานกลาง
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียน ให้มีทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	1.92	0.67	มีปัญหาน้อย
3. มีการกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา	1.95	0.62	มีปัญหาน้อย
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประยุกต์แนวคิด ศาสตร์วิชาชีพ หรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้	2.51	0.69	มีปัญหาปานกลาง
5. จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเข้ากับศาสตร์ต่าง ๆ และส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	2.08	0.69	มีปัญหาน้อย
รวม	2.27	0.69	มีปัญหาน้อย

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.27, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ 1 มีการใช้เทคนิคหลากหลายในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น และข้อที่ 4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประยุกต์แนวคิด ศาสตร์วิชาชีพหรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้ อยู่ในระดับมีปัญหาปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.87 และ 2.51 ตามลำดับ ส่วนข้อที่ 5 จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเข้ากับศาสตร์ต่าง ๆ และส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ข้อที่ 3 มีการกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ข้อที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับมีปัญหาน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.08, 1.95 และ 1.92 ตามลำดับ

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน ด้านสื่อการเรียนการสอน

หัวข้อ ด้านสื่อการเรียนการสอน	Mean	S.D.	แปลผล
1. มีการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.82	0.64	มีปัญหาปานกลาง
2. มีสื่ออุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน	4.60	0.68	มีปัญหามากที่สุด
3. มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงได้ง่าย เช่น สมาร์ทโฟน	3.03	0.75	มีปัญหาปานกลาง
4. เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	3.08	0.64	มีปัญหาปานกลาง
5. มีแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่เหมาะสมและใช้ได้จริง	3.74	0.87	มีปัญหาปานกลาง
รวม	3.65	0.72	มีปัญหามาก

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.65, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 มีสื่ออุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมีปัญหามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนข้อที่ 1 มีการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ข้อที่ 5 มีแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่เหมาะสมและใช้ได้จริง ข้อที่ 4 เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน และข้อที่ 3 มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงได้ง่าย เช่น สมาร์ทโฟน อยู่ในระดับมีปัญหาปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.82, 3.74, 3.08 และ 3.03 ตามลำดับ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน

หัวข้อ ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน	Mean	S.D.	แปลผล
1. ห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการ มีปริมาณเพียงพอ และมีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน	4.67	0.77	มีปัญหามากที่สุด
2. มีทรัพยากร เอกสาร ตำรา และสื่อประกอบการเรียนรู้ ที่เพียงพอ เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้	3.92	0.78	มีปัญหา
3. มีการบริการด้านสารสนเทศเพื่อการสืบค้นข้อมูล ที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ	4.72	0.81	มีปัญหาที่สุด
4. มีการดูแล รักษาสภาพแวดล้อม และทรัพยากร ที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.48	0.76	มีปัญหาน้อย
5. จัดพื้นที่สำหรับนักศึกษาและอาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็น หรือทำงานร่วมกันอย่างเพียงพอและเหมาะสม	3.03	0.82	มีปัญหาปานกลาง
รวม	3.76	0.79	มีปัญหา

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.76, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 13 มีการบริการด้านสารสนเทศเพื่อการสืบค้นข้อมูลที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ข้อที่ 1 ห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการ มีปริมาณเพียงพอ และมีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมีปัญหาที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.72 และ 4.67 ตามลำดับ ข้อที่ 2 มีทรัพยากร เอกสาร ตำรา และสื่อประกอบการเรียนรู้ที่เพียงพอ เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมีปัญหา โดยมีค่าเฉลี่ย 3.92 ข้อที่ 5 จัดพื้นที่สำหรับนักศึกษาและอาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นหรือทำงานร่วมกันอย่างเพียงพอและเหมาะสม อยู่ในระดับมีปัญหาปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.03 และข้อที่ 4 มีการดูแล รักษาสภาพแวดล้อม และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมีปัญหาน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.48

สรุปผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

นักศึกษาเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 89.06 และ 10.94 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 45.31 รองลงมาศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 37.50 และศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 17.19 ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วงตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.16 รองลงมา มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วงตั้งแต่ 2.50-2.99 คิดเป็นร้อยละ 24.22 รองลงมา มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.00-2.49 คิดเป็นร้อยละ 12.50 และมีเกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 2.00 คิดเป็นร้อยละ 3.12

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

โดยภาพรวมนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน คิดเป็น 3.76 (S.D. = 0.79) และ 3.65 (S.D. = 0.72) ตามลำดับ ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเนื้อหาการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย คิดเป็น 2.27 (S.D. = 0.69) และ 1.91 (S.D. = 0.67) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยประเมินในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน คิดเป็น 3.76 (S.D. = 0.79) มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพความพร้อมของห้องเรียนในมหาวิทยาลัยมีค่อนข้างจำกัด ทรัพยากร เอกสาร ตำรา และสื่อประกอบการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนยังมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน รวมถึงข้อจำกัดเรื่องระบบสารสนเทศเพื่อการสืบค้นข้อมูลทางภาษาจีน เช่น ระยะเวลาการเปิด - ปิด ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ที่ทำการเปิดปิดในเวลาราชการ ทำให้หลังจากเลิกเรียนนักศึกษาไม่สามารถเข้าไปห้องสมุดเพื่อทำการสืบค้นข้อมูลได้ ด้านศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย ก็ได้อำนวยความสะดวกเรื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการสืบค้น อีกทั้งระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย ไม่ทั่วถึงในทุกพื้นที่ของมหาวิทยาลัย ส่งผลให้นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน เข้าถึงข้อมูลที่นอกเหนือจากเนื้อหาในบทเรียน หรือข้อมูลเพิ่มเติมได้ค่อนข้างลำบาก จึงส่งผลทำให้ค่าเฉลี่ยของปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติศักดิ์ พ่วงช่อ (2562 : 67) ที่ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่าโดยภาพรวมสภาพความเป็นจริงมีปัญหาก่เกิดขึ้นอยู่ในระดับมาก มหาวิทยาลัยมีการกำหนดรายวิชาการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอน ทั้งมหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางวิชาพลศึกษาได้ไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Warakhum (2011 : 71) ที่พบว่า การศึกษาระดับปฏิบัติของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนมีความเห็นทั้ง 4 ด้าน มีระดับปฏิบัติในระดับมาก

2. ด้านสื่อการเรียนการสอน คิดเป็น 3.65 (S.D.= 0.72) มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก งบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนมีอย่างจำกัด จำเป็นต้องซื้อเฉพาะสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้กับห้องเรียนจริง แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ประกอบกับสื่อบางชนิด ต้องต่อเข้ากับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่ต้องมียูเอสบีซีในห้องเรียนนั้น ๆ แต่ห้องเรียนนั้น ๆ ก็ไม่ได้มีอุปกรณ์รองรับ เช่น การออกเสียงนักศึกษาต้องฟังจากอาจารย์บรรยายโดยตรง และไม่สามารถย้อนกลับมาฟังที่อาจารย์บรรยายผ่านมาได้ ส่งผลทำให้ค่าเฉลี่ยของปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาทิตยา ขาวพราย และวาริรัตน์ แก้วอุไร (2558 : 314) ที่ศึกษาถึงสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สภาพในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีสภาพการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน รวมทั้งด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับวันทนีย์ บางเสน (2562 : 1193) ศึกษาถึงสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะด้านสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ผลการวิจัย พบว่าสื่อวัสดุ อุปกรณ์ประจำห้องเรียนมีความทันสมัย มีคุณภาพสภาพพร้อมใช้งาน และมีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนมีปัญหามากที่สุด เพราะสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก สื่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ช่วยให้การเรียนรู้เร็วขึ้น เป็นการประหยัดเวลา นอกจากนี้สื่อการสอนยังเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึก สนใจ ช่วยให้การเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วขึ้นแต่เนื่องจากคณะครุศาสตร์มีหลายสาขาวิชา แต่ละสาขาวิชามีนักศึกษาค่อนข้างมาก ทำให้ห้องเรียนมีไม่พอ บางรายวิชาต้องไปใช้ห้องเรียนที่อาคารอื่น รวมทั้งห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ บางห้องไม่ได้ติดตั้งสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพอย่างถาวรไว้ประจำห้อง และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่ค่อยทันสมัย ไม่พร้อมใช้งาน นักศึกษาจึงเห็นว่าสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีปัญหาค่อนข้างมาก

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็น 2.27 (S.D.= 0.69) มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้สึกในทางบวกต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักศึกษาได้รับ ซึ่งทางสาขาวิชาการสอนภาษาจีนได้จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ทุกท่านต้องยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและศักยภาพของตนเอง ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลายในการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมของสาขาวิชาการสอนภาษาจีน ได้จัดโครงการพานักศึกษาศึกษาดูงาน และเรียนรู้วัฒนธรรมจีนนอกสถานที่อยู่เป็นประจำ เพราะสังคมและวัฒนธรรมจีนมีส่วนใกล้เคียงและคล้ายคลึงกับประเทศไทยมาก จึงส่งผลให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนได้ง่ายขึ้นหากได้ไปดูสถานที่จริง เหตุนี้จึงทำให้นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน ลงความคิดเห็นว่าในด้านการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับ สมยศ แซ่โต้ว (2556 : 92) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในเครือโรงเรียนราชวินิต ปีการศึกษา 2555 โดยผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในเครือโรงเรียนราชวินิต ปีการศึกษา 2555 โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 28.7 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนในเครือราชวินิต มีการกำหนดรายวิชาและกิจกรรมทางพลศึกษาที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนมีการชี้แจงเนื้อหาสาระ จุดประสงค์ และความมุ่งหมายในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทราบ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนคิด และแก้ปัญหา ฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมั่นใจ เป็นนักกีฬา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ออกกำลังกายและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน คิดเป็น 1.91 (S.D.= 0.67) มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจาก การจัดเตรียมเนื้อหาในแต่ละรายวิชาของสาขาวิชาการสอนภาษาจีน มีการประชุมวางแผน และคัดเลือกเนื้อหา รวมทั้งมีการประเมินทวนสอบเพื่อปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ความต้องการของผู้เรียน

และทันสมัยที่สุด จากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านภาษา ทุกปีการศึกษา จึงส่งผลให้เนื้อหาการเรียนในแต่ละรายวิชา มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน และมีความทันสมัยตามบริบทของรายวิชา จึงทำให้นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีนลงความคิดเห็นว่าเนื้อหาการเรียนการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับ ขโยทิต ศิริโชติ, แอน มหาศิตะ และวัฒนา สุทธิพันธุ์ (2562 : 259) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน วิชาพลศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาโรงเรียนสาธิตในสังกัดของรัฐ ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา โรงเรียนสาธิตในสังกัดของรัฐ ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านวิธีการสอน ครูผู้สอนมีการจัดการเรียน โดยการเตรียมเนื้อหาและอุปกรณ์กีฬาที่ใช้ในการสอนวิชาพลศึกษา สถานที่ในการเรียนการสอน มีพื้นที่อย่างจำกัด และการประเมินผลในวิชาพลศึกษาตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ส่วนปัญหาการจัดการเรียนการสอน วิชาพลศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาโรงเรียนสาธิตในสังกัดของรัฐตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในครั้งนี้ทำให้ได้ทราบถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่มีความจำเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากปัจจุบันนักศึกษาใช้สื่อต่าง ๆ กันคว้าได้ด้วยตนเองนอกห้องเรียน เพื่อเพิ่มทักษะในศาสตร์ต่าง ๆ การที่สภาพแวดล้อมและสื่อที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นคณะหรือมหาวิทยาลัย จึงควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมเพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการสะท้อนสภาพปัญหาการเรียนการสอน ควรมีการสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่มของนักศึกษา เพื่อจะได้ทราบอุปสรรคและปัญหาที่แท้จริง

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนสาขาวิชาการสอนภาษาจีน จากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น อาจารย์ ผู้บริหาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ พ่วงช่อ. (2562). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 8(1), 67-76.

ขโยทิต ศิริโชติ, แอน มหาศิตะ และวัฒนา สุทธิพันธุ์. (2562). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาโรงเรียนสาธิตในสังกัดของรัฐ ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารวิชาการสถาบันการพลศึกษา, 11(1), 259-273.

วรการ แสงพูน, ภากร นพฤทธิ์, วราลี รุ่งบานจิต, วรทา รุ่งบานจิต, วรนาถ แซ่แซ่น และชุติมา คำแก้ว. (2560). การศึกษาสภาพ และปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 12 (ฉบับพิเศษ), 126-136.

- วันทนี บงเสน. (2562). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะด้านสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. *วารสารวิชาการ Veridian E – Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 12(1), 1193–1207.
- สมยศ แซ่โต้ว. (2556). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในเครือโรงเรียนราชวินิต ปีการศึกษา 2555. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุริพร ไตรจันทร์. (2557). สภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยยุคปัจจุบันของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 6(2), 195-199.
- อาทิตยา ขาวพราย และวารินทร์ แก้วอุไร. (2558). การศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูสอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 “งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”. 14 กุมภาพันธ์ 2558. อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. 314–327.
- Warakhum, T. (2011). *A study of Environmental Management Contributed to Learning of Watchanpradittharam School*. Master of Education Degree in Educational Administration. Bangkok: Srinakharinwirot University.

การจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ กรณีศึกษาร้านขายวัสดุก่อสร้าง ขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

Value Chain Management Affecting Business Success: A Case Study of Small and Medium Construction Material Retailer in Roi-Kaen-Sarn-Sin Cluster

อภิสิทธิ์ บุนนาค¹และ ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์²
Apisit Bunnak¹and Srisunan Prasertsang²

Received : 23 เม.ย. 2563

Revised : 6 มิ.ย. 2563

Accepted : 8 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการจัดการห่วงโซ่คุณค่าร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก 2) ศึกษาระดับความสำเร็จของร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก 3) เปรียบเทียบความสำเร็จของร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของธุรกิจ และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของการจัดการห่วงโซ่คุณค่าต่อความสำเร็จของร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง คือ ร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 201 ราย เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Analysis of variance: ANOVA) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการห่วงโซ่คุณค่าร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 2) ความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านอยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านกระบวนการภายใน 3) ร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มีสถานที่ตั้งของธุรกิจ จำนวนพนักงาน และระยะเวลาการดำเนินงานต่างกัน มีความสำเร็จของธุรกิจแตกต่างกัน ส่วนร้านขายวัสดุก่อสร้างที่มีทุนในการดำเนินงานของธุรกิจ ต่างกันมีความสำเร็จของธุรกิจไม่แตกต่าง 4) การจัดการห่วงโซ่คุณค่าด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการเก็บรักษา ด้านการตลาดและการขาย และด้านการบริการหลังการขาย มีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการจัดหาจัดซื้อมีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการพัฒนาเทคโนโลยีไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ

คำสำคัญ : การจัดการห่วงโซ่คุณค่า, ความสำเร็จของธุรกิจ, ร้านค้าวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: teeza-001@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: Prasertsang.sp@gmail.com

¹ Master Student, Master of Business Administration, Roi Et Rajabhat University, Email: teeza-001@hotmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Faculty of Business and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the level of Value Chain management for medium and small construction material stores, 2) study the level of business success for medium and small construction material stores, 3) compare the business success of medium and small construction material stores by business fundamentals and 4) study Value Chain management affecting on business success for medium and small construction material stores. The sample consisted of 201 medium and small construction material stores in the Roi-Kaen-Sarn-Sin cluster. The instrument was questionnaires. The statistics used were mean, standard deviation, One-way ANOVA, Pearson's simple correlation and multiple regression analysis.

The result shows that 1) Value Chain management of medium and small construction material stores in the Roi-Kaen-Sarn-Sin cluster in overall was at a high level. The highest level of an aspect was human resource management. 2) Business success of medium and small construction material stores in the Roi-Kaen-Sarn-Sin cluster in overall was at a high level. The highest level of an aspect was internal process. 3) The medium and small construction material stores in the Roi-Kaen-Sarn-Sin cluster had different locations, the number of employees and duration of operation had different business success. While medium and small construction material stores in the Roi-Kaen-Sarn-Sin cluster had different capital was not different business success. 4) Value Chain management in human resource management, storage, marketing and sales, and after-sales service had a relationship and positive influenced to business success at 0.01 level and procurement had a relationship and positive influenced to business success at 0.05 level. On the other hand, technology development did not had influence to business success.

Keywords : Value chain management, Business success, Small and Medium enterprises construction material retailer

บทนำ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลงและมีสมาชิกจำนวนน้อยคน ทำให้จำนวนครัวเรือนเติบโตขึ้นส่งผลให้เกิดความเชื่อมโยงต่อการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและกิจกรรมโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงแต่ละพื้นที่ ทำให้การพัฒนาเมืองเกิดการขยายตัวในด้านต่าง ๆ รวมถึงความต้องการในการใช้วัสดุก่อสร้างมีทิศทางที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากความต้องการที่อยู่อาศัยสูงขึ้น สำหรับภาพรวมมูลค่าตลาดค้าปลีกและค้าส่งวัสดุก่อสร้างระหว่างปี 2550-2561 เติบโตในอัตรา CAGR ร้อยละ 5.6 โดยเฉพาะร้านค้าเฉพาะอย่าง และร้านค้าปลีกวัสดุก่อสร้างสมัยใหม่ ที่มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นในตลาด ซึ่งคาดว่าในช่วงระหว่างปี 2562-2564 ธุรกิจวัสดุก่อสร้างจะมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง ในปี 2562 และในปี 2563-2564 อุปสงค์วัสดุก่อสร้างในประเทศจะขยายตัวมากขึ้น ตามทิศทางของภาคการก่อสร้างที่เติบโต ทั้งโครงการภาครัฐและภาคเอกชน (วิจัยกรุงศรี, 2562 : ออนไลน์)

จากข้อมูลการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องของการลงทุนก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นทุกปี ร้านขายวัสดุก่อสร้างซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจก่อสร้างจึงเกิดการแข่งขันที่เข้มข้นมากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายวัสดุก่อสร้างต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เร็วโดยการสร้างกลยุทธ์การตลาดเพื่อรักษาลูกค้าและสร้างความแตกต่าง เพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าใหม่ให้ธุรกิจอยู่รอดได้ภายใต้สภาวะของธุรกิจที่ถดถอย และการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้น กลยุทธ์สร้างความได้เปรียบการแข่งขันเป็นกลยุทธ์ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจ เหมาะสำหรับ

สถานการณ์ในยุคปัจจุบัน โดยกลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบ คือ การเป็นผู้นำด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่าง และการจำกัดขอบเขตจึงเป็นการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้มากที่สุด นอกจากนี้ ไมเคิล อี. พอร์เตอร์ ได้นำเสนอเครื่องมือการสร้างและส่งมอบคุณค่าให้กับลูกค้าผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทุกกิจกรรมที่ร้อยเป็นโซ่เรียกว่าห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสนองตอบความต้องการของลูกค้าและสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้ามากที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจสามารถสร้างรายได้เปรียบเหนือคู่แข่งได้และประสบผลสำเร็จได้ (พรนภา โคตะโน, เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2557 : 3)

การจัดการห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เป็นการวิเคราะห์กิจกรรมของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกลยุทธ์ภายในองค์กร โดยการวิเคราะห์ความพร้อมของทรัพยากรภายในที่สามารถนำมาสร้างเป็นกลยุทธ์ในการแข่งขันที่เหนือกว่าให้กับองค์กร ห่วงโซ่คุณค่า หมายถึง กิจกรรมที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับปัจจัยการผลิต ซึ่งกิจกรรมคุณค่านี้จะเชื่อมร้อยเรียงกันเป็นโซ่ ตั้งแต่กระบวนการแรกจนถึงสิ้นสุดที่การสนองตอบความต้องการของลูกค้า โดยกิจกรรมของห่วงโซ่คุณค่า จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมพื้นฐาน (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Supporting Activities) กิจกรรมพื้นฐานเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประโยชน์และส่งมอบคุณลักษณะทางกายภาพของสินค้าไปยังผู้บริโภคโดยตรง ได้แก่ การขนส่งเข้า การปฏิบัติการ การขนส่งออก การตลาดและการขาย และการบริการ ส่วนกิจกรรมสนับสนุน เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมให้กิจกรรมหลักสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาเทคโนโลยีและการจัดหาทรัพยากร การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าจะช่วยให้องค์กรสามารถสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน ไมเคิล อี. พอร์เตอร์ ได้อธิบายให้เห็นถึงวิธีการสร้างคุณค่าขององค์กรผ่านกลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ (Cost Leadership) และการสร้างความแตกต่าง (Differentiation) โดยองค์กรต้องเชื่อมโยงคุณค่าต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตและการดำเนินงาน ให้มีความสัมพันธ์กันคล้ายลูกโซ่แบบต่อเนื่อง ซึ่งองค์กรต้องวิเคราะห์ว่ากิจกรรมใดมีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด เพื่อวางแผนให้เกิดความแข็งแกร่งในการสร้างคุณค่าที่โดดเด่นขององค์กร (ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์, 2559 : 44)

ความสำเร็จของธุรกิจ เป็นเป้าหมายอันดับต้นในการดำเนินการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยธุรกิจจะกำหนดเป้าหมายที่แตกต่างกันตามลักษณะของการดำเนินงาน และตามขนาดขององค์กร ในปัจจุบันผู้ประกอบการมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ประเมินความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับกระบวนการดำเนินงาน เพื่อสามารถแยกแยะความสำเร็จได้อย่างชัดเจน การประเมินผลการดำเนินงานแบบดุลยภาพ (Balance Scorecard) เป็นเครื่องมือที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้อย่างแพร่หลายในธุรกิจประเภทต่าง ๆ รวมถึงธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยแนวคิดของ แคปแลน และนอร์ตัน ได้นำเสนอไว้ในปี ค.ศ. 1992 เป็นแนวคิดในการประเมินองค์กรแบบรอบด้าน ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และเติบโต เพื่อให้ธุรกิจต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับทุกปัจจัยในการดำเนินเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืน (สมคิด บางโม, 2552 : 287)

ร้านจำหน่ายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก มีสถิติการเติบโตของกิจการเพิ่มขึ้นและในบริบทของผู้ประกอบการอยู่ในพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีการก่อสร้างอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความต้องการวัสดุก่อสร้างและอุปกรณ์ก่อสร้างเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ร้านขายวัสดุก่อสร้างและอุปกรณ์ก่อสร้างจึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ด้วยการสร้างคุณค่าที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ไปสู่ลูกค้า เนื่องจากทิศทางการก่อสร้างในปี 2562-2564 โดยรวมมีแนวโน้มปรับ เพิ่มขึ้น ตามต้นทุนและปริมาณงานก่อสร้างในโครงการลงทุนของทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562 : ออนไลน์)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ กรณีศึกษาร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลาง ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลาง เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดเล็ก

และขนาดกลาง ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการบริหารจัดการ เพื่อความสำเร็ที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการห่วงโซ่คุณค่าร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
3. เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของธุรกิจ
4. ศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของการจัดการห่วงโซ่คุณค่าต่อความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ประยุกต์องค์ประกอบการจัดการห่วงโซ่คุณค่าจากงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ ศิริชนะรัตน์, ทมัสต์ แสงสว่าง, วรวิษ โกวิทยากร และพงศ์ศรัณย์ พลศรีเลิศ (2560 : 116-127) ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ (2559 : 41-54) สุกฤดา ปรีชาว่อง และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2559 : 133-149) และกฤติดา พองจันทร์ (2558 : 59-60) ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ 2) การพัฒนาเทคโนโลยี 3) การจัดหาจัดซื้อ 4) การเก็บรักษา 5) การตลาดและการขาย และ 6) การบริการหลังการขาย และความสำเร็จของธุรกิจ ได้นำแนวคิดการประเมินผลการดำเนินงานแบบสมดุล (Balance Scorecard) ของ Kaplan and Norton (1992 : 71-79) มาใช้ศึกษา ประกอบด้วยมุมมอง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเงิน 2) ด้านลูกค้า 3) ด้านกระบวนการภายใน และ 4) ด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 396 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 201 ราย โดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 39) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) และการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บจากเจ้าของกิจการหรือตัวแทนหรือผู้จัดการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

$$\text{จากสูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (allowable error)

กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% จะใช้ค่า 0.05

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{396}{1+396(0.05)^2} = 1+0.99$$

$$n = 198 \text{ ตัวอย่าง}$$

ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 198 ตัวอย่าง แต่เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จะเก็บข้อมูลจำนวน 201 ตัวอย่าง แบ่งตามการเทียบสัดส่วนประชากรได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละจังหวัดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

จังหวัด	ประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
ร้อยเอ็ด	90	50
ขอนแก่น	214	100
มหาสารคาม	56	31
กาฬสินธุ์	36	20
รวม	396	201

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า 16 ตุลาคม 2562

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ กรณีศึกษาร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และข้อมูลพื้นฐานของธุรกิจประกอบด้วย ข้อมูลด้านสถานที่ตั้งของธุรกิจ จำนวนพนักงานทุนในการดำเนินงาน (สินทรัพย์รวม) ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่คุณค่าของร้านขายวัสดุก่อสร้างในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ประกอบด้วย 1) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ 2) การพัฒนาเทคโนโลยี 3) การจัดหาจัดซื้อ (การนำเข้าวัตถุดิบ) 4) การเก็บรักษา (การจัดวาง การบริหารสินค้าคงคลัง) 5) การตลาดและการขาย และ 6) การบริการหลังการขาย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จของธุรกิจ ประกอบด้วย 1) ด้านการเงิน 2) ด้านลูกค้า 3) ด้านกระบวนการภายใน 4) ด้านการเรียนรู้และเจริญเติบโต ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ความมุ่งหมายและสมมติฐานการวิจัย

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย แล้วนำมาแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะและข้อคำถามของตัวแปรแต่ละตัวแปร จากนั้นนำผลการประเมินที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณาเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 64) การวิจัยครั้งนี้ข้อคำถามจากแบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.66-1.00 มีความเที่ยงตรง ซึ่งยอมรับได้

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็กที่จังหวัดยโสธร จำนวน 30 ร้าน เนื่องจากจังหวัดยโสธรมีสภาพเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ผู้วิจัยจึงเลือกจังหวัดยโสธรเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา โดย (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นควรมีค่าตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไปจะอยู่ในระดับดีมาก (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 125) โดยค่าระดับความเชื่อมั่นของการจัดการห่วงโซ่คุณค่า มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.922 และความสำเร็จของธุรกิจ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.927ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

6. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Loading) ได้กำหนดค่าความเที่ยงตรงไม่ต่ำกว่า 0.4 (Nunnally & Bernstein, 1994 : 264-265) ซึ่งพบว่าการจัดการห่วงโซ่คุณค่า

มีค่าเที่ยงตรงเชิงองค์ประกอบระหว่าง 0.652-0.878 และความสำเร็จของธุรกิจ มีค่าเที่ยงตรงเชิงองค์ประกอบระหว่าง 0.63 0.904

7. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 ขออนุญาตราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยแนบพร้อมกับแบบสอบถาม ถึงผู้ประกอบการร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถาม ถึงผู้ประกอบการร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนไปประมวลผล โดยข้อมูลที่เก็บได้จำนวน 201 ฉบับ และวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลพื้นฐานของธุรกิจ โดยวิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์หาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่คุณค่า ใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาหาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กำหนดเกณฑ์ในการการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2545 : 99-100)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การจัดการห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การจัดการห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การจัดการห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การจัดการห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง การจัดการห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาหาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กำหนดเกณฑ์ในการการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2545 : 99-100)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ร้านขายวัสดุก่อสร้างมีความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ร้านขายวัสดุก่อสร้างมีความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ร้านขายวัสดุก่อสร้างมีความสำเร็จ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ร้านขายวัสดุก่อสร้างมีความสำเร็จ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ร้านขายวัสดุก่อสร้างมีความสำเร็จ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.4. การเปรียบเทียบความสำเร็จของร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลาง ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One way ANOVA (Analysis of Variance : ANOVA)

5. เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 137) ดังนี้

- ≥ 0.81 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
- $0.61-0.80$ หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
- $0.41-0.60$ หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
- $0.21-0.40$ หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
- ≤ 0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

6. วิเคราะห์การจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้าง ขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553: 316)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Analysis of variance: ANOVA) และการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) 3) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) 4) การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องการจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ กรณีศึกษาร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การจัดการห่วงโซ่คุณค่าร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่สูงที่สุด คือด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการส่งงานให้พนักงานเรียนรู้ พัฒนาฝีมืออยู่เสมอ รองลงมา คือ ด้านการจัดหาจัดซื้อ และด้านการเก็บรักษา ตามลำดับ

2. ความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านกระบวนการภายในโดยเฉพาะการควบคุม และการตรวจสอบคุณภาพสินค้าอย่างสม่ำเสมอ และพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ และการเจริญเติบโต และด้านลูกค้าตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้าง ขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของธุรกิจ ดังนี้

3.1 ร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีสถานที่ตั้งของธุรกิจต่างกัน จำนวนพนักงานต่างกัน และระยะเวลาการดำเนินงานต่างกัน ความสำเร็จของธุรกิจแตกต่างกัน

3.2 ร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีทุนในการดำเนินงานของธุรกิจ (สินทรัพย์รวม) มีความความสำเร็จของธุรกิจไม่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์และผลกระทบของการจัดการห่วงโซ่คุณค่าต่อความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ดังตาราง

ตาราง 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอย กับการจัดการห่วงโซ่มูลค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ กรณีศึกษาร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

Model	ห่วงโซ่	Unstandardized		Standardized	t	P-Value
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta		
1	ค่าคงที่ (Constant)	0.294	0.292		1.006	0.315
	1.ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์	0.167	0.063	0.144	2.638	0.009**
	2.ด้านการจัดหาจัดซื้อ	0.164	0.068	0.158	2.409	0.017*
	3.ด้านการเก็บรักษา	0.210	0.054	0.243	3.911	0.000**
	4.ด้านการตลาดและการขาย	0.226	0.036	0.345	6.203	0.000**
	5.ด้านการบริการหลังการขาย	0.138	0.046	0.178	2.995	0.003**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า การจัดการห่วงโซ่มูลค่า ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการเก็บรักษา ด้านการตลาด และการขาย ด้านการบริการหลังการขาย มีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการจัดหาจัดซื้อมีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการพัฒนาเทคโนโลยีไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ

อภิปรายผล

1. การจัดการห่วงโซ่มูลค่าของธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดซื้อจัดหา และด้านการเก็บรักษา เนื่องจากธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างมีขนาดเล็กมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการพนักงานอย่างใกล้ชิด มีการสรรหาและคัดเลือกพนักงานเข้าทำงานโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ มีการมอบหมายหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ และความถนัด มีการสอนงานให้พนักงานอยู่เสมอ นอกจากนี้ก็มีการยังมีคู่ค้าที่มีการติดต่อซื้อขายสินค้ากันมายาวนาน มีการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบ และมีการเก็บรักษา ในสถานที่ที่ปลอดภัยให้คงสภาพเดิมที่สามารถใช้งานได้และเหมาะสม มีการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าก่อนจัดเก็บในคลังสินค้า มีการแยกจัดเก็บสินค้าและตรวจสอบคุณภาพเพื่อพร้อมจัดจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกฤตา ปรีชาว่อง และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2559 : 133) ได้ศึกษาร้านค้าวัสดุก่อสร้างเพื่อทำแผนการปรับปรุงธุรกิจค้าวัสดุก่อสร้าง ผลการศึกษาพบว่า ร้านค้าวัสดุก่อสร้างได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านบุคลากรมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการขาย การขนส่งสินค้า การส่งเสริมการขาย การจัดการสินค้าคงคลัง การจัดการคลังสินค้า และการจัดซื้อสินค้าตามลำดับ โดยด้านการพัฒนาบุคลากรมีการจัดฝึกอบรมที่ชัดเจน และมีการฝึกอบรมพนักงาน ด้านการขายมีการจัดทำ ฐานข้อมูลลูกค้าและจัดการดูแลความสัมพันธ์กับลูกค้า

การขนส่งสินค้ามีการจัดทำแผนการจัดส่งล่วงหน้า การจัดการสินค้าคงคลังโดยการจัดด้วยวิธีเอบีซี มีการจัดระบบในคลังสินค้า และพื้นที่ในคลังให้เป็นไปตามผัง และมีการจัดระบบการจัดซื้อแบบศูนย์กลาง (Centralization) นอกจากนี้ ร้านค้าส่งวัสดุก่อสร้าง จะต้องทำการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ โดยใช้กลยุทธ์การสร้างพันธมิตรทางการค้า ซึ่งแผนการปรับปรุงร้านค้าส่ง วัสดุก่อสร้างนี้ เพื่อช่วยในการเพิ่มยอดขาย ลดต้นทุน และพัฒนาศักยภาพของพนักงาน เพื่อให้การดำเนินธุรกิจเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมได้ และสอดคล้องศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ (2559 : 41-42) ได้ศึกษา การจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจหอพักในเขตเทศบาลตำบลเกาะแก้ว และตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจหอพักมีการจัดการห่วงโซ่คุณค่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ความสำเร็จของธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกิจการให้ความสำคัญกับการจัดการห่วงโซ่คุณค่า ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของกิจการ เช่น มีจำนวนลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีลูกค้าเก่ากลับมาซื้อซ้ำ สามารถแก้ไขปัญหา ให้กับลูกค้าได้เป็นอย่างดี ได้รับการยอมรับและเชื่อมั่นจากลูกค้าทั้งรายเก่าและรายใหม่ มีการค้นหาและพัฒนาวิธีการดำเนินงานที่ดี เช่น วิธีการจัดส่งสินค้า วิธีการกำหนดเส้นทางการขนส่งซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ (2559 : 41-42) ได้ศึกษาการจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจหอพักในเขตเทศบาลตำบลเกาะแก้ว และตำบลท่าม่วง อำเภอ เสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจหอพักที่มีการนำการจัดการห่วงโซ่คุณค่ามาใช้จะทำให้เกิด ความสำเร็จในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของธุรกิจ อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่มีสถานที่ตั้งของธุรกิจต่างกัน มีจำนวนพนักงานต่างกัน และมีระยะเวลาดำเนินงานต่างกันมีความสำเร็จของธุรกิจแตกต่างกัน เนื่องจากสถานที่ตั้งของธุรกิจแต่ละจังหวัดมีขนาดและจำนวน ประชากรต่างกัน ความต้องการในการซื้อวัสดุจึงต่างกันทำให้เกิดความสำเร็จต่างกัน นอกจากนี้จำนวนพนักงานที่ต่างกัน ทำให้มีศักยภาพในการบริการที่ต่างกัน ทำให้เกิดความสำเร็จต่างกัน และระยะเวลาดำเนินงานทำให้ธุรกิจมีประสิทธิภาพ และความเชี่ยวชาญต่างกัน จึงทำให้ความสำเร็จต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ขจรศักดิ์ ไชยวงศ์ (2560 : 56-57) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการเลือกทำเลที่ตั้งสาขาของศูนย์การค้าห้างสรรพสินค้า ผลการวิจัย พบว่าผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้ง สาขาของศูนย์การค้าห้างสรรพสินค้าจะทำการพิจารณาเลือกทำเลที่ตั้ง โดยให้ความสำคัญต่อบ้างปัจจัยด้านลักษณะที่ดิน บ้างปัจจัยด้านลูกค้า บ้างปัจจัยด้านคู่แข่ง บ้างปัจจัยด้านการคมนาคม บ้างปัจจัยด้านกฎหมายและข้อบังคับ และปัจจัยด้านโอกาสในการเติบโต ของเมือง ในขณะที่ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าในศูนย์การค้าห้างสรรพสินค้าของผู้บริโภคอยู่ในระดับ มากที่สุด และสอดคล้องกับ สุวิทย์ อินเขียน (2559 : 60-63) ได้ศึกษากลยุทธ์ความสัมพันธ์กับความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจ ผลิตชิ้นส่วนเครื่องจักร ในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดย่อม จัดตั้งในรูปแบบบริษัท มีจำนวนพนักงาน 50 คนขึ้นไป มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการ 5 ปี ขึ้นไป มีความสำเร็จของธุรกิจ ด้านกระบวนการภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3.2 ร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีทุนในการดำเนินงาน ของธุรกิจ (สินทรัพย์รวม) ต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของธุรกิจไม่แตกต่างกัน เนื่องจากกิจการร้านขายวัสดุก่อสร้าง ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก จึงเป็นการค้าขายในแบบค่อยเป็นค่อยไป หากมีการลงทุนเกินที่ควรอาจทำให้การใช้จ่าย ที่ไม่คุ้มค่าที่เสียไป ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการลงทุนในการประกอบกิจการร้านขายวัสดุก่อสร้างไม่จำเป็นต้องลงทุนมาก ซึ่งสอดคล้อง กับ ศิริญา ตั้งณมิตร (2558 : 81-86) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีการลงทุนของกิจการแตกต่างกัน ส่งผลต่อความสำเร็จ ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. ความสัมพันธ์และผลกระทบของการจัดการห่วงโซ่คุณค่าต่อความสำเร็จของธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ อภิปรายได้ดังนี้

4.1 การจัดการห่วงโซ่คุณค่า ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากธุรกิจร้านขายวัสดุก่อสร้างส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก จึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์มากที่สุด มีการมอบหมายหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ และความถนัด มีการสอนงานให้พนักงานอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับขวัญฤทัย เทพพิทักษ์ (2558 : 73-79) ได้ศึกษาการจัดการห่วงโซ่คุณค่า ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจส่งออกผลไม้แปรรูป ของผู้ประกอบการไทยในตลาดโลก ผลการศึกษาพบว่าห่วงโซ่คุณค่าส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจส่งออกผลไม้แปรรูปของผู้ประกอบการไทย และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยย่อยของห่วงโซ่คุณค่าแล้ว พบว่าการจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของผู้ประกอบการมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดหา ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการตลาดและการขาย ตามลำดับ และสอดคล้องกับ Zehira, Gurolb, Karabogac and Koled (2016 : 372-381) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งต่อความสำเร็จขององค์กร โดยในการศึกษานี้จะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ และกิจกรรมที่เน้นความเป็นผู้ประกอบการ ผลการศึกษานี้พบว่าองค์กรที่จะประสบความสำเร็จต้องมีความเป็นผู้ประกอบการที่ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีระบบ แบบแผนการมอบหมายบทบาทของบุคลากรในองค์กร การบริหารการจ่ายค่าตอบแทน การพัฒนาบุคลากรตามคุณลักษณะเฉพาะ จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอรอุมา ชุมประสงค์ และการุณ พงศ์ศาสตร์ (2562 : 205-215) ได้ศึกษาการจัดการเชิงรุกของบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่าการองค์กรที่มุ่งให้ความสำคัญกับบุคลากรให้มีการประสานงาน การมีส่วนร่วมและการพัฒนาความสามารถของบุคลากร จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีต่อองค์กรและเกิดความสำเร็จในที่สุด

4.2 การจัดการห่วงโซ่คุณค่า ด้านการเก็บรักษา มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากธุรกิจมีการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบ และมีการเก็บรักษาในสถานที่ที่ปลอดภัย ให้คงสภาพเดิมที่สามารถใช้งานได้ และเหมาะสม มีการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าก่อนจัดเก็บในคลังสินค้า มีการแยกจัดเก็บสินค้า และตรวจสอบคุณภาพเพื่อพร้อมจัดจำหน่าย มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อลดความเสียหายและสูญเสียต่อสินค้า สอดคล้องกับสุกฤทธา ปรีชาว่อง และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2559 : 133) ได้ศึกษาร้านค้าส่งวัสดุก่อสร้างเพื่อทำแผนการปรับปรุงธุรกิจค้าส่งวัสดุก่อสร้าง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการร้านค้าส่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 ร้านค้าที่มีรายได้มากกว่า 50 ล้านบาทต่อปี ผลการศึกษาพบว่า ร้านค้าส่งวัสดุก่อสร้างได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านบุคลากรมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการขาย การขนส่งสินค้า การส่งเสริมการขาย การจัดการสินค้าคงคลัง การจัดการคลังสินค้า และการจัดซื้อสินค้าตามลำดับ โดยด้านการจัดการสินค้าคงคลังโดยการจัดด้วยวิธีเอบีซี มีการจัดระบบในคลังสินค้าและพื้นที่ในคลังให้เป็นไปตามผัง และมีการจัดระบบการจัดซื้อแบบศูนย์กลาง (Centralization) และสอดคล้องกับขวัญฤทัย เทพพิทักษ์ (2558 : 73-79) ได้ศึกษาการศึกษาห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจส่งออกผลไม้แปรรูปของผู้ประกอบการไทยในตลาดโลก ผลการศึกษพบว่าห่วงโซ่คุณค่า ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจส่งออกผลไม้แปรรูปของผู้ประกอบการไทย และพบว่าการจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของผู้ประกอบการมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดหา ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านปัจจัยนำออก ด้านปัจจัยนำเข้า และการตลาดและการขาย

4.3 การจัดการห่วงโซ่คุณค่า ด้านการตลาดและการขาย มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้าเพื่อให้ลูกค้าเข้าถึงหลากหลายช่องทาง มีการจัดกิจกรรมการขายร่วมกับผู้จัดจำหน่ายและลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดราคาและเงื่อนไขด้านการเงิน เช่น การผ่อนชำระ เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้า สอดคล้องกับภฤณี พัทธูหา (2558 : 108-119) ได้ศึกษาความสำเร็จของธุรกิจร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ คือ การจัดการส่วนประสมทางการตลาด

ทั้งการกำหนดราคาที่เหมาะสม การพัฒนาคุณภาพของสินค้า ความหลากหลายในช่องทางที่ลูกค้าสามารถติดต่อได้ การส่งเสริมการตลาดในรูปแบบที่น่าสนใจเป็นสิ่งที่ต้องการของลูกค้า เช่น การลด แลก แจก แถม และสต็อกคล็อกกับฉวึงค์ บวรกีรติขจร (2560 : 2057) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นกลุ่มผ่านสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัยในการชำระเงิน ด้านผลิตภัณฑ์ หรือสินค้า ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านราคาสินค้า และด้านการโฆษณา

4.4 การจัดการห่วงโซ่คุณค่า ด้านการบริการหลังการขายมีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากมีบริการส่งสินค้าให้กับลูกค้าตามความเหมาะสมและตรงต่อเวลา มีความพร้อมในการให้บริการลูกค้า เมื่อเกิดข้อขัดข้องหรือปัญหาในการใช้สินค้าหรือบริการ มีบริการติดตั้งหรือแนะนำการใช้สินค้าให้กับลูกค้าโดยไม่คิดค่าบริการ มีการติดตามความพึงพอใจหลังการใช้สินค้ากับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง สต็อกคล็อกกับภฤษณ์ ทัญญา (2558 : 108-119) ได้ศึกษาความสำเร็จของธุรกิจร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ร้านค้าต้องติดต่อสัมพันธ์กับลูกค้า การให้บริการส่งสินค้าหรือการบริการหลังการขาย เมื่อลูกค้ามีข้อร้องเรียนหรือต้องการให้ช่วยเหลือหลังซื้อสินค้า การแนะนำประโยชน์ของสินค้า การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า

4.5 การจัดการห่วงโซ่คุณค่า ด้านการจัดหาจัดซื้อที่มีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากมีผู้ขายวัตถุดิบที่สั่งซื้อเป็นประจำ ที่มีคุณภาพ จำนวนมาก ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบ และผู้ขายวัตถุดิบที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานมีการจัดทำสัญญาหรือข้อตกลงการซื้อสินค้ากับผู้ขายวัตถุดิบที่มีคุณภาพ และได้รับการยอมรับมีกระบวนการจัดซื้อที่สะดวก รวดเร็วและได้มาตรฐาน สต็อกคล็อกกับ Kumar, Singh, and Shankar (2015 : 92-104) ได้ศึกษาวิจัยการนำการจัดการห่วงโซ่อุปทานในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศอินเดีย การศึกษานี้มุ่งให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการสร้างเครือข่าย กับผู้บริโภคและผู้จำหน่ายวัตถุดิบซึ่งจะทำให้เกิดความได้เปรียบที่เหนือกว่าในการลดต้นทุน คุณภาพ การขนส่งสินค้า ดังนั้นการดำเนินการเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพ จะเชื่อมโยงสู่ห่วงโซ่คุณค่าของกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดความสำเร็จของธุรกิจ ทั้งด้านการเงิน ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ความสำเร็จในกระบวนการจัดการภายในธุรกิจ และการเจริญเติบโตและนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ และสต็อกคล็อกกับ แจ่มจิต ศรีวงษ์ (2558 : 47) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดหาร่วมด้วยการจัดแบ่งกลุ่ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลด ต้นทุน กรณีศึกษา บริษัท ผู้ผลิตแก้ว จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ผู้วิจัยได้ทำการใช้เครื่องมือการจัดการและกลยุทธ์ทางการจัดซื้อในการแก้ไขปัญหา ดังนี้ การใช้ทฤษฎี ABC Analysis ในการจัดซื้อจัดหาร่วมของแต่ละกลุ่ม ทำให้สามารถบริหารงานด้านจัดซื้อจัดหาสินค้าในแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน ว่าสินค้าแต่ละกลุ่มควรบริหารอย่างไร และมีการกำหนดวิธีการและขั้นตอนในกระบวนการจัดซื้อจัดหาในรูปแบบใหม่ ซึ่งสามารถวัดประสิทธิภาพ งานด้านจัดซื้อจัดหาด้วยการลดระยะเวลาในการเปิดใบสั่งของได้ถึง 83.29 ชั่วโมง และทำให้ต้นทุน การสั่งซื้อลดลงถึง 1,580,792.92 บาท

4.6 ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ เนื่องจากกิจการร้านขายวัสดุก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นกิจการของครอบครัวและมีขนาดเล็ก ไม่ค่อยนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานมากนักจึงไม่ส่งผลต่อความสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ลูกค้าส่วนใหญ่ของร้านจะเป็นชาวบ้านทั่วไป ซึ่งเป็นผู้มีอายุมาก มักจะเดินทางมาดูสินค้าและเลือกซื้อสินค้าด้วยตัวเอง ซึ่งสต็อกคล็อกกับธัญมัย เจียรกุล (2557 : 187-188) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC ผลการศึกษาพบว่าผู้ผลิตสินค้า OTOP ส่วนใหญ่เป็นชุมชนที่ไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในการประกอบธุรกิจหรือการปฏิบัติงาน ทำให้ยังไม่สามารถนำเทคโนโลยี ไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานมากนัก และสินค้า OTOP นอกจากนั้นการลงทุนในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในธุรกิจ OTOP มีต้นทุนที่สูงจึงทำให้ธุรกิจขนาดเล็กที่มีต้นทุนการดำเนินงานน้อยยังไม่เห็นความสำคัญมากนัก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ กิจกรรมควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานโดยยึดผลสำเร็จของงานอย่างเป็นธรรมและชัดเจน และมีการวิเคราะห์ความจำเป็นและความต้องการพนักงานก่อนที่จะรับเข้าทำงาน
- 1.2 ด้านการจัดหาจัดซื้อ กิจกรรมควรมีการวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้ขายวัตถุดิบ เพื่อพิจารณาความคุ้มค่าในการจัดซื้ออยู่เสมอ
- 1.3 ด้านการเก็บรักษา กิจกรรมควรเพิ่มเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการเคลื่อนย้ายสินค้า เพื่อลดความเสียหายและสูญเสียต่อสินค้า
- 1.4 การตลาดและการขาย กิจกรรมควรมีการพัฒนาความก้าวหน้าในการมีแอปพลิเคชันในการเลือกและสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ได้มีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้าเพื่อให้ลูกค้าเข้าถึงหลากหลายช่องทางมีการจัดกิจกรรมการขายร่วมกับผู้จัดจำหน่ายและลูกค้ามีการกำหนดราคาและเงื่อนไขด้านการเงิน เช่น การผ่อนชำระ เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้า
- 1.5 ด้านการบริการหลังการขาย กิจกรรมควรมีการทำกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง เช่น การโทรสอบถามข้อมูล การอวยพรวันเกิด การขึ้นบ้านใหม่ มีบริการติดตั้ง หรือแนะนำการใช้สินค้าให้กับลูกค้าโดยไม่คิดค่าบริการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

- 2.1 ควรทำการวิจัยการจัดการห่วงโซ่คุณค่า ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กอื่น ๆ เช่น ธุรกิจขายสินค้าการเกษตร หรือธุรกิจการขายเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งจะมีขนาดธุรกิจใกล้เคียงกับร้านขายวัสดุก่อสร้าง
- 2.2 ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ประกอบการในการบริหารจัดการให้เกิดความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ ทัพจุฬา. (2558). ความสำเร็จของธุรกิจร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 3(2), 108-119.
- กฤติดา พองจันทร์. (2558). รูปแบบและกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจค้าปลีกวัสดุก่อสร้างของผู้ประกอบการรายย่อยในเขตอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2561). *วิเคราะห์ธุรกิจกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนกลางกาฬสินธุ์ขอนแก่นมหาสารคาม และร้อยเอ็ด*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2562, จาก <https://dbd.go.th> > ewt_dl_link
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2561). *ข้อมูลจดทะเบียนนิติบุคคล*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2562, จาก <https://datawarehouse.dbd.go.th/area/overview>.
- ขจรศักดิ์ ไชยวงศ์. (2560). *แนวทางการเลือกทำเลที่ตั้งสาขาของศูนย์การค้าสรรพสินค้า*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ขวัญฤทัย เทพพิทักษ์. (2558). *การศึกษาห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจส่งออกผลไม้แปรรูปของผู้ประกอบการไทยในตลาดโลก*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- แจ่มจิต ศรีวงษ์. (2558). *การจัดซื้อจัดหาวสดุด้วยการจัดแบ่งกลุ่ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน กรณีศึกษา บริษัท ผู้ผลิตแก้ว จำกัด*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ฉวีวงศ์ บวรเกียรติจร. (2560). การศึกษาการซื้อขายสินค้ากลุ่มแฟชั่นในสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 2066-2069.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ฉันทย์มัย เจียรกุล. (2557). ปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC. *วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, 34(1), 187-188.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- พรนภา โคตะโน, เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2557). ความสัมพันธ์ทางการบริหารลูกค้าสัมพันธ์กับความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจบริการเกี่ยวกับการก่อสร้าง จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*, 8(2), 168-178.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิจัยกรุงศรี. (2562). *แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม พ.ศ.2562-2564 ธุรกิจวัสดุก่อสร้าง*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2562, จาก https://www.krungsri.com/bank/getmedia/dfd2db4c-fd30-4be1-9840-6591d908cda2/IO_Construction_Materials_190531_TH_EX.aspx
- ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์. (2559). การจัดการห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจหอพักในเขตเทศบาลตำบลเกาะแก้ว และตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 3(3), 41-54.
- ศิริญา ตังณมิตร. (2558). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุกฤตา ปรีชาว่อง และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ. (2559). แผนปรับปรุงธุรกิจค้าส่งวัสดุก่อสร้าง กรณีศึกษาร้านค้าส่งวัสดุก่อสร้าง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 7(2), 133-149.
- สุวิทย์ อินเขียน. (2559). *กลยุทธ์ความสัมพันธ์กับความสำเร็จของผู้ประกอบธุรกิจผลิตรองเท้าเครื่องจักรในจังหวัดสมุทรปราการ*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกวิศวกรรมธุรกิจ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมคิด บางโม. (2552). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: พิทยพัฒน์.
- สัมฤทธิ์ ศิริชนะรัตน์, ทมัส แสงสว่าง, วรวิช โกวิทยากร และพงศ์ศรัณย์ พลศรีเลิศ. (2560). ประสิทธิภาพในการพัฒนาการจัดการธุรกิจขยะรีไซเคิลในภาคตะวันออกเชิงเหนือของประเทศไทย. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 7(2), 116-127.
- อรอุมา ชุมประสงค์ และการณ พงศ์ศาสตร์. (2562). การจัดการเชิงรุกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(3), 205-215.
- Zehira, C., Gurolb, Y., Karabogac, T. and Koled, M. (2016). *Strategic Human Resource Management and Firm Performance: The Mediating Role of Entrepreneurial Orientation*. 12th International Strategic Management Conference, ISMC 2016, 28-30 October 2016, Antalya, Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 235 (2016), 372–381.
- Nunnally, B. and Bernstein, S. (1994). The Assessment of Reliability. *Psychometric Theory*, 3(1), 248-292.
- Kaplan, R.S. and Norton, D.P. (1992). The Balanced Scorecard-Measures that Drive Performance. *Harvard Business Review*, 1992(January-February), 71-79.

Kumar, R.A., Singh, R.K. and Shankar, R.C. (2015). Critical success factors for implementation of supply chain management in Indian small and medium enterprises and their impact on performance. *IIMB Management Review*, 2015(27), 92-104.

โมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน

Learning Process Management Model of the Courage to Teach Project

สุขमित กอมนี¹

Sukhamit Komane¹

Received : 2 ก.พ. 2563

Revised : 15 พ.ค. 2563

Accepted : 20 พ.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาองค์ประกอบและออกแบบพัฒนาโมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน การวิจัยมี 2 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาองค์ประกอบการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน และ 2) ออกแบบพัฒนาโมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ซึ่งมี 4 ขั้นตอนย่อย คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูล 2) สังเคราะห์ข้อมูล 3) สร้างโมเดล และ 4) ประเมินโมเดล แหล่งข้อมูลได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์ และโครงการครูกล้าสอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ และแบบประเมินโมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน มี 6 องค์ประกอบ 1) ผู้เรียน 2) ผู้สอน/กระบวนการ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และ 6) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

2. โมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ประกอบด้วย 8 ส่วนคือ 1) บริบทบทบาทของครูผู้สอน ผู้เรียน และนิเวศการเรียนรู้ 2) เป้าหมาย 3) หลักการ 4) วัตถุประสงค์ 5) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านในองค์ประกอบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และโครงการครูกล้าสอน 6) กระบวนการ ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ ครูผู้ต้นรู้ในตน ครูผู้ตั้งคำถามทรงพลัง ครูผู้ออกแบบการเรียนรู้ และเสริมพลังชุมชนครูกล้าสอน 7) ผลลัพธ์ ได้แก่ คุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมโครงการ คือ การออกแบบและสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ การสะท้อนคิดตนเอง การยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง การฟังอย่างลึกซึ้ง การเข้าใจผู้อื่น การสื่อสารอย่างสันติ และความสามารถในการตั้งคำถามทรงพลัง และ 8) ผลย้อนกลับ

3. ผลการประเมินโมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

คำสำคัญ : โมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้, ครูกล้าสอน, การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

Abstract

Objectives of this research were 1) to study components on the learning process of the courage to teach project and 2) to design and develop a model of the learning process of the courage to teach project. The designing and developing of learning process management of the courage to teach project consisting of 4 steps as follows 1) data analysis, 2) data synthesis, 3) model creation and 4) evaluation of the model. The data sources used in the research were a group of qualified people and experts for in-depth interviews and evaluating the model and the courage to teach project. The tools used in the research were an interview form, a participating observation form and a model evaluation form. The research found that

¹ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อีเมล: sukhamit@go.buu.ac.th

¹ Ph.D., Lecturer of Department of Innovation and Educational Technology, Faculty of Education, Burapha University, Email: sukhamit@go.buu.ac.th

1. There were 6 components of the learning process of the courage to teach project including 1) learners, 2) facilitators, 3) contents, 4) learning activities, 5) medias/learning sources and 6) learning environment.
2. The model of the learning process of the courage to teach project had 8 components including 1) context of teachers' roles, the context of learners, context on learning, 2) goals, 3) principles, 4) objectives, 5) inputs including factors influencing change on components of learning process and the courage to teach project, 6) the process were learning sets of teachers awakening themselves, teachers asking powerful questions, teachers designing the learning and empowering communities of courage teachers, 7) outputs including characteristics of brave teachers including design and creation of safe learning areas, self-reflection, self-acceptance and self-esteem, deep listening, empathy, non-violent communication and ability of asking powerful questions, and 8) reverse effects.
3. Evaluation results of the learning process model of the courage to teach project found that the overall at a high level. ($\bar{X} = 4.50$)

Keywords : Learning process model, The courage to teach project, Transformative learning

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ ปัจจุบันทั่วโลกกำลังกล่าวถึงการศึกษาศตวรรษที่ 21 ซึ่งว่าด้วยการปลูกฝังทักษะความรู้เพื่อเตรียมพร้อมให้เยาวชนสามารถรับมือกับความท้าทายอันเกิดมาจากความซับซ้อนของสังคมและปัญหาใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยพบมาก่อน ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก และมีความต่อเนื่องโดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาในปีพุทธศักราช 2558 สูงกว่าห้าแสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP: Gross Domestic Product) นับเป็นชาติที่ลงทุนด้านการศึกษาสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก แต่การศึกษาไทยยังคงมีปัญหาด้านคุณภาพที่ยังไม่สามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับนานาชาติ ทั้งปัญหาที่ประจักษ์ชัดและปัญหาซับซ้อน จึงก่อให้เกิดความด้อยคุณภาพของประชากรในประเทศ ทั้งนี้ปัญหาการศึกษาไทยไม่ใช่การขาด “ทรัพยากร” แต่เป็นการขาด “ประสิทธิภาพ” ในการใช้ทรัพยากรอันเนื่องมาจากการขาด “ความรับผิดชอบ” (Accountability) ของระบบการศึกษาต่อนักเรียนและผู้ปกครอง และหนึ่งในปัจจัยที่ต้องรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหการศึกษาไทยคือ “ครู” ซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญในการยกระดับ และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครู ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในระบบการศึกษา ซึ่งการไม่ให้ความสำคัญกับครูจึงมีผลต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศโดยรวม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558 : 4)

ส่วนรูปแบบการพัฒนาครูในภาพรวมของประเทศ ที่หน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ นิยมปฏิบัติกันมาก คือ การส่งครูไปเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น การไปศึกษาดูงาน การจัดอบรมสัมมนาในโรงเรียน โดยเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ การนิเทศภายใน การทำวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนครูให้ทำผลงานทางวิชาการ เพื่อเลื่อนวิทยฐานะและขอรับรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น สภาพการณ์ดังกล่าวพบว่า ในรอบปีหนึ่ง ๆ ครูได้รับการพัฒนาค่อนข้างมาก แต่ไม่มีความชัดเจนว่าได้มีการติดตามและประเมินผลภายหลังการอบรม ว่าได้มีการนำไปใช้จริงมากน้อยเพียงใด การอบรมพัฒนาครูบางหลักสูตรมีลักษณะซ้ำซ้อน ครูได้รับการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง และสิ้นเปลืองงบประมาณ รวมทั้งการพัฒนาครูยังใช้รูปแบบเดิม ๆ ขาดการพัฒนาทักษะที่ตรงกับสภาพจริงและความต้องการ ทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูได้ นอกจากนี้ที่ผ่านมา ยังไม่มีการตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558 : 100)

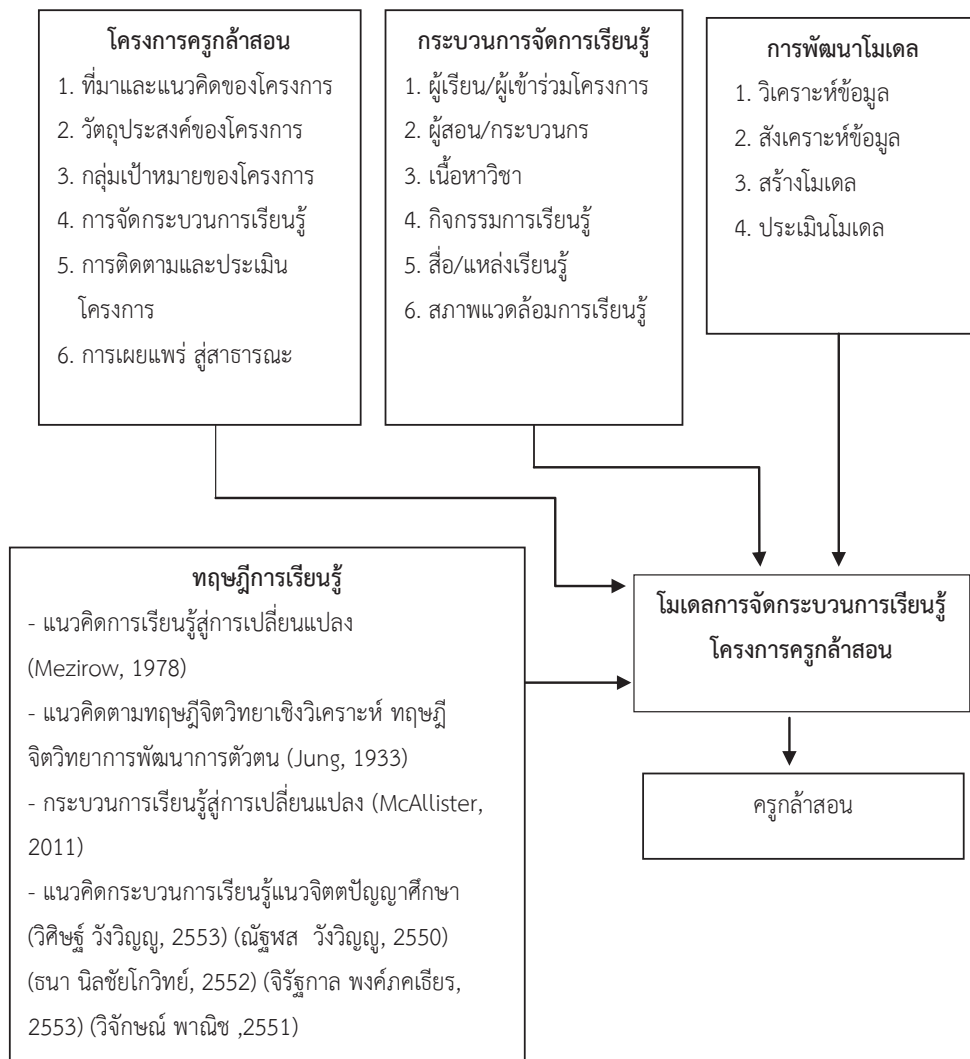
จะเห็นได้ว่าวิธีการพัฒนาครูที่แต่ละหน่วยงานนำไปใช้พัฒนาอยู่ในขณะนี้ยังขาดนวัตกรรมใหม่ ๆ การดำเนินการต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก เพราะมีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมมาก วิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรเป็นไปในลักษณะการสื่อสารทางเดียว เนื้อหาสาระของการอบรมส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานในส่วนกลางเป็นผู้กำหนดเรื่องที่จะอบรม ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหาทางออก เช่น ข้อเสนอแนะการผลิตครู การพัฒนาครูและการใช้ครูของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่เสนอต่อผู้บริหาร ว่า 1) ปฏิรูประบบการผลิตครู ควรเร่งจัดทำแผนการผลิตครูที่สัมพันธ์กับแผนการใช้ครูในระดับชาติ 2) เร่งดำเนินการเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งให้สถาบันผลิตครู 3) การวางระบบการจัดสรรทุนสำหรับนักศึกษาครู 4) เร่งรัดการปรับระบบและรูปแบบการผลิตครูให้เหมาะสมกับการใช้งานครูในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา 5) กำหนดแนวทางการเตรียมนักศึกษาครูเพื่อให้ได้ครูดี มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่จำเป็น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558 : 103)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้หลายภาคส่วนได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วม พยายามแก้ปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากที่เป็นอยู่ เช่น โครงการ “ก่อการครู” โดยคณะวิทยากรเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับเครือข่ายองค์กรภาคีที่ทำงานด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ ที่มุ่งหวังในการสร้างการเปลี่ยนแปลงสังคม ด้วยการศึกษา โดยเล็งเห็นว่าครู คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agents) ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในระบบการศึกษา เพราะครูคือผู้หล่อหลอมกรอบความคิด (Mindset) สร้างการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งจะเติบโตขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมไทย โดยโครงการมุ่งทำงานกับครูที่จะเป็นจุดคนจัดในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 5,000 คนในระยะ 5 ปี (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562 : ออนไลน์) และโครงการครูกล้าสอน เป็นอีกโครงการที่ให้ความสำคัญกับครูผู้สอน มีเป้าหมายเพื่อให้ครูผู้สอนตระหนักรู้คุณค่าแห่งความเป็นครู พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู สร้างพลังแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริงให้เกิดขึ้นในห้องเรียน สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง บ่มเพาะความเข้าใจตนเอง และสามารถเชื่อมโยงการใช้ชีวิตร่วมกับสังคมได้อย่างสมดุล (โครงการครูกล้าสอน, 2560 : ออนไลน์) การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวครูเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านใน ซึ่งหลักการการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรักความเมตตา อ่อนน้อมถ่อมตน มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมดุล ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาและพัฒนาโมเดลกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นนวัตกรรมการศึกษา รวมถึงนำไปเป็นต้นแบบของการพัฒนาครูต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน
2. เพื่อออกแบบพัฒนาโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครุกล้ำสอน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพื้นฐานการเรียนรู้ จิตวิทยาพื้นฐานการเรียนรู้ แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Mezirow, 1978 : 100-110) แนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาการพัฒนาร่างตัวตน (Jung, 1933 : 76-80) แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2551 : ออนไลน์) (วิศิษฐ์ วัชโรทัย, 2553 : 214-277) (ณัฐพร วัชโรทัย, 2550 : 255-289) (ธนา นิลชัยโกวิท, 2552 : 63-88) (จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร, 2553 : 17-19) และ (วิจิษฐ์ พานิช, 2551 : 17-25)
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการกระบวนการเรียนรู้และองค์ประกอบของการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครุกล้ำสอน โดยมีประเด็นหลัก คือ องค์ประกอบ

ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน/กระบวนกร ด้านเนื้อหาสาระ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3. สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในโครงการจัดกระบวนกรจัดการเรียนรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุดการเรียนรู้ของโครงการครูกล้าสอน โดยผู้วิจัยร่วมสังเกตการณ์ในโครงการครูกล้าสอน รุ่นที่ 3

4. สังเคราะห์องค์ประกอบการจัดกระบวนกรเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน เป็นการรวบรวมผลจากการศึกษา ตอนที่ 1-3 มาสังเคราะห์แล้วสรุปตามประเด็นที่กำหนดไว้ คือ ผู้เรียน ผู้สอน/กระบวนกร เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบพัฒนาโมเดลการจัดกระบวนกรเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการศึกษา เอกสาร หลักการ ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลจากการศึกษา องค์ประกอบการจัดกระบวนกรเรียนรู้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์คุณลักษณะต่าง ๆ ในแต่ละองค์ประกอบ

2. สังเคราะห์ข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์มากำหนดขั้นตอนที่มีวิถีและความสัมพันธ์ของโมเดล การจัดกระบวนกรเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน โดยยึดวิธีการระบบ (System Approach) ประกอบด้วย บริบท เป้าหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และผลย้อนกลับ พร้อมกำหนดสัญลักษณ์ แสดงทิศทาง ความสัมพันธ์ รวมถึงตัวเลขกำกับองค์ประกอบต่าง ๆ ตามลำดับก่อนหลัง

3. สร้างโมเดลการจัดกระบวนกรเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน นำข้อมูลที่ผ่านการสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบ มาร่างเป็นโมเดลที่มีโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ และทิศทางพร้อมกับคำบรรยายประกอบ สัญลักษณ์ และตัวเลขกำกับ

4. ประเมินโมเดลการจัดกระบวนกรเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน นำร่างโมเดลการจัดกระบวนกรเรียนรู้โครงการครูกล้าสอนให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ด้าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของโมเดล แล้วรวบรวมความคิดเห็นข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงแก้ไขโมเดล โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลขั้นตอนที่ 1

1.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดกระบวนกรการเรียนรู้ จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ มีประสบการณ์ การออกแบบการจัดกระบวนกรเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือเป็นอาจารย์ ผู้สอนในหลักสูตรจิตตปัญญาศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 7 ปี การได้มาของแหล่งข้อมูล ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling)

1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ/กระบวนกร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ/กระบวนกรด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นกระบวนกร เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจการจัดกระบวนกรเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีประสบการณ์ การจัดอบรมแก่องค์กรต่าง ๆ การได้มาของแหล่งข้อมูล ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling)

1.3 แหล่งข้อมูลสำหรับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ โครงการอบรมครูกล้าสอน รุ่น 3 จัดขึ้น 8 -11 มิถุนายน 2562, 26-30 กรกฎาคม 2562, 11-14 ตุลาคม 2562 และ 17-20 มกราคม 2563 การคัดเลือกแหล่งข้อมูล ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

แหล่งข้อมูลขั้นตอนที่ 2

1.4 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการประเมินโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2 คน การได้มาโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1

เครื่องมือสำหรับการศึกษาองค์ประกอบของการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้างชนิดปลายเปิด มีทั้งหมด 3 ตอน คือ ตอน 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ตอน 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ และตอน 3 เป็นข้อเสนอแนะ จำนวน 8 ข้อคำถามหลัก 15 ข้อคำถามย่อย 2) แบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอน 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ และตอน 2 เป็นรายการบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ จำนวน 8 รายการ

ขั้นตอนที่ 2

เครื่องมือสำหรับการออกแบบพัฒนาโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ได้แก่

แบบประเมินโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน จำนวน 1 ฉบับมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอน 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอน 2 เป็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านความเหมาะสมที่มีต่อโมเดล และตอน 3 เป็นข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 วันที่ 12 ตุลาคม 2562 คนที่ 2 วันที่ 4 พฤศจิกายน 2562 คนที่ 3 และ 4 วันที่ 14 ธันวาคม 2562 และคนที่ 5 วันที่ 8 มกราคม 2563 ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 และ 2 วันที่ 11 ตุลาคม 2562 คนที่ 3 วันที่ 13 ธันวาคม 2562 คนที่ 4 วันที่ 14 ธันวาคม 2562 คนที่ 5 วันที่ 7 มกราคม 2563 คนที่ 6 วันที่ 17 มกราคม 2563 และคนที่ 7 วันที่ 20 มกราคม 2563

3.2 ผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมโครงการครูกล้าสอน (รุ่นที่ 3) จำนวน 4 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 (8-11 มิถุนายน 2562) ครั้งที่ 2 (26-30 กรกฎาคม 2562) ครั้งที่ 3 (11-14 ตุลาคม 2562) ครั้งที่ 4 (17-20 มกราคม 2563) พร้อมบันทึกรวบรวมข้อมูลตามแบบเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 2

3.3 ผู้วิจัยติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกไว้ตามคุณสมบัติที่กำหนด แล้วส่งร่างโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน พร้อมแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และแจ้งช่องทาง วันเวลาในการส่งผลประเมินกลับมายังผู้วิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1

4.1 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) นำข้อมูลที่ได้จากบันทึกเสียงสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาถอดคำพูด แบบคำต่อคำ (Transcript) แล้วเขียนเรียบเรียงจัดกลุ่มเนื้อหาตามประเด็น แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

4.2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเข้าร่วมสังเกตการณ์แต่ละครั้ง มาเรียบเรียง จัดระเบียบ จัดกลุ่มเนื้อหาตามประเด็น แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสังเกตการณ์

ขั้นตอนที่2

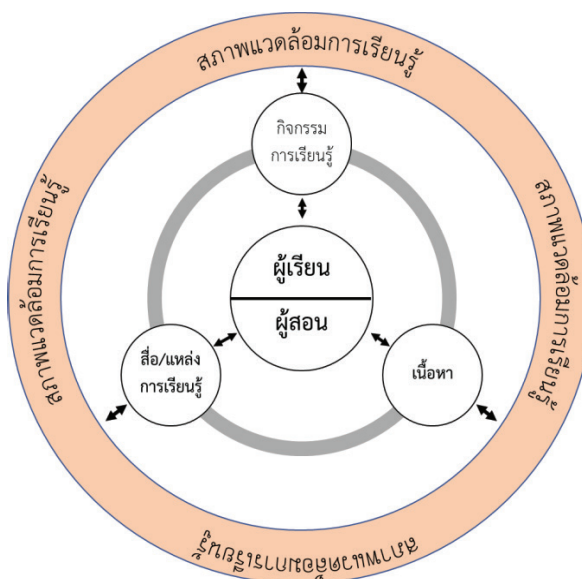
4.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลผลการประเมินโมเดลจากผู้ทรงคุณวุฒิมาตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (%) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการเรียบเรียง จัดระเบียบ จัดกลุ่มเนื้อหาตามประเด็น แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุป

สรุปผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน พบว่ามี 6 องค์ประกอบ คือ

1) ผู้เรียน 2) ผู้สอน/กระบวนกร 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และ 6) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน ดังภาพประกอบ 2 และแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะดังนี้

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน

1. ผู้เรียน (Learner) คือ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการครูกล้าสอนซึ่งมีคุณลักษณะพื้นฐาน มีความพร้อมทั้งกายใจ มีความต้องการอยากเรียน เคารพตนเอง ตื่นตัวชอบเรียนรู้แสวงหาสิ่งใหม่ ๆ มีความกล้า (พูด คิด กระทำ) มีทักษะในการสื่อสาร

2. ผู้สอน/กระบวนกร (Facilitator) คือ ผู้ที่ถ่ายทอดความรู้และนำกระบวนการเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในเชิงลึก นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านใน ซึ่งมีคุณลักษณะพื้นฐานคือ มีทักษะในการนำกระบวนการ รู้จริง (รู้ลึก รู้กว้าง รู้ไกล) ในสิ่งที่สอน มีทักษะในการสื่อสาร สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้กับผู้เรียน ความเป็นกัลยาณมิตรกับคนรอบข้าง

3. เนื้อหา (Content) คือ สารของเรื่องราวใจความสำคัญของชุดความรู้ ที่ผู้สอนจะถ่ายทอดสื่อสารให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่ชัดเจนของเรื่องนั้น ๆ มีความท้าทายต่อความอยากรู้ของผู้เรียน เป็นองค์ความรู้ที่แหลมคม และสามารถนำไปสู่กิจกรรมในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์กับการนำไปใช้ของผู้เรียน

4. กิจกรรมการเรียนรู้ (Activities) คือ การปฏิบัติต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก มีความหลากหลายทั้งในแง่เป็นเครื่องมือของผู้สอนในการนำผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ตรง เป็นกิจกรรมที่ทำให้เปิดพื้นที่ และดึงให้สิ่งต่าง ๆ ซ้ำลง เอื้อต่อการเกิดการใคร่ครวญ

5. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ (Media) คือ ตัวกลางที่ถ่ายทอดเรื่องราวสาระความรู้ข่าวสาร สถานการณ์ จากผู้ส่งสาร (ผู้สอน/กระบวนกร) ไปยังผู้รับสาร (ผู้เรียน) มีความหลากหลายทั้งสื่อที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อที่เป็นวิธีการ (กิจกรรม บทบาทสมมติ พิธีกรรม) เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ได้ดี

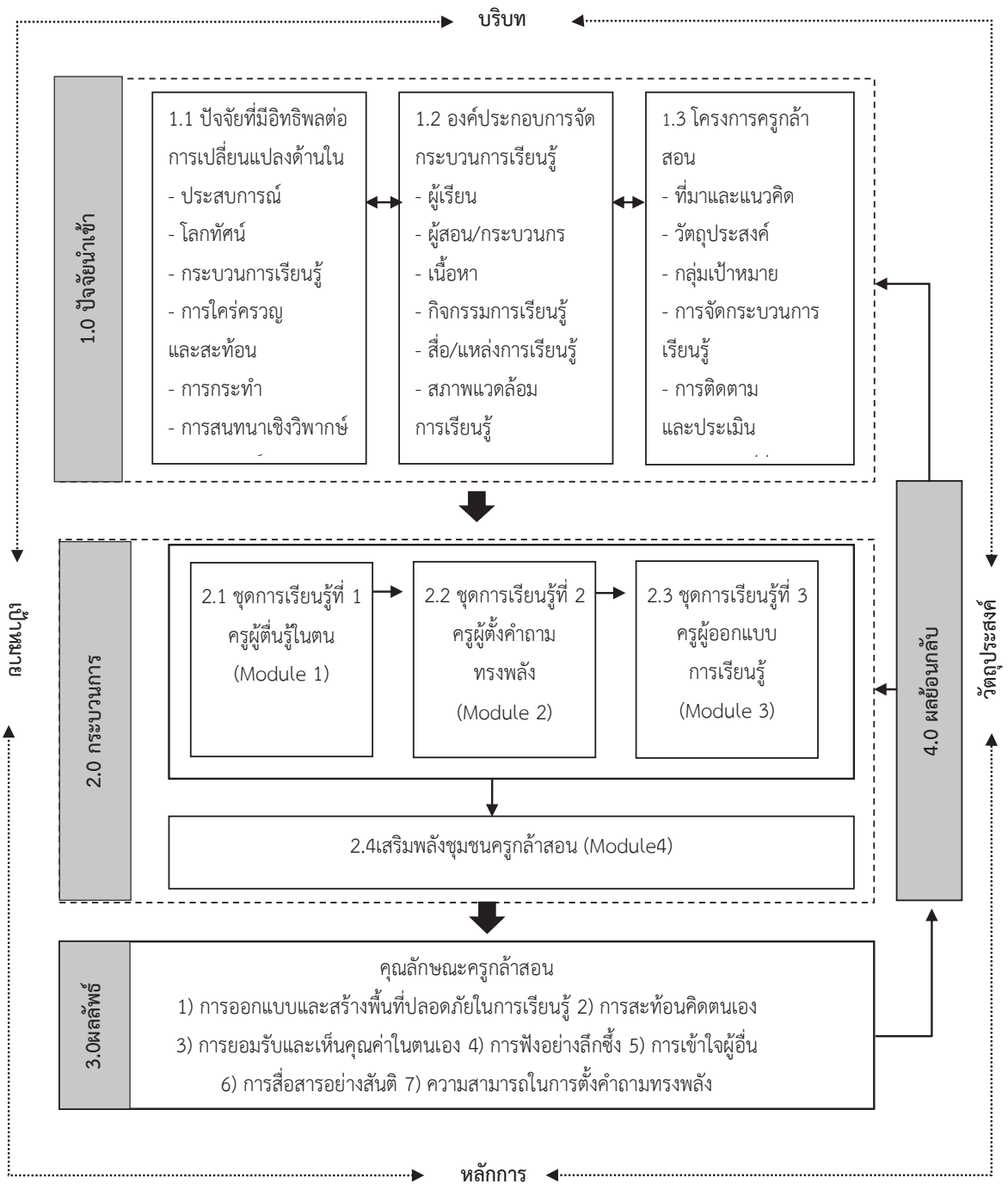
6. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) คือ สภาพแวดล้อมใด ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ทั้งที่อยู่ในรูปธรรมและนามธรรม มีการจัดสภาพแวดล้อม อิงอาศัยพลังของธรรมชาติ มาช่วยเสริมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และมีพื้นที่เพียงพอสำหรับเปิดรับพลังจากสิ่งรอบข้างที่ส่งผลให้รู้สึกสบายใจ มีทางเลือกให้กับผู้เรียน

2. ผลการออกแบบพัฒนาโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ดำเนินการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล สร้างโมเดล และประเมินโมเดล ผลการพัฒนา พบว่า โมเดลประกอบด้วย 8 ส่วน ดังภาพประกอบ 2

2.1 บริบท (Context) คือ สภาพแวดล้อมเงื่อนไขที่มีผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ประกอบด้วย 1) บริบท บทบาทของครูผู้สอน 2) บริบทของผู้เรียน และ 3) บริบทนิเวศการเรียนรู้ (สื่อ แหล่งความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ เครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีการศึกษา)

2.2 เป้าหมาย (Goal) คือ สิ่งที่ต้องการให้โมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ดำเนินการไปถึงสิ่งที่กำหนดไว้ ในที่นี้คือ “ฟื้นฟูเยียวยาชีวิตด้านในของครูผู้สอนในฐานะมนุษย์ให้มีความมั่นคงในตัวเอง มีสุขภาพกายใจ และสติปัญญา ดูแลความสัมพันธ์กับผู้อื่นรวมทั้งมีทักษะในการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งต่อผู้เรียน”

2.3 หลักการ (Principle) เป็นหลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหลังจากผู้เรียนเรียนผ่านประสบการณ์ แล้วนำมาคิดใคร่ครวญ สะท้อนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนกัน และใช้การสนทนาเพื่อให้ได้ข้อสรุปจนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตนเองจากภายใน

ภาพประกอบ 3 โมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน

2.4 วัตถุประสงค์ (Objective) คือ ผลที่ต้องการให้บรรลุโดยผ่านการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งโครงการครูกล้าสอน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายหลัก ครู อาจารย์ หรือบุคลากรด้านการศึกษา 2) เพื่อเสริมสร้างพลังในการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง 3) เพื่อสื่อสารสภาวะทางปัญญา ผ่านประสบการณ์ตรงไปพร้อมกับ การเผยแพร่ผ่านสื่อในทุกแขนง และ 4) เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูอาจารย์ ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลง

2.5 ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ สิ่งต่าง ๆ ที่ถูกป้อนเข้าไปเพื่อการดำเนินงานของโมเดลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านใน 2) ปัจจัยด้านองค์ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ประกอบด้วย ผู้เรียน ผู้สอน/กระบวนการ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ 3) โครงการครูกล้าสอน ประกอบด้วย ที่มา และแนวคิด โครงการ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย การจัดกระบวนการเรียนรู้ การติดตาม และประเมินการเผยแพร่สู่สาธารณะ

2.6 กระบวนการ (Process) คือ การดำเนินกิจกรรมที่กระทำต่อปัจจัยนำเข้า เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ประกอบด้วย ชุดการเรียนรู้ ครูผู้ต้นรู้ในตน ครูผู้ตั้งคำถามทรงพลัง ครูผู้ออกแบบการเรียนรู้ และเสริมพลังชุมชนครูกล้าสอน

2.7 ผลลัพธ์ (Output) คือ คุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมโครงการ 7 คุณลักษณะ ประกอบด้วย 1) การออกแบบและสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ 2) การสะท้อนคิดตนเอง 3) การยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง 4) การฟังอย่างลึกซึ้ง 5) การเข้าใจผู้อื่น 6) การสื่อสารอย่างสันติ และ 7) ความสามารถในการตั้งคำถามทรงพลัง

2.8 ผลย้อนกลับ (Feedback) คือ ข้อมูลผลลัพธ์จากกระบวนการเรียนรู้ และผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินการของโมเดล ประกอบด้วย ข้อมูล การถอดบทเรียนแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ การสะท้อนหลังจากจบการเรียนรู้แต่ละชุดการเรียนรู้ และการสะท้อนจากชุมชนการเรียนรู้ครูกล้าสอน

3. ผลการประเมินโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการประเมินโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความเหมาะสมบริบทของโมเดล	4.71	0.49	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมเป้าหมายของโมเดล	4.43	0.53	มาก
3. ความเหมาะสมหลักการของโมเดล	4.14	0.38	มาก
4. ความเหมาะสมวัตถุประสงค์ของโมเดล	4.57	0.53	มากที่สุด
5. ความเหมาะสม ปัจจัยนำเข้า	4.71	0.49	มากที่สุด
6. ความเหมาะสมของกระบวนการ	4.71	0.49	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมของผลลัพธ์	4.57	0.53	มากที่สุด
8. ความเหมาะสมของผลย้อนกลับ	4.57	0.53	มากที่สุด
โดยรวม	4.50	0.17	มาก

จากตาราง พบว่า ความเหมาะสมโดยรวมของโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาตามส่วนประกอบหลักของโมเดลพบว่า 6 ส่วนประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ

มากที่สุด คือ บริบท วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ ผลย้อนกลับ และ 2 ส่วนประกอบ มีความเหมาะสม อยู่ระดับมาก คือ เป้าหมาย และหลักการ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน มีองค์ประกอบที่เป็นประเด็น นำมาอภิปราย คือ

1.1 ผู้เรียน (Learner) คือ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการครูกล้าสอนซึ่งมีคุณลักษณะพื้นฐาน คือ มีความพร้อมทั้งกายใจ มีความต้องการอยากเรียน เคารพตนเอง ชอบการเรียนรู้ แสวงหาสิ่งใหม่ ๆ กล้าในการคิด พุด กระทำ มีทักษะในการสื่อสาร คุณลักษณะพื้นฐานดังกล่าวจะนำผู้เรียนให้มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ผ่านประสบการณ์ตรง ทั้งในลักษณะ ปัจจุบันบุคคล และสังคมชุมชนที่ทำให้เปิดมุมมอง โลกทัศน์ ความคิดความเชื่อ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Cranton (2006) ในเรื่องบทบาทสำคัญของผู้เรียนที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ผู้เรียนในโครงการครูกล้าสอน มีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้โดยตรงไปตรงมา มีความกระตือรือร้นต่อสภาพการณ์หรือโจทย์การเรียนรู้ รวมทั้งการให้ความเคารพในความเป็นมนุษย์ของเพื่อนร่วมโครงการ

1.2 ผู้สอน/กระบวนการ (Facilitator) คือ ผู้ที่ถ่ายทอดความรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในเชิงลึกมุ่งไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านในของผู้เรียนซึ่งผู้สอน/กระบวนการ ควรมีคุณลักษณะพื้นฐาน คือ ทักษะในการนำกระบวนการ สร้างพื้นที่ปลอดภัย มีส่วนร่วมในกลุ่มการเรียนรู้ มีทักษะในการสื่อสาร ความเป็นมิตร รวมถึง การตั้งคำถามสำคัญ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเปิดพื้นที่การเรียนรู้ คุณลักษณะพื้นฐานเหล่านี้จะส่งเสริมบทบาทระหว่างผู้สอน/กระบวนการ กับผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Cranton (1996) ที่เน้นถึงบทบาทของผู้สอน คือ นำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ตามเส้นทางเดินของผู้เรียนในลักษณะของพี่เลี้ยง (Mentor) นอกจากนี้สิ่งที่พบจากการสังเกตโครงการนี้ คือ รูปแบบการสอน ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนของผู้สอน/กระบวนการ แต่ละคนที่มีชีวิตชีวา มองผู้เรียนเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ เป็นผู้ร่วมทาง เอกลักษณ์ ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Parker (2007) ที่เห็นว่าการสอนที่ดีนั้นออกมาจากอัตลักษณ์และความซื่อตรงของครู (ผู้สอน/กระบวนการ)

2. ผลการออกแบบพัฒนาโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน จากการประเมินโมเดล โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอนได้มีกระบวนการออกแบบ และพัฒนามาตามวิธีระบบ (System Approach) ซึ่งจะทำให้เห็นความชัดเจนตั้งแต่ตอนเริ่มต้น คือ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่มีการจัดกระบวนการเรียนรู้แล้ว รวมถึงข้อมูล จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และข้อมูลจากผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อมูล กำหนดหน้าที่และความสัมพันธ์ของส่วนประกอบหลัก ส่วนประกอบย่อย ทำให้ได้ผลที่ได้ในขั้นนี้ เห็นความเชื่อมโยง บทบาท หน้าที่แต่ละส่วนประกอบ นำไปสู่การสร้างโมเดลการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ภายใต้บริบท เป้าหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปราย คือ

2.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ปัจจัยนำเข้าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ ปัจจัยนำเข้าโดยเฉพาะด้านองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ผ่านกระบวนการศึกษา เอกสารงานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในวงการการจัดกระบวนการเรียนรู้แล้ว รวมถึงการที่ผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ได้องค์ประกอบสำคัญ ๆ ในการจัดกระบวนการเรียน เมื่อนำปัจจัยเหล่านี้เข้าไปสู่ การดำเนินการตามโมเดล จึงทำให้ผลลัพธ์ที่ได้เป็นไปตามเป้าหมาย และจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2.2 กระบวนการ (Process) กระบวนการของโมเดล ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ชุด จากการประเมิน ของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการของโมเดลการจัดการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน

ถูกออกแบบแต่ละชุดการเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์กันและคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้บริบทเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดระบบของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2553) การดำเนินงาน หรือวิธีการ เพื่อที่จะนำปัจจัยนำเข้ามากระทำให้เกิดผลออกมา โดยกำหนดสิ่งที่ต้องทำตามลำดับก่อนหลัง ซึ่งจะทำได้ผลลัพธ์เป็นไปตามต้องการ ตามวัตถุประสงค์ นอกเหนือจากข้อกำหนดดังกล่าวแล้ว ขั้นตอนการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมได้ถูกวิเคราะห์และออกแบบ สอดคล้องกับเป้าหมาย รวมถึงบางกิจกรรมได้ประยุกต์เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของผู้เรียนคนนั้น ๆ เช่น ชุดการเรียนรู้ เสริมพลังชุมชนครูกล้าสอน เป็นชุดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการครูกล้าสอนที่ผ่านโครงการ รุ่น 1, 2, 3 มาร่วมเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ และฝึกออกแบบการสอนร่วมกัน ผลที่เกิดขึ้นทำให้เกิดเครือข่าย ชุมชน ครูกล้าสอน เติบโต สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน/กระบวนการ และผู้เรียน ขยายไปถึงระดับองค์กรที่ทำงานของผู้เข้าร่วมโครงการ

2.3 ผลลัพธ์ (Output) เป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินการตามกระบวนการ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโมเดล การจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน คือ คุณลักษณะของผู้เข้าร่วมโครงการ 7 คุณลักษณะ จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผลลัพธ์ที่เป็นคุณลักษณะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน มาจากการป้อนปัจจัยนำเข้า มาสู่การดำเนินการในกระบวนการอย่างมีลำดับขั้นตอน และมีการเชื่อมโยงเนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชุดการเรียนรู้ การวางลำดับ ขั้นตอน และวิธีการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ มาเป็นอย่างดี เช่น การวางลำดับชุดการเรียนรู้ครูผู้ตื่นรู้ในตน ถูกวางไว้เป็นชุดกิจกรรมแรกของโมเดล โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงการยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อเกิดการตระหนักขึ้นในตนเอง ก็จะเกิดความเข้าใจผู้อื่น หลังจากนั้นจะนำไปสู่ชุดการเรียนรู้ ครูผู้ตั้งคำถามทรงพลัง เป็นชุดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะการฟังอย่างลึกซึ้ง และความสามารถในการตั้งคำถามทรงพลัง หลังจากกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นลงก็จะทำให้เกิดคุณลักษณะขั้นกับผู้เรียน คุณลักษณะดังกล่าวสะท้อนถึงกระบวนการในการออกแบบ โมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ตั้งแต่ การวิเคราะห์ บริบท กำหนดเป้าหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ จนนำมาสู่ ผลลัพธ์ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การนำโมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอน ไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลควรคำนึงถึง องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยนำเข้าด้านผู้สอน/กระบวนการ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะนี้ผู้สอน/กระบวนการมีความสำคัญมากต่อการนำพาผู้เรียนไปสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน เพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านใน ผู้สอน/กระบวนการจึงจำเป็นต้องมีทักษะพื้นฐาน การสื่อสาร การสังเคราะห์ข้อมูล มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบการเรียนรู้

1.2 โมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอนนี้ ถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นมาใช้เฉพาะกับกลุ่มผู้เรียน ผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นครู อาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา จึงกำหนดคุณลักษณะพื้นฐานไว้เฉพาะ หากมีการนำโมเดลไปใช้ในบริบทที่ผู้เรียนแตกต่างกัน ควรศึกษาปัจจัยนำเข้าด้านผู้เรียนเพิ่มเติม

1.3 โมเดลการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอนถูกออกแบบภายใต้ บริบท เป้าหมาย หลักการ วัตถุประสงค์เฉพาะของโครงการ การนำไปใช้ควรคำนึงถึงสิ่งดังกล่าวข้างต้น เพราะจะส่งผลกระทบต่อปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์และผลย้อนกลับ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 องค์ประกอบของการจัดการกระบวนการเรียนรู้โครงการครูกล้าสอนที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ถูกศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่อยู่ในวงการการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านใน ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างออกไป เช่น กลุ่มครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรรนำคุณลักษณะทั้ง 7 คุณลักษณะ ที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมโครงการไปศึกษาเพิ่มเติมในประเด็น
เกิดผลกระทบอย่างไรกับห้องเรียน และผู้เรียน รวมถึงผู้คนรอบข้าง

เอกสารอ้างอิง

- โครงการครูกล้าสอน. (2560). *รู้จักครูกล้าสอน*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563, จาก <https://www.kruklasorn.org>
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2553). *จิตตปัญญาศึกษา: การเรียนรู้สู่จิตสำนึกใหม่*. กรุงเทพฯ: แพลนพรีนติ้ง.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2551). *จิตตปัญญาศึกษา : รุ่งอรุณแห่งจิตสำนึกใหม่ทางการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก http://www.jitwiwat.blogspot.com/2008/10/blog-post_24.html
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2553). *การจัดระบบทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐพล วังวิญญู และคณะ. (2550). *คู่มือกระบวนการสร้างสรรค์และศิลป์แห่งการหันหน้าเข้าหากัน*. กรุงเทพฯ: วังน้ำชา.
- ธนา นิลชัยโกวิท. (2552). *ศิลปะการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง: คู่มือกระบวนการจิตตปัญญา*. นครปฐม: เอสพีเอ็นการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2562). *โครงการก่อการครู*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563, จาก <https://www.lsed.tu.ac.th>
- วิจักขณ์ พานิช. (2551). *เรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วิศิษฐ์ วังวิญญู. (2553). *โลกปัญญาจิตที่วิศิษฐ์ลิขิตเอง*. กรุงเทพฯ: วังน้ำชา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- Cranton, P. (2006). *Understanding and Promoting Transformative Learning: A Guide for Educators of Adults* (2nd ed.). San Francisco, CA: John Wiley&Sons, Inc.
- Cranton, P. (1996). *Professional Development as Transformative Learning: New Perspective for Teachers of Adults*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Inc.
- Carl, J. (1933). *Modern Man in Search of a Soul*. New York: Harvest.
- McAllister, M. (2011). STAR: A transformative learning framework for nurse educators. *Journal of Transformative Education*, 9(1), 42-58
- Mezirow, J. (1978). Perspective transformation. *Adult Education*, 28(2), 100-110.
- Parker, J. (2007). *The Courage to Teach: Exploring the Inner Landscape of a Teacher's Life*. 10th Anniversary Edition. Bangkok: Suan Ngeun Mee Ma.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD

เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Development of Science learning Activities in Cooperative Learning with STAD

Technique on the Topic of Plant Life for Grad 4 Students

ศุภลักษณ์ จ้อยนุแสง¹ และ วนิดา ผาระนัต²

Supalak Joynusang¹ and Wanida Pharanat²

Received : 5 เม.ย. 2563

Revised : 25 พ.ค. 2563

Accepted : 1 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนชุมชนนาทมโคกก่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 16 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 75.42/75.21 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนวิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.94)

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ, เทคนิค STAD, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purpose of this research were to: 1) Develop Science learning activities in Cooperative Learning with STAD technique on the topic of Plant Life for Grad 4 students with the efficiency criterion of 75/75. 2) Compare science learning achievement on the topic of Plant Life in between, before and after using

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อีเมล: Supalak.jum2518@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Master Student, Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University, Email: wanidapharanat@hotmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University

Cooperative Learning with STAD technique, and 3) Study students satisfaction of learning though Cooperative Learning. The samples were 16 students of Grad 4 in the 1st semester of academic year 2019 at Chumchun-natomkhokkong School, Roi Et Primary Education Area Office 3rd and were selected via the Cluster Random Sampling. The instruments using in this research consisted of the learning plan, scientific achievement test and the students satisfaction questionnaire. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and t-test (Dependent Samples).

The findings of this research revealed that: 1) The efficiency of learning activity based on Cooperative Learning using STAD technique was 75.42/75.21, which is showed the efficiency with the 75/75 criterion. 2) The average post-test score of the student after using Cooperative Learning with STAD technique was higher than pretest at the .05 level of statistical significance. 3) Students had satisfaction with learning activities based on Cooperative Learning using STAD technique at a high level ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.94)

Keywords : Cooperative learning, STAD techniques, Learning achievement

บทนำ

การดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 นั้น มีความคาดหวังให้พลเมืองในศตวรรษนี้เป็นผู้มีความรอบรู้ เป็นนักคิดและนักแก้ปัญหา สามารถนำความรู้มาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และทันที่ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านองค์ความรู้ หรือแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะการคิด ระดับสูง ด้านทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และด้านทักษะอื่น ๆ ตลอดจนด้านเจตคติทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียน เป็นนักเรียนรู้ นักคิด เชื่อมมัน ยึดถือและศรัทธาในการใช้ความรู้วิทยาศาสตร์ในทางที่สร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ไปใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่นอย่างมีคุณธรรม เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ตลอดจนเป็นพลเมืองของโลก ที่ดำรงชีวิตในสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณค่า (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560 : 25)

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้นักวิทยาศาสตร์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ ที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge based society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 30)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของชาติ ให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 และโลกในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

(พ.ศ. 2560-2579) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มาใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการบูรณาการกับความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่นำไปสู่การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ หรือสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ความรู้ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1) ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทักษะการคิดวิเคราะห์ การฝึกใช้ความคิดเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ผู้เรียนยังขาดโอกาสในการลงมือปฏิบัติจริงการทดลองและการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ทำให้ขาดความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555 : 7) ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2560 โรงเรียนชุมชนนาทมโคกก่อง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.17 รวมด้านภาษา ด้านคำนวณ และด้านเหตุผลอยู่ในระดับพอใช้ สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.65 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และการประเมินตนเองของสถานศึกษา มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสมเหตุสมผล และแก้ปัญหาอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นจึงต้องเร่งพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อให้คะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ พัฒนาการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น ฝึกทักษะการเป็นผู้นำ เรียนรู้ทักษะทางสังคม และการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างที่หลากหลาย (โรงเรียนชุมชนนาทมโคกก่อง, 2561 : 5 - 15)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและได้ผลสำเร็จตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนต้องยึดหลักการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ทั้งมวลให้มีความหมายกับผู้เรียน โดยทั่วไปแล้วสิ่งที่กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้ จะต้องมีความสำคัญต่อนักเรียน เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อตัวนักเรียนในทางใดทางหนึ่ง ดังนั้นกิจกรรมต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง ค้นพบความเข้าใจสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง กระบวนการเรียนรู้ (Process of learning) ที่แท้จริงของนักเรียนไม่ได้เกิดจากการบอกเล่าของครู แต่เป็นกระบวนการที่เน้นนักเรียนจะต้องสืบค้นแสวงหา สำรวจตรวจสอบ และศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการต่างๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย จึงจะสามารถเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน สามารถนำมาใช้ได้เมื่อมีสถานการณ์ใด ๆ มาเผชิญหน้า (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560 : 216-219) จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ได้แสดงศักยภาพของตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ STAD เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีชื่อเต็มว่า Student teams achievement divisions พัฒนาขึ้นโดย Robert E. Slavin เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้ที่ดี โดยมีหลักในการจัดกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้ คือ แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ระหว่างนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน มีขั้นตอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก 1) การนำเสนอข้อมูล (Class presentation) ครูเป็นผู้นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการสอนตรงอาจเป็นการใช้เอกสารหรือการบรรยาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องมีความตั้งใจ เพราะผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง และมีการทดสอบหลังเรียนจบหัวข้อ หรือบทเรียนหนึ่ง ๆ แล้ว 2) การทำงานร่วมกัน (Teams) ผู้เรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4-5 คน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และเพศละกันหน้าที่สำคัญของกลุ่ม คือ การช่วยเหลือกัน เรียนร่วมกัน เตรียมสมาชิกเพื่อการทดสอบหลังจากครูสอนเนื้อหาจบแล้ว สมาชิกจะเข้ากลุ่มเรียนรู้ และทำงานจากใบงาน อภิปรายปัญหาร่วมกันรวมทั้งการตรวจสอบการแก้ไขคำตอบ หัวใจสำคัญอยู่ที่

สมาชิกแต่ละคน ทุกคนจึงต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด และเรียนรู้ เพื่อให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกัน 3) การทดสอบ (Quizzes) เมื่อครูสอนไป 1-2 ครั้ง ผู้เรียนจะเข้าทำการทดสอบในสาระที่เรียน ต่างคนต่างสอบช่วยเหลือกันไม่ได้ 4) การปรับปรุงคะแนน (Individual improvement scores) จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ผู้เรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองให้สูงขึ้น 5) การตัดสินผลงานของกลุ่ม (Team recognition) จะพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับผลสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมเชยใบประกาศนียบัตร หรือรางวัล เป็นต้น (Slavin, 1995 : 71-73)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ จึงมีความสนใจพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งมีลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความเอาใจใส่รับผิดชอบตัวเองและทีม ร่วมกับสมาชิกอื่น ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน สร้างความเป็นผู้นำให้ผู้เรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ ผูกและเรียนรู้ทักษะทางสังคม และทำให้ผู้เรียนตื่นเต้น สนุกสนานกับการเรียนรู้ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้งยังเป็นการศึกษาพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และได้ข้อสังเกตการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สำหรับครูและหน่วยงานทางการศึกษาอันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์

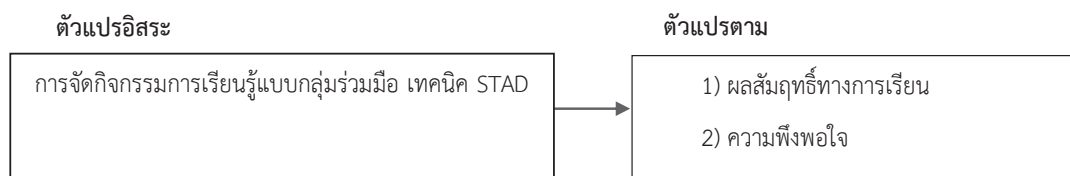
1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีกรอบแนวคิดและสมมติฐาน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของ (Slavin, 1995 : 4) สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2547 : 171) และสุนันท์ สังข์อ่อง (2550 : 378-379) มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมเนื้อหา 2) ขั้นจัดทีม 3) ขั้นเรียนรู้ 4) ขั้นทดสอบ และ 5) ขั้นการรับรองผลงานและเผยแพร่ชื่อเสียงของทีม เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

2. สมมติฐาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรัฐวิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช หลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนชุมชนนาทมโคกก่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 2 ห้อง รวมนักเรียนทั้งหมด 32 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ห้อง ป.4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนชุมชนนาทมโคกก่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 16 คน ได้มาโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง ผลการประเมินความเหมาะสม ความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อเรื่อง เนื้อหา ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์การเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.50)

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.50–0.75 ค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.49–0.88 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (r) เท่ากับ 0.97

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคำถามที่นำมาใช้ในแบบสอบถามตั้งแต่ 0.60 – 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและวิเคราะห์หาคุณภาพแล้ว และบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน

3.2 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ที่ได้จัดทำขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โดยการจัดกิจกรรมแต่ละแผนจะมีการเก็บคะแนนจากการทำใบงานกลุ่มระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 หลังการทดลองครบตามแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ได้ทำการทดสอบหลังเรียน (Post - test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบฉบับเดิม

3.4 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD รายวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช จากคะแนนใบงานกลุ่มระหว่างเรียน และการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยใช้สูตร $E1/E2$ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้ t-test (Dependent sample)

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD รายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเทียบกับเกณฑ์

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลได้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตของพืชแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ ($E1/E2$) เท่ากับ 75.42/75.21 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.94)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยข้างต้นมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ ($E1/E2$) เท่ากับ 75.42/75.21 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละหัวเรื่องของนักเรียนทั้งหมด รวมกันคิดเป็นร้อยละ 75.42 และคะแนนหลังเรียนจากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 75.21 แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้

และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตัวชี้วัด ว 1.2 ป.4/1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อกำหนดโครงสร้างเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และชั่วโมงในการสอน รวมถึงศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิค STAD เพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม และมีผลประเมินความเหมาะสม ความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อเรื่อง เนื้อหา ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์การเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจใฝ่รู้รับผิดชอบตัวเองและทีมร่วมกับสมาชิกอื่น ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน สร้างความเป็นผู้นำ ให้ผู้เรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ ฝึกและเรียนรู้ทักษะทางสังคม และทำให้ผู้เรียนตื่นเต้น สนุกสนานกับเรียนรู้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมเนื้อหา ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมเนื้อหาสาระที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งเป็นเนื้อหาใหม่จะช่วยสร้างความตื่นเต้น อยากเรียนรู้ให้กับผู้เรียน แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และแนะนำเนื้อหาสาระที่จะเรียนรู้ รวมทั้งจัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบย่อย 2) ขั้นจัดทีม ผู้สอนจัดทีมผู้เรียนโดยคละกันทั้งเพศและความสามารถ ทีมละ 4-5 คน ประกอบด้วย คนเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยพิจารณาจากคะแนนผลการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน ได้เรียนรู้ร่วมกัน 3) ขั้นการเรียนรู้ ผู้สอนแนะนำวิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนในแต่ละทีมวางแผนการเรียนรู้ แบ่งภาระหน้าที่กัน ภายในทีมในการศึกษาเนื้อหาสาระและทำกิจกรรมตามใบงานที่ผู้สอนกำหนด ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเน้นการให้ความรู้ช่วยเหลือกัน ในทีมมากกว่าการแข่งขันแบบตัวต่อตัว จะทำให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันแต่ละทีมเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งมีการทบทวนความรู้ และความเข้าใจในเนื้อหาสาระร่วมกันภายในทีม 4) ขั้นทดสอบ เป็นการทดสอบความรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และนำคะแนนทดสอบของแต่ละคนมารวมกันในทีมเป็นคะแนนพัฒนาการของทีม พร้อมทั้งนำคะแนนพัฒนาการของทีม ไปเทียบกับเกณฑ์เพื่อหาระดับคุณภาพ 5) ขั้นการรับรองผลงานและเผยแพร่ชื่อเสียงของทีม เป็นการประกาศผลงานของทีม ยกย่อง ชมเชยทีมที่มีคะแนนพัฒนาสูงในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดความอยากพัฒนา การเรียนรู้ทั้งของตนเองและทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดือนเพ็ญ จันทะคาด (2551: 69-70) ในการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD เรื่อง พลังงานแสง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 79.52/78.75 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 และงานวิจัยของอรุณวรรณ ชัยวงษ์ (2555: 69) ได้พัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กลุ่มร่วมมือแบบ STAD เรื่อง จักรวาลและอวกาศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา ปรัชญา หรือ อภิปราย แสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลและร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จและส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.82/80.20 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนวิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่จัดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานร่วมกันเป็นทีม ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากภาระหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละคน ภายในทีมในการศึกษาเนื้อหาสาระและทำกิจกรรมตามใบงานที่ผู้สอนกำหนด ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทีมมากกว่าการแข่งขันกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา ปรัชญา หรือ อภิปราย แสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลและร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ รวมทั้งมีการทบทวนความรู้ และความเข้าใจในเนื้อหาสาระร่วมกันภายในทีม มีการประกาศผลยกย่อง ชมเชยทีมที่มีคะแนนพัฒนาสูงในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดความอยากพัฒนา การเรียนรู้ทั้งของตนเองและทีมส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดือนเพ็ญ จันทะคาด (2551 : 69-70) ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD เรื่อง พลังงานแสง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยสุนิกุล พลกุล (2553: 97) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับอรุณวรรณ ชัยวงษ์ (2555: 69-70) ได้พัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กลุ่มร่วมมือแบบ STAD เรื่อง จักรวาลและอวกาศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.94) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.92) ด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.62) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 1.01) และด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 1.09) ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดเนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลา มีความยืดหยุ่น ภาษา รูปแบบตรงกับ ความสนใจความต้องการของนักเรียน และเนื้อหาเข้าใจง่ายมีความชัดเจน และนักเรียนยังได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ STAD ที่หลากหลายร่วมกับเพื่อน ๆ และครู อีกทั้งครูคอยให้คำแนะนำ กระตุ้นการเรียนรู้ และทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนอยู่ เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของเดือนเพ็ญ จันทะคาด (2551 : 69-70) ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD เรื่อง พลังงานแสง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิกุล พลกุล (2553 : 99) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณวรรณ ชัยวงษ์ (2555 : 70) ได้พัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กลุ่มร่วมมือแบบ STAD เรื่อง จักรวาลและอวกาศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กลุ่มร่วมมือแบบ STAD โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทา มลาศรี (2554 : 92) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน การทำกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มร่วมมือ ซึ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้นักเรียนที่ความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน ได้มีการเรียนรู้ การทำงานกลุ่มร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือกันในกลุ่ม เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ผู้เรียนมีความเอาใจใส่รับผิดชอบตัวเอง และสมาชิกในกลุ่ม ส่งเสริมความเป็นผู้นำโดยการผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำในกลุ่ม รวมทั้งเป็นการฝึกและเรียนรู้ทักษะทางสังคม โดยตรงให้แก่ นักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ดังนั้นผู้สอนควรนำการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ไปปรับใช้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว สนุกสนานอยากเรียนรู้ และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการเป็นผู้นำ และมีทักษะ ทางสังคม รวมถึงผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้

1.2 ในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ผู้สอนจะต้องเตรียมเนื้อหา ใบความรู้ แบบฝึกหัด ที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และเหมาะสมกับเวลาในการปฏิบัติของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถทำให้เสร็จสิ้นในเวลาเรียน และครูแจ้งผลการเรียนให้นักเรียนทราบทันที

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ผู้สอนจะต้องเอาใจใส่ในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างใกล้ชิด คอยกระตุ้นให้นักเรียนเอาใจใส่ช่วยกันศึกษาค้นคว้าความรู้ และเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม ตามใบงานที่ได้รับ มอบหมายให้ประสบผลสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD กับนักเรียนทุกระดับชั้น เพื่อจะสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับชั้นใด

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ วิทยาศาสตร์ แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD กับจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ วิทยาศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อจะสรุปได้ว่า วิธีการจัดการเรียนรู้วิธีใดที่เหมาะสมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น คณิตศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยี พลศึกษา เป็นต้น เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานร่วมกัน ทักษะทางสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์* ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เดือนเพ็ญ จันทะคาด. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD เรื่อง พลังงานแสง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
- มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนชุมชนนาทมโคกก่อ. (2561). *แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. ร้อยเอ็ด: โรงเรียนชุมชนนาทมโคกก่อ.
- วันทา มลาศรี. (2554). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์* (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนมาตรฐานสากล* ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สุนันท์ สังข์อ่อง. (2550). *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิทยาศาสตร์ หน่วยที่ 10* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนิกุล พลกุล. (2553). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2547). *19 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์
- อรุณวรรณ ชัยวงษ์. (2555). *พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กลุ่มร่วมมือแบบ STAD เรื่อง จักรวาลและอวกาศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Slavin, R.E. (1995). *Cooperative Learning: Theory, Research and Practice* (2nded.). Massachusetts: Needham Heights.

การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L

The Development of Problems Solving Skills of Grade 6 Students by Learning Management With K-W-D-L Techniques

ธนิดา สมวงษ์¹ และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์²

Thanida Somwong¹ and Parichart Prasertsang²

Received : 28 ม.ค. 2563

Revised : 6 มิ.ย. 2563

Accepted : 9 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L ให้นักเรียนอย่างน้อยร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านโคกกลาง (วนาประชาสรรค์) จำนวน 1 ห้อง 7 คน ดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3 วงจร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 แผน 10 ชั่วโมง แบบทดสอบท้ายวงจรวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหา และแบบบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และแบบสัมภาษณ์นักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) หลังการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด มีทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มขึ้นไป 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 ซึ่งมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แผนการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้ K-W-D-L, ทักษะการแก้โจทย์ปัญหา

Abstract

The objectives of this research were : 1) to develop problem solving skills on the problem of fractions topic of grade 6 students who are learning based on the K-W-D-L techniques at least 70 percent of total students with the average scores of 70 percent up and 2) to study the satisfaction of grade 6 students towards learning management based on the K-W-D-L techniques in order to develop problem solving skills. The target group was grade 6 students in the second semester of the academic year 2019

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: pangnew21@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master Student, Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: pangnew21@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

at Ban Khok Klang (Worarat Prachasan) School. The instruments used in this research were 10 learning management plans based on K-W-D-L technique of grade 6 students, the ended-loop test of the problem solving skill, and form of recording the result of using plans and interview from. The data analysis used percentage, mean and standard deviation.

The research findings were: 1) After developing the problem solving skills based on based on the K-W-D-L techniques, 100 percent of target students passed the criteria scores and had the skills of solving mathematic problem with the average scores at 70 percent up. 2) The average of grade 6 students' satisfaction towards learning management based on the K-W-D-L techniques was at 4.79 and the overall satisfaction was at highest level.

Keywords : Learning management plan, Learning management based on K-W-D-L technique, Problem solving skills

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งทางวิทยาการต่าง ๆ เทคโนโลยีในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน การพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์มีสุขภาพกายและใจที่ดีมีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้และความสามารถ ปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว ฉะนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งทักษะสำคัญจำเป็น ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า 3Rs + 8Cs (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : ๑) ซึ่งทักษะที่สำคัญอันดับต้นๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันนั้นก็คือ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical thinking and Problem solving ซึ่งพบว่าเราจะต้องใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หรือแก้ปัญหาในโจทย์ปัญหาในรายวิชาคณิตศาสตร์ที่เป็นวิชาที่จัดการเรียนการสอนเป็นหลักในปัจจุบันนี้

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 54) จากการวิเคราะห์ผู้เรียนจากการจัดการเรียนการสอน รายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกกลาง (วรนาถประชาสรรค์) ปีการศึกษา 2560-2561 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ ร้อยละ 70 เมื่อวิเคราะห์ในเนื้อหาแล้วพบว่า เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาเรื่องเศษส่วน เป็นสาเหตุให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาในการแก้โจทย์ปัญหา นักเรียนไม่ทราบว่าจะเริ่มแก้โจทย์ปัญหาและใช้ความรู้ในการแก้โจทย์ปัญหาอย่างไร ไม่รู้ลำดับขั้นตอนว่าควรทำอย่างไรก่อนหลัง ไม่รู้วิธีแก้โจทย์ปัญหาข้อนั้นควรใช้การดำเนินการทางคณิตศาสตร์แบบใด ในการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น กระบวนการแก้ปัญหาก็ว่ามีความสำคัญ

ปัญหาและสาเหตุดังกล่าว ส่งผลให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ เทคนิค K-W-D-L (Shaw et al., 1997 : 482-486) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

โดยใช้เทคนิค KWDL เป็นเทคนิคที่ฝึกให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ เขียนสรุป โจทย์ปัญหาอย่างหลากหลาย ซึ่งส่งผลให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) K : What we know โจทย์บอกอะไรมาให้บ้าง ขั้นที่ 2) W : What we want to know นักเรียนต้องการทราบอะไร ขั้นที่ 3) D : What we do นักเรียนต้องทำอะไร มีวิธีการอย่างไรเพื่อหาคำตอบ ขั้นที่ 4) L : What we learned นักเรียนสรุปคำตอบได้อย่างไร นอกจากนี้เทคนิค K-W-D-L ยังมีประโยชน์ช่วยเสริมทักษะให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ถูกต้องมากขึ้น อีกทั้งช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์เอื้อประโยชน์ให้นักเรียนแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างหลากหลาย และยังพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม (พิมพ์ญาดา เจนเช่น, 2559 : 2)

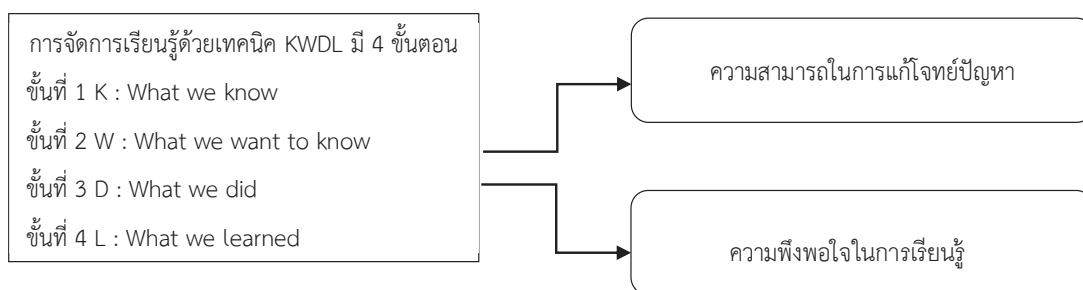
เหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ K-W-D-L เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งการนำเสนอบทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L ให้นักเรียนอย่างน้อยร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี Action research ของ เคมมิส และแมคทาากาท (Kemmis & McTaggart, 1988 : 10) และแนวคิดของ Ogle (Shaw et al., 1997: 482-486) มาประยุกต์ใช้เป็นขั้นตอนตัวแปรต้น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้น K : What we know 2) ขั้น W : What we want to know 3) ขั้น D : What we did 4) L : What we learned และขั้นตอนตัวแปรตาม 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา 2) ความพึงพอใจ โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านโคกกลาง (วรนาถประชาสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 14 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการประเมิน ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จากการทำแบบทดสอบพื้นฐานวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหา จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วน ด้วยเทคนิค K-W-D-L ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 แผน ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 10 ชั่วโมง ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และการเรียนการสอนด้านคณิตศาสตร์ และด้านการวัดและประเมินผล และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับมากที่สุด และดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแผนไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกกลาง (วรนาถประชาสรรค์) ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2562

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติ

2.2.1 แบบทดสอบท้ายวงจร วัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวงจรที่ 1 และ 2 เป็นแบบปรนัย มีจำนวนวงจรละ 10 ข้อ วงจรที่ 3 เป็นแบบอัตนัย มีจำนวน 2 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม IOC เลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และนำข้อสอบที่คัดเลือกไว้ ไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย

2.2.2 แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 15 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 และนำไปปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงข้อความที่ไม่ชัดเจน หรืออาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในข้อความแต่ละข้อแล้วนำแบบวัดความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2.2.3 แบบบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้และแบบสัมภาษณ์นักเรียน มีลักษณะเหมือนกับการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีข้อความเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรม ปัญหา/อุปสรรค แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะ ซึ่งแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้จะจัดไว้ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนแบบสัมภาษณ์นักเรียน ขอบข่ายของข้อความจะเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ประโยชน์ที่ได้และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งแบบสัมภาษณ์นักเรียนเป็นเครื่องมือที่ได้มาจากการวิจัยของ (สุวิมล คับพวง, 2550 : 233)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวงจรปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน P-A-O-R ทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ จะดำเนินการวนต่อเนื่องกัน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ประกอบด้วยกิจกรรมต่อไปนี้

1. วิเคราะห์และสำรวจปัญหา ศึกษาสภาพปัญหาการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาคณิตศาสตร์ โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่มีประสบการณ์ และนักเรียนจำนวน 14 คน เพื่อวิเคราะห์ให้ได้รายละเอียดและตรงกับสภาพปัญหาจริงที่เกิดในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากที่สุด

2. ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์และหาแนวทางที่จะนำมาแก้ปัญหาในห้องเรียน

3. เลือกนวัตกรรมหรือแนวคิดในการแก้ปัญหาของผู้เรียนด้วยเทคนิค K-W-D-L

4. การสร้างเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วน โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L

4.2 แบบทดสอบท้ายวงจร วัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหา

4.3 แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L

5. ก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน ผู้วิจัยนำเครื่องมือวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพปรับปรุงแก้ไขแล้วมาทดสอบเพื่อหากลุ่มเป้าหมาย

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Action) ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วน โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L กับ กลุ่มเป้าหมายในรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลาสอนทั้งสิ้น 11 ชั่วโมง จำนวน 10 แผน ทำแบบทดสอบท้ายวงจร วัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหา 1 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยจะดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน (P-A-O-R) และต่อเนื่องเป็น 3 วงจร โดยแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวงจร แบ่งตามลักษณะและความเชื่อมโยงของเนื้อหาสาระ ดังนี้

วงจรที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4 เรื่องเกี่ยวกับโจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วน

วงจรที่ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-8 เรื่องเกี่ยวกับโจทย์ปัญหาการคูณและการหารเศษส่วน ซึ่งต้องใช้ความรู้จากในวงจรที่ 1

วงจรที่ 3 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9-10 โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคนของเศษส่วน และจำนวนคละ ซึ่งมีความเชื่อมโยงจากการประยุกต์ใช้ความรู้ในวงจรที่ 2

ขั้นที่ 3 ขั้นการสังเกตผล (Observe) เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนครบทุกวงจร ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จะทำการบันทึกหลังสอน และหลังวงจรปฏิบัติการ จะสัมภาษณ์นักเรียนและทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจร เพื่อให้ได้ข้อมูลมาสะท้อนผลการปฏิบัติ และปรับปรุงการสอน ในวงจรปฏิบัติต่อไป และเมื่อสิ้นสุดทั้ง 3 วงจร จะทำแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L และบันทึกผลการทดสอบไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนผล (Reflect) ผู้วิจัย และนักเรียนร่วมกันอภิปรายผล จากการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L โดยพิจารณาจากผลการทดสอบ แบบวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหาที่เป็นแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ เพื่ออธิบายปัญหาต่าง ๆ ที่ควรปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

4.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้หลังการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L ดังนี้

1) วิเคราะห์ประสิทธิภาพท้ายแผน และแบบทดสอบย่อยท้ายวงจร นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์คะแนนทักษะการแก้โจทย์ปัญหา หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) วิเคราะห์คะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L โดยใช้ค่าเฉลี่ย แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนมาสรุปความพึงพอใจในการเรียนตามเกณฑ์ และแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจผู้เรียน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ บัตรกิจกรรม และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน นำผลสะท้อนจากการปฏิบัติมาวิเคราะห์ เชิงเนื้อหาสรุปเป็นความเรียง เพื่อประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร มีข้อบกพร่อง มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่อย่างไร แล้วหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะนำมาสู่การสรุปผลการวิจัยและแสดงให้เห็นถึงแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ร้อยละ (Percentage)
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหา ปัญหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC)

สรุปผล

จากผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L ให้จำนวนนักเรียนอย่างน้อยร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไป **ชั้นวางแผน (P)₁** สารวจปัญหาของผู้เรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ที่มักพบเห็นในการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความบกพร่องในเรื่องของการแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาย่างมากในการเรียนการสอนและการทำข้อสอบ ถ้าผู้เรียนพบโจทย์ปัญหาที่แตกต่างจากตัวอย่างที่ครูสอน หรือมีความซับซ้อนมากขึ้น นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาค้นคว้าได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาสาเหตุต่าง ๆ พบว่านักเรียนยังขาดทักษะหรือวิธีการที่จะช่วยแก้ปัญหาค้นคว้าได้ ผู้วิจัยจึงได้นำเครื่องมือวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ปริยานุช บุตรคำ, 2560: 3) เป็นเนื้อหาที่ผู้เรียน เรียนผ่านมาแล้วมาวัดผู้เรียนเพื่อหากลุ่มเป้าหมาย จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ในภาคเรียนที่ 1 จำนวน 14 คน พบว่ามีจำนวน 7 คน ที่ทำแบบทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน และพบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L เป็นเทคนิคหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการแก้ปัญหาค้นคว้าของนักเรียนได้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค K-W-D-L โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับนักเรียน

ขั้นปฏิบัติการ (A)₁ การดำเนินกิจกรรมในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4 การจัดกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการกิจกรรมจัดการเรียนการสอนโดยนำผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์เรียนร่วมกับนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ปกติในชั้นเรียน

ขั้นสังเกต (O_1) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้สังเกตนักเรียนโดยใช้การจดบันทึก การวิเคราะห์บันทึกกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนยังสับสนกับขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหา K-W-D-L ซึ่งนักเรียนยังไม่มั่นใจว่าขั้นตอนนี้จะตอบอย่างไร ครูก็ให้คำแนะนำ และนักเรียนใช้เวลาทำกิจกรรมค่อนข้างนาน ไม่สามารถทำตามเวลาที่กำหนด

ขั้นสะท้อนผล (R_1) จากการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม การเรียนของนักเรียน จากการทำกิจกรรม จากการสัมภาษณ์ และจากการจดบันทึก พบปัญหาที่ต้องนำมาวิเคราะห์แก้ไข ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้

นักเรียนยังไม่มั่นใจที่จะทำกิจกรรมด้วยตนเอง ต้องคอยถามครู หรือลอกเพื่อน ครูต้องคอยให้คำแนะนำ

ด้านเนื้อหา

1) นักเรียนยังสับสนขั้นตอนของ K-W-D-L ว่าแต่ละขั้นจะต้องตอบอย่างไร ขั้น K จะเขียนตอบเรียงยาว หรือแบ่งตอบเป็นข้อๆ และขั้น W คือวิธีการเลือกที่นำมาใช้แก้โจทย์ปัญหาซึ่งนักเรียนยังสับสนว่าจะเลือกใช้วิธีใด

2) นักเรียนมีปัญหาในการทำความเข้าใจโจทย์ปัญหา

ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้

ถ้าหากทำงานกลุ่มนักเรียนบางคนจะไม่สนใจทำช่วยเพื่อน หยอกล้อกันเวลาทำงาน

เมื่อสิ้นสุดวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากคะแนนการทำแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1 ซึ่งผลปรากฏดังนี้

ตาราง 1 แสดงคะแนนและจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จากการทำแบบทดสอบท้ายวงจรที่ 1 จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

คนที่	คะแนนเต็ม 10 คะแนน	คิดเป็นร้อยละ
1	5	50
2	4	40
3	10	100*
4	3	30
5	4	40
6	10	100*
7	3	30
$\sum x$	51	56.67
$\bar{X}$	5.67	-
S.D.	2.87	-
นักเรียนผ่านเกณฑ์ (คน)	2	28.57

* นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนทั้งหมด 7 คน มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจร คิดเป็นร้อยละ 56.67 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การปฏิบัติการในวงจรที่ 1 จึงไม่ผ่านการประเมิน ผู้วิจัยจึงกำหนดการปฏิบัติการในวงจรที่ 2 ต่อไป

ขั้นวางแผน (P_2) จากปัญหาที่พบหลังปฏิบัติการในวงจรที่ 1 เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนอ่อนจะสามารถเรียนเนื้อหาไปพร้อมกับเพื่อนได้ ในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป ให้นักเรียนอ่อนจับคู่กับนักเรียนเก่ง อ่านโจทย์ปัญหาแล้ววิเคราะห์ร่วมกัน ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่ม ยึดหยุ่นเวลาการทำกิจกรรมตามความเหมาะสม และครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิธีหาคำตอบ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความเป็นกันเองกับนักเรียนมากขึ้น

ขั้นปฏิบัติการ (A_2) การดำเนินกิจกรรมในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-8 ในการจัดกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้นำแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่พบในวงจรที่ 1 มาวางแผนการจัดกิจกรรม

ขั้นสังเกต (O_2) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้สังเกตนักเรียนโดยใช้การจดบันทึก การวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีจากวงจรการปฏิบัติที่ 1 ตอบคำถามแต่ละขั้นตอนได้อย่างคล่องแคล่ว นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่อยากจะเรียน สามารถแสดงวิธีทำได้ด้วยตนเอง มั่นใจในการตอบและทำกิจกรรมด้วยตนเอง สำหรับปัญหาในการทำความเข้าใจโจทย์ปัญหา จากการให้นักเรียนจับคู่กันทำงานแล้วครูนำโจทย์ปัญหามาวิเคราะห์ร่วมกันหน้าชั้นเรียน ผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้นสามารถบอกได้ว่าแต่ละขั้นใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ใดในการหาคำตอบ

ขั้นสะท้อนผล (R_2) จากการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-8 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม การเรียนของนักเรียน จากการทำกิจกรรม จากการสัมภาษณ์ และจากการจดบันทึก พบปัญหาที่ต้องนำมาวิเคราะห์แก้ไขดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้

นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ครูต้องคอยกระตุ้นความสนใจ

ด้านเนื้อหา

- 1) นักเรียนมีปัญหาในการแสดงวิธีการหาคำตอบในขั้น D ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานในการคำนวณ
- 2) นักเรียน จำนวน 3 ใน 7 คน มีปัญหาการเลือกใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้โจทย์ปัญหาเลือกใช้ไม่ถูกวิธี

ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้

นักเรียนบางคนทำงานเสร็จไม่ตรงตามเวลา แล้วลอกเพื่อนมาส่ง

เมื่อสิ้นสุดวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากคะแนนการทำแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 2 ซึ่งผลปรากฏดังนี้

ตาราง 2 แสดงคะแนนและจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จากการทำแบบทดสอบท้ายวงจรที่ 2 จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

คนที่	คะแนนเต็ม 10 คะแนน	คิดเป็นร้อยละ
1	10	100*
2	4	80*
3	6	70*
4	7	70*
5	4	40
6	3	30
7	3	30
$\sum x$	37	52.86
$\bar{X}$	5.29	-
S.D.	2.56	-
นักเรียนผ่านเกณฑ์(คน)	4	57.14

* นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนทั้งหมด 7 คน มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจร คิดเป็นร้อยละ 52.86 และนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การปฏิบัติการในวงจรที่ 2 จึงไม่ผ่านการประเมิน ผู้วิจัยจึงกำหนดการปฏิบัติการในวงจรที่ 3 ต่อไป

ขั้นวางแผน (P₃) จากปัญหาที่พบหลังการปฏิบัติการในวงจรที่ 2 เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ ควบคุมตรวจสอบติดตามถึงความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ ให้นักเรียนได้รู้จักที่มาที่ไปของกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ในการเลือกใช้ว่าโจทย์ปัญหาแต่ละข้อนั้น ควรใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ใด เพื่อแก้ปัญหา กำชับนักเรียนที่นั่งข้างกันช่วยเหลือเพื่อน ครูควบคุมดูแลการทำใบกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เสริมแรงให้กำลังใจเพื่อพัฒนาตนเอง และจากการที่นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายวงจรไม่ผ่านเกณฑ์และได้คะแนนต่ำจากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า การทดสอบท้ายวงจรเป็นแบบปรนัย ไม่เหมือนกับบัตรกิจกรรมที่ครูสอนในชั้นเรียน ที่โจทย์เป็นแบบอัตนัย ซึ่งนักเรียนไม่สามารถทำได้ และไม่ทราบว่าจะทำขั้นตอนใดก่อนหรือหลัง ไม่คุ้นชินในการแก้โจทย์ปัญหา ครูจึงได้ปรับเปลี่ยนแบบทดสอบท้ายวงจรที่ 3 เป็นแบบอัตนัย ตามความต้องการของผู้เรียน

ขั้นปฏิบัติการ (A₃) การดำเนินกิจกรรมในวงจรปฏิบัติการที่ 3 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9-10 ในการจัดกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้นำแนวทางในการแก้ปัญหาที่พบในวงจรที่ 2 มาวางแผนการจัดกิจกรรม

ขั้นสังเกต (O₃) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้สังเกตนักเรียนโดยใช้การจดบันทึก การวิเคราะห์บัตรกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีจากวงจรการปฏิบัติที่ 2 มีความเข้าใจกระบวนการแก้โจทย์ปัญหามากขึ้น ตอบคำถามแต่ละขั้นตอนได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว คุ้นชินกับขั้นตอนเทคนิค K-W-D-L ในการทำบัตรกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี กิจกรรมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และรวดเร็วมากขึ้นจากการทำใบกิจกรรม เทียบกับวงจรที่แล้ว เพราะนักเรียนเกิดความเข้าใจวิธีการในแต่ละขั้นตอนชัดเจน ไม่ต้องถามเพื่อนและครูว่าขั้นตอนนี้ต้องเขียนคำตอบอย่างไร และไม่ต้องนำไปกิจกรรมที่เรียนผ่านมา เพื่อนำมาดูเป็นแนวทางในการตอบ นักเรียนมี

ความกระตือรือร้นที่อยากจะเรียนโดยเทคนิคนี้ กล่าวตอบคำถาม กล่าวแสดงความคิดเห็นของตนเอง ให้แบบฝึกหัดที่ไม่ซับซ้อนมากนักเรียนมีพื้นฐานในการคำนวณดีขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับปัญหาในการทำความเข้าใจปัญหา จากการให้นักเรียนรู้จักที่มาที่ไปของกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ในการเลือกใช้ว่าโจทย์ปัญหาแต่ละข้อนั้น ควรใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ใด เพื่อแก้ปัญหา นักเรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์ได้ดีขึ้น ว่าโจทย์ปัญหานั้นควรใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์วิธีใดมาใช้แก้ปัญหา จากปัญหานักเรียนส่งงานไม่ทันกำหนด ครูควบคุมดูแลการทำบัตริยกรรมอย่างใกล้ชิด นักเรียนสามารถส่งงานทันเวลา

ขั้นสะท้อนผล (R_3) จากการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9-10 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน จากการทำบัตริยกรรม จากการสัมภาษณ์ และจากการจดบันทึก พบว่า

ด้านการจัดการเรียนรู้

ในการทำบัตริยกรรมครูคอยดูแล ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด คอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบ

ด้านเนื้อหา

นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ถูกต้อง รวดเร็ว เข้าใจทุกขั้นตอน

ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์นักเรียนหลังเสร็จสิ้นกระบวนการสอน พบว่านักเรียนเข้าใจในเรื่องการแก้โจทย์ปัญหามากขึ้น จากช่วงแรกที่ยังสับสนขั้นตอนของเทคนิค K-W-D-L หลังจากทำกิจกรรมนักเรียนรู้ว่าต้องทำอะไรเป็นอันดับแรกในการแก้โจทย์ปัญหา แล้วขั้นตอนต่อไปควรทำอะไร ทำให้ง่าย และเป็นวิธีที่ช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาได้ละเอียดถูกต้อง ชัดเจน

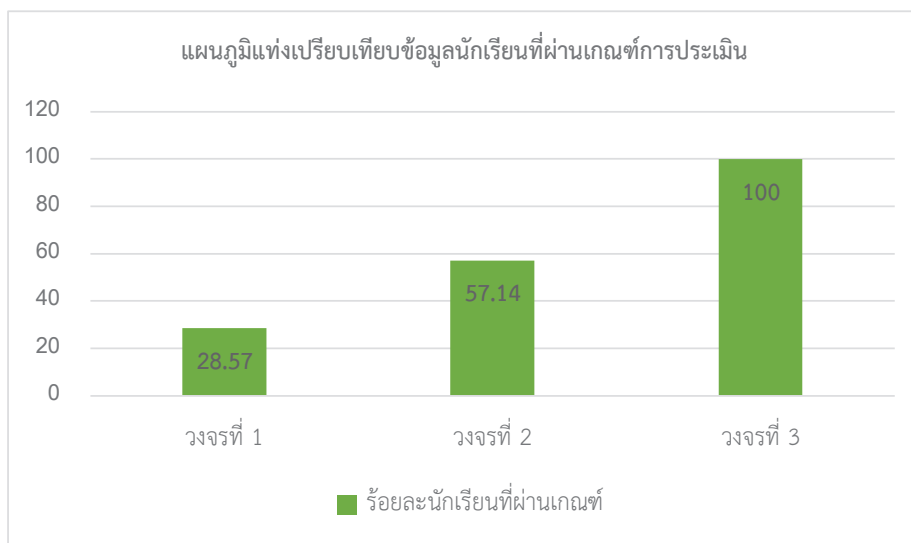
เมื่อสิ้นสุดวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากคะแนนการทำแบบทดสอบท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 3 ซึ่งผลปรากฏดังนี้

ตาราง 3 แสดงคะแนนและจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จากการทำแบบทดสอบท้ายวงจรที่ 3 จำนวน 2 ข้อ

คนที่	คะแนนเต็ม 20 คะแนน	คิดเป็นร้อยละ
1	20	100*
2	18	90*
3	14	70*
4	12	60*
5	18	90*
6	16	80*
7	18	90*
$\sum x$	116	82.86
$\bar{X}$	16.57	-
S.D.	2.94	-
นักเรียนผ่านเกณฑ์(คน)	7	100

* นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนทั้งหมด 7 คน มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบย่อยท้ายวงจร คิดเป็นร้อยละ 82.86 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ดังนั้น การปฏิบัติการในวงจรที่ 3 จึงผ่านการประเมินการวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหาของผู้เรียนโดยใช้แบบวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหา สรุปได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแท่งเปรียบเทียบข้อมูลนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	นักเรียนคิดว่าวิธีสอนนี้มีความสนุกสนานสนใจ	4.78	0.44	มากที่สุด
2	นักเรียนเข้าใจขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาดีขึ้น	4.56	0.73	มากที่สุด
3	วิธีการสอนนี้ทำให้สามารถกำหนดกระบวนการทางคณิตศาสตร์ได้ในการแก้โจทย์ปัญหา	4.78	0.44	มากที่สุด
4	นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการหาคำตอบและแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตัวเองในการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5	นักเรียนได้วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
6	วิธีการสอนนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย	4.33	0.71	มาก
7	วิธีการสอนนี้ทำให้นักเรียนได้วิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด	5.00	0.50	มากที่สุด
8	วิธีการสอนนี้ทำให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่จะเรียนใหม่	5.00	0.00	มากที่สุด
9	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
10	นักเรียนอยากตอบปัญหาในกิจกรรมการเรียนรู้	4.56	0.73	มากที่สุด
11	นักเรียนได้ทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนมากขึ้น	4.89	0.33	มากที่สุด
12	วิธีการสอนนี้ทำให้สามารถแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ถูกต้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
13	วิธีการสอนนี้ทำให้สามารถแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้รวดเร็วขึ้น	4.22	0.83	มาก
14	วิธีการสอนนี้ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาในการแก้โจทย์ปัญหามากขึ้น	4.78	0.44	มากที่สุด
15	วิธีการสอนนี้ช่วยให้ฝึกการคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนจากการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.79	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วน โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุด 13 รายการ และพึงพอใจมาก 2 รายการ

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. จากการวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L พบว่านักเรียนร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด มีทักษะการแก้โจทย์ปัญหา ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L สามารถช่วยให้นักเรียนมีทักษะการแก้โจทย์ปัญหาสูงขึ้นตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สืบเนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิค K-W-D-L มีขั้นตอน 4 ขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้มีวิธีการแก้โจทย์ปัญหาที่เป็นระบบเป็นขั้นตอน รู้ว่าจะต้องทำอะไรต่อไปจึงสามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ต่างจากการแก้ปัญหาลักษณะของนักเรียน ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร ใช้กระบวนการดำเนินการใดในการแก้ปัญหา ขาดความมั่นใจในการแก้โจทย์ปัญหามีกระบวนการทำงานกลุ่ม หรือการจับคู่ เพื่อให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญนิตย์ เมตตา (2553 : 74) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยการสอนด้วยเทคนิค K-W-D-L สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหัวเอน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องร้อยละ หลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค K-W-D-L มีคะแนนทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องร้อยละ หลังเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 82.61 และสอดคล้องผลการวิจัยของ กรณิกา แสงตารัตน์ (2557 : 120) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเงิน โดยใช้เทคนิค KWDL ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเงินโดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรมการจัดการเรียนรู้การสอนแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค KWDL ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยอิสระ เป็นขั้นเป็นตอนและกิจกรรม/แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความสนใจทำให้นักเรียนให้ความสนใจต่อบทเรียน และการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม ทำให้นักเรียนที่เรียนเก่งภายในกลุ่มสามารถช่วยเหลือเพื่อน ๆ ที่เรียนระดับปานกลางและอ่อน ให้เข้าใจและสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ด้วยตนเอง

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย K-W-D-L เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 อาจเนื่องจากครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และเทคนิค K-W-D-L แตกต่างจากการแก้โจทย์ปัญหาแบบเดิมในชั้นเรียน ดังบทสัมภาษณ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิค K-W-D-L รู้สึกสนุกสนานเวลาได้ทำใบกิจกรรม ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนเพื่อแก้โจทย์ปัญหา เนื่องจากการแก้โจทย์ปัญหาโดยเทคนิค K-W-D-L มีขั้นตอนในการแก้โจทย์ปัญหาอย่างละเอียด แยกขั้นตอนชัดเจน แล้วสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ด้วยตนเอง บัตรกิจกรรมที่นักเรียนได้ลงมือทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญนิตย์ เมตตา (2553 : 70) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยการสอนด้วยเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหัวเอน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องร้อยละ โดยการสอนด้วยเทคนิค K-W-D-L อยู่ในระดับพอใจมาก และสอดคล้องผลการวิจัย ของ ศศิธร แก้วมี (2555: 95) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้ เทคนิค K-W-D-L สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค K-W-D-L อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค K-W-D-L เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนฝึกคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นลำดับขั้นตอน การจัดกิจกรรมการสอนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีการจัดนักเรียน ทำงานเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อที่จะได้ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และอีกประการหนึ่งคือการประเมินผลโดยการสอนด้วยเทคนิค K-W-D-L ครูผู้สอนจะตรวจให้คะแนนทุกขั้นตอน ไม่จำเป็นต้องถูกต้องทั้งหมดก็ได้คะแนนในขั้นตอนที่ถูกต้อง จึงทำให้นักเรียน มีกำลังใจอยากทำและอยากเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาไปใช้ในการพัฒนา นักเรียนในระดับชั้นใกล้เคียงกัน โดยปรับกิจกรรม เนื้อหา ให้เหมาะสมกับระดับชั้น ความสามารถของนักเรียน

1.2 ครูผู้สอนที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค K-W-D-L จำเป็นต้องทราบถึงพัฒนาการขีดความสามารถ ของนักเรียนในด้านการอ่าน การเขียน พื้นฐานการคำนวณ และควรส่งเสริมให้นักเรียนนำขั้นตอนของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค K-W-D-L ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองในรายวิชาอื่น ๆ และใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความสามารถในการให้เหตุผล และการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์เนื่องจาก นักเรียนบางคนสามารถหาคำตอบของปัญหาได้แต่ไม่สามารถให้เหตุผลที่ถูกต้องได้

เอกสารอ้างอิง

- กรณิกา แสงดารัตน์. (2557). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการแก้โจทย์ ปัญหาเกี่ยวกับเงิน โดยใช้เทคนิค KWDL. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- ปริญญานุช บุตรคำ. (2560). แบบฝึกเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารจำนวนนับ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. เอกสารประกอบการสอน. ขอนแก่น: โรงเรียนอนุบาลเขาสวนกวาง.
- พิมพ์ญาติา เจนเช่น. (2559). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาย่อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค KWDL. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิธร แก้วมี. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค K-W-D-L สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและประเมินผล. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- สุวิมล คับพวง. (2550). การปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านป่าเลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เพ็ญนิตย์ เมตตา. (2553). การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยการสอนด้วยเทคนิคKWDL สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองหัวเอนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Kemmis, S. and McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer* (3rd ed.). Victoria: Deakin University.
- Shaw, J.M., Chambless, M.S., Chessin, D.A., Price, G. and Beardain, G. (1997). Cooperative ProblemSolving: Using K W D L as an Organizational Technique. *Teaching ChildrenMathematics. Dissertation Abstracts International*, 3(39), 483-486.

สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

Accounting Competency According to the KUSA Model affecting Accounting
Performance Efficiency of Community Hospital Staffs in Health Area 7

เกศินี อุสาพรม¹, การณ พงศ์ศาสตร์² และ พัทยา พรหมราษฎร์³

Kasinee Usaphom¹, Garoon Pongsar² and Pattariya Promrat³

Received : 24 เม.ย. 2563

Revised : 7 มิ.ย. 2563

Accepted : 8 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 2) ศึกษาประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 3) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานและสถานภาพงาน 4) ทดสอบอิทธิพลของสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบัญชีโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 จำนวน 154 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ส่วนอายุและตำแหน่งงานที่ทำต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชีโดยรวมไม่แตกต่างกัน 4) สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ด้านความรู้ และด้านทักษะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ด้านทัศนคติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี, โรงพยาบาลชุมชน

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: kasinee_aom9@hotmail.com

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master Student, Program in Business Administration, Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University Email: kasinee_aom9@hotmail.com

² Ph.D., Lecturer in Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

³ Ph.D., Lecturer in Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the accounting competency according to the KUSA model of community hospital staffs in the Health Area 7, 2) to study the accounting performance of community hospital staffs in the Health Area 7, 3) to compare the accounting performance of community hospital staffs in the Health Area 7; classified by age, educational level work experience, average monthly income, position and work status. 4) to test the influence of accounting competency according to the KUSA model, affecting the accounting performance of community hospital staffs in Health Area 7. The samples were 154 accountant staffs at community hospitals in the Health Area 7. The tool used for collecting data was a questionnaire. The statistics used for data analysis were Percentage, Average, Standard deviation, Analysis of Variance (ANOVA), Analysis of differences in pairs by means of Least Significant Difference (LSD) Multiple Correlation Analysis and Multiple Regression Analysis

The results of the research showed that 1) the opinions of the staffs who perform on accounting at the community hospitals in the Health Area 7 on accounting performance in the KUSA model overall was at a high level. 2) the opinions of the staffs who perform accounting at community hospitals in the Health Area 7 overall was at a high level. 3) the opinions of the staffs who perform accounting at community hospitals in the Health Area 7 according to different education levels, work experiences, average monthly income and work status on accounting performance overall and each aspect was different. Regarding the different ages and positions the opinions of the staffs on accounting performance overall was not different. 4) According to KUSA model, knowledge and skills affected accounting performance efficiency of community hospital staffs in the Health Area 7 with statistical significance at the level of 0.05 and attitudes affected accounting performance of community hospital staffs in the Health Area 7 with statistical significance at the level of 0.01.

Keywords : Account performance according to KUSA models, Accounting performance, Community hospital

บทนำ

ปัจจุบันการดำเนินงานด้านการบัญชีถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ ในการบริหารจัดการองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากงานด้านการบัญชีเป็นการแสดงถึงศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก สรุปข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ ในรูปตัวเงิน โดยผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์ต่อบุคคลหลายฝ่ายในกิจกรรม ของกิจการ รวมทั้งข้อมูลทางบัญชียังเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานในอนาคต (พิสมัย พวงคำ, 2551 : 12) ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้อง แม่นยำนั้น สภาวิชาชีพบัญชีและกรมบัญชีกลางได้กำหนดมาตรฐาน การจัดทำบัญชีที่ชัดเจน ประกอบด้วยหลักการและนโยบายการบัญชีมาตรฐาน รายงานการเงิน รวมทั้งโครงสร้างบัญชี มาตรฐานที่องค์กรต่าง ๆ ที่มีพันธกิจต้องดำเนินงานด้านบัญชีจะต้องกำหนดและดำเนินการอย่างเคร่งครัดเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพ การดำเนินงาน (วรรณภา อิมะไฮ้, 2557 : 21-22)

โรงพยาบาลชุมชนเป็นหน่วยงานของภาครัฐที่ดำเนินกิจการโดยไม่หวังผลกำไร โดยมีหน้าที่หลัก คือ ดำเนินงาน ด้านการแพทย์ทั้งในสถานที่ตั้งของโรงพยาบาลและในชุมชน เพื่อให้ภารกิจหลักบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด งานสนับสนุน

งานบริการของโรงพยาบาล อันประกอบด้วยงานสนับสนุนงานบริการโดยรวม ด้านบุคลากร ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านวิชาการและเทคโนโลยี และด้านการเงินและการบัญชี จะเป็นงานที่ช่วยสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้ผู้ปฏิบัติงานบริการของโรงพยาบาล สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ (สุภาพร แจ่มศรี, 2554 : 85-92) การแบ่งเขตสุขภาพมีทั้งหมด 13 เขต โดยเขตสุขภาพที่ 7 เป็นหน่วยงานที่ดูแลสถานบริการในเขตพื้นที่ครอบคลุม 4 จังหวัด อันได้แก่ จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ซึ่งมีหน่วยงานและสถานบริการสาธารณสุข ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตั้งอยู่ในพื้นที่ประกอบด้วย โรงพยาบาล 77 แห่ง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 808 แห่ง มีหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินงานของโรงพยาบาลในสังกัดเครื่องมือที่ใช้วัดคือ KPI และการวิเคราะห์สถานการณ์การเงินการคลัง ซึ่งใช้ข้อมูลทางบัญชีในการวิเคราะห์เพื่อกำกับติดตามให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทุก ๆ ด้าน โดยกำหนดการตรวจราชการและรายงานผลการตรวจราชการเป็นประจำทุกปี ซึ่งรายงานสรุปผลการตรวจราชการเขตสุขภาพที่ 7 ตั้งแต่ปี 2560-2562 พบว่าปีงบประมาณ 2560 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชน คือ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการเงินและบัญชี ทำให้ระบบข้อมูลทางการเงินยังขาดความน่าเชื่อถือ และบุคลากรส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างชั่วคราว ยังไม่ได้รับการบรรจุทำให้ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน และในปีงบประมาณ 2561 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชน คือ ผังบัญชีมีจำนวนมากและเปลี่ยนผังบัญชีทุกปี ทำให้การบันทึกบัญชีเกิดความคลาดเคลื่อนไม่เป็นไปตามนโยบาย และการได้มาซึ่งข้อมูลในการบันทึกบัญชีไม่สมบูรณ์ ไม่ครบถ้วนและไม่ทันเวลา ซึ่งในบางรายการจำเป็นต้องใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการดึงข้อมูลโดยอาศัยเครือข่าย ในบางครั้งมีปัญหาทำให้ไม่สามารถทำงานได้ เป็นสาเหตุให้การได้มาซึ่งข้อมูลล่าช้า ไม่ครบถ้วน มีผลทำให้รายงานทางการเงินขาดความน่าเชื่อถือ รวมทั้งปีงบประมาณ 2562 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชน คือ การบันทึกบัญชีไม่เป็นไปตามนโยบาย และไม่เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน เนื่องจากในแต่ละปีผังบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงทำให้การบันทึกบัญชีเกิดความคลาดเคลื่อน และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนเปลี่ยน มีผลทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่องผู้ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ใหม่ ต้องใช้เวลาในการศึกษาทำความเข้าใจกระบวนการทางบัญชีทำให้การปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สำนักงานเขตสุขภาพที่ 7, 2561 : ออนไลน์)

นอกจากกระทรวงสาธารณสุขจะกำหนดมาตรฐานการจัดทำบัญชีแล้ว ยังพบว่านักบัญชีผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการบันทึกบัญชีจะต้องมีคุณสมบัติหรือมีสมรรถนะที่เหมาะสม ต่อการดำเนินงานด้านบัญชีให้ประสบความสำเร็จด้วย จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 โดยสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA หมายถึง สมรรถนะหรือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ที่กำหนดเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่แสดงออกมาในรูปของการทำงาน ความคิด และพฤติกรรมในการทำงานเฉพาะสำหรับกลุ่มงานทางด้านบัญชี เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่หน้าที่ และส่งเสริมให้ปฏิบัติการกิจในหน้าที่ให้ได้ดียิ่งขึ้น อันประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge, K) เป็นสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ประสบการณ์ การรับรู้ ความคุ้นเคย ความเข้าใจ ซึ่งความรู้นั้นประกอบไปด้วย ความรู้ทั่วไป ความรู้เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี ความรู้ด้านองค์กรธุรกิจ และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการบริหารจัดการองค์กร 2) ความเข้าใจ (Understand, U) คือความสามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้ 3) ทักษะ (Skill, S) เป็นความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ และ 4) ทัศนคติ (Attitude, A) คือความพร้อมของบุคคลที่จะสนองตอบของบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ใด ๆ ในทางสนับสนุน เรียกว่ามีทัศนคติที่ดี ถ้าเป็นไปทางที่ต่อต้าน เรียกว่ามีทัศนคติที่ไม่ดี (สมคิด บางโม, 2553 : 14) อีกทั้งประสิทธิภาพการทำงานทางด้านบัญชี หมายถึง การทำงานทางบัญชีที่ต้องมีความละเอียดรอบคอบ ความซื่อสัตย์ ขยัน และจัดทำรายงานทางการเงินเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการทำงานเชื่อถือได้ (Reliable Work : RW) หมายถึง การปฏิบัติงานที่มีการบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ การนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องทันต่อเหตุการณ์ รวดเร็ว ความเพียงพอของข้อมูล ปราศจาก

ความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ และความลำเอียง ซึ่งทำให้ผู้ใช้เชื่อว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูล ที่ต้องการสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล 2) ด้านงานสำเร็จทันเวลา (Timeliness: TL) หมายถึง การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จคล่องตามระยะเวลา หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ การปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีข้อมูลพร้อมเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตามความต้องการ ซึ่งผู้บริหารต้องพิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่จะได้รับจากการรายงานที่ทันต่อเวลา กับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้น และ 3) ด้านผลงานที่ได้มาตรฐาน (Standardized: SD) หมายถึง คุณภาพของงานที่ทำสำเร็จมีความถูกต้อง เรียบร้อยและสมบูรณ์ มีการวางแผนการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบไม่ผิดพลาดบกพร่อง ไม่เกิดการสูญเสียของทรัพยากร (สมพงษ์ เกษมสิน, 2549 : 30) เพื่อผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานทางด้านบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

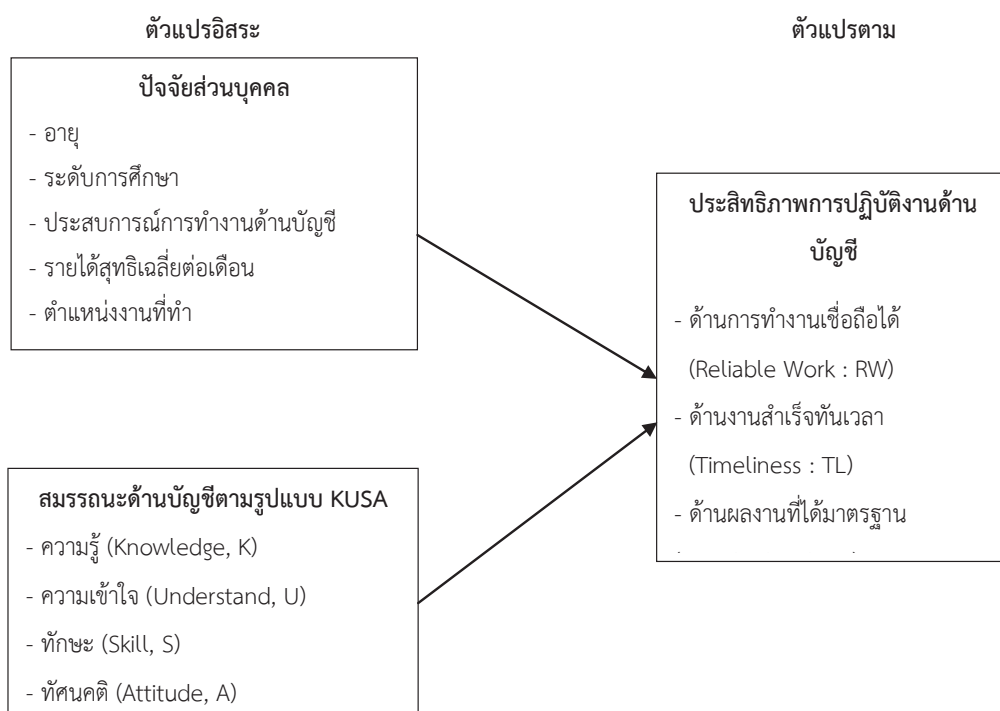
1. เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานและสถานภาพงาน

4. เพื่อทดสอบอิทธิพลของสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

กรอบแนวคิดสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ของสมคิด บางโม (2553 : 14) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านความรู้ 2) ด้านความเข้าใจ 3) ด้านทักษะ 4) ด้านทัศนคติ และได้ประยุกต์ใช้แนวคิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี ของ สมพงษ์ เกษมสิน (2549 : 30) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการทำงานเชื่อถือได้ 2) ด้านงานสำเร็จทันเวลา 3) ด้านผลงานที่ได้มาตรฐาน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐาน

การวิจัยสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 สามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ที่มีอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานและสถานภาพงานที่ต่างกันมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานด้านบัญชีแตกต่างกัน
2. สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ พนักงานกระทรวงสาธารณสุข ลูกจ้างชั่วคราว ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ รวม 77 โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 230 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบัญชีโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 จำนวน 154 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (บุญชม ศรีสะอาด,

2554 : 121) วิธีสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ซึ่งได้สร้างตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีในโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 จำนวน 6 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูล อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านบัญชี รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานที่ทำ และสถานภาพงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge, K) ความเข้าใจ (Understand, U) ทักษะ (Skill, S) และทัศนคติ (Attitude, A) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ประกอบด้วย ด้านการทำงานเชื่อถือได้ ด้านงานสำเร็จทันเวลา และด้านผลงานที่ได้มาตรฐาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ความมุ่งหมาย และสมมติฐานการวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัยเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะ และข้อความของตัวแปรแต่ละตัวแปร จากนั้นนำผลการประเมินที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณาเลือกใช้ข้อความที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ขึ้นไป การวิจัยครั้งนี้ข้อความจากแบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.66–1.00 มีความเที่ยงตรงซึ่งยอมรับได้

การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Loading) ได้กำหนดค่าความเที่ยงตรงไม่ต่ำกว่า 0.4 (Nunnally & Bernstein, 1994 : 264-265) ซึ่งพบว่าสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA มีค่าเที่ยงตรงเชิงองค์ประกอบระหว่าง 0.564–0.865 และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มีค่าเที่ยงตรงเชิงองค์ประกอบระหว่าง 0.779–0.920

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถามเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 8 จำนวน 30 คน เนื่องจากโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 8 มีพื้นที่และจำนวนโรงพยาบาลชุมชนใกล้เคียงกับโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นควรมีค่าตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไปจะดีมาก (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 125)

โดยค่าระดับความเชื่อมั่นสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.897 และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.922 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

6. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 154 ชุด

ตาราง 1 แสดงค่าความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เชิงยืนยัน Factor loading : CFA	ค่าความเชื่อมั่น Cronbach Alpha
สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ด้านความรู้	0.761-0.864	0.837
ด้านความเข้าใจ	0.717-0.865	0.837
ด้านทักษะ	0.756-0.857	0.826
ด้านทัศนคติ	0.564-0.814	0.794
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี		
ด้านการทำงานเชื่อถือได้	0.779-0.854	0.839
ด้านงานสำเร็จทันเวลา	0.781-0.880	0.863
ด้านผลงานที่ได้มาตรฐาน	0.892-0.920	0.886

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 เพื่อชี้แจงรายละเอียดและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 154 ชุด และสามารถเก็บข้อมูลกลับคืนมาได้ 154 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 โดยใช้เวลารวบรวมข้อมูลในเดือน มกราคม 2563

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

4.3 การวิเคราะห์หาระดับความคิดเห็นต่อสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99-100)

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านบัญชี รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานที่ทำ และสถานภาพงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One way ANOVA (Analysis of Variance : ANOVA) การวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

4.5 วิเคราะห์สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (ซูกรี วงศ์รัตน์, 2553 : 316)

สรุปผล

การวิจัย เรื่องสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือด้านทัศนคติ รองลงมา คือด้านความรู้ และด้านทักษะ ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ของเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลชุมชน ในเขตสุขภาพที่ 7	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ สมรรถนะ
1. ด้านความรู้	3.76	0.59	มาก
2. ด้านความเข้าใจ	3.49	0.54	ปานกลาง
3. ด้านทักษะ	3.58	0.49	มาก
4. ด้านทัศนคติ	4.14	0.38	มาก
โดยรวม	3.74	0.40	มาก

2. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านผลงานที่ได้มาตรฐาน รองลงมา คือ ด้านงานสำเร็จทันเวลา และด้านการงานเชื่อถือได้ ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี
ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี ของเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลชุมชน ในเขตสุขภาพที่ 7	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ประสิทธิภาพ
1. ด้านการทำงานเชื่อถือได้	3.99	0.47	มาก
2. ด้านงานสำเร็จทันเวลา	4.16	0.51	มาก
3. ด้านผลงานที่ได้มาตรฐาน	4.25	0.56	มาก
โดยรวม	4.13	0.51	มาก

3. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 จำแนกตาม
อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานที่ทำ และสถานภาพงาน พบว่า

3.1 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ที่มีระดับการศึกษาและตำแหน่งงาน
ที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพงาน ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชี โดยรวมและรายด้าน
แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 4

SS	แทน	(Sum of Squares)
df	แทน	(Degrees of Freedom)
MS	แทน	(Mean Square)
F	แทน	(F-distribution)
P-Value	แทน	(Significance)

ตาราง 4 แสดงค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลชุมชน
ในเขตสุขภาพที่ 7

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านอายุ	0.564	6	0.097	0.456	0.840
ด้านระดับการศึกษา	1.258	2	0.629	3.094	0.480*
ด้านประสบการณ์การทำงาน	2.806	4	0.702	3.587	0.008**
ด้านรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน	3.087	5	0.617	3.166	0.010**
ด้านตำแหน่งงานที่ทำ	1.101	4	0.275	1.330	0.262
ด้านสถานภาพงาน	3.863	4	0.966	5.123	0.001**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. การศึกษาสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

ตาราง 5 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 โดยรวม ด้วยวิธีแบบขั้นบันได

Model	สมรรถนะด้านบัญชีด้วยรูปแบบ KUSA	Unstandardized		Standardized	t	P-Value
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta		
1	ค่าคงที่ (Constant)	0.911	0.334			
	1. ด้านความรู้	0.138	0.065	0.179	2.124	0.035*
	2. ด้านความเข้าใจ	0.070	0.077	0.084	0.917	0.361
	3. ด้านทักษะ	0.166	0.078	0.181	2.118	0.036*
	4. ด้านทัศนคติ	0.509	0.080	0.434	6.402	0.000**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า สมรรถนะด้านบัญชีด้วยรูปแบบ KUSA ด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับสมรรถนะด้านบัญชีด้วยรูปแบบ KUSA ด้านความรู้ และด้านทักษะ มีความสัมพันธ์และส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนสมรรถนะด้านบัญชีด้วยรูปแบบ KUSA ด้านความเข้าใจ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านทัศนคติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความรู้ และด้านทักษะตามลำดับ เนื่องจากข้อมูลทางการบัญชีนั้นในทางธุรกิจถือว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก เพื่อเป็นการเสนอต่อผู้บริหารโรงพยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของงบการเงินต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการวัดผลทางด้านการดำเนินงานทางกิจการ ผู้ปฏิบัติงานบัญชีจึงต้องมีความรู้และทักษะเพื่อเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิชญา ชิวพัฒน์พันธุ์ (2558 : 1-12) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะของพนักงานบัญชีในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ตามทัศนะของหัวหน้างานบัญชี

พบว่าสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานบัญชีตามที่คาดหวัง ด้านทัศนคติที่ดีในการประกอบวิชาชีพ อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาอยู่ในระดับดี คือ ด้านความรู้ทางวิชาการและด้านทักษะในการปฏิบัติงานสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานบัญชี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อัครเดช ไม้จันทร์ (2560 : 66-73) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ส่วนด้านความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ ความมั่นคงก้าวหน้าในงาน ชวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงานมีระดับความคิดเห็นมาก

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านผลงานที่ได้มาตรฐานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านงานสำเร็จทันเวลา และด้านการทำงานเชื่อถือได้ ตามลำดับ เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มีการกำหนดมาตรฐานการบันทึกบัญชีโดยกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานทางการเงินโดยกรมบัญชีกลาง นอกจากนั้นกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน ดังนั้นการปฏิบัติงานให้สำเร็จทันเวลาจึงเป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพการทำงานที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสุพัตรา รักการศิลป์ และคณะ (2562, 127-134) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี กับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่านักบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความถูกต้องของงบการเงิน และด้านคุณภาพงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความทันเวลาและด้านปริมาณงานอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับอัครเดช ไม้จันทร์ (2560 : 66-73) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา พบว่าการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านความรวดเร็วในการทำงานมีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพงาน และด้านปริมาณการผลิตตามลำดับ ทำงานที่สำคัญ

3. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานที่ทำ และสถานภาพงาน พบว่า

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุพัตรา รักการศิลป์และคณะ (2562 : 127-134) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่านักบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ อัครเดช ไม้จันทร์ (2560 : 66-72) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าตำแหน่งงาน สถานภาพงาน ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ส่วนอายุและตำแหน่งงานที่ทำต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชีโดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านบัญชีเป็นการปฏิบัติที่มีกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามไม่ว่าอายุแตกต่างกันหรือตำแหน่งงานต่างกันก็ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ตายตัว ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Cepeda and Vera (2007 : 426-437) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการทำงาน พบว่าประสิทธิภาพการทำงานของบุคคลเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และขึ้นอยู่กับกรอบปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง โดยตำแหน่งนั้นจะถูกจัดวางให้เข้าถึงอำนาจและโอกาสจึงจะเสริมให้เกิดพฤติกรรมการทำงาน โดยอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น สภาพการทำงานที่ดี การมีเครื่องมืออุปกรณ์ ค่าตอบแทน สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือนิเทศ

แนะนำจากบุคคลอื่น ความสามารถของบุคคลแตกต่างกันไปตามความถนัดลักษณะทางบุคลิกภาพ ความสนใจ แรงจูงใจ อายุ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ความเชื่อและค่านิยม

4. สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ดังนี้

4.1 สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ด้านทัศนคติ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ซึ่งสอดคล้องกับกานดา แซ่หลิว (2560 : 122-134) ที่ได้ศึกษาศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่าศักยภาพทางการบัญชี ด้านเจตคติ มีผลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และการมีเจตคติหรือทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานด้านบัญชี มีผลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย นอกจากนี้ ด้านความรู้ ก็มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านบัญชีต้องศึกษาหาความรู้ และพัฒนาทักษะในวิชาชีพบัญชี เพื่อพัฒนาวิธีการทำงานให้สามารถปฏิบัติงานโดยนาระบบเทคโนโลยี มาปรับใช้ให้สามารถจัดทำรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วนเพื่อผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจและ อีกทั้งด้านทักษะ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 เช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้บริหารของโรงพยาบาลชุมชนให้ความสำคัญ ตระหนัก และเห็นถึงความสำคัญของงานบัญชี จึงส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบัญชีทำงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ เพื่อให้การรายงานข้อมูลทางการเงินเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน สามารถนำไปวิเคราะห์สถานการณ์การเงินการคลังต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์ (2561 : 117-121) ที่ได้ศึกษาผลกระทบของความชำนาญในวิชาชีพบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทกลุ่มร้อยละ สรรสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ความชำนาญในวิชาชีพบัญชี ด้านความรู้ มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมเนื่องจากการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยผลงานที่มีคุณภาพด้วยความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ มีความน่าเชื่อถือ และได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และด้านทักษะวิชาชีพ มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน

4.2 สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ด้านความเข้าใจ ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 เนื่องจากการปฏิบัติงานบัญชีของกระทรวงสาธารณสุข มีหน่วยงานที่ประเมินผลการปฏิบัติงาน และเพื่อให้การปฏิบัติงานบัญชีเป็นแนวทางเดียวกัน กระทรวงสาธารณสุขจะจัดทำคู่มือการบันทึกบัญชีและกรอบการบันทึกบัญชีให้ผู้ปฏิบัติงานบัญชี ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานบัญชีได้โดยไม่ต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และวุฒิการศึกษาอาจไม่จบสาขาวิชาชีพโดยตรงหรือตำแหน่งงานอาจเป็นตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานธุรการ เจ้าหน้าที่งานพัสดุ ก็สามารถปฏิบัติงานบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านบัญชีตามรูปแบบ KUSA ด้านทัศนคติมีผลเชิงบวกและเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านบัญชีของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 มากเป็นอันดับหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมด้านทัศนคติ โดยสร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่ตระหนักถึงความสำคัญของความรู้ ความสามารถด้านบัญชี และสร้างความเชื่อมั่นว่างานด้านบัญชีเป็นงานที่มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์กร เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในการทำงานของตนเอง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านบัญชีได้ดียิ่งขึ้น และองค์กรบรรลุเป้าหมาย

1.2 ผู้บริหารโรงพยาบาลชุมชนในเขตสุขภาพที่ 7 ควรให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านผลงานที่ได้มาตรฐาน โดยพัฒนางานด้านบัญชีปฏิบัติงานบัญชียึดหลักความถูกต้อง เรียบร้อย สมบูรณ์ ครบถ้วนตามหลักการบัญชี

และแสดงผลรายงานทางการเงินได้ตามมาตรฐานทางการเงิน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลและสามารถใช้รายงานทางการเงินเพื่อใช้ในการบริหารจัดการต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น เช่น สภาพแวดล้อม ความมั่นคงก้าวหน้า ขวัญและกำลังใจ

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ด้านบัญชีของบุคลากรและองค์กร

เอกสารอ้างอิง

กานดา แซ่หลิว. (2560). ศักยภาพทางการบัญชีมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ.

วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.

ธนิษฐา ชิวพัฒน์พันธุ์. (2558). สมรรถนะของพนักงานบัญชีในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีตามทัศนะ

ของหัวหน้างานบัญชี. บทความ คณะบริหารธุรกิจ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุริยวิทยาสาน.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุริยวิทยาสาน.

บุญช่วง ศรีธรรมราช. (2561). ผลกระทบของความชำนาญในวิชาชีพบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัท

กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 13(2), 103-124.

พิสมัย พวงคำ. (2551). สมรรถนะบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วรรณภา อิมะไชย. (2557). ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีของผู้ประกอบการ SME ในเขตกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สำนักงานเขตสุขภาพที่ 7. (2562). สรุปตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขเขตสุขภาพที่ 7 ปีงบประมาณ 2562. สืบค้นเมื่อ

15-16 สิงหาคม 2562, จาก www.healtharea.net

สำนักงานเขตสุขภาพที่ 7. (2561). สรุปตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขเขตสุขภาพที่ 7 ปีงบประมาณ 2561. สืบค้นเมื่อ

25-26 กรกฎาคม 2561, จาก www.healtharea.net

สำนักงานเขตสุขภาพที่ 7. (2560). สรุปตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขเขตสุขภาพที่ 7 ปีงบประมาณ 2561. สืบค้นเมื่อ

21 กันยายน 2560, จาก www.healtharea.net

สุภาพร แจ่มศรี. (2554). ผลกระทบของการเรียนรู้ทางการบัญชีอย่างต่อเนื่องที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี

ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สมคิด บางโม. (2553). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: วิทยาพัฒน์.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2549). การบริหาร. กรุงเทพฯ: นกการพิมพ์.

สุพัตรา รักษาศิลป์ และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บุรีรัมย์.

อักรเดช ไผ่จันทร์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักร
สายการผลิตในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. สงขลา:
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Nunnally, J.C. and Bernstein, I.H. (1994). *The Assessment of Reliability*. Psychometric Theory, 3, 248-292.

Cepeda, G. and Vera, D. (2007). *Dynamic Capabilities and Operational Capabilities: A Knowledge
Management Perspective*. *Journal of Business Research*, 60(5), 426-437.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 (กาฬสินธุ์)

The Guidelines for the Development of Academic Administration in the School under
the Secondary Educational Service Area Office 24 (Kalasin)

ศราวุฑ์ ศรีสวัสดิ์¹, สิวะกรณ์ ฤกษ์สุวรรณ² และ ธัชชัย จิตรนนท์³

Sarawut Srisawat¹, Sivakorn Krissanasuvan² and Thatchai Chittranun³

Received : 23 ธ.ค. 2562

Revised : 25 เม.ย. 2563

Accepted : 27 เม.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงาน
วิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขอบเขตจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 550 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 55 คน ครูผู้ทำหน้าที่
หัวหน้างานวิชาการจำนวน 55 คน และครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษาจำนวน 440 คน กลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้จำนวนทั้งหมด 399 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 55 คน ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ
จำนวน 55 คน และครูผู้หน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 289 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบ
จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สถิติที่ใช้ ได้แก่
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.52$) (S.D. = 0.28) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) (S.D. = 0.18) และค่าดัชนี
ความต้องการจำเป็น (PNI Modified) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า การจัดการเรียนการสอน
ในสถานศึกษา = 0.48 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา = 0.43 การพัฒนา และใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา = 0.30

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24, แนวทางการพัฒนา

Abstract

The purposes of this research were: to study the current state, the desirable state, and the modified
priority needs state of academic administration in schools under the Secondary Educational Service Area
Office 24. The samples were 399 people who were the administrators, the supervisor's academic teachers;
selected by the Purposive Sampling, and the head of departments; selected by Sample Random Sampling.

¹ นิสิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนากการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อีเมล: phawa38@hotmail.com

² อาจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Program in Education and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University
Email: phawa38@hotmail.com

² Lecturer, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Lecturer, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

The research instrument used for collecting the data was a 5 rating scale questionnaires. The statistics used in the data analysis included mean, standard deviation, and the modified priority needs index. The findings were the general agreement of the samples; the mean of current state was at a high level ($=3.52$), the desirable state was at a very high level ($=4.63$), and the modified priority needs index; the first three descending orders revealed that Learning and Teaching management in school was at 0.48, the School Curriculum Development was at 0.43, and the Development and using Technology for Education was at 0.30.

Keywords : Academic administration, The secondary educational service area office 24, The guidelines for the development

บทนำ

จุดมุ่งหมายของระบบการศึกษาไทยตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งจุดมุ่งหมายดังกล่าวเป็นอุดมการณ์ของการศึกษา หรือปรัชญาการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในมิติต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 3)

การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันงานวิชาการถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลเพื่อความก้าวหน้า รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 29) ทั้งนี้งานวิชาการยังเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการกระตุ้นและส่งเสริม ร่วมมือกันในการปรับปรุงพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาอยู่เสมอ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 33) ปัญหาในการบริหารงานวิชาการถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การบริหารสถานศึกษา ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ถ้าสามารถทราบถึงสาเหตุของปัญหา ขอบเขตของปัญหา ความต้องการเร่งด่วนในการแก้ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาใหญ่จุดไหนที่เห็นเหตุการณ์ การบริหารงานวิชาการก็จะประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานในสถานศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาสภาพปัญหา เพื่อหาสาเหตุของปัญหา ขอบเขตของปัญหา แลวนำมาวิเคราะห์หาปัญหาที่มีความสำคัญเร่งด่วนต้องรีบแก้ไข การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถค้นหาสาเหตุของปัญหาและนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมทั้งเป็นการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป (นิสา ศูนย์ประทุม, 2558 : 73)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นหน่วยงานที่บริหารและจัดการศึกษา ให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้น 55 แห่ง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นดังนี้ สถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 36 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลางจำนวน 14 แห่ง สถานศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 2 แห่ง สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 3 แห่ง ปัจจุบันพบว่า สถานศึกษาในสังกัดส่วนมากเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งยังมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งผลทำให้คุณภาพของผู้เรียนตกต่ำ ดังนี้ 1) ครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) ครูขาดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ครูขาดการวัดผลประเมินผลที่ตรงกับตัวชี้วัดและสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน 4) ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน 5) ขาดการนิเทศติดตาม ประเมินผล ในงานวิชาการที่หลากหลาย และต่อเนื่อง 6) ขาดการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 7) ขาดการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24, 2561 : 20) แม้ว่าผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับงานวิชาการอย่างมากเพียงใดก็ตาม แต่ก็ยังพบว่าสถานศึกษาแต่ละแห่ง ยังมีปัญหาในด้านการบริหารที่แตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา แต่ปัญหาที่เป็นส่วนสำคัญอย่างมากในการบริหารงานวิชาการ คือ เรื่องคุณภาพของผู้เรียนโดยศึกษาได้จากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งถือว่ายังอยู่ในระดับที่ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหาและนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมทั้งเป็นการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

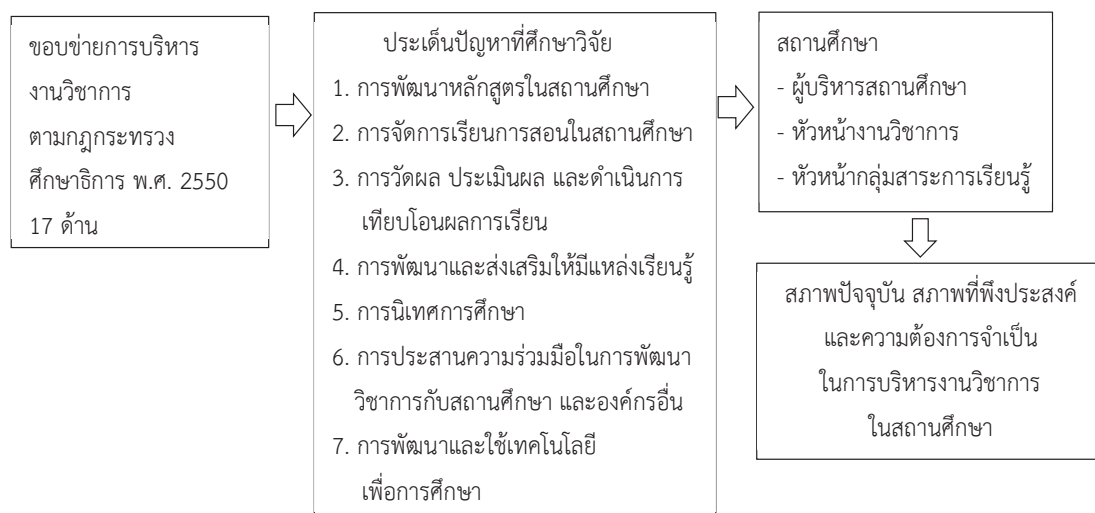
กรอบแนวคิด

ในการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ได้ยึดตามขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550 17 ด้าน ดังนี้

- 1) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 4) การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
- 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 8) การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 9) การนิเทศการศึกษา
- 10) การแนะแนว
- 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
- 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 15) การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 29) ซึ่งถือเป็นสาระสำคัญที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัยในครั้งนี้ และได้ทำการสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทั้งหมด ออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
3. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
4. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
5. การนิเทศการศึกษา
6. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
7. การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

โดยผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 399 คน ในสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามขอข่ายการบริหารงานวิชาการ 7 ด้านที่ได้ทำการสังเคราะห์มาจกขอข่ายการบริหารงานวิชาการของนักวิชาการและกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 5) การนิเทศการศึกษา 6) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 7) การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยได้นำเสนอขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการ ดังนี้

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้จำนวนทั้งหมด 550 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 55 คน ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้างานวิชาการจำนวน 55 คน และครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษาจำนวน 440 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้จำนวนทั้งหมด 399 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 55 คน ครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 55 คน และครูผู้ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 289 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบกับตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบสอบถาม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

2.1 การสร้างแบบสอบถาม

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ความหมาย ความสำคัญ หลักการ กระบวนการ และขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถาม

2.2.2 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบของคำถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำรา และศึกษาจากขอบเขตของนิยามศัพท์

2.2.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คือ สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 อุดรธานี เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Total Correlation) ของสภาพปัจจุบัน ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.86-0.96 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ได้เท่ากับ 0.99 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Total Correlation) ของสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.31-0.48 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ได้เท่ากับ 0.74 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองเก็บข้อมูล และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ จากนั้นนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสำรวจสถานศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง นำหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามพร้อมแบบสอบถามส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยการส่งทางไปรษณีย์ จำนวน 490 ชุด และขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ ตามที่อยู่ของผู้วิจัยได้เจ้าหน้าที่ส่งถึงผู้วิจัย พร้อมทั้งติดแสตมป์ไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับ ซึ่งผู้วิจัยได้ติดตามทางถามทางโทรศัพท์เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน และส่วนหนึ่งใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 60 ชุด พร้อมนัดหมายวันที่รับแบบสอบถามคืน รวมแบบสอบถามที่ส่งเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 550 ชุด และได้รับคืนทั้งสิ้นจำนวน 430 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.18%

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดระเบียบของข้อมูล แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านโดยเทียบเกณฑ์ Midpoint อาศัยแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 103) แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตามขอข่ายการบริหารงานวิชาการ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จากนั้น วิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และจัดเรียงลำดับความสำคัญของสภาพการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้าน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการค้นหาแนวทางการพัฒนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 105-106) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548)

สรุปผล

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 สามารถสรุปได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) (S.D. = 0.28) สภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) (S.D. = 0.18) และค่าความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index) ของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวม 3 ลำดับแรก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI) = 0.48 รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษามีค่าความต้องการจำเป็น (PNI) = 0.43 และการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI) = 0.30 รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index)

ด้าน ที่	การบริหารงานวิชาการ	ค่าเฉลี่ยการบริหารงานวิชาการ				$\bar{X}$ (I – D)	PNI $\frac{(I – D)}{D}$	ลำดับ ความสำคัญ
		สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่พึง ประสงค์ (I)				
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1	การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.26	0.02	4.69	0.01	1.43	0.43	2
2	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.20	0.05	4.75	0.01	1.55	0.48	1
3	การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน	4.01	0.36	4.82	0.17	0.81	0.20	7
4	การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.62	0.02	4.64	0.04	1.02	0.28	6
5	การนิเทศการศึกษา	3.53	0.03	4.57	0.02	1.04	0.29	4
6	การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	3.54	0.02	4.57	0.04	1.03	0.29	5
7	การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.52	0.01	4.56	0.02	1.04	0.30	3
รวมเฉลี่ย		3.52	0.28	4.63	0.18			

จากตารางการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index) สามารถสรุปได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่าการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$)

สภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่าการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) รองลงมา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$)

ค่าความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index) ของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โดย 3 ลำดับแรก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI) = 0.48 รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI) = 0.43 และการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI) = 0.30

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่าการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในสถานศึกษาความเข้าใจในกระบวนการวัดผลประเมินผล และการการเทียบโอนผลการเรียน มีการปฏิบัติอย่างถูกต้องเป็นไปตามสภาพจริง มีเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลประเมินผลที่สามารถวัดคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาได้มีการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมทั้งในและนอกสถานที่ รวมถึงการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่นก็ได้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและบริบทของแต่ละสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของนิสา ศูนย์ประทุม (2558 : 73) ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระ สุบัติคำ (2552 : 165-166) ได้วิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมหาสารคาม เขต 2 โดยแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการระหว่างโรงเรียนและองค์กรอื่น การส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ครูและนักเรียน

ได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น และการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่าการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) รองลงมา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในสถานศึกษายังขาดความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร และไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้เท่าที่ควร รวมถึงความไม่เข้าใจที่ชัดเจนในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลดา เรืองเจริญ (2558 : 57) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยใช้แบบสอบถาม โดยรวมพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่าการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพล ชันทะวงษ์ (2555 : 106-107) ได้วิจัยแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตปราสาทพญาไฟ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ดานการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และดานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

ค่าความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index) ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา = 0.48 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา = 0.43 การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา = 0.30 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าด้านที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนามากที่สุดในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 อันดับแรก คือ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนอาจไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งไม่สนองตอบความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนมากนัก ซึ่งปัญหาอาจมาจากการจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามสาขา เพราะมีครูไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้มีผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาซึ่งอาจเป็นเพราะครูยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยปัญหาส่วนใหญ่จะอยู่กับโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการใช้สื่อเทคโนโลยีและงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน ทำให้โรงเรียนขาดสื่อเทคโนโลยีที่จะนำมาช่วยพัฒนาการศึกษาที่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลดา เรืองเจริญ (2558 : 57) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า 3 ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ สามะณี (2556 : 123) ซึ่งได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยการวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถาม พบว่าด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การวางแผนงานด้านวิชาการ และการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 23-24) ซึ่งระบุว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ครูผู้สอนควรเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ตามความถนัดและสนใจ มีการนำผลการเรียนรู้ในสาระต่าง ๆ มาวิเคราะห์ จัดทำวิจัยในชั้นเรียน และส่งเสริมให้ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่สูงขึ้น

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลาง สำนวนข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู และชุมชนโดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษา ต้องเข้ามามีบทบาทในการเสนอแนะร่วมกับสถานศึกษา

1.3 ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และรวบรวมแหล่งสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดรูปแบบการนิเทศ มีเทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย เป็นระบบต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.5 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ผู้บริหาร ครูจะต้องมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น ทั้งวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้าน

1.6 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหาร ครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

1.7 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารและครูต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ ในเรื่องการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ ให้ความสำคัญในการวัดผลประเมินตามสภาพจริง เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นรวมถึงแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ที่สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดแนวทางการพัฒนาใหม่ที่สร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารงานวิชาการให้เพิ่มขึ้นในสถานศึกษาทุกระดับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545)*. กรุงเทพฯ:คุรุสภา.
- กัมพล ชันทะวงษ์. (2555). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขต ปราสาทพญาไพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิสา ศูนย์ประทุม. (2558). *สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- พัชรินทร์ สามะณี. (2556). *สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไลดา เรืองเจริญ. (2558). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระ สุกดีคำ. (2552). *สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. (2561). *ผลการทดสอบระดับชาติ (National Test หรือ O-NET ม.3-ม.6 ปี 2557-2559)*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2561, จาก www.sesao24.go.th

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of Mathematics Learning Activities Using SSCS Model for Grade 9 Students

อัจฉริยา โกมลย์¹ และ ปาริชาติ ประเสริฐสังข์²

Autchareya Komal¹ and Parichart Prasertsang²

Received : 8 ก.พ. 2563

Revised : 8 พ.ค. 2563

Accepted : 12 พ.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS 3) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 16 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS มีค่าเท่ากับ 84.91/77.19 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6540 3) การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีนักเรียนร้อยละ 87.50 ของนักเรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ตั้งร้อยละ 75 ขึ้นไป 4) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS, ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop mathematics learning activities using SSCS model with the efficiency criterion of 75/75. 2) to study the effectiveness index of SSCS mathematics learning activities. 3) to compare the students ability of mathematical in problems solving with the 75% criterion and 4) to study the satisfaction of students in SSCS learning activities on the surface area

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อีเมล: cherry.cher55@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master Student, Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University
Email: cherry.cher55@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

and group volume topic. The samples in this research were grade 9 students in the Demonstration School of Roi ET Rajabhat University, Selaphum District, Roi Et Province. The 16 samples were selected by using cluster random sampling method. The research instruments were mathematics learning activities using SSCS management plans, Mathematics problem solving ability test, Learning achievement test and the student satisfaction questionnaire of organizing mathematics learning activities using SSCS method. The data analysis used were mean, percentage and standard deviation.

The results of the research were as follow. 1) The efficiency of the mathematics learning activities plan was 84.91 / 77.19. 2) The mathematics learning activities management had an effectiveness index of 0.6540. 3) The comparison of mathematical problem-solving abilities were 87.50 percent of all students that passed the criterion score of 75%. 4) Students who learned with mathematics learning activities using SSCS method had satisfaction at a high level with an average of 4.47 and a standard deviation of 0.74.

Keywords : SSCS Mathematics learning activities, Mathematical problem-solving abilities, Mathematics learning achievement

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาเพื่อประชาชน รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก เพื่อเป็นรากฐานที่เพียงพอสำหรับการใฝ่เรียนตลอดชีวิต (สุนทร สีนธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สีนธพานนท์, 2555 : 16) สอดคล้องนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาก่อการประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องเชื่อมโยงกับกระบวนการทางสังคมระบบเศรษฐกิจ และต้องสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทุกด้านที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง ระบบการศึกษาแบบเดิมที่เน้นความรู้ ทำให้ความรู้ไม่อาจพัฒนาไปกับการปฏิบัติมีคุณภาพโดยรอบด้านได้ การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ เท่านั้นจึงจะประสบผลสำเร็จ (วัชรรา เล่าเรียนดี, ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2560 : 15) คณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์จะมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ให้ผู้เรียนมีการพัฒนากระบวนการคิด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะ และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ สามารถควบคุมกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการคิดของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพตระหนักและเห็นคุณค่าของวิชาคณิตศาสตร์ สามารถใช้คณิตศาสตร์ช่วยในการวินิจฉัย และตัดสินใจนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1) และ (ชนนาถ เชื้อสุวรรณทวี, 2561 : 2)

จากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ในปีพุทธศักราช 2561 ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยระดับประเทศของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 30.04 และค่าเฉลี่ย

ของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด คือ 24.53 จะเห็นได้ว่า คะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการปรับปรุงการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561 : ออนไลน์) ซึ่งปัญหาที่พบในการเรียนคณิตศาสตร์ คือ การแก้ปัญหาต่าง ๆ จะต้องใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา และความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ได้เรียนมา (สิริพร ทิพย์คง, 2554 : 10) ดังนั้น ควรมีครูที่ใช้วิธีการสอนหรือสื่อการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการแก้ปัญหา และสามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ และการจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 6) ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรคณิตศาสตร์ ธรรมชาติของผู้เรียน การจัดการกระบวนการเรียนรู้หลักและแนวการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ รวมทั้งปัญหาของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาสื่อการเรียนรู้ และวัดผลประเมินการเรียนรู้ ให้ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนด และครูต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีและมีคุณค่าของสังคมต่อไป (ปาริชาติ ประเสริฐสังข์, 2560 : 79) ดังนั้น รูปแบบการสอนแบบ SSCS เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้

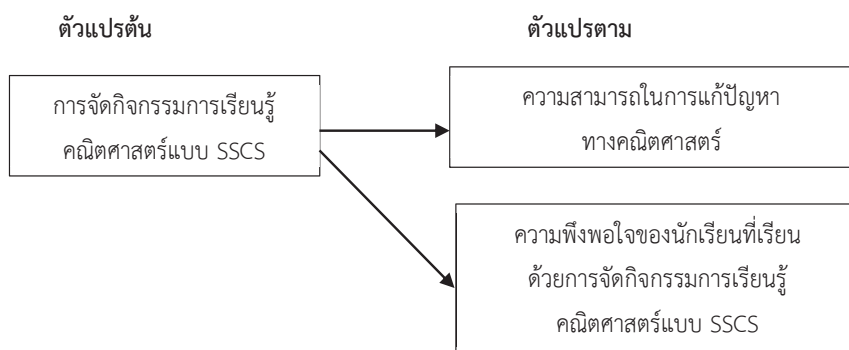
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS เน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (ปรารณา เมืองพรม, 2559; จีราเวติ เกษี, 2560 และเจนจิรา สรสวัสดิ์, 2561) จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อได้รับการสอนที่มีความเกี่ยวข้องกับการค้นคว้า วิธีการแก้ปัญหา ซึ่งมี 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และการแยกแยะประเด็นของปัญหา การแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหา ในขั้นนี้ผู้เรียนต้องหาข้อมูลของปัญหาเพิ่มเติม โดยอาจหาได้จากการที่ผู้เรียนตั้งคำถาม ถามครูหรือเพื่อนนักเรียนเอง การอ่านบทความในวารสารหรือหนังสือคู่มือต่าง ๆ การสำรวจและอาจได้มาจากงานวิจัย หรือตำราต่าง ๆ ขั้นที่ 2 การวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ หรือการหาคำตอบของปัญหาที่เราต้องการ ในขั้นนี้ผู้เรียนต้องวางแผนการแก้ปัญหา รวมไปถึงการวางแผนการใช้เครื่องมือในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การหาวิธีการในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้องโดยการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 มาใช้ประกอบในการแก้ปัญหา ขณะที่ผู้เรียนกำลังดำเนินการแก้ปัญหา ถ้าพบปัญหาผู้เรียนสามารถที่จะย้อนกลับไปขั้นที่ 1 ได้อีก หรือผู้เรียนอาจจะปรับปรุงแผนของตนที่วางไว้ โดยการประยุกต์วิธีการต่าง ๆ มาใช้ร่วมกัน ขั้นที่ 3 การนำผลที่ได้มาจัดกระทำเป็นขั้นตอน เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ เพื่อสื่อสารกับคนอื่นได้ การนำเอาข้อมูลที่ได้จากการแก้ปัญหา หรือวิธีการที่ได้จากการแก้ปัญหา มาจัดกระทำให้อยู่ในรูปของคำตอบ หรือวิธีการที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย โดยอาจใช้ภาษาที่ง่าย สละสลวย ภาษายความหรือตัดทอนคำตอบที่ได้ให้อยู่ในรูปที่สามารถอธิบายหรือสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล และวิธีการแก้ปัญหา การที่ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอน หรือวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหา ทั้งของตนเองและผู้อื่น โดยที่ผู้เรียนแต่ละคน อาจจะได้วิธีการที่แตกต่างกัน หรือคำตอบที่ได้อาจจะได้รับการยอมรับหรือไม่ได้รับการยอมรับก็ได้ คำตอบที่ได้รับการยอมรับและถูกต้องผู้เรียนก็จะมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวิธีการที่ใช้ในการหาคำตอบ ส่วนคำตอบหรือวิธีการที่ไม่ได้รับการยอมรับผู้เรียนจะต้องร่วมกันพิจารณาว่า เกิดการผิดพลาดที่ใดบ้าง อาจจะมีผิดพลาดในขั้นตอนการวางแผน การแก้ปัญหา หรือการแก้ปัญหาผิดพลาด Pizzini, Shepardson and Abell (1989 : 532 อ้างถึงใน อภินันท์พร มานีม, 2557 : 19-20)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจะช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาวทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ให้บังเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักเรียนโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในปีการศึกษา 2562 รวม 199 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 13 แผน

2.2 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ

2.4 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วัดความพึงพอใจ 11 ข้อ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 รูปแบบการทดลอง

รูปแบบการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One Group Pretest-Posttest Design (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, 2555 : 59) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest
ทดลอง	O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

O₁ แทน การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนเรียน

X แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS

O₂ แทน การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังเรียน

3.2 การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

3.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ

3.3 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร จำนวน 13 แผน รวมเวลา 13 ชั่วโมง

3.4 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง แล้วทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับก่อนเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียน หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS

3.5 เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ตามเกณฑ์ 75/75 โดยการหาประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์

4.2 วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร

4.3 วิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผล

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

ตาราง 2 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

ประสิทธิภาพ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1)	16	191	162.19	18.27	84.91
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)	16	20	15.44	1.55	77.19

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS (E_1/E_2) เท่ากับ 84.91/77.19

จากตาราง 2 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 84.91 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 77.19 ดังนั้น แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.91/77.19 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตาราง 3 ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS	N	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนนก่อนเรียน	ผลรวมของคะแนนหลังเรียน	ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
	16	20	109	247	0.6540

จากตาราง 3 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6540 หมายความว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 65.40

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ตาราง 4 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ร้อยละ 75

จำนวนนักเรียนทั้งหมด	คะแนนของนักเรียน				จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		t
	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
16	40	33.19	2.90	82.98	14	87.50	4.39**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $t=4.39$ ($df=30$)

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณาจำนวนนักเรียนทั้งหมด 16 คน และจากคะแนนเต็ม 40 คะแนน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดเท่ากับ 33.19 คิดเป็นร้อยละ 82.98 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 สรุปผลได้ว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.98 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 87.50 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตาราง 5 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบรรยากาศ			
1. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย	4.75	0.58	มากที่สุด
2. นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.31	0.70	มาก
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	4.56	0.73	มากที่สุด
4. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.25	0.77	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับนักเรียน	4.56	0.73	มากที่สุด
6. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	4.56	0.63	มากที่สุด
7. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าตอบ	4.69	0.60	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
8. ช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา	4.25	0.86	มาก
9. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการคิดเป็นขั้นตอน	4.31	0.79	มาก
10. ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจ โดยใช้เหตุผลได้	4.31	0.87	มาก
11. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ หลังจากเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS	4.56	0.89	มากที่สุด
โดยรวม	4.47	0.74	มาก

จากตาราง 5 พบว่า การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.75 รองลงมา คือ กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.91/77.19 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้และเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมคณิตศาสตร์แบบ SSCS ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ โดยมีผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมคณิตศาสตร์แบบ SSCS เท่ากับ 4.72 สอดคล้องกับจิราวะดี เกษี (2560) ได้ศึกษา ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS นั้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.00/86.50 และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.01/77.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญพัฒน์ พันธุ์พานัก (2562 : ง) ได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.11/81.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.6540 หมายความว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 65.40 ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดเป็นลำดับขั้นตอน ทำให้นักเรียน คิดได้รอบคอบขึ้น ฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง และรู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจ สอดคล้องบุญชม ศรีสะอาด (2550 : 102-103) ที่ได้ให้ความหมายของ ดัชนีประสิทธิผล คือ ค่าที่แสดงอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากความรู้พื้นฐานเดิม ที่มีอยู่แล้วหลังเรียน จากสื่อหรือนวัตกรรมหรือแผนการเรียนรู้ นั้น ๆ สอดคล้องกับไชยยศ เรืองสุวรรณ (2546 : 170) ซึ่งให้ความหมายของ ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) คือ ค่าที่คำนวณได้จะเป็นทศนิยมซึ่งค่าทศนิยมที่ได้ถ้ามีค่าใกล้เคียง 1 มากเพียงใด ยิ่งแสดงว่าสื่อนั้นมีประสิทธิภาพมาก ข้อมูลที่นำไปใช้ในการคำนวณมาจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งการทดสอบ ก่อนเรียน และการทดสอบหลังเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวดี เกษี (2560) ได้ศึกษา ผลของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS นั้นมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7065 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 70.65 และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีดัชนีประสิทธิผลเท่า 0.6631 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 66.31

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนร้อยละ 87.50 ของนักเรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 75 ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรม การเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ทำให้นักเรียนกล้าคิด กล้าตอบ และยังสามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรารณา เมืองพรม (2559 : ก) ได้ศึกษา การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเพื่อแก้ปัญหา (SSCS) ร่วมกับเทคนิค STAD ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนจริง นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 75.84 ของคะแนนเต็ม 140 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยทั้งห้อง คิดเป็นร้อยละ 79.41 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจนจิรา สรสวัสดิ์ (2561 : 36) ได้ศึกษา การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบ SSCS ผลการศึกษาพบว่า หลังจากการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้ รูปแบบ SSCS นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ร้อยละ 60 และนักเรียนส่วนใหญ่สามารถทำความเข้าใจ กับปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญพัฒน์ พันธุ์พานัก (2562 : ง) ได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อส่งเสริม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS เรื่อง พื้นที่ผิว และปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS อาจเกิดจากนักเรียนได้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่าง

จากการเรียนปกติ ให้นักเรียนได้กล้าคิด กล้าแสดงออก สนุกสนานกับการเรียน และนักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานมากขึ้น สอดคล้องกับล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 5) ที่ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมแบบเต็มใจ จนเกิดความสุขสนุกสนาน และเพลิดเพลิน สอดคล้องกับจิราภรณ์ อุปภา (2554 : 64) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียน จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรารณา เมืองพรม (2559 : ก) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเพื่อแก้ปัญหา (SSCS) ร่วมกับเทคนิค STAD ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนจริง โดยใช้รูปแบบการสอนเพื่อแก้ปัญหา (SSCS) ร่วมกับเทคนิค STAD อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูควรอธิบายขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ให้นักเรียนเข้าใจ เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนของการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง

1.2 ควรมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมในแต่ละชั่วโมง เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS มีหลายขั้นตอน และนักเรียนแต่ละคนมีความพร้อมในการเรียนต่างกัน ครูควรแบ่งเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม

1.3 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกคิด ฝึกลงมือปฏิบัติ จนนักเรียนสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ไปประยุกต์ใช้กับระดับชั้นอื่น หรือในรายวิชาอื่น

2.2 ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS กับทักษะอื่น เช่น ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะทางสังคม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิราภรณ์ อุปภา. (2554). *ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*

- จิรวะดี เกษี. (2560). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจนจิรา สรสวัสดิ์. (2561). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบ SSCS. วารสารคณิตศาสตร์ โดยสมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 63(3), 35-51.
- ชนนาต เชื้อสุวรรณทวี. (2561). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2546). การบริหารสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนานาพนิก.
- ฉันทพัฒน์ พันธุ์พานัก. (2562). การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ SSCS เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2550). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กทม.: ประสานการพิมพ์.
- ปรารถนา เมืองพรม. (2559). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง จำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ รูปแบบการสอนเพื่อแก้ปัญหา (SSCS) ร่วมกับเทคนิค STAD. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน. อุดรดิษฐ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.
- ปาริชาติ ประเสริฐสังข์. (2560). การสร้างสื่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์. ร้อยเอ็ด: นายแบงค์ มีเดีย.
- ผ่องพรรณ ตระยมคลกุล. (2555). การออกแบบการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี, ปณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิด และยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับยุคทศวรรษที่ 21. นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2562, จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/>
- สิริพร ทิพย์คง. (2554). การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรณ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สินธพานนท์. (2555). พัฒนากิจกรรมการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- อภินิหาร มานิม. (2557). การใช้รูปแบบเอสเอสซีเอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา The development of Emotional Quotient and learning behavior of Student Teachers Based on Learning Management with Active Learning Mixed Contemplative Education Approach

จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์¹ และ กัญญาวดี แสงงาม²
Jitraporn Wongkamjan¹ and Kanyawadee saeng-ngam²

Received : 26 ต.ค. 2563

Revised : 20 มี.ค. 2564

Accepted : 29 มี.ค. 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาวิชาชีพครู 2) พัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 34 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 2) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตจำนวน 52 ข้อ 3) แบบบันทึกการเขียนอนุทินของผู้เรียน 4) แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น 2) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาโดยภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้น

คำสำคัญ : ความฉลาดทางอารมณ์, พฤติกรรมการเรียนรู้, แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

Abstract

The purposes of this research study was development of emotional quotient and learning behavior of Student Teachers Based on Learning Management with Active Learning Mixed Contemplative Education Approach. The sample group used in the study were 34 subjects who were studying in 1st year, of academic year 2019, of Mathematics Major Students in Faculty of Education Roi Et Rajabhat University, selected by purposive sampling. The instruments used in this study were 1) plans for learning activities based on

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: jitraporn.jw@gmail.com

² อาจารย์, หลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Assistant Professor, Ph.D., Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: jitraporn.jw@gmail.com

² Lecturer, Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

Active Learning Mixed Contemplative Education approach, 2) assessment form for emotional quotient.

3) students journals 4) assessment form for learning behavior ,Mean and standard deviation were used for data analysis.

The result was as follow :The emotional quotient of Student Teachers after learning Based on Learning Management with Active Learning Mixed Contemplative Education Approach was higher than before learning for all aspects, and In the analysis of learning behavior of students Student Teachers after learning Based on Learning Management with Active Learning Mixed Contemplative Education Approach for over all was at high level.

Keywords : Emotional quotient, Learning behavior, Active learning

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียน ดังนั้นแนวโน้มในการจัดการเรียนรู้จึงเปลี่ยนไปจากเดิม ที่มุ่งเน้นจากการจัดการเรียนการสอนกับคนกลุ่มใหญ่ เปลี่ยนมาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเป็นกลุ่มย่อยหรือเป็นรายบุคคลมากยิ่งขึ้นด้วยผู้เรียนแต่ละคนแต่ละกลุ่มนั้นมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ทั้งด้านบุคลิกภาพ สภาพทางจิตวิทยา สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้มีความแตกต่างกันไปด้วย จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียร มีโอกาส และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียร มีโอกาส และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนานคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 : ข) การพัฒนาคนโดยการจัดการศึกษานั้นว่าเป็นวิธีการหลักที่สำคัญ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นไปเพื่อสร้างการเรียนรู้แบบองค์รวม ที่จะทำให้ผู้เรียน เก่ง- ดี - มีความสุข (สำนักงานนิติการ, 2548 : 17) ในทุกระดับของการจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน พัฒนาพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยาเพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2547) จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยสัมภาษณ์นักศึกษา จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียน การดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่านักศึกษาวิชาชีพครูยังมีปัญหาในการควบคุมอารมณ์ตนเอง เมื่อเกิดสภาวะกดดันจากเหตุการณ์รอบข้าง แม้กระทั่ง

ในห้องเรียน และยังขาดการเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียนเท่าที่ควร และส่วนใหญ่มีความต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ดังนั้นคณะครุศาสตร์เป็นคณะหนึ่งที่มีหน้าที่สำคัญ คือ การผลิตบัณฑิตครูให้มีคุณภาพ ประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งความสำเร็จของการดำเนินชีวิตจะต้องประกอบด้วย ความเป็นเลิศทางสติปัญญา (Intelligence Quotient) หรือ IQ หรือความเชี่ยวชาญ (Expertise) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient หรือ EQ) (Goleman, 1995) บุคคลที่มีสติปัญญาดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ไม่ได้เป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตเสมอไป แต่การที่บุคคลจะสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิตได้นั้น จะต้องมีความรู้ที่สำคัญซึ่งเรียกว่าความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion Quotient) หรือ EQ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 ด้าน ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ การมีแรงจูงใจ การตัดสินใจและแก้ปัญหา การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ความภาคภูมิใจในตนเอง ความพอใจในชีวิต และความสงบสุขทางจิตใจ (กรมสุขภาพจิต, 2543 : 4) โดยมีประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์ใน 4 ด้าน ได้แก่ ต่อการทำงาน ต่อความรักและครอบครัว ต่อการเรียนรู้ และต่อตนเอง (กรมสุขภาพจิต, 2543 : 15) ดังผลการวิจัยในต่างประเทศได้ยืนยันว่า EQ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความสำเร็จทั้งในชีวิตส่วนตัว และการทำงาน ซึ่ง EQ มีความสำคัญ กว่า IQ ประมาณ 4 เท่า โดยดูจากปัจจัยที่กำหนด คือ ความสำเร็จในอาชีพ ความมีชื่อเสียง และสถานภาพที่เป็นที่ยอมรับในสังคม (กรมสุขภาพจิต, 2543 : 7) ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์จึงมีความสำคัญกับบัณฑิตครูอย่างมาก ช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับรู้เข้าใจ และรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง และผู้อื่นได้ ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ และทำให้สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม อันเป็นทักษะเบื้องต้นของผู้ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งจะจะเป็นตัวแบบและอบรมสั่งสอน รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จ มีความสุขในการดำรงชีวิต

แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มีหลายวิธี ทั้งบุคคลพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้วยตนเอง และบุคคลรอบข้างเป็นผู้พัฒนา โดยครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดตัวล้วนเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ นอกจากนี้ สถานศึกษาเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาลักษณะดังกล่าว ดังผลการวิจัยของนาพร โกมลพันธ์ (2551) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร คือ การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว รองลงมา คือ ทักษะติดต่อโรงเรียน ครู อาจารย์ ทั้งนี้ กรมสุขภาพจิต (2543 : 25) ได้นำเสนอเทคนิคในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในสถานศึกษา ดังนี้ 1) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นประชาธิปไตย มีความเคารพในกันและกัน 2) ครูช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้สึก อารมณ์ของตน มีการแสดงออกที่เหมาะสมต่อบุคคลและสถานที่ที่มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น และ 3) ครูทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้ วิภาภรณ์ บุญยงค์ (2559 : 28) เสนอแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ประกอบด้วย 1) การสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน 2) สอดแทรกในการจัดกิจกรรมของคณะ 3) การปรับปรุงนโยบาย ของคณะครุศาสตร์ 4) การสร้างแหล่งค้นคว้าสำหรับนักศึกษา และ 5) การจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่นักศึกษา การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ทำได้หลายวิธี โดยในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถสอดแทรกได้ในการจัดการเรียนการสอน และใช้แนวทางที่สอดคล้องกับเป้าหมาย และหลักการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยแนวทางหนึ่งที่เน้นการปลูกฝังความดี ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ อันจะทำให้เกิดความสุขตามมา ซึ่งความรับผิดชอบดังกล่าว จะส่งผลให้เกิดการพัฒนา จนเป็นผู้มีความสามารถ มีความเก่ง ซึ่งเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์นั่นเอง

ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่มีได้เอื้อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีความกระตือรือร้นในการเรียน การเรียนการสอนมุ่งเน้นการฟังบรรยายภายในห้องเรียน และการท่องจำมากกว่าการให้ผู้เรียนได้คิด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำลงไป และยังเป็นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ในการประยุกต์ใช้ทักษะการคิดและทักษะด้านอื่น ๆ สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติ

เพื่อแก้ไขปัญหา หรือประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้นในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสมือกระทำมากกว่า การฟังเพียงอย่างเดียว จะต้องเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ การแสดงความคิดเห็น และการแก้ปัญหา อีกทั้งผู้เรียน ยังได้ใช้ทักษะการคิดเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอีกด้วย ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จะเน้นวิธีการสอน และเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยจะต้องวางแผนการสอนมาเป็นอย่างดี เพื่อให้สอดคล้องกับรายวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และลักษณะของผู้เรียนสอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2555) ที่ได้กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ผู้เรียนต้องเรียนเอง ซึ่งผู้สอนจะต้องเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (Facilitate) ในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมอง ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนรู้ มีความสนุกกับการเรียนรู้ และอยากเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต

อีกแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษ คือ การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) หรือการเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ขึ้นพื้นฐานในตน (ประเวศ วะสี, 2550 : 9) เป็นแนวคิดที่ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อยกระดับ จิตใจและปัญญาของมนุษย์ จึงเป็นที่มาของจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ซึ่งเป็นชื่อวิชาที่นักการศึกษา ระดับแนวหน้าของโลกกำลังให้ความสนใจอย่างยิ่ง เพราะเป็นวิชาที่สามารถแก้ปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ของมนุษย์อย่างได้ผล เนื่องจากปัญหาของมนุษย์ที่พบเห็นอยู่เสมอ คือบางครั้งคนเก่งอาจตัดสินใจทำอะไรลงไปโดยหลงลืมแง่มุมของจริยธรรม หรือคนมีจริยธรรมอาจขาดศิลปะในการทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม เราจะเห็นว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มุ่งเน้นสร้างกระบวนการที่ค้นหาคำตอบชีวิตและความเป็นมนุษย์ เน้นการปลูกฝังความตระหนักรู้ภายในตน ความเมตตา และมี จิตสำนึกต่อส่วนรวม การพัฒนาจิตและการฝึกปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนเกิดปัญญาที่แท้จริง (สมน อมรวิวัฒน์, 2548 : 21; ธนา นิลชัยโกวิท, 2551 : 45) อีกทั้งแนวคิดนี้ยังให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในเรื่องของจิตใจ กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักการ ด้วยการใคร่ครวญ มีสมาธิ มีสติจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและหยั่งรู้เข้าใจตนเองและผู้อื่น และเข้าใจสรรพสิ่งในโลก ตามที่เป็นจริง เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยง เรียนรู้ที่จะรัก เรียนรู้ที่จะให้ เรียนรู้ในการเข้าถึงความจริง เรียนรู้ที่จะยอมรับ ความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น นำไปสู่ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะภายใน ที่คงทนของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นเรื่องของประสบการณ์ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของคน จิตตปัญญาศึกษาจึงเป็น พื้นฐานการศึกษา ที่เน้นให้เห็นคุณค่าในตนและนำคุณค่านั้นออกมา (Hart, 2004 : 29-30; Hladis, 2010 : 4)

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงสนใจพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล ของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา 2) วัตถุประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา 3) การดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ได้แก่ 1) การเรียนรู้แบบใช้คำถาม 2) การเรียนรู้จากกรณีตัวอย่าง 3) การเรียนรู้แบบร่วมมือ 4) การเรียนรู้ ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดและแก้ปัญหา และผานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ การเจริญสติ การทำสมาธิ และการสะท้อนการเรียนรู้ 4) ลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา จิตวิทยาสำหรับครู ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 กิจกรรมสรุปและสะท้อนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งความรู้ในเชิงวิชาการ เกิดความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรม การเรียนรู้คู่กัน เป็นพื้นฐานของบัณฑิตครูที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
2. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 2 ห้อง จำนวน 78 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 1 ห้อง จำนวน 34 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 9 แผน
- 2.2 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต จำนวน 52 ข้อ
- 2.3 แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ 10 ข้อ
- 2.4 แบบบันทึกการเขียนอนุทินของผู้เรียน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ดำเนินการสร้าง โดย
 - 1.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู จำนวน 9 แผน
 - 1.2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน สำหรับการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมิน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.02-4.65 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.37 ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมาก แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกแผน มีความเหมาะสมที่สามารถนำไปใช้ในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างได้
 - 1.3 นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองกับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561
 - 1.4 นำผลที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 34 คน
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งกรมสุขภาพจิตสร้างขึ้น จำนวน 52 ข้อ ซึ่งเผยแพร่เป็นแบบประเมินที่เหมาะสมสำหรับคนไทย นำเครื่องมือไปทดลองกับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

3. แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.71-1.00 ความเชื่อมั่นคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.895

4. แบบบันทึกการเขียนอนุทินของผู้เรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สร้างแบบบันทึกโดยมีคำถามปลายเปิดจำนวน 3 ข้อ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของข้อคำถาม ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมาก มีสามารถนำไปใช้ในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต จำนวน 52 ข้อ

3.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 34 คน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 9 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลา 27 ชั่วโมง

3.3 ทำการประเมินความฉลาดทางอารมณ์หลังเรียน (Post-test) และประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ พร้อมกำหนดให้นักศึกษابันทึกการเขียนอนุทินของตน ภายหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และตรวจให้คะแนน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลที่ได้จากการทำแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในตัวนักศึกษาที่แสดงถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกการเขียนอนุทินของผู้เรียน โดยใช้การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ได้แก่ การตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูล ที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนอย่างไม่เป็นทางการ จากนั้นเขียนรายงานการวิจัยแบบพรรณนา (Description)

สรุปผล

นักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ทุกด้านสูงขึ้น และพบว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ตามเกณฑ์ของกรมสุขภาพจิต สำหรับบุคคลที่มีอายุ 18-25 ปี พบว่าอยู่ในระดับตามเกณฑ์ขึ้นไป ทุกด้าน และมีพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตาราง 1 และ 2

ตาราง 1 ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำแนกเป็นรายด้าน

ลำดับ	รายการประเมิน		คะแนน ทางอารมณ์ ตามเกณฑ์	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	ด้าน	ด้านย่อย		ค่าเฉลี่ย รวม	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ	ค่าเฉลี่ย รวม	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1	ดี	ควบคุมตนเอง	14-18	17.31	2.82	ตาม เกณฑ์	18.98	3.45	สูงกว่า เกณฑ์
2		เห็นใจผู้อื่น	15-21	18.78	2.26	ตาม เกณฑ์	19.24	1.83	ตามเกณฑ์
3		รับผิดชอบ	17-23	20.71	1.98	ตาม เกณฑ์	21.25	1.71	ตามเกณฑ์
4	เก่ง	มีแรงจูงใจ	15-21	18.52	2.41	ตาม เกณฑ์	19.58	2.98	ตามเกณฑ์
5		ตัดสินใจและ แก้ปัญหา	14-20	16.27	3.19	ตาม เกณฑ์	17.55	2.73	ตามเกณฑ์
6		สัมพันธ์ภาพ	15-21	17.68	2.82	ตาม เกณฑ์	18.63	2.94	ตามเกณฑ์
7	สุข	ภูมิใจตนเอง	9-13	11.93	1.43	ตาม เกณฑ์	12.91	2.44	ตามเกณฑ์
8		พอใจชีวิต	16-22	20.81	3.18	ตาม เกณฑ์	21.95	3.56	ตามเกณฑ์
9		สุขสงบทางใจ	15-21	18.68	2.42	ตาม เกณฑ์	19.98	3.37	ตามเกณฑ์

จากตาราง 1 พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ฝึกระบบคิดจิตตปัญญาศึกษา มีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น เมื่อเทียบกับเกณฑ์ของกรมสุขภาพจิต พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับตามเกณฑ์ปกติ 8 ด้านย่อย และอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ปกติ 1 ด้าน คือ ด้านการควบคุมตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.98 ซึ่งเป็นด้านย่อยของด้านความดี โดยมีเกณฑ์ปกติอยู่ระหว่าง 14-18 คะแนน

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

พฤติกรรมการเรียนรู้	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสามารถอย่างมีความสุข	4.19	.63	มาก	4.58	.67	มากที่สุด
ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน	3.38	.54	ปานกลาง	4.31	.82	มาก
ผู้เรียนได้ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง	3.21	.73	ปานกลาง	4.26	.62	มาก
ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง	3.15	.57	ปานกลาง	4.43	.61	มาก
ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยในชั้นเรียน	3.43	.59	ปานกลาง	3.91	.73	มาก
ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและมีความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม	3.48	.71	ปานกลาง	4.65	.68	มากที่สุด
ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน	4.21	.62	มาก	4.89	.45	มากที่สุด
ผู้เรียนมีวินัย และรับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรม	3.39	.52	ปานกลาง	4.22	.61	มาก
ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการสะท้อนความรู้จากสิ่งที่ได้เรียนรู้	3.15	.74	ปานกลาง	4.56	.63	มากที่สุด
ผู้เรียนได้ฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและรู้จักยอมรับผู้อื่น	3.28	.53	ปานกลาง	4.18	.67	มาก
ภาพรวม	3.48	.76	ปานกลาง	4.40	.58	มาก

จากตาราง 2 พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้สูงขึ้น

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหาจากบันทึกการเขียนอนุทินของผู้เรียน พบว่าการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาวิชาชีพครูได้ดี นักศึกษาเกิดภาวะจิตใจที่สงบ ผ่อนคลาย มีสมาธิ มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น สามารถควบคุม

อารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น มีความตระหนักรู้ สามารถที่จะรับรู้ เรียนรู้ จดจำ คิด หรือการแก้ปัญหา เกี่ยวกับเรื่องราวที่ตนเองได้เรียนรู้และการปฏิบัติจริง มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้น

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 9 ด้านสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ได้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ได้แก่ 1) การเรียนรู้แบบใช้คำถาม 2) การเรียนรู้จากกรณีตัวอย่าง 3) การเรียนรู้แบบร่วมมือ 4) การเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดและแก้ปัญหา และผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ การเจริญสติ การทำสมาธิ และการสะท้อนการเรียนรู้ ดังที่จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์ และกัญญาวดี แสงงาม (2561 : 481-482) กล่าวว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ มีกระบวนการบ่มเพาะภายในของผู้เรียนอย่างแท้จริง กิจกรรมที่นำมาจัดการเรียนรู้ล้วนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดใคร่ครวญด้วยใจ ด้วยเหตุด้วยผล ผวนกับการได้ฝึกปฏิบัติจริง ไม่ว่าจะเป็นการเจริญสติ โดยการฝึกแผ่สังเกตุและดูแลตนเอง ทั้งทางกาย วาจา และใจ การทำสมาธิทุกชั่วโม่ง โดยให้มีสติกำกับอยู่เสมอ ตลอดจนการสะท้อนการเรียนรู้จากสิ่งที่ผู้เรียนได้พบ การได้ศึกษาจากเรื่องราวของบุคคลตัวอย่าง ซึ่งนำไปสู่การรู้แจ้งเห็นจริงด้วยใจของผู้เรียนเอง ทำให้เกิดการยอมรับพร้อมทั้งใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนตลอดไป สอดคล้องกับแนวคิดของธนา นิลชัยโกวิท และอดิสร จันทรสข (2552 : 94) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ของมนุษย์แบบองค์รวม ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้านพลังชีวิต และการกระทำ (Willing and Doings) การเรียนรู้ด้านความรู้สึก (Feeling) และการเรียนรู้ด้านการคิดและการตัดสินใจ (Thinking and Judging) ซึ่งเรียกง่ายๆ ว่า มือ/กาย (Hands) ใจ (Heart) และหัว (Head) ผู้เรียนจะต้องมีประสบการณ์ในเชิงรูปธรรมเสียก่อน จากนั้นเขาจึงคิดใคร่ครวญต่อประสบการณ์นั้น ๆ ผ่านแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งจากการสังเกตอย่างใคร่ครวญ (Reflective Observations) นี้เองผู้เรียนจะสร้างโมทัศน์ในเชิงนามธรรมขึ้นมา เพื่อสร้างฐานความคิดหรือมุมมองจากการบูรณาการข้อสังเกตต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จากนั้นผู้เรียนจะใช้ฐานความคิดเหล่านี้เป็นแนวทางนำสู่การลงมือปฏิบัติจริง เป็นพฤติกรรมกระทำด้วยตนเอง ยอมรับและเกิดการปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเอง ทำให้ทุกกิจกรรมเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความรักความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น และยังคงสอดคล้องกับ กัญญาวดี แสงงาม และจิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์ (2562 : 486-491) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอัตลักษณ์ศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอัตลักษณ์ศึกษา มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในระดับสูงขึ้นทุกด้าน

2. พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีการประเมินผลร่วมกัน ทำให้บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนไป จากเป็นผู้สอนให้ความรู้โดยการบรรยาย มาเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษากับผู้เรียน เป็นผู้อำนวยการความสะดวกและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เพื่อกกระตุ้นความสนใจและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความน่าสนใจ และให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลาย เช่น กระตุ้นด้วยคำถาม การร่วมกันอภิปรายกับเพื่อน การนำเสนองาน ตลอดจนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การค้นคว้าหาความรู้ การค้นหาคำตอบ และเกิดแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างผู้เรียน จนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสรุปเป็นความคิดรวบยอด สอดคล้องกับข้อค้นพบการวิจัยของวนิดา พารณนัต (2561 : 413-421)

ที่กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ควรมีการวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนทำการสอน เช่น ศึกษาและทำความเข้าใจผู้เรียน การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม วัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเป็นไปอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสังเคราะห์ทวิกุล, จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์, ธนาภรณ์ พันทวี และคันธทรัพย์ ชมพูพาทย์ (2561 : 204-212) ยังกล่าวว่ารูปแบบการเรียน การที่หลากหลายจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และตอบสนอง ต่อแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Currie (1995 : 9) ที่ได้ข้อค้นพบจากงานวิจัยว่า ผู้สอน ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียน บทบาทสำคัญของผู้สอน คือ การใช้กลวิธีการสอน รวมทั้งสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งอาจเรียกได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นในชั้นเรียน กล่าวแสดง ความคิดเห็น ตั้งคำถาม ได้ตอบกัน เกิดการช่วยเหลือกันแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้เรียนที่เรียนรู้ได้เร็วจะช่วยอธิบายความเข้าใจ ให้เพื่อนฟัง ดังที่ อภิญา ยูทชาวิทย์ และวีระชาติ ยูทชาวิทย์ (2558 : 145) พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร ที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี มีการรับรู้ข่าวสารที่ดี มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเอง การบริหารจัดการ กับอารมณ์ตนเอง การจงใจตนเอง การหยั่งรู้อารมณ์ของผู้อื่น และด้านการรักษาสัมพันธที่ดีต่อกัน อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ Branson (1997) ได้เสนอแนวทางสำคัญประการหนึ่ง สำหรับครู คือ พยายามที่จะอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ โดยกระบวนการพัฒนาแรงจูงใจของผู้เรียนให้กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ควรที่จะเน้นไปที่การสร้างแรงจูงใจภายนอกแต่ควรที่จะ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจถึงกฎเกณฑ์ ความตระหนักถึงการกระทำที่มีผลต่อผู้อื่นและความเข้มแข็งของคุณลักษณะ เช่น การควบคุมตนเอง (Self-control) การรับรู้ (Perspective Taking) และทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง (Conflict Resolution Skills) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ครูควรบริหารเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมอย่างเต็มที่
- 1.2 ควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้สอนในรายวิชาอื่นๆ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาความฉลาด

ทางอารมณ์ของนักศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษา ผลของการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน
- 2.2 ควรมีการนำแนวคิดอื่นๆ มาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาตัวแปรตามอื่น ๆ ร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2543). *อีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ: พัฒนาสุขภาพจิต.
- กัญญาวิดี แสงงาม และจิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์. (2562). *การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอัตลักษณ์ศึกษา*. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 3. 12 กรกฎาคม 2562. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 486-491.

- จิตรารณณ์ วงศ์คำจันทร์และกัญญาวดี แสงงามและ (2562). *กิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพจิตของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา*. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3. 12 กรกฎาคม 2562. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 478-485.
- ธนา นิลชัยโกวิท. (2551). *การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและจิตตปัญญาศึกษา*. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนา นิลชัยโกวิท และอดิสร จันทรสข. (2552). *ศิลปะการ จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง : คู่มือ กระบวนการ จิตตปัญญาศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2550). ปาฐกถาสวัสดิ์ สกฤทัย: มหาวิทยาลัยกับจิตตปัญญาศึกษาและไตรยางค์แห่งการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23ก. หน้า 1-24.
- นภาพร โกมลพันธ์. (2551). *ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา ฝารณัด. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ของนักศึกษาครู*. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 15(2), 29.
- วิจารณ์ วนิด. 2555. *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตลาดา พับลิเคชั่น.
- วิภากรณ บัญยงค์. (2559). *แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์*. *วารสารราชนครินทร์*, 13(30), 27-35.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *เอกสารประกอบการระดมความคิดเห็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานนิติการ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *รวมกฎหมายเพื่อบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- สังธรรม พรทวีกุล, จิตรารณณ์ วงศ์คำจันทร์, ธนากรณ พันธ์วิ และคันธทรัพย์ ชมพูพาทย์. (2561). *แบบการ เรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(1), 207-215.
- สุนม อมรวิวัฒน์. (2548). *คุณภาพของการเรียนรู้*. สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2548, จาก <http://www.jitwivat.org/docs/article/050806.sumon.htm>
- อภิญา ยุทธชาติ และวีระชาติ ยุทธชาติ. (2558). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่น*. *วารสาร ทันตภิบาล*, 26(2), 125-145.
- Branson, M.S. (1997). Citizens for the 21st Century: Their Public and Private character. *Social Studies Review*, 37(1), 26-78.
- Currie, G. (1995). Learning Theory and the Design of Training in a Health Authority. *Journal of Health Manpower Management*, 21(2), 13-19.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
- Hart, T. (2004). Opening the Contemplative Mind in the Classroom. *Journal of Transformative Education*, 12(1), 200-214.
- Hladis, J. (2010). *Contemplative Aspect of Naropa Online Learning*. Retrieved June 15, 2006, From <http://www.contemplativemineorg/practices>

การประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวในเทศบาลตำบลบ้านคำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

Tourism Situation Analysis of the Locals in Ban Tham Subdistrict, Dok Kham Tai District, Phayao

น้ำฝน กันมา¹, วิลาวรรณ์ สมยาโรน² และ ลำไย สีหามาตย์³
Namfon Gunma¹, Wilawan Somyaron² and Lumyai Seehamat³

Received : 5 ต.ค. 2562

Revised : 8 มิ.ย. 2563

Accepted : 9 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์บริบทและประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวในตำบลบ้านคำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย จำนวน 85 คน ประกอบด้วย บุคลากรในเทศบาลตำบลบ้านคำ จำนวน 16 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 13 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน และประชาชนทั่วไป จำนวน 50 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบประเมินสถานการณ์ คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลโดยการพรรณนาแบบความเรียง ผลการศึกษาพบว่า ในเขตเทศบาลตำบลบ้านคำมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตในชุมชน

คำสำคัญ : สถานการณ์การท่องเที่ยว, การจัดการการท่องเที่ยว, การประเมินสถานการณ์

Abstract

This research aimed to analyze context and assess situations of tourism in Ban Tham subdistrict, Dok Kham Tai district, Phayao province. Qualitative research methodology was applied for this study. The sample was 85 participants, including 16 staff of Ban Tham Municipality, 13 entrepreneurs, 6 community leaders, and 50 local civilians who were selected by purposive sampling. The instruments for data collection were a document analysis form, a semi-structured interview form, and an assessment of tourism situation form. The data were analyzed by content analysis and descriptive writing was utilized to conclude the findings. The result showed that there are plentiful of tourism resources in Ban Tham subdistrict, such as natural attractions, arts and cultures, and the community way of life.

Keywords : Tourism situation, Tourism management, Situation assessment

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา อีเมล: G_namfon@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

³ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Lecturer, Measurement and Evaluation, College of Education, University of Payao, Email: G_namfon@hotmail.com

² Lecturer, Educational Technology, College of Education, University of Payao

³ Lecturer, Curriculum and Instruction, College of Education, University of Payao

บทนำ

การท่องเที่ยว เป็นหนึ่งในบริการที่ประเทศไทยสามารถแข่งขันและมีส่วนแบ่งในตลาดโลกมากขึ้น และเป็นฐานรายได้เงินตราต่างประเทศที่สำคัญ ไม่ด้อยไปกว่ากลุ่มยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอาหาร สินค้าเกษตรและบริการด้านสุขภาพ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดเข้ามาเป็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งเน้นให้พัฒนายุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่ง โดยการจัดทำยุทธศาสตร์ ด้านยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเนื่องจากในอนาคต 20 ปีข้างหน้าสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีแนวโน้มจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรุนแรง และฉับพลันในหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศไทยเป็นอย่างมาก (ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี, 2560 : 19-21) จากสถานการณ์และสภาพแวดล้อมภายในประเทศไทยนั้น ผลของการพัฒนาดังแต่อดีตถึงปัจจุบัน รายได้จากการท่องเที่ยวถือเป็นรายได้ที่สำคัญอีกทางหนึ่ง โดยการนำทรัพยากรที่เรามี ที่เราเป็น มาเผยแพร่สู่สายตาคนภายนอก โดยเริ่มจากคนในพื้นที่ คนในจังหวัด ขยายไปสู่ระดับประเทศต่อไป

ดอกคำใต้ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดพะเยาและอยู่ใกล้กับตัวเมืองพะเยามากที่สุด อยู่ห่างตัวเมืองเพียง 11 กิโลเมตร ดอกคำใต้เป็นที่รู้จักกันในนามแม่หญิงงามดอกคำใต้ ซึ่งผู้หญิงในอำเภอดอกคำใต้ในนั้นมีความงดงามทั้งหน้าตาและกิริยา สมกับเป็นหญิงงามแห่งเมืองเหนือ ประวัติอำเภอดอกคำใต้ ในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ซึ่งมีพ่อขุนรามคำแหงเป็นกษัตริย์ ได้มีสัมพันธไมตรีอย่างดียิ่งกับ เมืองกุฎกามยาว (จังหวัดพะเยาในปัจจุบัน) ซึ่งมีพ่อขุนงำเมืองเป็นกษัตริย์ พ่อขุนรามคำแหงได้เสด็จมาเยี่ยมเป็นประจำ โดยยกขบวนช้าง ม้า บริวาร มาเป็นอันมาก โดยเสด็จผ่านทางเวียงโกศัย (เมืองแพร่) ผ่านมาทางอำเภอดอกคำใต้ จนถึงเมืองกุฎกามยาว จนเกิดรอยตีนช้าง ตีนม้า เมื่อฝนตกทำให้น้ำไหลตามรอยตีนช้าง ตีนม้า จนกลายเป็นร่องลึก เรียกว่า “แม่น้ำร่องช้าง” ประชาชนเห็นว่าเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์จึงมาตั้งบ้านแปงเมืองอยู่ตามลำน้ำ และประกอบกับสองฝั่งลำน้ำร่องช้างมีต้นดอกคำใต้ขึ้นเป็นอันมาก จึงตั้งชื่อชุมชนนี้ว่า บ้านดอกคำใต้ ต่อมาชุมชนมีขนาดใหญ่ขึ้น และยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อ พ.ศ. 2397 และถูกยุบเป็นตำบล เมื่อ พ.ศ. 2457 จนถึง พ.ศ. 2500 ได้ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ และเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2508 ได้ยกฐานะเป็นอำเภออีกครั้งจนถึงปัจจุบัน อำเภอดอกคำใต้เป็นอำเภอที่อยู่ใกล้อำเภอเมืองพะเยามากที่สุด ระยะห่างจากตัวเมืองประมาณ 11 กม จึงทำให้อำเภอดอกคำใต้ได้รับความเจริญคล้ายกับอำเภอเมืองมาก และมีโรงแรม ธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งท่องเที่ยวมากมาย รวมทั้งมีถนน 1021 ไปยังอำเภอจุน อำเภอเชียงคำ อำเภอภูซาง ถนน 1251 ไปอำเภอเชียงม่วน และถนน 1091 ไปอำเภอปง อำเภอเชียงม่วน สิ้นสุดระยะทางที่จังหวัดน่าน (สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านถ้ำ, 2561 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย อาทิ หน่วยพิทักษ์ป่าห้วยชมภู-ผาเทวดา วัดพระธาตุแสงแก้วมงคล วัดบุญเกิด วัดพระธาตุตอดน้อย ถ้ำผนแสนหา วนอุทยานห้วยลาน วัดพระธาตุจอมไคร้ สวนสาธารณะดงหนองหล่ม บ่อน้ำ 1.000 ปี หมู่ที่ 8 ตำบลหนองหล่ม ถ้ำปางจัน (ถ้ำหลวงหรือถ้ำสามพี่น้อง) หมู่ที่ 6 บ้านปางจัน ตำบลหนองหล่ม หนองหล่มตำบลสุขภาวะ (แหล่งท่องเที่ยวชุมชน) วัดศรีชุม (พระเจ้าทันใจ อายุ 700 กว่าปี) วัดพระธาตุจอมศีล ตำบลห้วยลาน อ่างเก็บน้ำร่องสัก ตำบลบ้านป็น และวัดพระธาตุแจ้โหว่

จากสถิณักท่องเที่ยวที่เกี่ยวในประเทศไทย พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2560 จังหวัดพะเยาอยู่ในอันดับที่ 15 จากจำนวนทั้งหมด 17 จังหวัดของภาคเหนือ ถ้าคิดเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านจังหวัดพะเยาไปเที่ยวเหนือสุดของแดนสยาม คือ จังหวัดเชียงราย จะเห็นว่าจังหวัดเชียงราย มีจำนวนรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวของมูลค่า 3,013.43 ล้านบาท ส่วนจังหวัดพะเยา มีมูลค่า 162.14 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561 : ออนไลน์)

จากข้อมูลดังกล่าว อำเภอดอกคำใต้สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพประชากรและกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน ที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการทิศทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยววนั้น ๆ และมีส่วนได้ส่วนเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนนั้นมีจุดขายที่หลากหลาย

ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต การอนุรักษ์ รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบเพื่อสร้างความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557 : 42-86)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า อำเภอดอกคำใต้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ไม่มีของฝากประจำจังหวัดที่โดดเด่น เช่น พวงกุญแจ โปสการ์ด ของที่ระลึก เป็นต้น เนื่องจากบุคลากรในท้องถิ่นทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่สามารถส่งเสริมอาชีพในชุมชนได้ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ยังมีไม่เพียงพอและทั่วถึง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ รวมถึงจากการลงพื้นที่ในโครงการ 1 คณะ 1 โมเดล พบข้อมูลที่จะช่วยสนับสนุนการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ฝาทเวดา ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญ และเคยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในอดีต หรือสวนรุกขชาติบ้านถ้ำที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อันประกอบไปด้วย ซากฟอสซิล ป่าต้นน้ำ น้ำออกสู่ วัดพระธาตุจอมศีล ศาลเจ้าพ่อล้านช้าง ซึ่งเป็นศูนย์กลางความศรัทธาของชุมชน ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ป่าไม้และแหล่งน้ำให้คงอยู่คู่ชุมชน โดยการดำเนินการ 1 คณะ 1 โมเดล ดังกล่าวได้ดำเนินการเฉพาะโรงเรียนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงชุมชนโดยรอบ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะขยายองค์ความรู้ผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอาชีพ สำหรับการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งแนวคิดที่กล่าวมามีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของชาติไทย ระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในวิสัยทัศน์ ได้เน้นให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้เน้นความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่อง ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นของการสร้างความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญมุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพและยั่งยืน ยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560 : 43-44)

จากที่กล่าวมาข้างต้น พื้นที่ตำบลบ้านถ้ำเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ หากแต่ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อให้คนข้างนอกรับรู้ว่ามีสิ่งดีอะไรบ้าง ที่ยังไม่เคยนำออกไปสู่สายตาคนภายนอก อีกทั้งยังคนมีแนวความเชื่อแบบเดิม ๆ จึงทำให้พื้นที่ตำบลบ้านถ้ำขาดโอกาสเข้าถึงการเป็นเมืองท่องเที่ยว ดังนั้น วิทยาลัยการศึกษาเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว และได้ดำเนินการจัดโครงการประเมินสถานการณ์ บริบทท่องเที่ยวตำบลบ้านถ้ำ ว่ามีส่วนดีอะไรบ้างที่จะนำออกสู่สายตาคนภายนอก และพื้นที่มีความพร้อมที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือยัง ถ้าหากเป็นที่รู้จักหรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการประเมินสถานการณ์และบริบท เพื่อให้ชุมชนเข้าใจและตระหนักในทรัพยากรที่ตนเองมี และศักยภาพของตนเองที่เป็นอยู่ เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้จากอาชีพทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเกิดเกิดความตระหนักและห่วงแหนทรัพยากรท้องถิ่น รวมทั้งได้เครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างยั่งยืนต่อไป

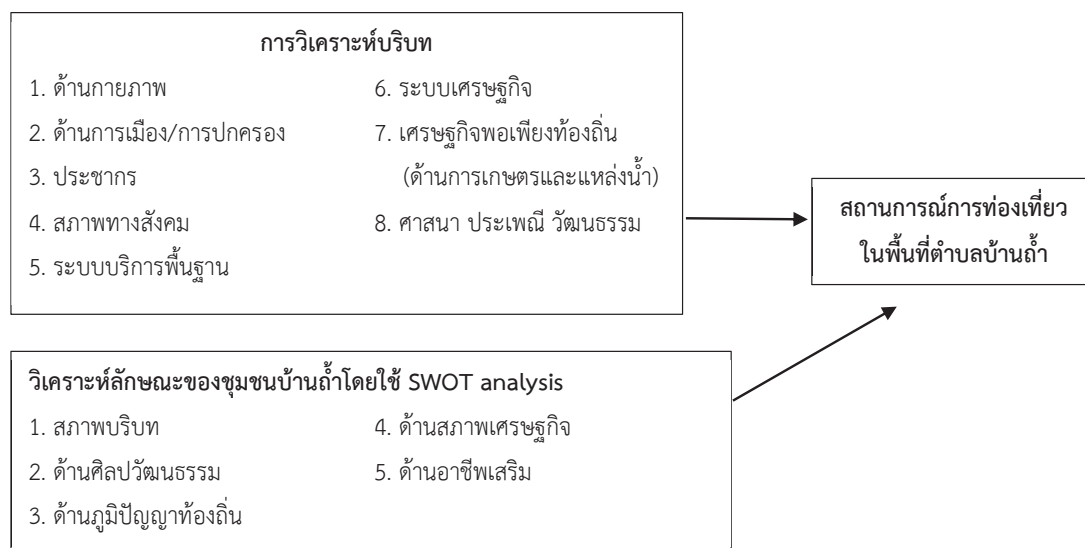
วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์บริบทและประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวในตำบลบ้านถ้ำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิด

เทศบาลตำบลบ้านถ้ำ ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอดอกคำใต้ ประมาณ 15 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดพะเยา ประมาณ 30 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดโดยรวม 54,900 ไร่ สภาพพื้นที่ตำบลบ้านถ้ำส่วนใหญ่เป็นที่เชิงราบและเป็นเขตป่าสงวน มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ ชื่อว่า “ป่าน้ำบ่อทราย” มีจำนวน 6,600 ไร่ พื้นที่เหมาะสำหรับการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรร้อยละ 65 มีการปลูกข้าว ข้าวโพด กระเทียม หอมแดง ยางพารา และมันสำปะหลัง ฯลฯ มีการรวมกลุ่มของประชาชนหลายกลุ่มซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาด้าน เช่น กลุ่มเกษตรกรตำบล กลุ่มแม่บ้าน

กลุ่มเหตุการณ์ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน เป็นแหล่งที่มีทรัพยากรอันสมบูรณ์แต่ยังเข้าไม่ถึงโอกาสในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จัก ดังนั้นคณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค และได้แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี (SWOT Analysis) ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรรวมทั้งสิ้น 8,319 คน แยกเป็นชาย 4,199 คน หญิง 4,120 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นตัวแทนของการศึกษาวิจัย ได้มาโดยความสมัครใจของผู้ให้ข้อมูลและเป็นตัวแทนของอาชีพในชุมชนเทศบาลตำบลบ้านฉ่ำ ได้แก่

1.2.1 บุคลากรในเทศบาลตำบลบ้านฉ่ำ อันประกอบไปด้วย นายกฯ จำนวน 1 คน รองนายกฯ จำนวน 2 คน ที่ปรึกษา จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่กองการศึกษา จำนวน 4 คน นักพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน นักวิเคราะห์นโยบายและแผน จำนวน 1 คน และนักประชาสัมพันธ์ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน

1.2.2 ผู้ประกอบการ จำแนกเป็น 5 กลุ่มธุรกิจ แบ่งเป็น 13 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) ธุรกิจขนส่ง แบ่งเป็นอาชีพขายตัว และพนักงานขับรถ 2) ธุรกิจโรงแรม แบ่งเป็นอาชีพพนักงานต้อนรับ พนักงานยกกระเป๋า และแม่บ้าน 3) ธุรกิจนำเที่ยว แบ่งเป็นอาชีพมัคคุเทศก์ พนักงานขับรถ และพนักงานขายทัวร์ 4) ธุรกิจอาหาร/เครื่องดื่ม แบ่งเป็นพนักงานเสิร์ฟ และก๊ัก 5) ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึกหรือสินค้า OTOP แบ่งเป็นเจ้าของธุรกิจ พนักงานขาย ชาวบ้าน รวมทั้งสิ้น 13 คน

1.2.3 กลุ่มผู้นำชุมชน ประกอบไปด้วย กำนัน จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลบ้านฉ่ำ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

1.2.4 ประชาชนทั่วไป จำนวน 50 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมดังนี้

- 3.1 คณะผู้วิจัยประสานกับเทศบาลตำบลบ้านคำ เพื่อแจ้งการเข้าไปเก็บข้อมูลของคณะผู้วิจัย
- 3.2 ประชุมคณะทำงาน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ตำบลบ้านคำ ตลอดจนชี้แจงเกี่ยวกับ วันเวลา สถานที่ และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน
- 3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่ได้สร้างไว้ ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด ระหว่างเดือน มิถุนายน - สิงหาคม พ.ศ. 2562
- 3.4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกและแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปพรรณนาความ และสรุปผลโดยเขียนเป็นความเรียงถึงรายละเอียดของพื้นที่การวิจัย

สรุปผล

จากการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลบ้านคำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์บริบท

1.1 ด้านกายภาพ เทศบาลตำบลบ้านคำ เดิมเป็นสุขาภิบาลบ้านคำ ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอดอกคำใต้ ประมาณ 15 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดพะเยา ประมาณ 30 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 9.65 ตารางกิโลเมตร ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการยุบรวมสภาตำบลกับเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2547 มีเนื้อที่ทั้งหมดโดยรวม 94,900 ไร่ (หรือ 87.84 ตารางกิโลเมตร) พื้นที่ตั้งบ้านเรือน/ชุมชน ประมาณ 734 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่เชิงราบและเป็นเขตป่าสงวน ลักษณะภูมิอากาศแบ่งออกได้ 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ลักษณะของดิน เป็นดินร่วนปนทราย และมีหินปะปนด้วยบางพื้นที่

1.2 ด้านการเมือง/การปกครอง เทศบาลตำบลบ้านคำ แบ่งเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนมีจำนวน 12 หมู่บ้าน/ชุมชน ได้แก่ หมู่ที่ 1 ชุมชนบ้านคำใน หมู่ที่ 2 ชุมชนบ้านคำสันหัวหม่น หมู่ที่ 3 ชุมชนบ้านคำอานมัย หมู่ที่ 4 ชุมชนบ้านคำราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 5 ชุมชนบ้านสันทราย หมู่ที่ 6 ชุมชนบ้านคำเจริญราษฎร์ หมู่ที่ 7 ชุมชนบ้านคำมงคล หมู่ที่ 8 ชุมชนบ้านสันทรายทอง หมู่ที่ 9 ชุมชนบ้านคำจอมศีล หมู่ที่ 10 ชุมชนบ้านคำสันตนศรี หมู่ที่ 11 ชุมชนบ้านคำสันตนเปา หมู่ที่ 12 ชุมชนบ้านคำสันทรายเงิน

1.3 ประชากร ประชากรทั้งสิ้น 8,319 คน แยกเป็นชาย 4,199 คน หญิง 4,120 คน จำนวนหลังคาเรือน 3,049 หลัง

1.4 สภาพทางสังคม ตำบลบ้านคำโดยทั่วไปเป็นสังคมเกษตร มีวิถีชีวิตแบบชาวบ้าน มีความเรียบง่าย ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ค่อยมีการแข่งขัน ชาวบ้านมีการอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกันตลอดเวลา มีอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก โดยแหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลบ้านคำ คือ เขื่อนห้วยแม่่ง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตน้ำประปาของพื้นที่และใช้ประโยชน์ในการเกษตร รวมถึงใช้ในการอุปโภค บริโภค การศึกษา สถานศึกษา จำนวน 8 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 แห่ง แหล่งให้ความรู้ชุมชน จำนวน 13 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 12 แห่ง ศูนย์บริการทางสังคมแบบครบวงจร จำนวน 1 แห่ง สาธารณสุข หน่วยงานด้านสาธารณสุข จำนวน 4 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 12 แห่ง คลินิกแพทย์ จำนวน 1 แห่ง ร้านขายยา จำนวน 1 แห่ง กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลบ้านคำ จำนวน 1 แห่ง และกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านคำ จำนวน 1 แห่ง

1.5 ระบบบริการพื้นฐาน การคมนาคมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1021 (ดอกคำใต้-เชียงม่วน) ผ่านถนนภายในหมู่บ้าน/ชุมชนสวนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตและถนนลาดยาง ส่วนถนนไปพื้นที่ทำการเกษตรสวนใหญ่เป็นถนนลูกรัง การโทรคมนาคม ติดตอสื่อสาร จำนวน 8 แห่ง ประกอบด้วย ที่ทำการไปรษณีย์ชั่วคราว จำนวน 1 แห่ง ตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 4 แห่ง การไฟฟ้า จำนวนหมู่บ้านที่มีการไฟฟ้าเข้าถึง จำนวน 12 หมู่บ้าน จำนวนประชากรที่ใช้ไฟฟ้าทั้งหมด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย สถานีตำรวจย่อยสี่ตำบล จำนวน 1 แห่ง องค์การพัฒนาเยาวชน จำนวน 1 แห่ง (ศูนย์พักพิงใจ)

1.6 ระบบเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักร้อยละ 65 มีการปลูกข้าว ข้าวโพด กระเทียม หอมแดง ยางพารา และมันสำปะหลัง ถั่วดำ ถั่วเขียว ถั่วลิสง ฯลฯ ส่วนที่เหลือมีอาชีพค้าขาย รับจ้างทำสวน และรับราชการ นอกจากนี้มีการรวมกลุ่มของประชาชนหลายกลุ่มซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาตำบล เช่น กลุ่มเกษตรกรตำบล กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน เป็นต้น โดยจำแนกอาชีพ ดังนี้ อาชีพทางเกษตรกรรม ร้อยละ 65 อาชีพทางการค้าขาย ร้อยละ 7 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 8 อาชีพรับจ้างทั่วไป/ลูกจ้าง ร้อยละ 10 อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 10 การเกษตร ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด รองลงมา ได้แก่ กระเทียม หอมแดง ถั่วดำ ถั่วเขียว ถั่วลิสง พืชผักต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเนื่องจากเป็นพื้นที่ราบกว้าง 5.2 การประมงเป็นการประมงแบบพื้นบ้าน โดยใช้เครื่องมือแบบพื้นบ้าน ได้แก่ ตาข่ายดักปลา แห ยอ เบ็ด ปลาที่ได้ส่วนใหญ่เป็นปลานิล ปลากุ้ย ปลาที่ได้จะนำไปทำอาหารในครัวเรือนและจำหน่ายภายในหมู่บ้าน การปศุสัตว์ เป็นลักษณะเลี้ยงในครัวเรือนเป็นอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ เป็ด สุกร และโค การบริการหน่วยธุรกิจ จำนวน 21 แห่ง ประกอบด้วย ปมน้ำมันขนาดเล็ก จำนวน 1 แห่ง ปมน้ำมันหลอด จำนวน 5 แห่ง โรงสี ขนาดกลางและเล็ก จำนวน 11 แห่ง ร้านจำหน่ายรถจักรยานยนต์สาขาย่อย จำนวน 2 แห่ง การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ มีการรวมกลุ่มของประชาชนหลายกลุ่มซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาตำบล เช่น กลุ่มเกษตรกรตำบล กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน แรงงาน ประชากรส่วนใหญ่ที่มีอายุ 18-60 ปี เป็นกลุ่มประชากรที่มีมากที่สุดในตำบลบ้านคำ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานด้านเกษตร ซึ่งจะมีการทำทั้งปี บางส่วนไปทำงานต่างจังหวัด และบางส่วนกำลังศึกษาอยู่ การท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ วนอุทยานบานถ้ำ/สวนรุกขชาติ ประกอบด้วย ป่าชุมชน น้ำพุตองถ่อถ้ำ ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 เชื่อนห้วยแมงม (พื้นที่ อำเภอบึงโขงหลง ในพื้นที่ ตำบลบ้านคำ) ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 อ่างเก็บน้ำจากภูนาภิเษก ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ที่น่าสนใจแต่ยังไม่ได้รับการบูรณะฟื้นฟูอีกมากมาย เช่น ถ้ำอิด ถ้ำฤๅษี ถ้ำกู ถ้ำผกหละ ถ้ำปากหอม ถ้ำกรอม ถ้ำหีบธรรม ถ้ำเกาปอ ตั้งอยู่ หมู่ที่ 5 บ้านถ้ำสนทราย ถ้ำปาง ถ้ำผาแดง ถ้ำหัวหมี่ ถ้ำป่าเสา ถ้ำผาแอบ ถ้ำขาม ถ้ำผาแดง ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ถ้ำหอ ถ้ำหลวง ถ้ำตาแสง ถ้ำกลางหอย ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 บ้านถ้ำจอมศิลป์ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกส่วนใหญ่เป็นเครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่ และวัสดุที่หาได้ในพื้นที่ เช่น ตะกร้า สุ่มไก่ กระบวยตักน้ำ ดอกไม้ประดิษฐ์

1.7 เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ) พื้นที่การเกษตร ประมาณ 16,775 ไร่ พื้นที่ทางธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ประมาณ 77,391 ไร่ ลักษณะของแหล่งน้ำ เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ลำน้ำลำห้วยผาดิน จำนวน 7 สาย ลำห้วยน้ำใต้ดิน (น้ำออกสู่ บริเวณสวนรุกขชาติ) จำนวน 1 สาย ผ่านหมู่ที่ 2,4,7,9 ลักษณะของไม้และป่าไม้ แหล่งต้นน้ำที่สำคัญชื่อว่า ป่าน้ำบ่อทราย มีจำนวน 6,600 ไร่ และเขื่อนแมงมเป็นการนำน้ำดิบมาใช้ในการอุปโภคภายในชุมชน

1.8 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีประชาชนพื้นที่หมู่ 7 นับถือศาสนาคริสต์ โดยมีสถาบันและองค์กรทางศาสนา จำนวน 8 แห่ง วัด/สำนักสงฆ์ จำนวน 4 แห่ง คริสตจักร จำนวน 1 แห่ง สถานธรรม จำนวน 1 แห่ง ฌาปนสถาน จำนวน 2 แห่ง ประเพณีและงานประจำปี ประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อล้านช้าง พิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา พิธีสืบทอดน้ำบ่อทรายภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ทำเครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่สำหรับใช้ในครัวเรือน และวิธีจับปลาตามธรรมชาติ ภาษาถิ่น ได้แก่ ภาษาเหนือ (คำเมือง หรือ คำเมือง) ในการติดต่อสื่อสาร

1.9 ทรัพยากรธรรมชาติ มีพื้นที่ป่าชุมชนขนาดใหญ่ มีป่าต้นน้ำอุดมสมบูรณ์ แหล่งชนกยุงธรรมชาติ มีน้ำออกสู่วบพ่า บวงสรวงบ่อทราย มีน้ำตกตาดพลูดิน น้ำตกบ่อทราย เป็นแหล่งอาหารชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลบ้านคำ

จากผลการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลบ้านคำ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาสถานการณ์ด้วยวิธีการ SWOT analysis สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 สภาพบริบทของตำบลบ้านคำมีทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์ ตั้งอยู่ในพิกัดที่มีความเหมาะสมในด้านพิกัดที่ตั้งล้อมรอบด้วยแมกไม้และขุนเขา มีน้ำตก มีถ้ำรอบหมู่บ้าน มีเอกลักษณ์ที่มีแห่งเดียว คือ ชื่อหมู่บ้านมีคำว่า “ถ้ำ” ทุกหมู่บ้านอันได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ วนอุทยานบ้านถ้ำ/สวนรุกขชาติ ประกอบด้วย ป่าชุมชน น้ำผุดตงห่อถ้ำ ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 เชื่อนห้วยแมงผิง (พื้นที่ อ.ปง โขประโยชน ใน พื้นที่ ต.บ้านคำ) ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 อ่างเก็บน้ำกาจภูนาภิเชก ตั้งอยู่ หมู่ที่ 5 สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจแต่ยังไม่ได้รับการบูรณะฟื้นฟูอีกมากมาย เช่น ถ้ำอิด ถ้ำถาชี ถ้ำดุก ถ้ำผกหละ ถ้ำปากฮ่อม ถ้ำกรงลม ถ้ำหีบธรรม ถ้ำเกาปอ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านถ้ำสันทราย ถ้ำป่าบง ถ้ำผาแดน ถ้ำหัวหมี่ ถ้ำป่าเสา ถ้ำผาแอบ ถ้ำขาม ถ้ำผาแดง ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 มีสวนรุกขชาติที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน ล้อมรอบด้วยศิลปวัฒนธรรม และถ้ำหากมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ สิ่งที่ชุมชนคาดหวังจะเกิดขึ้นในเชิงบวก ได้แก่ คนในชุมชนเกิดรายได้เพิ่มขึ้นและอาจทำให้คนที่ไม่อาจชีพก็จะมีช่องทางประกอบอาชีพได้ มีการขึ้นราคาสินค้าในชุมชน เกิดการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตดีขึ้น มีการจัดการที่ดีต่อเศรษฐกิจของคนในชุมชน ทำให้เศรษฐกิจดี ราคาที่ดินแพงขึ้น เชิงลบ ได้แก่ ปัญหาในเรื่องสาธารณสุขโรคต่าง ๆ ชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ความคิดเห็นอาจไม่ตรงกัน

2.2 ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันงดงาม เช่น วัดที่มีพระพุทธรูปทรงเครื่องที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีโบสถ์คริสต์จักร สถานปฏิบัติธรรมเทียนเงิน แสดงถึงความรักชุมชน การอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนและมีความสุข มีประเพณีอันงดงาม ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อล้านช้าง พิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา พิธีสืบทอดน้ำบ่อทราย และถ้ำหากมีการท่องเที่ยวในพื้นที่สิ่งชุมชนคาดหวังจะเกิดขึ้นในเชิงบวก ได้แก่ ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น เกิดความรักความสามัคคี ทำให้คนในชุมชนมีสังคมที่กว้างขวางมากขึ้น ทำให้ชุมชนเกิดความกระตือรือร้นเพื่อพัฒนาชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตดีขึ้น มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม คนในชุมชนจะคอยดูแลสอดส่องให้ความสะดวก และเชิงลบ ได้แก่ เด็กจะเข้าไปทำงานใน กทม. เป็นส่วนใหญ่ ทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่บ้าน แย่งชิงดีชิงเด่น อาจทำให้คนในชุมชนขัดแย้งกันเอง เรื่องแบ่งผลประโยชน์ของชุมชน ค่าครองชีพสูงปัญหาอุบัติเหตุ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ปัญหาอาชญากรรมสูง ความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ทหารยาได้ให้ตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นสังคมแบบต่างคนต่างทำ การพนัน มีแหล่งมั่วสุมในชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้นทำให้วิถีชาวบ้านหายไป ชะยะมากขึ้นทำลายธรรมชาติจากการนักท่องเที่ยวที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ อาจทำให้เกิดเหตุทะเลาะวิวาทเพิ่มมากขึ้น วัยรุ่นอาจมีปัญหาเรื่องยาเสพติด สุรา โครงสร้างครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป อาชีพดั้งเดิมในชุมชนเลือนหายไป อาจมีผลกระทบต่อเด็กวัยรุ่น เสี่ยงต่อการมีภาวะท้องก่อนวัยอันสมควร

2.3 ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านคำมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ทำเครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่สำหรับใช้ในครัวเรือน และวิธีจับปลาตามธรรมชาติ ภาษาถิ่น ได้แก่ ภาษาเหนือ (ถ้าเมืองหรือ คำเมือง) ในการติดต่อสื่อสาร และถ้ำหากมีการท่องเที่ยวในพื้นที่สิ่งชุมชนคาดหวังจะเกิดขึ้นในเชิงบวก ได้แก่ เกิดความรักความหวงแหนวัฒนธรรมชุมชนไว้ให้ลูกหลานสืบสานรุ่นต่อรุ่น เกิดความหวงแหนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมหลากหลาย วัฒนธรรมของชุมชนให้โดดเด่นมากขึ้น มีดนตรีพื้นเมือง รำวงย้อนยุค ทำให้คนภายนอกชุมชนรับรู้ถึงวัฒนธรรมของคนบ้านถ้ำมากขึ้น และเชิงลบ ได้แก่ วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลมากยิ่งขึ้น การแต่งกายไม่เหมาะสม วิถีชีวิตของคนอาจเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาทดแทนจากสิ่งที่มีอยู่

ทำให้คนในชุมชนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของวัฒนธรรม ทำให้สูญเสียวัฒนธรรมเดิม คุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมลดลง นักท่องเที่ยวต่างชาติดำเนินวัฒนธรรมอื่น ๆ เข้ามาส่งผลให้มีการเลียนแบบทำให้เด็กเห็นพฤติกรรมที่ไม่ดีของนักท่องเที่ยว

2.4 ด้านสภาพเศรษฐกิจ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักร้อยละ 65 มีการปลูกข้าว ข้าวโพด กระเทียม หอมแดง ยางพารา และมันสำปะหลัง ถั่วดำ ถั่วเขียว ลำไย ฯลฯ ส่วนที่เหลือมีอาชีพค้าขาย รับจ้าง ทำสวน และรับราชการ นอกจากนี้มีการรวมกลุ่มของประชาชนหลายกลุ่มซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาตำบล เช่น กลุ่มเกษตรกรตำบล กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน และถ้าหากมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งที่ชุมชนคาดว่าจะเกิดขึ้นในเชิงบวก ได้แก่ เกิดการพัฒนาและส่งเสริมให้มีความอุดมสมบูรณ์ มีการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้ดีกว่าเดิม ทำให้พื้นที่ในชุมชนมีความสะอาดมากขึ้น มีการจัดการและส่งเสริมอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ของชาวบ้าน ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รักและหวงแหนสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และในเชิงลบ ได้แก่ ห้างขายไม่เป็นที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวสกปรก ปัญหาขยะเพิ่มขึ้น ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำจะไม่สะอาด และปัญหาการบุกรุกป่าละเมาะทางอากาศ

2.5 ด้านอาชีพเสริมที่เป็นสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกในพื้นที่ตำบลบ้านถ้าส่วนใหญ่เป็นเครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่ และวัสดุที่ได้ในพื้นที่ เช่น ตะกร้า สุ่มไก่ กระบวยตักน้ำ ดอกไม้ประดิษฐ์ และถ้าหากมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งที่ชุมชนคาดว่าจะเกิดขึ้นในเชิงบวก ได้แก่ งานฝีมือ งานจักสานของกลุ่มผู้สูงอายุ สินค้าโอท็อป กลุ่มทอผ้าของกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มทำน้ำพริก อาหารสำเร็จรูป สินค้าของที่ระลึก ทอผ้า ร้านจำหน่ายอาหาร ขายของที่ระลึก กลุ่มเย็บกระเป๋า เป็นต้น งานด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ มัคคุเทศก์ ฝึกสอนภาษาอังกฤษ โฮมสเตย์ สปา ขาเลนน้ำเที่ยว นวดสปา นวดแผนโบราณ

นอกจากนี้ในพื้นที่ตำบลบ้านถ้ายังมีกลุ่มเกษตร ได้แก่ กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ กลุ่มข้าวฮางอก สินค้าทางการเกษตร กลุ่มฟาร์มโคขุน การนำวัตถุดิบในชุมชนไปผลิตเป็นของฝากของชำร่วย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การส่งเสริมการตลาด ส่งเสริมด้านการค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายดังนี้

1. บริบทของชุมชนบ้านถ้า

ผลการศึกษาบริบทของชุมชนบ้านถ้าทั้งหมด 9 ประเด็น ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการเมือง/การปกครอง ประชากร สภาพทางสังคม ระบบบริการพื้นฐาน ระบบเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ) ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ชุมชนบ้านถ้ามีความอุดมสมบูรณ์ มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cooper and Boniface (1998 : 78-80) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญที่จะสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ แหล่งท่องเที่ยวควรมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจได้มาก หากมีความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจ และซาบซึ้ง ในการเที่ยวชม แต่ชุมชนบ้านถ้าอาจจะขาดในประเด็นการบริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง แหล่งท่องเที่ยวควรจัดสรรบริการด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว หน่วยงาน และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังสถานที่ท่องเที่ยว อาจจะเนื่องจากว่าคนในชุมชนยังไม่เข้าใจบริบทการปรับสถานการณ์ให้เข้ากับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยว จากการศึกษาของ วันทิกา หิริยเหตุ (2557 : ก) กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของนักท่องเที่ยวที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นั้นแสดงว่าชุมชนบ้านถ้ามีความพร้อมในด้านเชิงนิเวศการท่องเที่ยว แต่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักในวงการท่องเที่ยวต่อไป

2. อภิปรายผลของการ SWOT ลักษณะของชุมชนบ้านถ้ำ

2.1 สภาพบริบทของตำบลบ้านถ้ำมีทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์ จุดแข็ง (Strengths) ของพื้นที่ตำบลบ้านถ้ำ เป็นพื้นที่ป่าชุมชนขนาดใหญ่ มีป่าต้นน้ำอุดมสมบูรณ์ มีความอุดมสมบูรณ์ของสรรพสัตว์ ได้แก่ แหล่งชมนกยูงธรรมชาติ มีน้ำออกสู่ ประเพณีการบวชป่า เพื่ออนุรักษ์ป่า ประเพณีการบวงสรวงพ่อทราย มีน้ำตกตาดพลูติน น้ำตกบ่อทราย ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ส่งผลให้เกิดแหล่งอาหารชุมชน แต่ยังมีพบว่า ขาดงบประมาณ ส่งผลให้เกิดการขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ผู้นำและประชาชนขาดความตระหนักในการนำแผนพัฒนาในแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ และประเด็นอีกอย่างคือ เนื่องจากชุมชนบ้านถ้ำเป็นชุมชนใหญ่ มีความหลากหลายทางด้านความคิดเห็น ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในชุมชน และการสื่อสารในชุมชนก็ภาษาถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร ด้วยสภาพบริบทของพื้นที่ตำบลบ้านถ้ำที่ขนาดกว้างใหญ่ ทำให้มีสื่อแยกจำนวนมาก และป้ายสัญญาณจราจรก็ไม่มี อาจจะทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้ใช้รถใช้ถนน เนื่องด้วยนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล มีการกระตุ้นให้สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน แต่ก็ขาดการประชาสัมพันธ์ไปสู่ประชาชนในท้องถิ่น จึงทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง ขาดการเชื่อมโยงต่อกันของนโยบายของรัฐบาล จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างผู้ปฏิบัติในระดับท้องถิ่นกับนโยบาย จากสภาพการณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลบ้านถ้ำ ร้อยละ 80 เป็นแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ ซึ่งเจ้าของแหล่งทรัพยากรดังกล่าวไม่ใช่ของชุมชน แต่เป็นหน่วยงานอื่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นขาดการวางแผนและอนุรักษ์ทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับปิยวรรณ คงประเสริฐ (2551 : 20-25) แนวทางการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการ เพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเล ที่มีมาตรฐานระดับโลก เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน โดยยึดหลักการพัฒนาตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ เกษตรยั่งยืน และเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2.2 ด้านศิลปวัฒนธรรม ผลการวิเคราะห์บริบทชุมชนบ้านถ้ำด้านวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนบ้านถ้ำมีวัฒนธรรมที่โดดเด่น ได้แก่ มีคณะศรัทธาช่วยเหลือวัดทุกวัดและโบสถ์ มีงานบวงสรวงเจ้าพ่อล้านช้าง มีตำนานเล่าขาน พระธาตุเจ้าพ่อล้านช้าง มีพืชนาบ มีขอ วงสะล้อซอซึง มีพระทรงเครื่อง ธรรมบาลานอักขระล้านนาธรรมาส ประเพณีพื้นฐาน บวชป่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่จุดที่ควรพัฒนาของชุมชนบ้านถ้ำจากการลงพื้นที่ ได้แก่ ขาดการพัฒนาสถานที่ที่มีความสวยงามน่าดู น่าอยู่น่ามอง ขาดงบประมาณที่สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการขาดการสืบทอด โดยเฉพาะกับเยาวชนคนรุ่นใหม่ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปทำงานต่างถิ่น ตรงนี้ทำให้เกิดช่องโหว่ คือ ขาดความตระหนักในการสืบทอดสิ่ง ๆ ในชุมชนไว้ เนื่องจากในชุมชนบ้านถ้ำ ประชากรที่อาศัยส่วนใหญ่จะเป็นเด็กและผู้สูงอายุ ดังนั้นการเข้าถึงข่าวสารและการสื่อสาร จึงทำให้เกิดการขาดการประชาสัมพันธ์ รวมไปถึงการบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบภาษาและการสื่อสาร ส่วนโอกาส (Opportunity) ที่ควรได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก หน่วยงานของนักท่องเที่ยว การขาดงบประมาณ รายได้ที่สนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ขาดความสม่ำเสมอ ที่สำคัญกิจกรรมที่จัดขึ้นในพื้นที่ในตำบลบ้านถ้ำ ขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชวัญญา ศรีสว่าง และมัสลิน บัวบาน (2557 : 15-29) ที่กล่าวว่าปัญหาที่สำคัญในการจัดการท่องเที่ยวอีกประการ คือ ปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารทางการตลาดของชุมชน ตลาดบางหลวง คือ สื่อไม่มีความหลากหลาย การนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวของตลาดยังไม่ชัดเจน และยังไม่มีทันสมัย ต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาเกี่ยวกับการทำงานด้านนี้ ในส่วนของทิศทางการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวของตลาดบางหลวงนั้น พบว่าตลาดบางหลวงเหมาะสำหรับการท่องเที่ยว เพื่อการเรียนรู้ทางการท่องเที่ยวด้านอาหาร และงานประเพณีเนื่องจากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในปัจจุบันส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เดินทางเพื่อสัมผัสกับอาหารท้องถิ่น การพักผ่อน และการซื้อสินค้าท้องถิ่น นอกจากนี้พบว่า แนวทางการจัดทำรูปแบบการสื่อสารทางการตลาดเชิงบูรณาการของตลาดบางหลวง ควรมีรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายและไม่ใช้งบประมาณสูง อีกทั้งสามารถปรับเปลี่ยนข้อมูลได้ง่าย และเนื่องจากผลความผันผวนของทางการเมือง ทำให้มีอิทธิพล

ต่อการจัดการท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์ศักดิ์ เพชรสถิต (2559 : 68) ที่ได้ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดกำแพงเพชร โดยเน้นทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น จะเป็นต้นทุนเดิม เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพราะมีจุดเด่นที่ตำบลบ้านเก่า เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกับกลไกการขับเคลื่อนอาศัยความร่วมมือของไตรภาคี คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และองค์กรท้องถิ่น นโยบายมีทิศทาง เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ชัดเจน แต่ขาดกลไกการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เหมาะสม

2.3 ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนบ้านเก่า ผู้ที่สืบสานการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีจำนวนลดลง ถึงแม้ว่าสถานศึกษาที่อยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน แต่ก็ยังด้านทฤษฎีของความรู้เปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันได้ยาก เนื่องจากพบว่า ประชากรในชุมชนบ้านเก่าส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและประชากรในวัยเรียน หากเรายังไม่เร่งพัฒนาการอยู่รอดของชุมชน โดยการพึ่งพาตนเอง ภายใต้อาณาเขตข้างหน้า อาจจะส่งผลให้สังคมชนบทเสื่อมถอย ความเอื้ออาทร การแบ่งปันเกื้อกูลกัน อาจจะลดลง เป็นผลสืบเนื่องมาจากการวิ่งตามกระแสของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม จากการศึกษาของวันทิกา หิริญเทศ (2557 : บทคัดย่อ) กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขอขยายความคำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในชุมชน ก็คือ นักท่องเที่ยวจะมาดูในสิ่งที่ชุมชนมี ชุมชนเป็น ไม่มีการตกแต่ง จัดแต่งเสียงประมาณ การใช้ชีวิตตามวิถีดั้งเดิมก็สามารถเป็นทุนในการสร้างแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างไม่สามารถตีมูลค่าได้

2.4 ด้านสภาพเศรษฐกิจ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักร้อยละ 65 มีการปลูกข้าว ข้าวโพด กระเทียม หอมแดง ยางพารา และมันสำปะหลัง ถั่วดำ ถั่วเขียว ลำไย ฯลฯ ส่วนที่เหลือมีอาชีพค้าขาย รับจ้าง ทำสวน และรับราชการ จะเห็นว่าข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนบ้านเก่า ส่วนใหญ่มาจากการประกอบอาชีพหลัก แต่รายได้หลักของประเทศไทยมาจากการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นที่มาของแหล่งรายได้อันดับต้น ๆ ของประเทศไทย และเกิดการลงทุนหลายภาคส่วน ซึ่งจะเห็นได้จากการเติบโตและขยายตัวของแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ และเกิดธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวขึ้นมากมาย ที่นับวันมีการขยายตัวมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง นั้นแสดงว่าชุมชนบ้านเก่า กำลังเดินมาถูกทาง อันจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นจากอาชีพหลัก

2.5 ด้านอาชีพเสริมที่เป็นสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า ส่วนใหญ่เป็นเครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่ และวัสดุที่หาได้ในพื้นที่ เช่น ตะกร้า สุ่มไก่ กระบายตักน้ำ ดอกไม้ประดิษฐ์ และถ้าหากมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ สิ่งที่ชุมชนคาดว่าจะเกิดขึ้นในเชิงบวก ได้แก่งานฝีมือ งานจักรสานของกลุ่มผู้สูงอายุ สินค้าโอท็อป กลุ่มทอผ้าของกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มทำน้ำพริก อาหารสำเร็จรูป สินค้าของที่ระลึก ทอผ้า ร้านจำหน่ายอาหารขายของที่ระลึก กลุ่มเย็บกระเป๋า เป็นต้น งานด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ มัคคุเทศก์ ฝึกสอนภาษาอังกฤษ โฮมสเตย์ สปา ขาแข้งนำเที่ยว นวดสปา นวดแผนโบราณ การสร้างอาชีพเสริม แต่สิ่งที่เป็นการอาชีพเสริมที่กล่าวมาข้างต้น เป็นอาชีพที่ต้องใช้ทักษะ ความถูกต้องในการประกอบอาชีพเสริม มีการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ดังนั้นการสร้างอาชีพเสริมจำเป็นจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน หรือภาคีเครือข่ายอีกค่อนข้างมาก ในการฝึกอบรมทักษะดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียง สนใจเกี่ยวกับการลงพื้นที่ของคณะวิจัย ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมอาชีพจากการท่องเที่ยวควรตระหนักถึงภาระและหน้าที่ ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรมกับประชาชนที่ให้ความสนใจ โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางภูมิปัญญา ในแต่ละพื้นที่ที่มีความโดดเด่นเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว โดยเน้นการใช้สื่อเข้ามามีส่วนร่วมผลักดัน การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน และดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

1.2 การจัดตั้งองค์กรภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นจากองค์กรของรัฐและองค์กรของเอกชน โดยในประชาชนในพื้นที่เป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การขับเคลื่อนธุรกิจการท่องเที่ยว ควรศึกษาวิจัยกับบุคคลที่มีศักยภาพในการเป็นแกนนำในชุมชน เป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความเคารพยำเกรง สามารถนำไปสู่การวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรม

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น การสร้างความตระหนักรู้ต่อการรักบ้านเกิด ให้กับเยาวชนในท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.แสงระวี สุทธิปัญญานนท์ ผู้อำนวยการศูนย์ ABCreative มหาวิทยาลัยพะเยา สัญญาทุน เลขที่: ABC61B01 ศูนย์เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยพะเยา และบุคลากรประจำเทศบาลตำบลบ้านคำ ชาวตำบลบ้านคำ หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือ เอื้อเฟื้อสถานที่และสละเวลาในการให้ ข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่งงานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2560 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด).

สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2561, จาก https://www.mots.go.th/old/more_news.php?cid=504&filename=index.

ขวัญยุพา ศรีสว่าง และมัลลีน บัวบาน. (2557). การพัฒนารูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดบางหลวง อ.บางเลน จ.นครปฐม.

วารสารวิทยาการจัดการ, 1(2), 15-29.

ปิยวรรณ คงประเสริฐ. (2551). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พงษ์ศักดิ์ เพชรสถิต. (2559). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดกำแพงเพชร. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(2), 57-68.

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2561, จาก www.thaigov.go.th

วันทิกา ทิรัญเทศ. (2557). รายงานวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยราชพฤกษ์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). แผนพัฒนาสถิติระดับพื้นที่ จังหวัดพะเยา. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านคำ. (2561). แผนพัฒนา 4 ปี. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2561, จาก http://bantham.go.th/2020/?page_id=794

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2560). แผนปฏิบัติราชการสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

Cooper, C., and Boniface, B.G. (1998). Geography of travel and tourism. UK: Butterworth Heinemann.

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

Administrative Behaviors of School Administrators Correlated with the Operation of
Student – Care Management System of Schools under The Secondary Educational
Service Area Office 11

เดชศรี สุวิรัตน์¹, นัจจรี เจริญสุข² และ สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์³

Dachsri Suwirat¹, Natcharee Chareonsuk² and Sathaporn Sungkhaosutthirak³

Received : 27 มี.ค. 2563

Revised : 15 มิ.ย. 2563

Accepted : 16 มิ.ย. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 2) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 และ 3) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จำนวน 341 คน ดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert มีความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ตามลำดับ 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 อยู่ในระดับสูง ($r = .71$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : พฤติกรรมการบริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

อีเมล: dachsri.suwirat@gmail.com

² ผศ.ดร.อาจารย์ประจำวิชาสาขาวิชาภาวะผู้นำการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³ ดร.อาจารย์ประจำวิชาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

¹ Master Student, Program in Educational Administration, Suratthani Rajabhat University, Email: dachsri.suwirat@gmail.com

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Educational Management Leadership, Suratthani Rajabhat University

³ Ph.D., Lecturer in Educational Administration, Suratthani Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the administrative behaviors of school administrators under The Secondary Educational Service Area Office 11; 2) to study the operation of Student-Care Management System of schools under The Secondary Educational Service Area Office 11, and 3) to study the administrative behaviors of school administrators correlated with the operation of Student-Care Management System of schools under The Secondary Educational Service Area Office 11. The sample were 341 teachers, selected by simple random sampling using lottery method, of schools under The Secondary Educational Service Area Office 11. The research instrument was the 5-point Likert rating scale questionnaire. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Pearson product moment correlation coefficient.

The research results were as follows 1) The administrative behaviors of the school administrators was at a high level in overall and each aspect, ranked in descending order: leadership, personality, communication, motivation, and decision making, respectively 2) The operation of Student-Care Management System of the schools was at a high level in overall and each aspect, ranked in descending order: supervision and monitoring, evaluation, planning, and operation, respectively and 3) The administrative behaviors of the school administrators showed a strong correlation with the operation of Student-Care Management System of the schools ($r = .71$) at a significance level of .01.

Keywords : Administrative behavior, School administrator, Student support system

บทนำ

ท่ามกลางสภาพสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการองค์กรต่าง ๆ จะต้องตามปรับเปลี่ยนให้ทัน มิเช่นนั้นอาจจะประสบความล้มเหลวในการบริหารองค์กรนั้น ๆ เนื่องจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของการบริหารของผู้บริหาร องค์กรทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชน ต่างต้องการที่จะให้องค์กรของตนมีผู้บริหารมืออาชีพมาบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารนั้นเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา คำว่า “ผู้บริหาร” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ตามนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา ซึ่งสิ่งนี้กับบริหารการศึกษา และบุคคลทั่วไปมีความคาดหวังต่อการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คือการเป็น “ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ” การศึกษาไทยในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็น “ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ” ที่มีความรู้และประสบการณ์สมกับที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ที่นอกจากจะบริหารบุคลากรครูผู้สอนแล้ว ผู้บริหารมืออาชีพ กล่าวคือ ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีพฤติกรรมการบริหารทั้งด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ด้านการสร้างความจงใจ และด้านบุคลิกภาพ (สมนึก อินทรเทพ, 2558 : 87) ความสามารถที่จะประสานการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการระดมความสามารถและทรัพยากร เพื่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตลอดจนจัดให้มีกระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกด้าน เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญในการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ มีความสามารถ และมีคุณธรรมในการบริหารงานจึงจะสามารถเป็นผู้นำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา ในการเป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีการวางแผนนโยบาย และยุทธศาสตร์อย่างชัดเจนสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ เป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษา สร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจึงเน้นการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ มีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม (นิรมล มากภักดี, 2558 : 88) มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม การระบอบของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ การตั้งครรภ์ไม่พร้อม การออกกลางคัน ปัญหาอาชญากรรมและความรุนแรง ปัญหาการแข่งขันในทุกรูปแบบก่อให้เกิดความทุกข์ความเครียดความวิตกกังวลซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของทุกคนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤติทางสังคม พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านบุคลิกภาพ ซึ่งพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จะเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพขององค์กรได้เช่นกัน

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเห็นความสำคัญต่อทุกองค์ประกอบ และแสดงออกถึงภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทีมงาน มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ประสานงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน เป็นที่ปรึกษา คอยแนะนำ ให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี และมีบุคลิกภาพที่แสดงออกถึงความเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สามารถบริหารงานและพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้ พฤติกรรมการบริหารแต่ละด้านจะชี้ถึงพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้บรรลุ ประสิทธิภาพสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้ เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างสูงสุด งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการวางรากฐานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยกำหนดให้สถานศึกษา ครู บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง จึงมีการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เมื่อนักเรียนก้าวเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีภาวะทางอารมณ์แปรปรวนสูง ภาวะทางอารมณ์ไม่สมบูรณ์ มีความสับสนกับบทบาทของตนเองในสังคม ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหา รู้สึกสับสนในการปฏิบัติตน การวางตัวต่อเพื่อนและผู้อื่น จึงมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม เช่น แต่งกายผิดระเบียบ ไม่มีสัมมาคารวะ พูดจาไม่สุภาพ ได้เถียงเสียงดัง ก้าวร้าวกระด้างกระเดื่อง เก็บตัว เหม่อลอย เชื่องซึม (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544 : 4-5) จากรายงานของกรมสุขภาพจิตพบว่า ปัญหาของเยาวชนที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาร้อยละ 30 ของนักเรียนมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตที่แสดงออกมาในลักษณะต่างๆ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน โดยเน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ปัญหาและการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการศึกษา เพราะสถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนานคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และมีการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะบ่มเพาะเยาวชนให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนา

สถานศึกษาโดยอาศัยเทคนิค วิธีการต่าง ๆ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ด้านบุคลิกภาพและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ นำพาให้ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันส่งเสริมพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 มีการกิจหลักและความรับผิดชอบในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดชุมพร จากข้อมูลการรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พ.ศ. 2557 ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอย่างครบถ้วน ครู ผู้ปกครองบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเรื่องการอบรมดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน ปัญหาบอขายและสิ่งเสพติดของนักเรียนเพิ่มมากขึ้นในสถานศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เสี่ยงที่มีปัญหายากต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน จากสภาพปัญหาเหล่านี้ ชี้ให้เห็นว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น จึงต้องมีการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา จึงเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีการประสานความร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (เกษราภรณ์ กลับ, 2556 : 2) จากปัญหาดังกล่าวพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงมีความสำคัญกับความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อแสดงถึงศักยภาพในการทำงานที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน นำไปสู่การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 11

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสังเคราะห์จากทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาของ Likert (1967 : 44), Barnard (1969:38), สุตา หมื่นจง (2554 : 64), ยุทธพงษ์ กิ่งวิจิต (2555 : 42), ศิริรัตน์ สุวรรณระ (2555 : 38), สุธน พรหมพฤกษ์ (2555 : 51), สุนันทา พ่วงทอง (2555 : 47) และ สมนึก อินทรเทพ (2558 : 31) ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีภาวะผู้นำ 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการตัดสินใจ 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจ 5) ด้านบุคลิกภาพ และได้สังเคราะห์ตามแนวคิดของพิชญมณฑน์ ลีกำเนิดไทย (2544 : 56), กรมสุภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544 : 87), หัสพงศ์ งานดี (2551 : 31), ไพฑูรย์ ศรีวะสุทธิ (2555 : 28), สุมาลี ทองงาม (2556 : 52), เกษราภรณ์ กลับ (2556 : 66) และ ยุวดี ปันงา (2556 : 58) ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเตรียมการ 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม 4) ด้านการประเมินผล ผู้วิจัยจึงได้แสดงรายละเอียดกรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ด้านการมีภาวะผู้นำ 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการตัดสินใจ 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจ 5) ด้านบุคลิกภาพ	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) ด้านการเตรียมการ 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม 4) ด้านการประเมินผล

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐาน

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศึกษา เขต 11

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,865 คน จากทั้งหมด 66 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Kerjcie & Morgan, 1970 : 608 อ้างถึงใน พิสนุ พองศรี, 2551 : 109) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11 โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 เป็นไปตามวิธีการของ Rovinelli and Hambleton นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (พิสนุ พองศรี, 2552 : 2552 : 140) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 โดยแบบสอบถามพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.99 และแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.97 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นที่เหมาะสมแก่การนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการมีภาวะผู้นำ 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการตัดสินใจ 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจ 5) ด้านบุคลิกภาพ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับพฤติกรรมปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับพฤติกรรมปฏิบัติมาก
ระดับ 3 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับพฤติกรรมปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับพฤติกรรมปฏิบัติน้อย
ระดับ 1 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับพฤติกรรมปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม 4) ด้านการประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก
ระดับ 3 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย
ระดับ 1 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษา	มีระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยให้ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

3.3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเอง จำนวน 341 ฉบับ

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องตามแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์, 2546 : 26) และแปลผลโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

4.50– 5.00 หมายความว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา/การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายความว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา/การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

2.50– 3.49 หมายความว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา/การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายความว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา/การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายความว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา/การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553 : 84) โดยใช้ค่าการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.61 – 0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.41 – 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.21 – 0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.01 – 0.20 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สรุปผลได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านการตัดสินใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีภาวะผู้นำ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีเป้าหมาย จุดประสงค์เป็นอุดมการณ์ชัดเจนในการดำเนินงาน ให้ประสบความสำเร็จ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี มีความเข้มแข็ง กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ นำเลื่อมใสศรัทธา และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ความรู้ มีวิธีการกระบวนการทำงาน เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการบริหารงาน

1.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และการประมวลผลของสถานศึกษาอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความมั่นใจในการติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจสู่เป้าหมายที่ชัดเจน ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการนำเสนอและสื่อสารมีระบบปฏิบัติงาน การรายงานผลที่รวดเร็ว ถูกต้อง และตรวจสอบได้

1.3 ด้านการตัดสินใจ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความกล้า ชัดเจน ตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว มีความละเอียดรอบคอบ และเด็ดขาดในการทำงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีขั้นตอน วิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหา

อย่างมีเหตุผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีข้อมูลครบถ้วน รอบด้าน ในการตัดสินใจในการสั่งการ และแก้ไขป้องกันปัญหา

1.4 ด้านการสร้างแรงจูงใจ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยากเข้ามามีส่วนร่วม ในสถานศึกษา รองลงมา คือผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ความสำคัญของครูที่มีส่วนทำให้การทำงาน มีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงานต่อครู

1.5 ด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความแข็งแรง แต่งตัวเรียบร้อย สะอาดสวยงามเหมาะสมกับสถานการณ์ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีจิตวิทยาในการพูดจา ชมเชย โนมน้าว และจงใจให้ผู้อื่นคล้อยตามความคิด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพเป็นที่ยำเกรง มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงตามตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านการมีภาวะผู้นำ	4.06	.51	มาก
2. ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.93	.52	มาก
3. ด้านการตัดสินใจ	3.86	.49	มาก
4. ด้านการสร้างแรงจูงใจ	3.93	.33	มาก
5. ด้านบุคลิกภาพ	3.94	.32	มาก
รวม	3.94	.43	มาก

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนปฏิบัติการ แผนกลยุทธ์ ชัดเจนในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจต่อการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ด้านการดำเนินงาน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษารวบรวมข้อมูลจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แนะ นิเทศ ที่เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ มาถ่ายทอดหลังนิเทศให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำข้อมูล สรุปผล การนิเทศ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

2.4 ด้านการประเมินผล การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินมาวางแผน กำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขปรับปรุง พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแผนที่กำหนด และรายงานผลข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบันเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีระบบจัดเก็บข้อมูล รายงาน ผลการประเมินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 โดยภาพรวมและรายด้าน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. ด้านการวางแผน	3.94	.32	มาก
2. ด้านการดำเนินงาน	3.67	.20	มาก
3. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม	4.01	.16	มาก
4. ด้านการประเมินผล	3.99	.22	มาก
รวม	3.90	.23	มาก

3. ผลการศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า มีความสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .51** - .71** และพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 อยู่ในระดับสูง ($r = .71$ **) อย่างมีนัยสำคัญตามสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญตามสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการมีภาวะผู้นำ (X_1) ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_2) ด้านการตัดสินใจ (X_3) ด้านการสร้างแรงจูงใจ (X_4) และด้านบุคลิกภาพ (X_5) มีค่า $r = .70, .61, .66, .62$ และ .71 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 รายด้าน พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญตามสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน (Y_1) ด้านการดำเนินการ (Y_2) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม (Y_3) และด้านการประเมินผล (Y_4) มีค่า $r = .67, .64, .74$ และ .70 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงตามตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

พฤติกรรมการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษา (X)	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y)				รวม (Y)
	ด้านการ วางแผน (Y ₁)	ด้านการ ดำเนินการ (Y ₂)	ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม (Y ₃)	ด้านการ ประเมินผล (Y ₄)	
1.ด้านการมีภาวะผู้นำ (X ₁)	.64**	.60**	.68**	.69**	.70**
2.ด้านการติดต่อสื่อสาร (X ₂)	.59**	.51**	.60**	.64**	.61**
3.ด้านการตัดสินใจ (X ₃)	.61**	.66**	.67**	.60**	.66**
4.ด้านการสร้างแรงจูงใจ (X ₄)	.57**	.63**	.61**	.58**	.62**
5.ด้านบุคลิกภาพ (X ₅)	.68**	.65**	.70**	.68**	.71**
รวม (X)	.67**	.64**	.74**	.70**	.71**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านการตัดสินใจ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมในภาวะผู้นำในการบริหารด้านบุคลิกภาพที่แสดงออกให้เห็นเป็นสิ่งสำคัญต่อการบริหารและสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้มีประสิทธิภาพด้วยความเต็มใจเต็มกำลังเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันทนี บุญถนอม (2554 : 98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการศึกษา พบว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ด้านการควบคุมบังคับบัญชา ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการจูงใจ ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีภาวะผู้นำ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษามีเป้าหมาย จุดประสงค์เป็นอุดมการณ์ชัดเจนในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี มีความเข้มแข็ง กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ นำเลื่อมใสศรัทธา และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ความรู้ มีวิธีการกระบวนการทำงาน เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ภาวะผู้นำและบุคลิกภาพมีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความชัดเจน โดดเด่นในการดำเนินงานมีความต่อเนื่อง ทำให้ผู้ร่วมงานมีความมั่นใจได้ใช้ศักยภาพในการทำงานได้เต็มที่ ปรับรูปแบบวิธีการใหม่ ๆ

อยู่เสมอต่อการทำงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชิสา เพตาเสน (2557 : 190) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 การวิจัย ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดยด้านความรู้ ความสามารถในการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรม ตามลำดับ

1.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และการประมวลผลของสถานศึกษาอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความมั่นใจในการติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจสู่เป้าหมายที่ชัดเจน ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการนำเสนอและสื่อสารมีระบบปฏิบัติงานการรายงานผลที่รวดเร็ว ถูกต้อง และตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารที่มีฐานข้อมูลที่เป็นระบบเป็นขั้นตอน ทำให้กระบวนการทำงานปฏิบัติตามได้ถูกต้องมีสื่อและเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการทำงานได้ถูกต้องรวดเร็วในการประมวลผลของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธพงษ์ กิ่งวิชิต (2555 : 122) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการตัดสินใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมทุกด้าน พบว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

1.3 ด้านด้านการตัดสินใจ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษามีความกล้า ชัดเจน ตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว มีความละเอียดรอบคอบ และเด็ดขาดในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีขั้นตอน วิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีข้อมูลครบถ้วน รอบด้านในการตัดสินใจในการสั่งการและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมด้านการตัดสินใจของผู้บริหารที่มีความกล้า ชัดเจน เด็ดขาด สามารถแก้ไขปัญหาให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติงานมีความมั่นใจ งานไม่หยุดชะงัก มีระบบมีความคล่องตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ สุวรรณระ (2555 : 114) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเทศบาลที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษา พบว่าความคิดเห็นของครูเทศบาลที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านภาวะการเป็นผู้นำ ด้านแรงจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเทศบาลที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามเพศ อายุ ภูมิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน พบว่าครูเทศบาลมีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนแตกต่างกัน ครูเทศบาลที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

1.4 ด้านการสร้างแรงจูงใจ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยากเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ความสำคัญของครูที่มีส่วนทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรม อบรม ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงานต่อครู มีค่าเฉลี่ยผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมด้านการสร้างแรงจูงใจให้ครูได้ทำงานเต็มกำลัง เพิ่มความสามารถอยากเข้ามามีส่วนร่วมระดมความคิด วางแผนแก้ไขปัญหา

และมีความสัมพันธ์อันดีในการปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจที่ดีในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันหนีย์ บุญถนอม (2554 : 110) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับขวัญในการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการศึกษา พบว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ด้านการควบคุมบังคับบัญชา ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการจูงใจ ตามลำดับ

1.5 ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษามีความแข็งแรง แต่งตัวเรียบร้อย สะอาดสวยงามเหมาะสมกับสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีจิตวิทยาในการพูดจา ชมเชย โนมน้าว และจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตามความคิด ส่วน ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพเป็นที่ยำเกรง มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมด้านการบุคลิกภาพของผู้บริหารที่มีความโดดเด่นเป็นภาพลักษณ์ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานการพูดจาการแต่งตัวและความเข้มแข็งเป็นบุคลิกภาพที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิณฑร วงศ์รัตนโชติกุล (2556 : 150) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ตามความคิดเห็นของครูในอำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ตามความคิดเห็นของครูอำเภอเกาะสมุย คือ ด้านเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถในการบริหารงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่าโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นผู้นำด้านวิชาการ มีการส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติมากที่สุด ด้านบุคลิกภาพมีความเชื่อมั่นในตนเองในการตัดสินใจมากที่สุด ด้านความสามารถในการบริหารงาน การสนับสนุนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์มากที่สุด และด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน และมีความโปร่งใสในการปฏิบัติมากที่สุด

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากไปน้อย ดังนี้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากสภาพปัจจุบันที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาส่งเสริมและป้องกันปัญหาให้นักเรียนให้ความสำคัญต่อการนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผล ในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของฤทัยทิพย์ พัดทอง (2556 : 140) ได้ศึกษาการบริหารระบบช่วยเหลือนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก ผลการศึกษา พบว่าการบริหารงานระบบช่วยเหลือนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์รักษ์ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม รองลงมา คือ ด้านการประเมินผล ด้านการเตรียมการและวางแผน และด้านการปฏิบัติงานตามแผน ตามลำดับ วิธีการบริหารระบบช่วยเหลือนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์รักษ์ ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการและการวางแผน คือ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติงานตามแผน คือ มีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม คือ การส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมและนำมาเผยแพร่ หรือการมอบเกียรติบัตรหน้าที่ดีเด่น ด้านการประเมินผล คือ มีการจัดนิเทศการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูแต่ละคน รวมทั้งการเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์และการทำงานประจำปี

จากที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะมีเหตุผลหลักที่ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนปฏิบัติการ แผนกลยุทธ์ ชัดเจนในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจต่อการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา

ได้มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนการปฏิบัติงาน ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนนำข้อมูลมาพัฒนาการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร สมุทรเศรษฐ (2555 : 116) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ โดยแต่ละรอบ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต การสะท้อนผล ในวงรอบที่ 1 พบว่าด้านการป้องกันและแก้ไขนักเรียน โดยภาพรวมสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างน่าพอใจ

2.2 ด้านการดำเนินงาน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษารวบรวมข้อมูลจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินงานตามแนวทางที่มีการวางแผนไว้ มีขั้นตอนที่ชัดเจน ปฏิบัติได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมาลี ทองงาม (2556 : 132) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวัดโคกนอน สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวัดโคกนอน มีการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แนะ นิเทศ ที่เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ มาถ่ายทอดหลังนิเทศให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสรุปผล การนิเทศ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทัยทิพย์ พัดทอง (2556 : 141) ได้ศึกษาการบริหารระบบการช่วยเหลือดูแลนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครักษ์ จังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่า การบริหารระบบการช่วยเหลือดูแลนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครักษ์ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม รองลงมา คือ ด้านการประเมินผล

2.4 ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินมาวางแผน กำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขปรับปรุงพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแผนที่กำหนดและรายงานผลข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบันเสมอ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีระบบจัดเก็บข้อมูล รายงานผลการประเมินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการประเมินผลเพื่อแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ให้มีคุณภาพมีรายงานข้อมูลสารสนเทศที่ตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทัยทิพย์ พัดทอง (2556 : 100) ได้ศึกษาการบริหารระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครักษ์ จังหวัดนครนายก ผลการศึกษา พบว่าการบริหารระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครักษ์ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม รองลงมา คือ ด้านการประเมินผล ด้านการเตรียมการและวางแผน และด้านการปฏิบัติงานตามแผน ตามลำดับ วิธีการบริหารระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนครักษ์ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการและการวางแผน คือ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงานตามแผน คือ มีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม คือ การส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมและนำมาเผยแพร่ หรือการมอบเกียรติบัตรหน้าที่ดีเด่น

ด้านการประเมินผล คือ มีการจัดนิเทศการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูแต่ละคน รวมทั้งการเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ และการทำงานประจำปี

3. ผลการศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .51** - .71** และพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 อยู่ในระดับสูง ($r = .71^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญตามสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญตามสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการมีภาวะผู้นำ (X_1) ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_2) ด้านการตัดสินใจ (X_3) ด้านการสร้างแรงจูงใจ (X_4) และด้านบุคลิกภาพ (X_5) มีค่า $r = .70, .61, .66, .62$ และ $.71$ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 รายด้าน พบว่าการบริหารงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษากับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญตามสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน (Y_1) ด้านการดำเนินการ (Y_2) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม (Y_3) และด้านการประเมินผล (Y_4) มีค่า $r = .67, .64, .74$ และ $.70$ ตามลำดับ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารที่เห็นความสำคัญต่อการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพนักเรียน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในการวางแผน การดำเนินงาน การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินผลโดยที่พฤติกรรมด้านการมีภาวะผู้นำ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก อินทรเทพ (2558 : 125) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการปฏิบัติภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน ในส่วนของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านการตัดสินใจส่งผลต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับต่ำที่สุด หรือเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดที่มีความสำคัญในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีการวางแผนการและการดำเนินงานให้มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ควรส่งเสริมให้มีประชุม การอบรม จัดสัมมนาเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบจัดเก็บข้อมูล รายงานผลในด้านการตัดสินใจและการสร้างแรงจูงใจ

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ควรส่งเสริมให้มีการอบรม ให้ความรู้ ประชุมสัมมนา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการและการดำเนินงานให้มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีการกระบวนการทำงาน เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ของพฤติกรรม การบริหารผู้บริหารสถานศึกษาให้มีข้อมูลครบถ้วน รอบด้านในการตัดสินใจในการสั่งการและแก้ไขปัญหา
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงานต่อครูมีพฤติกรรม การบริหาร ด้านการสร้างแรงจูงใจ
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือให้อยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ที่มีผลต่อสถานศึกษาในการดำเนินงานบริหารงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
- 2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จะได้ทราบข้อมูลพฤติกรรม การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). *สุขภาพจิตไทย พ.ศ.2543-2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกษราภรณ์ กลัป. (2556). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชิสา เพตาเสน. (2557). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิรมล มากภักดี. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชุมพร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เบญจพร สมุทรเศรษฐ. (2555). *การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จังหวัดสุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปิติพร วงศ์รัตนโชติกุล. (2556). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็น ของครูในอำเภอกะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ฤทัยทิพย์ พัดทอง. (2556). *การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์กรักซ์ อำเภอองค์กรักซ์ จังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์. (2546). *เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิชญ์มนชน์ ลีกำเนิดไทย. (2544). *การควบคุมตนเองและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- พิสนุ ฟองศรี. (2552). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย: การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม* (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ ศรีวะสุทธิ์. (2555). *การบริหารการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอกำแพงแสน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ยุทธพงษ์ กิ่งวิจิต. (2555). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ยุวดี ปันงา. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ สุวรรณระ. (2555). *กลยุทธ์การบริหาร. สมุทรปราการ: มายเบสท์บุ๊คส์.*
- สมนึก อินทรเทพ. (2558). *การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.*
- สันตนิย บัญณอม. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนกับขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนันทา พ่วงทอง. (2555). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในพระคณของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*
- สุมาลี ทองงาม. (2556). *การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวัดโคกบอน สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุดา หมื่นจง. (2554). *คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางตอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุธน พรหมพฤกษ์. (2555). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- หัสพงศ์ งานดี. (2551). *การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement*.
New York: Wiley & Son.

บทความวิชาการ

การกำกับตลาดทุนโดยใช้หลัก Rules-based และ Principles-based: ศึกษากรณีการปั่นหุ้น เปรียบเทียบ

Securities Regulation in Thailand: Rules-based or Principles-based Approach

เอก วรรณประทีป¹

Ek Wannapraphip¹

Received : 6 ก.พ. 2563

Revised : 29 เม.ย. 2563

Accepted : 30 เม.ย. 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นผลมาจากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการปั่นหุ้น (Market Manipulation) ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ประการแรก คือ เพื่อศึกษาแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการปั่นหุ้นในตลาดทุนไทย โดยการนำเสนอแนวคิดการกำกับตลาดหลักทรัพย์ในแบบ Principles-based คือ การกำหนดเป็นแนวทางกว้าง ๆ ในตัวบทกฎหมาย หรือจะมองเป็นลักษณะคู่ที่ผลลัพธ์ (Outcomes) และ Rules-based คือ การกำหนดในรายละเอียดเป็นขั้นตอน ซึ่งมีความชัดเจนกว่า (Process) ประการที่สอง คือ เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย หรือกระบวนการในการกำกับหลักทรัพย์ หรือวิธีการอื่นในการแก้ไขปัญหา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการค้นหาและเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปั่นหุ้นในประเด็นเฉพาะที่เกี่ยวกับการสร้างราคา (Market Manipulation) ในสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมนี และเขตปกครองพิเศษฮ่องกง เพื่อใช้เป็นแนวทางและเกณฑ์ในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหากระบวนการปั่นหุ้นในประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายและการกำกับหลักทรัพย์ในประเทศไทยมีลักษณะเป็นแบบ Rules-based (การกำกับแบบกฎ) ซึ่งมีข้อจำกัดหลายประการในการใช้แก้ปัญหาการปั่นหุ้น อย่างไรก็ตาม การนำเสนอแนวคิดแบบ Principles-based (การกำกับแบบหลักการ) มาใช้แก้ปัญหาในประเทศไทย ก็ยังมีอุปสรรคอีกหลายประการ การศึกษาแนวทางกำกับแบบ Rules-based และ Principles-based เปรียบเทียบในหลายประเทศ ทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุงการกำกับหลักทรัพย์ในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการนำหลัก Prudential systems ของสหราชอาณาจักร มาใช้ในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกำกับ และผู้ถูกกำกับให้มากขึ้น รวมทั้งการปรับแก้กฎหมาย พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ในมาตรา 244/3 และการเพิ่มเติมคำจำกัดความให้ชัดเจนในความหมายในตัวบท เช่น การซื้อขายแบบต่อเนื่อง คือ อะไร รวมถึงควรเพิ่มบทบัญญัติให้นักลงทุนเป็นผู้เสียหาย และภาระการพิสูจน์ควรอยู่ที่จำเลยอีกด้วย

คำสำคัญ : การกำกับหลักทรัพย์, การกำกับแบบหลักการ, การกำกับแบบกฎ

Abstract

This article aims to study related problems concerning market manipulation in Thailand. The first objective is to study regulation theory and concepts of Principles-based approach and Rules-based approach that have been debating on which approach is more efficiency. And the second is to find the solutions to prevent or enforce the law in order to reach the effective securities regulation.

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิติศาสตร์ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ อีเมล: ekv1234@gmail.com

¹ Doctoral Student, Faculty of Laws, National Institute of Development Administration, Email: ekv1234@gmail.com

This qualitative research study by searching and comparing the laws and regulations particularly, market manipulation in England, United State of America, Germany and Hong Kong then apply as guidelines for Thailand.

This research suggests that Securities Regulation in Thailand use Rule-based approach and by itself, there are many limits in term of implementation that causes problems. Nonetheless, after studying Rules-based and Principles-based in many countries, we found ways of solutions such as applying the prudential systems of England for more corporation between the regulators and brokers, amend to sections 243/3 and clarify the keys technical terms in order to avoid confusing when enforcement is involved.

Keywords : Securities regulations, Principles-based approach, Rules-based approach

บทนำ

การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือเป็นที่รู้จักกันในนาม ความผิดฐานปั่นหุ้นนั้น ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดใน 3 ลักษณะ คือ 1) การบอกกล่าวข้อความเท็จ หรือการแพร่ข่าวอันไม่เป็นความจริง 2) การสร้างราคา (Market Manipulation) 3) การใช้ข้อมูลภายในหรือ Insider Trading

การกระทำความผิดใน 3 ลักษณะดังกล่าวนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นไปในทิศทางที่ผู้ปั่นหุ้นประสงค์อยากให้เป็น ซึ่งที่ผ่านมานับจากการเริ่มใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปั่นหุ้น คือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ปีพุทธศักราช 2535 เป็นต้นมา ได้มีการพยายามบังคับใช้กฎหมาย เพื่อเป็นการปราบผู้กระทำความผิด โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ หรือ “ก.ล.ต.” เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล แต่ก็ประสบปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายมาโดยตลอด นับจนถึงปัจจุบันมีการปรับแก้กฎหมายมาแล้วจำนวน 6 ครั้ง แต่ก็ยังไม่สามารถปราบหรือควบคุมผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้ได้เต็มที่ ซึ่งผลของการไม่สามารถป้องปรามการกระทำความผิดในขณะนี้ทำให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง ทั้งในแง่ของนักลงทุนรายย่อย และความเชื่อมั่นที่มีต่อตลาดหลักทรัพย์ อันเป็นผลสืบเนื่องทำให้เกิดความเสียหายในวงกว้างต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย เป็นเพราะขนาดมูลค่าตลาดหลักทรัพย์ มีมูลค่าสูงถึง 12 ล้านล้านบาท และมีมูลค่าการซื้อขายต่อวันประมาณ 50,000 ล้านบาท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563 : 2) ถึงแม้ว่า ที่ผ่านมามีความพยายามในการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับผู้ที่มีลักษณะเข้าข่ายของการปั่นหุ้นมาอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น กรณีการปั่นหุ้นธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชนิคม จำกัด (มหาชน) หรือ BBC ของกลุ่มสี่สีสองหรือนายสอง วัชรศิริโรจน์ ซึ่งใช้เวลาในการต่อสู้คดียาวนานจนถึงศาลฎีกา แต่ในที่สุดศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง ทำให้เกิดความสงสัยเคลือบแคลง และมีคำถามจากสังคมเป็นจำนวนมากว่าการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับหลักทรัพย์ หรือการป้องปรามผู้ทำการปั่นหุ้นนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ จะสังเกตได้ว่า กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหลักทรัพย์ มักที่จะไม่ครอบคลุม หรือทันสมัยพอที่จะลงโทษผู้กระทำผิด เนื่องจากลักษณะของกฎหมายที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีการระบุองค์ประกอบและฐานความผิดไว้ชัดเจน อาจจะไม่ทัน หรือครอบคลุมกับผู้ตั้งใจกระทำความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หรืออาจจะกล่าวได้ว่า เราไม่อาจนำกฎหมายที่มีลักษณะที่ค่อนข้างมีกรอบ และชัดเจน (Static) ไปจัดการกับผู้ตั้งใจกระทำความผิด ที่มีลักษณะเปลี่ยนแปลง หรือหาวิธีใหม่ ๆ ในการแสวงหาผลประโยชน์ (Dynamic) ผลจึงออกมาว่า กฎหมาย หรือระเบียบที่มีอยู่ อาจไม่ตรง หรือทันต่อการเปลี่ยนแปลง หรือมีองค์ประกอบความผิดพอเพียงที่จะดำเนินคดี หรือถูกยกการสั่งไม่ฟ้อง

แนวคิดและทฤษฎี Principles-based Approach และ Rules-based Approach

องค์ประกอบ 3 ประการของการกำกับแบบ Principles-based คือ

1. การกำกับ สามารถทำได้แม้ว่าจะไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่เป็นทางการตอนร่างกฎหมาย โดยเน้นไปที่การใช้มาตรฐานทั่วไป และเป้าหมายในทางปฏิบัติเป็นหลัก แทนที่จะเป็นกฎและกระบวนการที่ละเอียดในการร่างกฎหมาย โดยปกติมักแสดงให้เห็นถึงการกำกับแบบ Principles-based
2. เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการดำเนินการ การบังคับใช้ควรมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ไม่ใช่กระบวนการ นอกจากนี้ควรมีความรู้และความเข้าใจของทางเลือกที่หลากหลาย แนวทางที่มุ่งเน้นผลลัพธ์นี้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างต่อเนื่องต่อรูปแบบการกำกับแบบ PBR
3. อุตสาหกรรม หรือสภาพตลาดที่ได้พัฒนาอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือพอสมควร ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของการกำกับตามหลักการ Polycentric และการกำกับ PBR แบบเต็มรูปแบบ ซึ่งหมายความว่าส่วนใหญ่ผู้มีส่วนร่วมในตลาดสามารถตัดสินใจได้ว่าจะปฏิบัติตามข้อกำหนด เพื่อแบ่งปันความเข้าใจร่วมกันในข้อกำหนดด้านกฎระเบียบต่าง ๆ และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บังคับควบคุมการบังคับใช้อีกด้วย

แนวทางที่ยึดหลักการ (Principles-based Approach)

คำว่า "หลักการ" สามารถใช้เพื่ออ้างถึงกฎทั่วไปหรือเพื่อแนะนำว่ากฎเหล่านี้ มีความหมายโดยนัยในลักษณะที่ลึกหรือโดยนัยของกฎเกณฑ์บรรทัดฐานมากกว่ากฎที่มีรายละเอียด โดยเป็นไปในลักษณะของการแสดงข้อผูกพันพื้นฐานที่ทุกคนควรปฏิบัติ (Black, Hopper and Band, 2007 : 192) การกำกับแบบใช้หลักการ (Principles-based) หมายถึง การไม่พึ่งพารายละเอียดของกฎที่กำหนดและใช้แนวทางเพิ่มเติมในการมองในระดับสูงในกฎที่ระบุไว้อย่างกว้าง ๆ หรือหลักการในการกำหนดมาตรฐานโดยบริษัทที่ถูกควบคุมต้องปฏิบัติตามเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจ จอห์น ทิเนอร์ (John Tiner) อดีตหัวหน้าผู้บริหารของ FSA ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การกำกับดูแลโดยยึดหลักการนั้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลลัพธ์หรือจุดสิ้นสุด ซึ่งจะช่วยให้บริษัทสามารถตัดสินใจเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการบรรลุผลตามที่ต้องการ ด้วยแนวคิดนี้ จะทำให้เกิดการวางแผนทางปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบมากขึ้นอันจะส่งผลดีกับแนวทางการปฏิบัติทางธุรกิจที่ดี (Tiner, 2006 : 3)

การกำกับแบบยึดหลักการ (Principles-Based) เป็นการแก้ปัญหาระบบกฎหมายแบบดั้งเดิมที่เน้นกฎ (Rules-based) เพราะ Rules-based มีข้อจำกัดในเรื่องขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป บางครั้งก็ขัดกับการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกฎหมายของประเทศที่มีกฎหมายแบบจารีต (Common Law)

ลักษณะของหลักการ (Characteristics of Principles)

ที่ผ่านมาบทความจำนวนมากเน้นการอธิบายความแตกต่างระหว่างกฎและหลักการโดยจะอธิบายว่า เนื้อหาของกฎหมายควรจะไดมาจากไหนระหว่างความเห็นชอบในหลักการว่าควรมีกฎหมายหรือไม่ (ex ante) หรือการพิจารณาความเหมาะสมของกฎหมาย (ex post) (Alexander and Sherwin, 2001: 42)

ทั้งนี้การกำกับแบบ Principles-based ผู้ร่างกฎหมายต้องตัดสินใจที่จะประยุกต์ใช้กฎหมายโดยการนำหลักพื้นฐานหรือชุดหลักการไปใช้กับข้อเท็จจริงบางอย่างเพื่อให้บรรลุข้อสรุปตามกฎหมาย (Schauer, 2005 : 803-861)

ตัวอย่างเช่น การควบคุมเรื่องความเร็วรถยนต์ ถ้าใช้ Principle จะเป็นว่า ผู้ขับขี่ควรจะขับขี่ด้วยความเร็วที่เหมาะสมและโดยรอบคอบ ดังนั้น การที่จะทราบว่าผู้ขับขี่ได้ฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบสภาพการขับขี่ที่เกี่ยวข้องและใช้หลักการพื้นฐานของความสมเหตุสมผลต่อสถานการณ์นั้นด้วย สถานการณ์นี้จะต้องใช้การวิเคราะห์ตามบริบท หลังจากการขับขี่อีกด้วย เจ้าหน้าที่ผู้ตัดสินจะต้องพิจารณาการใช้ความเร็วอย่างรอบคอบ และสมเหตุสมผลโดยเฉพาะการประเมินลักษณะการขับขี่ของผู้ขับขี่ ดังนั้น การพิจารณาโดยอาศัย Principle นี้ จึงพอที่จะอธิบายได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้ ประการแรก คือ

การใช้หลักการพื้นฐานหรือหลักการต่าง ๆ ภายใต้ข้อเท็จ ข้อที่สอง คือ การบรรลุข้อสรุปด้านกฎหมายและการตรวจสอบสภาพการข้อเท็จที่เกี่ยวข้อง

Principles-based มีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการกำกับที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นหลัก (Outcome-oriented Approach) ไม่ได้มุ่งเน้นที่กระบวนการ หมายความว่า ผู้ร่างกฎหมายจะมุ่งเน้นไปที่ผลของการบังคับใช้กฎหมายและมีวิธีการยืดหยุ่นในการตีความหลักการเหล่านี้ (Ford, 2010 : 411-417)

การกำกับแบบใช้กฎ (Rules-based Regulation)

กฎ คือ กระบวนการทางกฎหมายที่พยายามทำให้คำพิพากษาเกือบทั้งหมด ภายใต้บทบัญญัติทางกฎหมายเพื่อให้มีสภาพเหมือนการบังคับล่วงหน้าก่อนกรณีที่เกิดขึ้นจริง (Sullivan & Amar, 1992 : 62) กฎเหมือนกับการวางตัวผู้เล่นหรือตัวละครไว้ในสภาพเดียวกัน และระบุถึงผลทางกฎหมายที่เป็นผลตามมาจากเหตุการณ์หนึ่งหรือหลายอย่าง เหตุการณ์ที่มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว ตัวเลือกที่สำคัญที่สุดจะเกิดขึ้นในขั้นตอนการร่างกฎหมาย กฎมีลักษณะเหมือนสูตรในการตัดสินใจ เมื่อได้พบว่ามีข้อเท็จจริงตามที่ได้กำหนดไว้ก็จะพร้อมนำมาใช้งานได้เลย ดังนั้นกฎระเบียบจึงทำให้เกิดความเท่าเทียมกันและลดความเด็ดขาดและความลำเอียงของผู้มีอำนาจตัดสินใจ (Sunstein, 2006 : 121) ในทางกลับกันกฎทำให้การใช้ดุลยพินิจง่ายขึ้นและระบุความรับผิดชอบได้ชัดเจน

ตัวอย่างเช่น กฎง่าย ๆ และเฉพาะเจาะจง คือ การจำกัดความเร็วรถยนต์ที่ 60 ไมล์ต่อชั่วโมง กฎนี้ให้ความชัดเจนล่วงหน้าและให้คำแนะนำที่เฉพาะเจาะจง ผู้ขับขี่และตำรวจจึงมีความชัดเจนว่าการกระทำอันใดเป็นการละเมิดกฎหรือไม่ กฎระเบียบนั้นมีลักษณะเป็นคำสั่ง และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบแก่บุคคลได้ พวกเขาสามารถคาดการณ์ด้วยความแม่นยำ ในขอบเขตที่พวกเขาได้แจ้งข้อกฎหมายมาก่อนที่จะมีผู้กระทำความผิด ดังนั้น จึงสามารถสรุปผลของข้อกฎหมายได้ตามข้อเท็จจริงที่ได้กำหนดลักษณะความผิดไว้ก่อนแล้ว

ระบบการกำกับดูแลสำหรับ Rules-based มีแนวโน้มที่จะใช้แนวทางที่มุ่งเน้นกระบวนการ (Process-oriented Approach) เป็นหลัก โดยวิธีการที่มุ่งเน้นกระบวนการจะส่งเสริมการปฏิบัติตามขั้นตอน ในขณะที่วิธีการที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นตัววัดจะวัดผลการปฏิบัติงานตามเป้าหมายเป็นตัววัด

ประโยชน์ของการมุ่งเน้นตามกระบวนการ ได้แก่ การทำให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกันและควบคุมการใช้ดุลยพินิจในการบริหาร เนื่องจากขั้นตอนที่เข้มงวดไม่มีใครได้รับการยกเว้นหรือได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษ ทั้งนี้วิธีการที่มุ่งเน้นกระบวนการจะถือว่า หน่วยงานกำกับผู้มีส่วนได้เสียในตลาดหลักทรัพย์ไม่ควรจะเป็นผู้กำหนดระเบียบ (Ford, 2010 : 1-5) ควรให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งทำหน้าที่กำหนดกฎระเบียบในการกำกับดูแล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เข้าใจแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ Rule-based Regulation และ Principles-based Regulation ที่นำมาใช้กับกฎหมายหลักทรัพย์
2. เพื่อศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายหลักทรัพย์ ในส่วนที่เกี่ยวกับการปันหุ้น ในประเทศ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เยอรมนี และฮ่องกง เพื่อให้ทราบว่า บทบัญญัติในประเทศใดเป็น Rules-based หรือ Principles-based เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ
3. เพื่อศึกษากฎหมายหลักทรัพย์ไทย ในกรณีเกี่ยวกับการปันหุ้น ว่ามีลักษณะเป็น Rules-based หรือไม่ และถ้าหากหลัก Principles-based มาใช้ร่วมด้วยในกฎหมายไทย จะสามารถทำได้หรือไม่ และจะส่งผลต่อการแก้ปัญหาการปันหุ้นอย่างไร

สมมติฐานของการศึกษา

กฎหมายหลักทรัพ์ของไทยที่เกี่ยวกับการปันหุ้น ซึ่งมีลักษณะเป็น Rules-based มีลักษณะบทบัญญัติที่เฉพาะเจาะจงเกินไป ทำให้การบังคับใช้กฎหมายต้องเป็นไปโดยเคร่งครัด จึงไม่เหมาะสมกับการใช้ดำเนินคดี จากการกระทำผิดในคดีปันหุ้น ซึ่งเป็นคดีที่มีลักษณะสลับซับซ้อน เป็นผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพในการป้องปรามผู้กระทำความผิด จึงเห็นควรปรับปรุง บทบัญญัติกฎหมายให้มีลักษณะแบบหลักการ ที่สามารถครอบคลุมได้กว้างขึ้น โดยการนำหลัก Principles-based มาปรับใช้

วิธีการดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาแบบเอกสารเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical Method) โดยค้นคว้าและรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หนังสือคำอธิบายเอกสารประกอบการสัมมนา เอกสารการวิจัย บทความกฎหมายและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 4 ประเทศเป้าหมายที่จะทำการศึกษาคือ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา เยอรมนี และฮ่องกง การเลือกวิจัย 4 ประเทศนี้ เนื่องจากสหราชอาณาจักร เป็นต้นแบบของการใช้ Principles-based Approach สหรัฐอเมริกา เป็นต้นแบบของการใช้ Rules-based Approach เยอรมนีเป็นประเทศที่ใช้ลักษณะกฎหมายลายลักษณ์อักษรเหมือนไทย และฮ่องกง เนื่องจากเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้ามากที่สุดในเอเชียในด้านกฎหมายหลักทรัพ์ โดยการจัดเก็บข้อมูลนั้นมีการรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด แนวคำพิพากษา (Case Laws) บทความวิเคราะห์ต่าง ๆ ทั้งจากวารสารทางวิชาการ และสำนักงานกฎหมาย (Law Firms) และเมื่อทำการรวบรวมและเรียบเรียงเอกสารดังกล่าวทั้งหมดแล้ว จึงทำการวิจัยโดยการสร้างหลักในการแยกความแตกต่างระหว่าง Rules และ Principles 7 ประการจากสามแนวคิด และใช้การวิเคราะห์ตัวบทกฎหมาย และแนวคำพิพากษาที่สำคัญของแต่ละประเทศมาเลือกใส่ในตารางที่ได้สร้างขึ้น หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์เพื่อให้ทราบว่าแต่ละประเทศมีลักษณะอย่างไร และประเทศไทยมีลักษณะอย่างไร เพื่อนำมาพิจารณา พร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการปันหุ้น

ผลการศึกษา

การกำกับและกฎหมายโดยทั่วไปแล้ว จะประกอบด้วยส่วนผสมของทั้ง Principles และ Rules เสมอ โดยถ้าต้องการให้มีลักษณะเป็น Principles มากขึ้นก็เพิ่มลักษณะของ Principles ให้มากขึ้น เช่น กำหนดช้อยกเว้นไว้ แต่ถ้อยากให้เป็น Rules มากขึ้น ก็อาจเพิ่มลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งของ Rules ได้เช่นกัน เช่น อาจเพิ่มลักษณะของตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติหรือองค์ประกอบที่ต้องมี

Cunningham ได้ให้ทฤษฎีทางกฎหมายไว้ในการอธิบายลักษณะของ Rules และ Principles ไว้เป็น 3 ลักษณะคือ ตามลักษณะ แนวคิด และ หน้าที่ (Cunningham, 2007: 127)

1. เรื่องตามลักษณะ (Temporal Dimension) Rules กำหนดไว้ให้มีลักษณะของเขตเป็น ex ante คือเป็นการกำหนดขอบเขตก่อนนำมาใช้ ส่วน Principles มีลักษณะเป็น ex post คือเป็นขั้นตอนการตรวจสอบหลังจากทำไปแล้ว ดังนั้น Rules จึงต้องการทำงานมากกว่าจากผู้กำกับ (Regulators) เพราะรายละเอียดกฎต่าง ๆ ต้องกำหนดล่วงหน้า ส่วนเรื่องของแนวคิด ก็เป็นเรื่องระหว่างเรื่องทั่วไป กับเรื่องเฉพาะเจาะจง ส่วนเรื่องการใช้ดุลพินิจนั้น Rules จะให้อำนาจกับหน่วยงานกำกับ ส่วน Principles จะเป็นการตีความร่วมกันของผู้ตรวจสอบและผู้ถูกตรวจสอบ

2. แนวคิด (The conceptual dimension) เป็นการแยกแนวคิดออกว่ามีลักษณะอย่างไร โดย Principles จะมีลักษณะทั่วไป กว้าง และบางครั้งเป็นนามธรรม ส่วน Rules จะมีลักษณะระบุชัดเจน เฉพาะเจาะจง แน่นนอน

3. การใช้อำนาจหน้าที่ (The functional dimension) เป็นการพิจารณาอำนาจที่ใช้ในการกำกับ หรือตีความกฎหมาย โดย Rules จะใช้อำนาจดุลพินิจน้อย และส่วนใหญ่ผู้กำกับจะเป็นผู้ใช้อำนาจ ส่วน Principles จะเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจดุลพินิจมาก แต่มักจะเป็นการตีความทั้งจากผู้กำกับและผู้ถูกกำกับ

นอกเหนือจากหลักสามข้อนี้แล้ว ยังมีข้อ 4-5 ที่เป็นแนวคิดเรื่องการแยกระหว่าง Rules กับ Principles ที่ได้มาจากแนวคิดในการวิเคราะห์แบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence and formal reasoning) โดยแบ่งออกเป็นลักษณะที่แสดงออก และการใช้องค์ความรู้ คือ (Burgemeestre, Hulstijn & Tan, 2009 : 44)

4. ลักษณะที่แสดงออก (A declarative representation) ว่าอะไร (What) คือ สถานการณ์ที่ต้องการ ส่วนจะสำเร็จได้อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นลักษณะของ Principles หรืออาจจะกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า เป็นลักษณะของการกำหนดเป้าหมายก็ได้ (Outcome-based) คือ ดูที่ผลลัพธ์ ส่วนของ Rules นั้นจะเน้นไปที่กระบวนการ ว่าต้องมีกิจกรรมใดบ้างเพื่อให้สำเร็จ หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นแบบที่เน้นขั้นตอน รายละเอียดของกระบวนการ (Process-based)

5. ระดับของการใช้ความรู้ (Knowledge needed) การใช้ Rules นั้นไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ความรู้มากนัก เนื่องจากการดำเนินการตามข้อกำหนด ส่วน Principles ต้องการระดับความรู้มากกว่า

ส่วนอีกสองข้อที่เหลือคือ 6-7 นั้น เป็นหลักของ Dworkin (Dworkin, 1977 : 137) คือในเรื่องของข้อยกเว้น และวิธีการแก้ปัญหา โดย Rules จะมีลักษณะ all-or-nothing คือถ้าไม่ครบองค์ประกอบก็ไม่ผิด และมักจะไม่มีมีการเจรจามากนัก ส่วน Principles นั้นจะมีลักษณะที่ยืดหยุ่นกว่า โดยจะมีการตั้งข้อยกเว้น หรือเพิกถอนได้ และสามารถใช้ในการเจรจาในการแก้ปัญหาได้

6. วิธีการจัดการกับข้อยกเว้น (Exception handling) ใน Principles สามารถยกเลิก เพิกถอนได้ แต่ถ้าเป็นแบบ Rules จะเป็นแบบเข้มงวด และไม่สามารถเพิกถอนได้

7. การแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง (Conflict resolution) ในข้อยกเว้นต่าง ๆ อาจต้องการการจัดลำดับความสำคัญ หรือวิเคราะห์น้ำหนักความคุ้มค่าในการให้ข้อยกเว้น กล่าวคือ Principles ยังสามารถมีกลไกในการแก้ปัญหาโดยใช้การวิเคราะห์พิจารณา (Trade off) ได้ แต่ถ้าเป็นในลักษณะ Rules จะไม่สามารถดำเนินการได้

ตาราง 1 สรุปลักษณะของ Principles และ Rules

Dimension	Principles	Rules
ลักษณะ/Temporal	Ex post	Ex ante
แนวคิด/Conceptual	ทั่วไป กว้าง เป็นนามธรรม	ระบุชัดเจน แน่นนอน
หน้าที่/Functional	มีอำนาจดุลพินิจมาก	อำนาจดุลพินิจน้อย
การแสดงออก/Representation	คืออะไร	ทำอะไร (กระบวนการ)
องค์ความรู้/Knowledge need	ต้องใช้ความรู้มาก	ใช้ความรู้น้อย
ข้อยกเว้น/Exception handling	มีได้ ยกเลิกเพิกถอนได้	เข้มงวด ไม่ยืดหยุ่น
วิธีแก้ปัญหา/Conflict resolution	ใช้การเจรจาได้	ไม่สามารถมีข้อโต้แย้งได้

รูปแบบขององค์การกำกับ และบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิ่นหุ้นในต่างประเทศ

1. สหรัฐอเมริกา

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พุทธศักราช 2535 ได้ยัดถือเอาหลักกฎหมายของสหรัฐอเมริกา คือ Securities Exchange Act of 1934 มาตรา 16 มาตรา 10b และ กฎ 10b-5 เป็นแม่แบบในการบัญญัติกฎหมาย โดยถือว่ากฎหมายของสหรัฐอเมริกา มีการพัฒนามานานเป็นอย่างดีแล้ว โดยในมาตรา 16 กำหนดตัวบุคคลที่เป็นบุคคลวงใน (Insider) ได้แก่ กรรมการ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่บริษัท รวมทั้งผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบ (Fiduciary Duty) ต่อบริษัท แต่ที่ปรากฏว่ามาตรา 16 นี้ ไม่อาจห้ามการซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลวงในได้ เพราะใช้บังคับได้แต่ทางแพ่งเท่านั้น ดังนั้นจึงมีการนำเอาบทบัญญัติมาตรา 10b แห่ง 1934 Act อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการฉ้อฉลในการซื้อขายหลักทรัพย์ (Anti Fraud Provision) ซึ่งให้อำนาจ SEC ออกกฎ 10b-5 มาใช้เพราะเห็นว่าการฉ้อฉลหลอกลวงในทางธุรกิจหลักทรัพย์ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงและซ่อนเร้นเจตนาไปเรื่อย ๆ ซึ่ง SEC ก็ใช้อำนาจตามมาตรา 10b ออกกฎดังกล่าว เพื่อป้องกันการเล็งกฎหมาย และให้อำนาจออกกฎเกณฑ์ว่า การกระทำความผิดถือเป็นการฉ้อฉลและเปิดเผยข้อมูล แต่อย่างไรก็ตาม SEC ก็ยังไม่เคยระบุไว้ชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในข่ายกระทำความผิดมีใครบ้าง การกระทำใดเป็นการกระทำที่เป็นการฉ้อฉล คงมีแต่ระบุไว้กว้าง ๆ เท่านั้น โดยในส่วนของ 10b และ 10b-5 จะเป็นหลักกว้าง ๆ และเกี่ยวข้องกับเรื่องการใช้ข้อมูลวงใน (Insider Trading) แต่ในส่วนของกฎหมายหลักที่จะใช้เกี่ยวกับการปิ่นหุ้นจะอยู่ใน The Securities Act of 1933 (The Securities Act) และ The Securities Exchange Act of 1934 (The Exchange Act) ในที่นี้เรื่องการปิ่นหุ้นโดยการสร้างราคา (Manipulation) จะอยู่ใน Securities Exchange Act of 1934 Section 9 Manipulation of Security Prices (William & Noah, 2019 : 62)

ตาราง 2 การวิเคราะห์ตัวบทบัญญัติในความเป็น Rules-based หรือ Principles-based: สหรัฐอเมริกา

Dimension	Principles	Rules
ลักษณะ/Temporal	Ex post	-
แนวคิด/Conceptual	ทั่วไป กว้าง เป็นนามธรรม	-
หน้าที่/Functional	มีอำนาจดุลพินิจมาก	-
การแสดงออก/Representation	คืออะไร	-
องค์ความรู้/Knowledge need	ต้องใช้ความรู้มาก	-
ข้อยกเว้น/Exception handling	-	เข้มงวด ไม่ยืดหยุ่น
วิธีแก้ปัญหา/Conflict resolution	-	ไม่สามารถมีข้อโต้แย้งได้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กฎหมาย Section 9 Manipulation of Security Prices จาก The Securities Exchange Act of 1934 Section 9 (a)(1)(2) ของสหรัฐนั้น มีลักษณะเป็น Principles-based เนื่องจากเข้าลักษณะของการเป็น Principles-based ถึง 5 จาก 7 ข้อ โดยอาจจะมีลักษณะที่เรียกได้ว่า เป็นแบบที่อิง Principles-based มากกว่า

2. สหราชอาณาจักร

การฟ้องคดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (Common securities claims)

การฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์ทั่วไป รวมถึงการซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลวงใน (Insider Trading) และกรณีการละเมิดตลาด (Market abuse cases) ภายใต้ทั้งความผิดทางอาญาและทางแพ่งโดยทั่วไปแล้ว FCA จะดำเนินการสำหรับการฝ่าฝืนกฎระเบียบที่บังคับใช้ และการละเมิดข้อกำหนดการเปิดเผยข้อมูล

การดำเนินคดีหลักทรัพย์ในส่วนบุคคลธรรมดา กำลังมีจำนวนเพิ่มขึ้นในอังกฤษ การเรียกร้องที่ทบป่อยที่สุดที่นักลงทุนในหลักทรัพย์ได้นำมาเป็นข้อมูลล่าสุดนั้นคือ การเรียกร้องภายใต้ระบบความรับผิดชอบตามกฎหมายที่กำหนดโดย FSMA และการเรียกร้องตามกฎหมายในการฉ้อโกงหรือการแสวงหาข้อมูลที่เหมาะสมตามเกณฑ์ ในรูปแบบตามกฎหมายโดยมีสาเหตุมาจาก

ก. ข้อความที่ไม่เป็นจริงหรือทำให้เข้าใจผิดในหนังสือชี้ชวน หรือรายการและการละเว้นข้อมูลที่จำเป็นจากเอกสารดังกล่าว (มาตรา 90 การเรียกร้อง) และ

ข. ข้อความที่ไม่เป็นจริงหรือหลอกลวงทำให้เกิดการปกปิดข้อมูลที่จำเป็นอย่างไม่สุจริตหรือความล่าช้าของข้อมูลดังกล่าว ในการแจกจ่ายข้อมูลดังกล่าวของผู้ออกตราสาร (การอ้างสิทธิ์ 90A)

ค. การละเมิดหรือปั่นราคาในตลาด (Market Abuse) หรือการปั่นหุ้น (Market Manipulation) ซึ่งอยู่ในมาตรา 118 (1)-(8)

ข้อกำหนดของ Market Abuse Directive และ FSMA 2000 เกี่ยวข้องกับการละเมิดข้อมูลภายใน และยังเกี่ยวข้องกับการป้องกันคนใน จากการอนุญาตให้ตัวเองถูกวางในสถานการณ์ ที่อาจมีข้อสงสัยว่าพวกเขาใช้ข้อมูลในทางที่ผิด (Listing Rules, Chap. 9, Annex 1R.) การใช้ข้อมูลภายในจะถือว่าเป็นการละเมิดตลาดสำหรับวัตถุประสงค์ของ FSMA 2000 มาตรา 118 ของ FSMA 2000

ตาราง 3 การวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีในความเป็น Rules-based หรือ Principles-based : สหราชอาณาจักร

Dimension	Principles	Rules
ลักษณะ/Temporal	Ex post	-
แนวคิด/Conceptual	ทั่วไป, กว้าง, เป็นนามธรรม	-
หน้าที่/Functional	มีอำนาจดุลพินิจมาก	-
การแสดงออก/Representation	คืออะไร	-
องค์ความรู้/Knowledge need	ต้องใช้ความรู้มาก	-
ข้อยกเว้น/Exception handling	มีได้ ยกเลิกเพิกถอนได้	-
วิธีแก้ปัญหา/Conflict resolution	ใช้การเจรจาได้	-

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กฎหมายหลักทรัพย์ของสหราชอาณาจักรมีลักษณะเป็น Principles-based ที่ชัดเจน

3. ประเทศเยอรมนี (Germany)

กฎหมายที่ใช้ในการควบคุม (Supervisory Law)

หลักทรัพย์ที่เสนอขายต่อสาธารณะ หรือซื้อขายเช่นเดียวกับผู้ออกหลักทรัพย์ และตัวกลางอยู่ภายใต้กฎระเบียบที่ครอบคลุมซึ่งได้รับการกำกับดูแล และบังคับใช้โดยหน่วยงานกำกับดูแลด้านการเงินของรัฐบาลกลางเยอรมัน (BaFin) กฎหมายควบคุมดูแลด้านหลักทรัพย์ในประเทศเยอรมัน มีรากฐานมาจากกฎหมายของยุโรป ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างตลาดการเงินแบบบูรณาการในยุโรป เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2018 ตลาดที่มีการปรับปรุงคำสั่งเกี่ยวกับการซื้อขายเครื่องมือทางการเงิน (MiFID II) 3 ซึ่งได้ถูกเปลี่ยนเป็นกฎหมายระดับชาติของเยอรมัน โดยมีผลบังคับใช้พร้อมกับกฎระเบียบของตลาดการเงิน (MiFIR) กฎใหม่ครอบคลุมบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองนักลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปกป้องสิทธิของลูกค้า การกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ และการมุ่งเน้นทางการเงินที่ไม่ใช่ตัวเงินรวมถึงกฎระเบียบที่ครอบคลุมของโครงสร้างพื้นฐานของตลาดด้วย

การวิเคราะห์เฉพาะในส่วนของกฎหมายหลักที่ใช้เกี่ยวกับการป้องกันการปั่นหุ้น นั่นคือ รัษฎบัญญัติการซื้อขายหลักทรัพย์ (The Securities Trading Act /WpHG) ซึ่งในส่วนของการปั่นหุ้นจะอยู่ใน ส่วนที่ 4 Monitoring of compliance with the prohibition of stock exchange and market price manipulation มาตรา 20a

ตาราง 4 การวิเคราะห์ตัวบทบัญญัติในความเป็น Rules-based หรือ Principles-based: เยอรมัน

Dimension	Principles	Rules
ลักษณะ/Temporal	Ex post	-
แนวคิด/Conceptual	-	ระบุชัดเจน, แน่นนอน
หน้าที่/Functional	-	อำนาจดุลพินิจน้อย
การแสดงออก/Representation	-	ทำอะไร (กระบวนการ)
องค์ความรู้/Knowledge need	-	ใช้ความรู้น้อย
ข้อยกเว้น/Exception handling	มีได้ ยกเลิกเพิกถอนได้	-
วิธีแก้ปัญหา/Conflict resolution	ใช้การเจรจาได้	-

กล่าวโดยสรุป คือ ลักษณะของกฎหมายหลักทรัพย์เยอรมัน จะมีลักษณะค่อนข้างจะเป็นแบบผสมที่มีลักษณะใกล้เคียงกันของ Rules-based และ Principles-based แต่จากการใช้ตาราง Dimension พอจะสรุปได้ว่า ตัวบทของกฎหมายที่ใช้ในการกำกับหลักทรัพย์เยอรมัน มีลักษณะค่อนข้างไปในทาง Rules-based มากกว่า

4. เขตปกครองพิเศษฮ่องกง (Hong Kong)

หน่วยงานที่กำกับดูแล (Regulatory authorities) (Thomas & Wilson, 2017 : 50)

4.1 The Securities and Futures Commission (SFC) ทำหน้าที่กำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์ฮ่องกง ตลาดซื้อขายล่วงหน้า

4.2 The Hong Kong Monetary Authority (HKMA) ทำหน้าที่กำกับดูแลธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการรับฝากเงินในฮ่องกง

4.3 Hong Kong Exchanges and Clearing Limited ทำหน้าที่กำกับดูแล งานธุรการของสมาชิก บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ธุรกรรมเกี่ยวกับการจัดการซื้อขายหุ้น

ตาราง 5 การวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีในความเป็น Rules-based หรือ Principles-based: ฮ่องกง

Dimension	Principles	Rules
ลักษณะ/Temporal	Ex post	-
แนวคิด/Conceptual	-	ระบุชัดเจน, แน่นนอน
หน้าที่/Functional	-	อำนาจดุลพินิจน้อย
การแสดงออก/Representation	-	ทำอะไร (กระบวนการ)
องค์ความรู้/Knowledge need	-	ใช้ความรู้น้อย
ข้อยกเว้น/Exception handling	-	เข้มงวด ไม่ยืดหยุ่น
วิธีแก้ปัญหา/Conflict resolution	-	ไม่สามารถมีข้อโต้แย้งได้

โดยสรุป ลักษณะทฤษฎีกฎหมายหลักทรัพย์เกี่ยวกับการปันหุ้นของฮ่องกง มีลักษณะเป็นแบบ Rules-based ค่อนข้างมาก เพราะมีการระบุรายละเอียดของความผิดไว้ค่อนข้างชัดเจน และไม่เฉพาะแต่ความผิดในลักษณะการปันหุ้น (Market Manipulation) เท่านั้น แต่เมื่อดูเข้าไปในตัวบทในส่วนอื่นใน Market Abuse จะพบว่า มีการเขียนรายละเอียดไว้ค่อนข้างมาก โดยมีลักษณะเป็นกฎหมายที่มีการระบุเทคนิคเฉพาะของการปันหุ้นไว้ด้วย เช่น Wash sale, False Trading, Inside Dealing, Price Rigging ไว้ในตัวบทโดยแยกราบมาตราไว้เลย

ตลาดหลักทรัพย์ไทย ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ตาราง 6 การวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีในความเป็น Rules-based หรือ Principles-based: ไทย

ลำดับ	Dimension	Principles	Rules
1	ลักษณะ/Temporal	Ex post	-
2	แนวคิด/Conceptual	-	ระบุชัดเจน แน่นนอน
3	หน้าที่/Functional	-	อำนาจดุลพินิจน้อย
4	การแสดงออก/Representation	-	ทำอะไร (กระบวนการ)
5	องค์ความรู้/Knowledge need	-	ใช้ความรู้น้อย
6	ข้อยกเว้น/Exception handling	มีได้ ยกเลิกเพิกถอนได้	-
7	วิธีแก้ปัญหา/Conflict resolution	ใช้การเจรจาได้	-

วิเคราะห์ Dimension

1. ลักษณะ/Temporal ตัวบทมีลักษณะเป็น Ex post เนื่องจากเป็นการเขียนที่มีเจตนาของการตรวจสอบความผิดที่ต้องตรวจสอบภายหลัง เช่น สภาพปกติของตลาด การทำให้บุคคลเข้าใจผิด ราคาหลักทรัพย์สูงหรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็น
2. แนวคิด/Conceptual มีลักษณะค่อนข้างระบุชัดเจน เช่น ในข้อสันนิษฐานทั้งการกระทำและตัวผู้กระทำ มีการระบุไว้ล่วงหน้าค่อนข้างชัดเจน โดยมีการลงรายละเอียดบอกลักษณะการกระทำ และกิจกรรมของผู้กระทำ ที่ถูกตั้งข้อสังเกตไว้ก่อนว่าเข้าข่ายการกระทำความผิด

3. หน้าที่/Functional มีลักษณะไม่ต้องใช้ดุลพินิจมาก เนื่องจาก ในข้อสันนิษฐานมีการระบุตัวอย่างไว้อย่างชัดเจน ทั้งการกระทำ และห้ามไม่ให้บุคคลกระทำการอะไรบ้าง นอกจากนี้ยังมีการแยกกิจกรรมการซื้อการขายไว้ในแต่ละข้อย่อยอย่างชัดเจน

4. การแสดงออก/Representation มีลักษณะของเนื้อความที่เป็นกระบวนการ

5. องค์ความรู้/Knowledge needed มีลักษณะไม่ต้องใช้ความรู้มากนักในการตีความ หรือทำความเข้าใจ เพราะมีการขยายความในเกือบทุกบทที่มีบทบัญญัติไว้ อย่างเช่น บทสันนิษฐานที่ช่วยให้เป็น Guide line ได้อย่างดี

6. ข้อยกเว้น/Exception handling มีลักษณะไปในทาง Principles เพราะมีการระบุลักษณะข้อยกเว้นไว้ในมาตรา 244/4 ก็คือข้อยกเว้นที่มาจากกรกระทำใน มาตรา 244/3 นั้นเอง

7. วิธีแก้ปัญหาคความขัดแย้ง Conflict resolution มีลักษณะเป็น Principles เนื่องจากในมาตรา 244/4 โดยข้อยกเว้นต่าง ๆ นั้น ได้ให้อำนาจให้เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งสามารถออกเพิ่มเติมในภายหลังได้

โดยสรุป กฎหมายหลักทรัพ์ของไทยมีลักษณะเป็นลูกผสมพอสสมควรระหว่าง Rules-based กับ Principles-based แต่เนื่องจากการปรับแก้ไขกฎหมายในส่วนการป็นหุ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งได้ปรับเพิ่มบทบัญญัติต่าง ๆ ให้มีความละเอียด และสอดคล้องกับเทคนิคต่าง ๆ ในการป็นหุ้นได้ดีขึ้น รวมถึงการเพิ่มบทสันนิษฐานไว้ว่า การกระทำใด บุคคลห้ามทำอะไร ที่อาจเป็นความผิดได้ไว้ในตัวบทเลย ทำให้ผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีสามารถนำไปปรับใช้ได้ง่ายขึ้น รวมทั้งศาลเอง ก็จะได้มีแนวทางไว้เป็นบรรทัดฐานได้ดีขึ้นกว่ากฎหมายเดิม ซึ่งเป็นการลอกแบบการเขียนมาจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีลักษณะเป็น Principles-based ในส่วนของตัวบทค่อนข้างมาก และที่ผ่านมาได้ประสบปัญหาการไม่สามารถดำเนินคดี หรือศาล ยกฟ้องคดีไปจำนวนมาก เนื่องจากความไม่ชัดเจนของตัวบทในกฎหมายหลักทรัพ์

อภิปรายผล

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การปรับแก้กฎหมายที่ผ่านมา นั้น ได้ทำให้กฎหมายหลักทรัพ์ไทยมีลักษณะเป็น Rules-based มากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับความชัดเจนในกระบวนการยุติธรรม

ตาราง 7 แนวทางการวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างของ กระบวนการยุติธรรมในกฎหมายหลักทรัพ์

	บทบัญญัติ (Legislative)	การฟ้องคดี (Enforcement)	คำพิพากษา (Adjudication)
สหราชอาณาจักร	Principles-based	Principles-based	Principles-based
สหรัฐอเมริกา	Principles-based	Rules-based	Principles-based
เยอรมนี	Rules-based	Rules-based	Rules-based
ฮ่องกง	Rules-based	Rules-based	Principles-based
ไทย	Rules-based	Rules-based	Rules-based

ตารางนี้ทำให้เห็นถึงกระบวนการทั้งหมดตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทาง จนถึงปลายทาง ซึ่งทำให้พอเห็นภาพ ในการทำความเข้าใจกระบวนการ เพื่อจะได้นำวิธีการวางแนวของ Rules-based กับ Principles-based เพื่อให้ทราบปัญหา และวิธีการในการดำเนินการแก้ปัญหากับการป็นหุ้นทั้งระบบได้ โดยสหราชอาณาจักรเองเป็นต้นแบบของ Principles-based ซึ่งก็มีกระบวนการตั้งแต่ตัวบท การฟ้องคดี และคำพิพากษา เป็นแนวนแบบ Principles-based ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความต่างของการฟ้องคดี หรือกระบวนการกำกับของสหราชอาณาจักร กล่าวคือ สหราชอาณาจักรไม่นิยมการ Enforcement

แต่ชอบใช้ Compliance มากกว่า สำหรับสหรัฐอเมริกาซึ่งมีตัวบทเป็นแบบ Principles-based เหมือนกัน แต่กระบวนการโดย SEC ค่อนข้างจะเข้มงวด มีกฎระเบียบจำนวนมากต้องดำเนินการ แต่ในที่สุดระบบศาลก็เป็นแบบ Principles-based ซึ่งก็เอื้อประโยชน์ให้ศาลสามารถตีความได้เอง เยอรมนีเป็นประเทศ Civil Law ประเทศเดียวนอกจากไทยในการนำมาเปรียบเทียบนี้ ก็ใช้แบบ Rules-based ทั้งหมด ทุกกระบวนการ เพราะเนื่องจากเยอรมนีมีการใช้กฎหมายหลายฉบับมาผสมกันในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีทางหลักทรัพย์ แต่เนื่องจากเยอรมนีเองไม่ค่อยมีคดีเกี่ยวกับการปั่นหุ้นมากนัก เพราะส่วนมากนักลงทุนรายย่อยจะไม่ค่อยได้ลงทุนในตลาดหุ้นเท่าใดนัก ความผิดในลักษณะนี้จึงมีน้อยมาก ส่วนมากมักจะเป็นในลักษณะความผิด Insider trading มากกว่า

ฮ่องกงเป็น common law ที่ใช้การร่างกฎหมายแบบ Rules-based เข้มข้นมาก ตัวบทมีลักษณะทางเทคนิคสูง เนื่องจากฮ่องกงมีลักษณะเปิด (Freeport) ดึงดูดนักลงทุนจากทั่วโลก การทำกฎระเบียบให้ชัดเจน จึงมีความสำคัญมาก อย่างไรก็ตาม ศาลของฮ่องกงก็ยังเป็นแบบ Principles-based คือเป็นแบบ Judge made law ได้ ทำให้สะดวกในการจัดการกับความไม่แน่นอนในการตีความในกฎหมายหลักทรัพย์ได้ดี

ประเทศไทยมีลักษณะของ Rules-based ชัดเจนทั้งการร่างกฎหมาย (โดยเฉพาะกฎหมายที่แก้ไขใน พ.ศ.2559) ก.ล.ต. เองก็มีกฎที่เข้มงวด และศาลไทยก็ตัดสินคดีแบบตามตัวบทแบบชัดเจน ดังนั้น ปัญหาหลักของไทยในการดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางหลักทรัพย์นี้ ปัญหาหลักอาจจะไม่ใช่เรื่องการแก้กฎหมาย แต่เป็นการตัดสินคดีที่ศาลมากกว่า อย่างไรก็ตามปฏิเสธไม่ได้ว่า การร่างกฎหมายเป็นต้นทาง หากต้นทางทำไว้แล้ว ระหว่างทางและปลายทางก็จะทำงานได้ง่ายขึ้น ดังนั้น การแก้กฎหมายในปี 2559 นี้ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้กระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับความผิดปั่นหุ้นดีขึ้น เพราะมีการเพิ่มเติมความชัดเจนในลักษณะความผิด และผู้กระทำผิด รวมถึงช่องโหว่ต่าง ๆ ที่เคยเกิดกับในอดีตเสียสอง ให้สามารถตีความได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเราไม่สามารถแก้ไขปลายทาง คือ ศาลให้เปลี่ยนวิธีคิด ตีความตามตัวบท (ที่มีลักษณะเป็น Rules-based) ได้ สิ่งที่ได้ก็คือการแก้ไขต้นทางคือการร่างกฎหมายให้ชัดเจนขึ้น

การนำหลัก Principles-based มาใช้กับบริบทในไทย

จากการวิเคราะห์ทำให้เห็นแล้วว่า ประเทศไทยมีลักษณะเป็น Rules-based ในทุกองค์ประกอบ

บทบัญญัติควรเป็น Rules-based

คำพิพากษาคดีเสียสอง (คำพิพากษาศาลฎีกา 1766/2539) แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่า ศาลไทยมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความชัดเจนในตัวบทของกฎหมาย ไม่เช่นนั้นแล้วการตัดสินคดีโดยเคร่งครัดโดยพิจารณาตามตัวอักษรของศาลไทยคงต้องมีการยกฟ้องคดีหลักทรัพย์อีกเป็นจำนวนมากแน่นอน ดังนั้น การจะนำหลัก Principles-based มาใช้ในการร่างกฎหมายหลักทรัพย์ไทย จึงเป็นเรื่องที่ยิ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายทำได้ยากยิ่งขึ้น

การฟ้องคดีควรเป็น Rules-based

เนื่องจากมีความต้องการที่ชัดเจนว่ากระบวนการฟ้องคดี และการกำกับตลาดหลักทรัพย์ต้องการความชัดเจนอย่างมากให้การกำกับ ซึ่งในส่วนของ Principles-based ของอังกฤษนั้น จะเน้นไปที่การเจรจา ทำความเข้าใจ หรือ Compliance มากกว่า Enforcement ซึ่งหากนำมาใช้ในไทย จะทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีได้อย่างคล่องตัว และผู้กระทำผิดจะรู้ตัวก่อน ซึ่งทำให้การดำเนินคดียิ่งยากขึ้นไปอีก

คำพิพากษาควรเป็น Principles-based

แต่ในบริบทของไทย ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากศาลไทยต้องเคร่งครัดต่อตัวบท โดยการตีความต้องตีความโดยเคร่งครัด และศาลไทยไม่ได้มีลักษณะเหมือนศาลในระบบ Common Law ซึ่งศาลสามารถสร้างกฎหมายได้เองหรือตีความได้เอง

ข้อเสนอแนะ

การแก้ไขปัญหการปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ไทย จะอาศัยการแก้ไขปัญหโดยวิเคราะห์จากบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเดียวนั้นไม่พอ แม้จะใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์โดยใช้หลัก Rules-based หรือ Principles-based มาแก้ไขปัญหานี้แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากการปั่นหุ้นนี้มีลักษณะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงวิธอยู่ตลอดเวลา การแก้ไขด้วยทอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ จึงต้องมีการดูระบบทั้งระบบด้วย จึงเห็นว่า ควรมีการกระทำในลักษณะป้องกันควบคู่ไปกับการทำความเข้าใจในตัวบทให้มากยิ่งขึ้นดังนี้

1. ควรมีการนำหลัก Governance มาเพิ่มเติมในตัวบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับการต่อต้านคอร์รัปชันของภาคเอกชนไทย (Private Sector Collective Action against Corruption / CAC) ซึ่งมีลักษณะเป็น Self-Regulated ในส่วนนี้ จะเป็นการเพิ่มความโปร่งใสและช่วยลดความผิดพลาดจากการกระทำมิชอบได้ เนื่องจาก CAC จะมีกระบวนการที่ชัดเจนในการตรวจสอบองค์กรทุกปี และจะมีคณะกรรมการรับรองว่าบริษัทได้มาตรฐาน ซึ่งจะได้นำไปให้เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้นในตลาด สำหรับการดำเนินการนั้น ควรจะใส่ในตัวบท กำหนดให้บริษัทในตลาด หรือบริษัทที่กำลังจะเข้าตลาด ต้องเป็นสมาชิก CAC และต้องได้รับการรับรองด้วย จึงจะสามารถซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดได้

2. การนำหลัก Prudential Systems จาก Principles-based ของอังกฤษมาใช้ โดยเป็นการใช้ระบบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกำกับกับผู้ถูกกำกับ ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และปัญหาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดและปฏิบัติผิดกฎหมาย โดยในส่วนนี้สามารถไปเขียนอยู่ในระเบียบข้อบังคับของทาง ก.ล.ต. ได้ ว่ากำหนดให้มีการประชุมระหว่างกันในเรื่องนี้ทุกเดือน

3. กำหนดให้เพิ่มเติมตัวบทบางข้อ เพื่อให้ทางกระบวนการ Enforcement และศาล จะได้ทำงานได้ง่ายขึ้นในแง่ของการตีความกฎหมาย คือ

3.1 การเพิ่มคำจำกัดความที่ชัดเจนในตัวบท เช่น การซื้อขายแบบต่อเนื่องคืออะไร สภาพปกติของตลาดคืออะไร

3.2 ในมาตรา 244/3 ห้ามมิให้บุคคลกระทำการ ควรจะเพิ่มเป็นบุคคลและหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่บุคคลใช้ เนื่องจากต่อไปอาจจะจะมีปัญหามากขึ้นจากการใช้ระบบการซื้อขาย AI หรือโปรแกรมรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจไม่ชัดเจนในอนาคตได้

3.3 ควรมีการอธิบายให้ชัดเจนเรื่องการแพร่ข่าว เพราะขณะนี้มีการแพร่ทางสื่อออนไลน์ด้วย เช่น Facebook Line Twitter Instagram และสื่ออื่นอีก ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ กันออกไป ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความสับสนในการตีความได้

3.4 ควรมีการเพิ่มบทบัญญัติให้นักลงทุนเป็นผู้เสียหายด้วย และมีการกำหนดการชดเชยความเสียหายของนักลงทุนจากการปั่นหุ้นด้วย

3.5 เนื่องจากคดีเกี่ยวกับการปั่นหุ้น เป็นคดีที่หาพยานหลักฐานยาก จึงควรเขียนในบทบัญญัติด้วยว่า ให้การพิสูจน์อยู่กับจำเลย เนื่องจากส่วนใหญ่เลยโจทก์จะเป็น ก.ล.ต. อยู่แล้ว

3.6 เนื่องจากการตัดสินคดีเกี่ยวกับการปั่นหุ้น เป็นเรื่องเฉพาะ ซึ่งอาจต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน จึงควรเขียนในตัวบทในเรื่องให้มีการตั้งผู้พิพากษาสมทบในคดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์ด้วย

เอกสารอ้างอิง

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). *ข้อมูลสถานะตลาดหลักทรัพย์*. สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2563,

จาก www.marketdata.set.or.th/mkt/marketsummary.do

Alexander, L. and Sherwin, E. (2001). *The rule of rules: Morality, rules, and the dilemmas of law*.

North CarolinaWikipedia : Duke University Press.

- Burgemeestre, B., Hulstijn, J., and Tan, Y.H. (2009). Rule-based versus Principle-based Regulatory Compliance. In *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications (JURIX 2009)*. G. Governatori ed. Amsterdam:IOS Press, 2009.
- Ford, C. (2010). *New governance in the teeth of human frailty: Lessons from financial regulation*. Wisconsin Law Review, 2(2010), 411-417
- Ford, C. (2010). Principles-based securities regulation in the wake of the global financial crisis. *McGill Law Journal/Revue de droit de McGill*, 55(2), 257-307.
- Black, J., Hopper, M., and Band, C. (2007). Making a success of principles-based regulation. *Law and financial markets review*, 1(3), 191-206.
- Cunningham, L.A. (2007). *A Prescription to Retire the Rhetoric of Principles-Based Systems in Corporate Law, Securities Regulation, and Accounting*. Vanderbilt Law Review, 60(2007), 1411-1419.
- Dworkin, R. (1977). *Taking Rights Seriously*. London: Duckworth.
- Sullivan, K. and Amar, A. (1992). The Supreme Court, 1991 Term, Foreward, *The justices of rules and standards*. Harvard Law Review. 106, 1 (November 1992): 62.
- Sunstein, C.R. (2006). *Infotopia: How many minds produce knowledge*. Oxford University Press.
- Schauer, F. (2005). The Tyranny of Choice and the Rulification of Standards. *Journal of Contemporary Legal*. 14 (2005), 803-861.
- Tiner, J. (2006). *Speech before APCIMS Annual Conference*. Retrived October 22, 2018, from http://www.fsa.gov.uk/pages/Library/comunication/speechs/2006/1013_jt.shtml
- Thomas, S. and Wilson, F. (2017). *The Securities Litigation Review – Edition3*. Hong Kong: s.l.
- William, S. and Noah, B.Y. (2018). *The Securities Litigation Review – Edition5*. Retrieved October 22, 2018 from <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-securities-litigation-review-edition-5/1194763/united-states>.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 ชื่อวารสาร : วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

1.2 เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number – ISSN)

ISSN 1905-6036 (Print)

ISSN 2673-0731 (Online)

1.3 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทความวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตศึกษา

1.4 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.5 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณาการรับบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปต่อบทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้พิมพ์และผู้ประเมิน (Double-Blinded)

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องตีพิมพ์เป็นสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหาหรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 (8¼ × 11¾ นิ้ว = 21 × 29.7 ซม.)

เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 เค้โครงหน้ากระดาษ ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา ล่าง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดียว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

3.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 ชื่อผู้เขียน (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้ายใต้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด

3.2.4 หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 การอ้างอิงในเนื้อหา ให้จัดพิมพ์ดังนี้

1) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หน้าข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

1.1) ภาษาไทย

ชื่อ สกุล (พ.ศ. : หน้า)

1.2) ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น, อักษรตัวแรกของชื่อกลาง. (ค.ศ. : หน้า)

2) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หลังข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

2.1) ภาษาไทย

(ชื่อ สกุล, พ.ศ. : หน้า)

2.2) ภาษาอังกฤษ

(นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น, อักษรตัวแรกของชื่อกลาง, ค.ศ. : หน้า)

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้พิมพ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (กรณี : นิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยจัดเป็นเอกสารทางวิชาการประเภทเดียวกับรายงานการวิจัย (Research report) มีสาระและรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน โดยบทความวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่นักวิจัยเขียนขึ้นในรูปบทความวิชาการเพื่อนำเสนอข้อค้นพบ เชิงประจักษ์และหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงาน บทความวิจัยมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.1.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.1.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้ว เข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.1.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับ คำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.1.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการ พร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่น ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.1.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.1.7 กรอบแนวคิดและสมมติฐาน ระบุ กรอบแนวคิดของงานวิจัย พร้อมทั้งทฤษฎี แนวคิดที่นำมาสร้าง กรอบแนวคิด และสมมติฐาน (ถ้ามี)

4.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.9 สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่ กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.1.10 อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎี หรือเปรียบเทียบกับผลการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.1.11 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.1.12 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
- 2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1.13 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others (เอกสารอ้างอิงภาษาไทยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ควบคู่กัน)

4.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมี หลักฐานทางวิชาการอ้างอิง มีการวิเคราะห์ วิจารณ์ ให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสาระประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ แก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัว หรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระ อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ อ้างอิงทางวิชาการและใช้แหล่งอ้างอิง ทางวิชาการอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณของนักวิชาการ มีการอภิปรายให้แนวคิด แนวทาง ในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะ หาความรู้หรือพัฒนาความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป บทความวิชาการมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี) กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.2.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma)

4.2.5 บทนำ เขียนจุดใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจผู้อ่านหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอภิปราย หรือตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทายความคิดของผู้อ่านหรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน เป็นต้น

4.2.6 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ผู้เขียนควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

4.2.7 สรุปผล ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

4.2.8 เอกสารอ้างอิง บทความทางวิชาการ เป็นงานที่เขียนขึ้นบนพื้นฐานของวิชาการที่ได้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยกันมาแล้ว และการวิเคราะห์ วิจัยอาจมีการเชื่อมโยงกับผลงานของผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเมื่อนำข้อความหรือผลงานของผู้อื่นมาใช้ โดยการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นงานของใคร ทำเมื่อไร และนำมาจากไหน เป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ and others

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ เป็นการพิจารณาหนังสือเรื่องนั้นๆ โดยละเอียดเพื่อประเมินคุณค่า ออกมาเป็นข้อเขียน เป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอก รายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจนด้วย โดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

4.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งชื่อ ด้วยการให้ประเด็นชวนคิด ชวนสงสัย

4.3.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ E-mail ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3.2 บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ถ้าเป็นการวิจารณ์วรรณคดีต้อง บอก ชื่อวรรณคดีผู้แต่ง ประเภท ความเป็นมาของเรื่อง และอาจเขียนอธิบายและจุดที่ทำให้ผู้วิจารณ์ สนใจวรรณคดีเรื่องนี้

4.3.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อของวรรณคดี หรือ วรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ควรเขียนเล่าเรื่องอย่างสั้นๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไร มายังผู้อ่านหนังสือและสื่อให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มี

หลายประเด็น ควรนำเสนอ ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นมีจุดเด่น และจุดด้อย ควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติผู้เขียน และแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์คือการสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย

4.3.4 บทสรุป เป็นย่อหน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์ เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์ และให้แง่คิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็นสำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่าน บทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่นำมาวิจารณ์รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นได้

4.4 บทความประทับใจ

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความประทับใจต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่นๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความประทับใจเป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่นำเสนอโดยในหน้าแรกของบทความประทับใจจะประกอบด้วย

4.4.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน

4.4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ E-mail ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.4.2 คำสำคัญ ระบุความสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4.4.3 ส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ (introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจ ของเรื่องที่นำเสนอก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

4.4.4 บทสรุป (conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่า เรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจและความเป็นมาอย่างไร พร้อมขมวดปมเรื่องที่นำเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้นิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่านได้พิจารณาประเด็นที่ น่าสนใจต่อไป ผู้นิพนธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความประทับใจต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอ จะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่าน ในสาขาอื่นหรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

5. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7

113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027 โทรสาร 0 4355 6231, 0 4355 6009

เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email : reru.journal101@gmail.com

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อ สกุลผู้เขียน (ภาษาไทย)¹, ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย² และ ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย³

ชื่อ สกุล ผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)¹, ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 1 ² and ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 2 ³

บทคัดย่อ

ใส่เนื้อหา.....กำหนดให้จำนวนคำ ไม่เกิน 250 คำ....

คำสำคัญ : คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

Abstract

ใส่เนื้อหา.....

Keywords : คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

บทนำ

ใส่เนื้อหา.....

วัตถุประสงค์

1. ใส่เนื้อหา.....
2. ใส่เนื้อหา.....

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ใส่เนื้อหา.....

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี..... ของ (ปี: เลขหน้า) และแนวคิดของ ... (ปี: เลขหน้า) มาประยุกต์ใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... และชื่อต้นตัวแปรต้น..... ก็ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ ...

วิธีดำเนินการวิจัย

ใส่เนื้อหา.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ใส่เนื้อหา.....

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาไทย) หากเป็นนักศึกษา ข้อมูลประกอบด้วย นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบัน และ อีเมล

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาไทย) (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาไทย) (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด)

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ใส่เนื้อหา.....

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มเนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

2.3 ใส่เนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

3.1 ใส่เนื้อหา.....

3.2 ใส่เนื้อหา.....

3.3 ใส่เนื้อหา.....

3.4 ใส่เนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

4.1 ใส่เนื้อหา.....

4.2 ใส่เนื้อหา.....

4.3 ใส่เนื้อหา.....

4.4 ใส่เนื้อหา.....

สรุปผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

อภิปรายผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

อภิปรายผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

1.3 ใส่เนื้อหา.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

1.3 ใส่เนื้อหา.....

เอกสารอ้างอิง (ไม่ต้องระบุประเภท ให้เรียงลำดับตามพยัญชนะ)**หนังสือ**

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่ ครั้งที่พิมพ์ ให้ระบุ กรณีพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). จังหวัด: สำนักพิมพ์.

วารสาร

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏบทความ.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. ดุษฎีนิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

สื่อออนไลน์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL ที่ใช้สืบค้น

รายงานการประชุม

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหัวข้อ หรือเรื่องการประชุม. ชื่อการประชุม สมัย ครั้งที่ ครั้งที่. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด: สำนักพิมพ์. เลขหน้า.

สัมภาษณ์

ชื่อ สกุล. (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). สัมภาษณ์. ตำแหน่ง.

ตัวอย่างตาราง

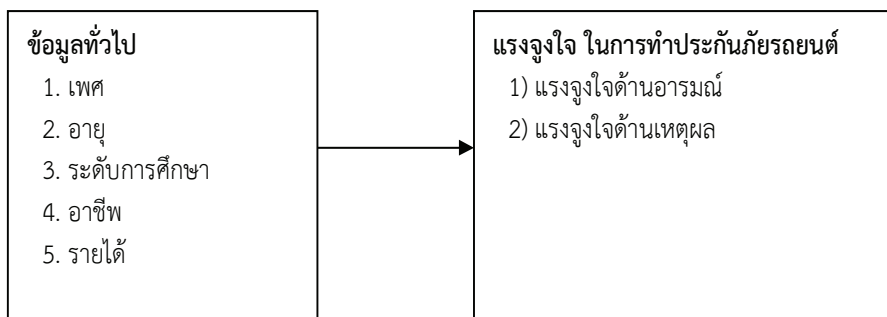
ตาราง ลำดับของตาราง ชื่อตาราง หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อตารางตรงกับบรรทัดแรก

ระบบ	ชื่อ สกุล	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. การบริหารงาน	สิงหา อยู่สุข	มากที่สุด	
2. การรับรู้	มินา สุขเจริญ	น้อยที่สุด	

ตัวอย่างภาพประกอบ

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ ลำดับของภาพประกอบ ชื่อภาพประกอบ หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อภาพประกอบตรงกับบรรทัดแรก